

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE
İLKÖĞRETİMİN İKİNCİ KADEMESİNDE ÖĞRENİM
GÖREN YABANCILARA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

DOKTORA TEZİ

Şentaç ARI

Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

ANKARA
Aralık - 2010

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE
İLKÖĞRETİMİN İKİNCİ KADEMESİNDE ÖĞRENİM
GÖREN YABANCILARA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

DOKTORA TEZİ

Şentaç ARI

Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

ANKARA
Aralık - 2010

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Şentaç Arı'nın "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İlköğretimin İkinci Kademesinde Öğrenim Gören Yabancılar Türkçe Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme " başlıklı tezi, ... tarihinde jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:

İmza

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../ ..... / 2010

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

İnsanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biri olan dil, asırlardır en önemli iletişim aracı olarak varlığını sürdürmektedir. Küreselleşmenin bütün sosyal yapıları büyük ölçüde etkilediği dünyamızda, iletişim dili, ana dili ile sınırlı olmaktan uzaklaşmış, ana dilin dışında dilleri öğrenmeyi gerekli kılmıştır. Başka ülkelere göç etmek zorunda kalan insanların yaşamları da bu anlamda büyük ölçüde değişmiştir.

Farklı sebeplerle ülkemize gelen yabancıların da yaşadıkları ortamın düşünme ve algılama çeşitliliğini, dilinin yapısını ve ifade olanaklarını anlayabilmeleri için öncelikle Türk dilini öğrenmeleri gerekmektedir. Bu durum, eğitim çağında ülkemize gelen yabancı öğrenciler için oldukça önemli bir sorundur.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gelen yabancı uyruklu öğrenciler, Türkçe dil beceri düzeyleri belirlenmeden doğrudan okullara alınmaktadırlar. Öğrencilerin Türkçe öğrenme amaçları ve koşulları arasındaki farklılık gözetilmediği ve sınıf içi uygulamalarında öğrenci gereksinimlerini karşılamaya yönelik dil öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmediği için öğrenciler, Türkçeyi akademik amaçlı yeterli ve etkili biçimde öğrenip kullanamamaktadır. Bu durum gelecek kaygısına düşen öğrenciler için üzücü, aileleri için endişe verici; devlet için ise boşa verilmiş emek, zaman ve para israfı demektir.

Ülkemize gelen yabancıların nasıl bir toplumda yaşadıklarının bilincine varmaları ve geleceklerini hem kendileri için hem de içinde yaşadıkları toplum için yararlı olabilecek doğrultuda oluşturabilmeleri gerekir. Türkçenin yabancılarla öğretiminde hem millî eğitimimizin yasa ile belirlenmiş genel amaçlarının hem de evrensel olarak belirlenmiş dil öğretim kriterlerinin göz önünde tutulması gerekmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde doğrudan eğitim sistemine yerleştirilen yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili herhangi bir dil politikası geliştirilmemiştir. Çalışmanın, bu yönüyle belirlenen sorunların çözümüne katkı koyması ve yabancı öğrencilere yönelik hazırlanacak Türkçe öğretimi çalışmalarına örnek oluşturması umulmaktadır.

Bu araştırmanın yapılmasında bana destek veren; çalışmanın her aşamasında bilgisi, tecrübesi ve düşünceleri ile bana ışık tutan, değerli hocam Prof. Dr. Abdurrahman Güzel'e en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Bu çalışma sırasında değerli zamanlarını ayırarak yardımlarını esirgemeyen, eleştirileriyle yol gösteren, karşılaştığım sorunların çözümünde yardımcı olan hocam Prof. Dr. Murat Özbay'a teşekkür ederim.

Çalışmaya destek veren öğretmenlere ve öğrencilere içtenlikle teşekkür ederim.

ŞENTAÇ ARI

ÖZET

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE İLKÖĞRETİMİN İKİNCİ KADEMESİNDE ÖĞRENİM GÖREN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ŞENTAÇ, Arı

Doktora, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Abdurrahman Güzel

Aralık - 2009, 250 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne geldiği zaman, Türkçe dil beceri düzeyleri değerlendirilmeden doğrudan eğitim sistemi içine alınan yabancı öğrencilerin, yaşadığı akademik sorunları tespit edip değerlendirmek ve öneriler sunmaktır.

Araştırmanın betimsel çalışma olan birinci bölümünde tarama (Survey) modeli kullanılmıştır. (Survey) tarama modeli geçmişte ve hâlen var olan durumu, mevcut olayları, objeyi ve özellikleri olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise “ön test – son test”e dayalı “deney ve kontrol gruplu deneysel çalışma” modeli kullanılmıştır. Buna göre tüm veriler ayrı ayrı toplanmış, analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar, bir araya getirilerek yorumlanmıştır.

KKTC' ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin akademik sorunlarını tespit etmek amacıyla 2007-2008 Öğretim Yılı'nın 1. döneminde Girne bölgesinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere (N= 126) ve bu okullarda okuyan yabancı uyruklu öğrencilere (N= 118) anket uygulanmıştır. Sonuçlar frekans ve yüzde dağılımları ile tablolastırılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde öğrencilerden elde edilen bulgular öğrencilerin sisteme alınmadan önce Türkçe dil becerilerinin akademik başarı elde etmek için yeterli olmadığı; öğretmenlerden elde edilen bulgular, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre oluşturulmuş bir Türkçe öğretimi almamış olmalarından kaynaklandığı yönündedir.

Araştırmanın ikinci bölümünde deney (N= 20) ve kontrol grupları (N=20) oluşturulmuş ve deney grubuna, Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri “A1”, “A2”, “B1” düzeylerinin hedeflerine dayalı, Türkçe öğretimi verilmiştir. Türkçe öğretimi , 2007-2008 öğretim yılının 1. döneminde uygulanmış ve 12 hafta sürmüştür. Öğretimin belirlenen hedeflere ne derece ulaşıldığının ölçülebilmesi için ön test- son test deneysel deseni, ve düzey belirleme testlerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilere SPSS paket programından yararlanılarak t- testi uygulanmıştır.

Araştırmanın uygulama süreci olan ikinci bölümünün sonuçlarına göre Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri'nin temel alındığı Türkçe öğretimine alınan

öğrencilerin hedeflenenlere ulaşma düzeyi, alınmayanlara göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu durum, Avrupa Konseyi tarafından, ikinci dil öğretiminde önerilen ortak dil kriterlerinin, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de uygulanabileceği yönünde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Öğrenciler, Türkçe Dil Becerileri, Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri

ABSTRACT

An evaluation on Teaching Turkish to Foreigners attending lower secondary (middle) school in Turkish Republic of North Cyprus.

Şentaç, Arı

Doctoral Dissertation, Department of Turkish Education and Teaching

Supervisor: Prof. Dr. Abdurrahman Güzel

December – 2009, 250 pages

The aim of this research is to identify and investigate the academic problems foreign students experience due to directly entering into the education system without any evaluation of their level of Turkish Language proficiency and to propose solutions.

Qualitative studies are done in the first part of the research and survey as a descriptive method is used. Survey is defined as the method where past and current situations, ongoing events, the object and the attributes are aimed to be described. An experimental model with pre-test and post-test control group is used in the second part of the research. All data is collected independently and after the analysis, results are interpreted.

In the first part of the research, a questionnaire about the academic problems of foreign students in TRNC is applied to teachers (N=126) and to foreign students (N=118) of schools in Girne in first semester of academic year 2007-2008. The frequency and percentage distribution tables of the results are constructed.

In the second part of the research, test (N=20) and control groups (N=20) are formed. Turkish teaching program designed for “A1”, “A2”, “B1” levels of Common European Framework of Reference for Languages is offered to the students in the test group. Turkish education is given in first semester of academic year 2007-2008 for 12 weeks. In order to determine whether the students achieved target levels of success or not, pre-test and post-test statistical methods and level determining tests are employed. The data collected from students are analyzed using t-test in SPSS software package.

In the first part of the research findings based on the response of the students suggest that the levels of Turkish language proficiency of the students are not enough to achieve academic success in school. The findings based on the response of teachers suggest that the students’ low level of academic success is due to nonexistence of a suitable Turkish teaching program designed for students’ needs.

According to the results of the application stage of the research given in the second part, the level of achievements of the students being taught Turkish based on the guidelines described in Common European Framework of Reference for Languages are found to

be statistically higher than the other group. These findings suggest that the guidelines described in Common European Framework of Reference for Languages is suitable to be used for teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Foreign students, level of Turkish language proficiency, Common European Framework of Reference for Languages

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	II
ÖN SÖZ.....	III
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLOLAR ve ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVIII
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç.....	8
1.3.Önem.....	9
1.4.Varsayımlar.....	10
1.5.Sınırlılıklar.....	11
1.6.Tanımlar.....	11
1.7.İlgili Araştırmalar.....	12
2. BÖLÜM	19
2.1. İkinci Dil Edinimi ve İkinci Dil Edinim Kuramları.....	19
2.1.1. İkinci Dil Sürecinde Etkili Olan Etmenler	19
2.1.2. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ana Dilin Etkisi.....	19
2.2. İkinci Dil Edinim Kuramları.....	22
2.2.1. Davranışçı Öğrenme Kuramı	22
2.2.2. Rasyonalist Öğrenme Kuramı	24
2.3.Yabancı Dil Öğretiminde Yöntemi Yaklaşım ve Teknikler.....	26
2.3.1. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi.....	28
2.3.2. Düzvarım Yöntemi.....	29
2.3.3. İşitsel Dilsel Yöntem.....	30

2.3.4. Doğal Yöntem.....	31
2.3.5. İletişimsel Dil Öğretimi.....	32
2.3.6. Seçmeli Yaklaşım.....	33
2.3.7. Grupla Öğretim Teknikleri.....	34
2.3.8. Bireysel Öğretim Teknikleri	35
2.3.9. Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler.....	36
2.3. 10. Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler.....	43
2.3.11. Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler.....	45
2.3.12. Yazma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler.....	47
2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Araç – Gereçler.....	52
2.5. Yabancı Dil Öğretiminde İlkeler.....	55
2.6. Yabancı Dil Öğretiminde Temel Dil Becerileri.....	56
2.6.1. Okuma Becerisi.....	56
2.6.1.1. Bütünleştirici Okuma Yaklaşımı.....	57
2.6.1.2. Çözümleyici Okuma Yaklaşımı.....	57
2.6.1.3 Etkileşimsel Okuma Yaklaşımı.....	58
2.6.2. Dinleme Becerisi.....	58
2.6.3 Konuşma Becerisi.....	59
2.6.4. Yazma Becerisi.....	60
2.7. Dil Bilgisi Öğretimi.....	62
2.7.1. Türkçe Öğretimi İçerisinde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri ve Önemi.....	63
2.7.2. Dil Bilgisi Öğretiminin İlkeleri.....	65
2.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme.....	67
3. BÖLÜM	70
YÖNTEM	70
3.1. Araştırmanın Modeli	70
3.2. Evren ve Örneklem.....	70
3.2.1. Evren	70
3.2.1. Örneklem	71
3.3. Veri Toplama Araçları.....	71

3.4. Verilerin Analizi.....	73
4. BÖLÜM	75
4.1. Yabancılar Türkçe Öğretimi Amaçlı Uygulama Çalışmaları.....	75
4.2. İlköğretimin İkinci Kademesinde Okuyan Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretimi Çalışmalarında Temel Yaklaşım.....	83
4.2.1. Temel Beceriler.....	84
4.2.2 Temel Dil Becerileri.....	85
4.2.2.1. Kazanımlar.....	85
4.2. 3. Tema ve Günlük Plânların Hazırlanması.....	92
4.2.4. Dersin İşlenişi.....	94
4.2.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	96
4.2.6. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Araç – Gereç	97
4.2.7. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Rolü.....	99
4.2.8. Ölçme – Değerlendirme.....	100
4.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Örnek Çalışmalar	101
5. BÖLÜM	177
BULGULAR ve YORUMLAR	
5.1. Öğretmenlere Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını Gösteren Şekiller ve Yorumları	177
5.1.1. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	179
5.1. 2. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı.....	181
5.1.3. Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler.....	182
5.1.4. Sınıf İçi Yöntem ve Tekniklerin Seçiminde Ders Kitabının Etkisi.....	184
5.2. Yabancı Öğrencilere Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını Gösteren Şekiller, Tablolar ve Yorumları.....	185
5.2.1.. Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı.....	186
5.2.2. Ailelerinin Ülkeye Geliş Nedenleri.....	186
5.2.3 . Yabancı Öğrencilerin Yaş Dağılımı.....	187
5.2.4. Kişisel Bilgileri Öğretmen Desteği Almadan/ Alarak Dolduran Öğrenci Dağılımı.....	188
5.2.4.1. Öğretmenimin Anlattıklarını En İyi Nasıl Öğrenebilirim ?.....	199
5.2.4.2. En İyi Nasıl Öğrenebilirim ?.....	190

5.2.4.3 Türkçe İletişim Kurma Beceri Düzeyi.....	191
5.2.4. 4. Okul Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi.....	192
5.2.4.5. Sınıf Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi.....	193
5.2.4.6. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi I.....	193
5.2.4.7. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi II.....	194
5.2.4.8. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi III.....	195
5.2.4.9. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi IV.....	195
5.2.4.10. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi V.....	196
5.2.4.11. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi VI	197
5.3. Yabancılar Türkçe Öğretimi Çalışmalarına Katılan Deney ve Kontrol Grubuna Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını Gösteren Tablolar, Şekiller ve Yorumları	197
5.3.1. Deney grubu ve kontrol grubunun Türkçe dil becerileri başlangıçta anlamlı bir fark göstermekte midir?.....	198
5.3.2. Birinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?.....	198
5.3.3. İkinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?.....	199
5.3.4. Üçüncü temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?.....	199
5.3.5. Dördüncü temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?.....	200
5.3.6. Beşinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?.....	201
5.3.7. Ses Bilgisi Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.....	202
5.3.8. Yazım- Noktalama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı...	202
5.3.9. Diyalog Tamamlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.	203
5.3.10. Kelime Tanımlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı .	203
5.3.11. Sözcük Türleri Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı	204
5.3.12 Sözcükte Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.....	204
5.3.13. Cümlede Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.....	205
5.3.14. Ana Düşünce Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.....	205
6. BÖLÜM	207
SONUÇ ve ÖNERİLER	207
6.1. Sonuç	207

6.2. Öneriler.....	209
6.2.1. Ders Programı Hazırlama Çalışmalarına Yönelik Öneriler.....	210
6.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	210
6.2.3. Materyal Geliştirmeye Yönelik Öneriler	212
6.2.4. Öğrencilere Yönelik Öneriler	212
6.2.5. Ailelere Yönelik Öneriler	212
6.2.6. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler.....	213
6.2.7. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	214
KAYNAKÇA.....	215
EKLER.....	223
EK 1: ÖĞRENCİ TANIMA ANKETİ.....	223
EK 2: ANKET.....	235
EK 3: ÇALIŞMA KAĞITLARINDAN ÖRNEKLER.....	239
TABLolar ve ŞEKİLLER LİSTESİ	
Tablo 1. Araştırmaya Katılan Grupların Dağılımı.....	179
Tablo 2. Deney Grubu İle Kontrol Grubunun Türkçe Dil Becerileri Başlangıçta Anlamlı Bir Fark Göstermekte midir?.....	198
Tablo 3. Birinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?.....	198
Tablo 4. İkinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?.....	199
Tablo 5. Üçüncü Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?.....	199
Tablo 6. Dördüncü Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?.....	200
Tablo 7. Beşinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?.....	201
Şekil 1. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	179
Şekil 2. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı.....	181
Şekil 3. Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler.....	182
Şekil 4. Sınıf İçi Yöntem ve Tekniklerin Seçiminde Ders Kitabının Etkisi.....	184
Şekil 5. Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı.....	186

Şekil 6. Yabancı Öğrencilerin Ailelerinin Ülkeye Geliş Nedenleri.....	186
Şekil 7 . Yabancı Öğrencilerin Yaş Dağılım.....	187
Şekil 8. Kişisel Bilgileri Öğretmen Desteği Almadan / Alarak Dolduran Öğrenci Dağılımı.....	188
Şekil 9. Öğretmenimin Anlattıklarını En İyi Nasıl Öğrenebilirim.....	189
Şekil 10. En İyi Nasıl Öğrenebilirim?.....	190
Şekil 11. Yabancı Öğrencilerin Türkçe İletişim Kurma Beceri Düzeyi.....	191
Şekil 12. Okul Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi.....	192
Şekil 13. Sınıf Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi.....	193
Şekil 14. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi I.....	193
Şekil 15. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi II.....	194
Şekil 16. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi III.....	195
Şekil 17. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi IV.....	195
Şekil 18. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi V.....	196
Şekil 19. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi VI.....	197
Şekil 20. Ses Bilgisi Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği..	202
Şekil 21. Yazım ve Noktalama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	202
Şekil 22. Diyalog Tamamlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	203
Şekil 23. Kelime Tanımlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı.	203
Şekil 24. Sözcük Türleri Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	204
Şekil 25. Sözcükte Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	204
Şekil 26. Cümlede Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	205
Şekil 27. Ana Düşünceyi Doğru Bulma Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılım Grafiği.....	205

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

akt: aktaran

çev: çeviren

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

N: öğrenci Sayısı/ öğretmen Sayısı

S: sayı

TDK: Türk Dil Kurumu

vb: ve benzeri

vd: ve diğerleri

1. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın yapılma gerekçelerini ortaya koyan “Problem”, “Amaç”, “Önem”, “Varsayımlar”, “Sınırlılıklar”, “Tanımlar” ve “İlgili araştırmalar”a yer verilmiştir.

1.1 Problem

Kıbrıs, yüzlerce yıldır Türk kültürüyle yaşamış; aynı zamanda, çeşitli nedenlerle göç verip göç almış; farklı kültürleri içinde barındırmıştır. Günümüzde de bu göçler nedenleri farklılık göstermekle beraber devam etmektedir. Güzel (1988, s.6-20)’in, Ankara Aydınlar Ocağı Konferansı’nda, son günlerde küreselleşme akımının tüm dünyada hızla yayıldığını belirttiği söyleminden hareketle, bu göçlerin sebebi, günümüzde gelişen bilim ve teknolojiye, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına, adanın coğrafi ve kültürel konumu nedeniyle dış turizmin önem kazanmasına, Avrupa Birliği’nin çalışmaları bağlamında uluslararası ilişkilerin giderek yoğunlaşmasına bağlanabilir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne gelen yabancı uyruklu aileler ve bu ailelerin çocuklarının sayıları her yıl artış göstermektedir. Önceleri çalışmak amacıyla sadece anne veya baba gelirken zamanla belli bir düzen oluşturduğuna inanan bu kişiler, ailelerini dolayısıyla çocuklarını da yanlarına almaktadırlar.

Küreselleşmenin bütün sosyal yapıları büyük ölçüde etkilediği günümüz dünyasında, farklı nedenlerle KKTC’ye göç etmek zorunda kalan insanların yaşamları da bu anlamda büyük ölçüde değişmektedir. Göç etmek zorunda kalan bu insanlar, bir yandan bulundukları ortama uyum sağlamaya çalışırken bir yandan de ülkelerinde edindikleri kültür yapısını korumaya çalışmaktadırlar. Çevrelerinin kendilerini kabul etmesini, kendilerine saygı duymasını hatta farklılıklarını onaylamasını istemektedirler.

Günümüzde neredeyse tüm toplumların çok kültürlülüğü içlerinde barındırdıkları görülmektedir. Elbette ki çok kültürlülüğü, insan yaşamına farklı bir bakış olarak

değerlendirmeli ve kültürler arası etkileşimi kültürel çeşitlilik bağlamında zenginlik olarak görmeliyiz; ancak KKTC'ye gelen yabancıların da yaşadıkları toplumun kültürüne ulaşabilmeleri, onun inanç ve adetlerine uyum sağlayabilmeleri için çevreleriyle sağlıklı iletişim kurabilmeleri gerekmektedir. İnsanların en yaygın kullandıkları iletişim aracı ise dildir. “Dil gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünemeyeceğimiz bilim, sanat, teknik gibi alanlarla ilgisi bulunan ve aynı zamanda bunların oluşmasında temeli teşkil eden bir kurumdur”

(Aksan, 1998,s.11). Dilin etkili kullanımı ise dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin aynı oranda gelişmiş olmasını gerektirmektedir.

Okul çağında KKTC'ye gelen yabancı uyruklu öğrenciler, yaşlarına uygun sınıflara alınırlar ve Türkçeyi öğrenmeye çalışırlar. Geldikleri ülkelerden farklı bir eğitim sistemiyle karşılaşan bu öğrenciler, doğrudan sınıflara alındıkları için sınıf arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, yakın çevrelerinde yaşayan kişilerle iletişimde yetersiz kaldıkları bir ara dönem geçirirler. Özbay (2005, s.1), “Dil, öğrencilerin çevrelerindeki olaylara farklı açılardan bakarak bunları değerlendirmelerini, sorgulayarak karar vermelerini, sosyalleşmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin; okuma, dinleme ve izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi ile ilgili temel becerileri kazanmaları gerekmektedir.” diyerek iletişimin öneminden bahsetmektedir.

Öğretmenlerini, arkadaşlarını dolayısıyla çevresinde konuşulanları anlayamayan kendi duygu ve düşüncelerini, yaşamı süresince edindiği bilgi birikimini paylaşamayan bu öğrenciler, daha düşük bir akademik başarı ile yetinmekte veya başarısız olmaktadır. Bu konuda duyarlı olan öğretmenler, Türkçe eğitim verilen bu sınıflara hiçbir ön çalışma yapılmadan alınan bu öğrencilerin, davranışlarında oldukça çekingen olduklarını, sınıf ortamında doğal kabul edilebilecek durumlar karşısında bile tepkili bir tavır sergileyebildiklerini söylemektedirler.

Yabancı uyruklu öğrenciler, evlerinde kendi anadillerini kullansalar bile okulda Türkçe konuşmak ve bu dille eğitim yapmak zorundadırlar. Oysa yaşadıkları toplumla, yakın çevreleriyle iletişim içinde olmaları toplumsal kimlik kazanmaları yönüyle de oldukça önemlidir. İletişim olmadan insanların toplumsallaşması, bireysel ve toplumsal kimlik kazanması mümkün değildir. “İnsanlar iletişim kurarak duygu ve düşüncelerini

paylaşma, şekillendirme ve değerlendirme imkânı bulurlar.” (Temizyürek, vd. , 2007, s. 7).

KKTC’ye gelen yabancı öğrenciler için dil öğrenimi, okul ortamında başlar. Bu noktada ailelerden beklenen, çocuklarının okuldaki çalışmalarını desteklemeleridir. Sever (1993, s.2), okulda edinilecek Türkçe öğretiminin önemini: “Okul döneminde belirlenen hedeflere ulaşma açısından, dilin alışkanlık hâline dönüştürülmesinde Türkçe eğitim ve öğretimine önemli görevler düşmektedir.” sözleriyle belirtmektedir.

Öğrenci ailelerinin beklentileri, çocuklarının alacakları eğitim ile sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılama noktasına gelmeleridir. Öğrenciler ise bunların yanında akademik başarı da beklemektedirler. Zaman içinde vatandaşlık hakkı elde eden bu çocukların ara eleman beklentisi dışında beklentilere girmeleri, toplumda daha yetkin, akademik başarılarına paralel bir noktaya gelmeyi istemeleri, doğal karşılanmalıdır.

Yabancı öğrencilere yönelik iyi bir eğitim, öğrencileri farklı iyi yaşam görüşlerine, inanç sistemlerine, farklı tanıdık deneyimleri kavramlaştırma biçimlerine yönlendirir; diğer kültürleri tanımalarına, dünyayı onların açısından algılamalarına yardımcı olur. Eğitim, yalnızca toplumsallaşmayla ilgili değil, insanlaşmayla ilgilidir (Parekh, 2002: 290). Bu öğrencilerin beklentilerinin gerçekleşmesi için ise öncelikle yaşadıkları toplumun dilini yani Türk dilini iyi öğrenmeleri gerekir. Dil, insanın en temel ihtiyacı olan iletişimin sağlanmasında en önemli araçtır. Özbay (2003:18), “Konuşma insanlar arasında iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli dil becerisidir.” sözleriyle iletişimin sağlanmasında konuşmanın ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmektedir.

İletişim kurma işlevi, dilin işlevlerinin yalnızca bir yönünü göstermektedir. Oysa dilin diğer önemli işlevi de düşünmeyi ve değerlendirmeyi sağlayan yönüdür. Yabancı dil öğrenen kişi, o dili bir iletişim aracı olarak öğrenirken aynı zamanda o dilin taşıdığı düşünce yapısını ve değer yargılarını da öğrenir. Yabancı dil öğretiminde, insanı biçimlendiren ve yönlendiren bir güç olan dilin tüm işlevlerini göz önünde bulundurmak gerekir. “İnsanın başarısını, iş, eğitim ve özel hayatını büyük ölçüde etkileyen, yönlendiren faaliyet; bireyler ve birey – toplum arasında cereyan eden sözlü iletişimdir”

Özbay (2003:18). Bu, çok yönlü düzenlemeyi gerektiren bir olgudur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi de Türkçenin tüm inceliklerini aktaran bir süreç olmalıdır.

Dil, anlama ve anlatma becerilerinin bir alt açılımı olarak kabul edilen okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerinden oluşur. Dinleme ve okuma, anlamaya yönelik dil becerilerini; konuşma ve yazma da anlatmaya yönelik dil becerilerini oluşturur. “Konuşma eylemi, konuşmacının duygu, düşünce ve görüşlerini sözlü olarak ifade ettiği, dinleyicinin de kendisine iletilen bu mesajları anlama çabası içinde olduğu ortamda gerçekleşir. İyi dinleyici olunmadığı sürece, iyi konuşmacı olmaya da imkân yoktur.” diyen Özbay (2001, s.10), konuşma, dinleme, okuma, yazma becerileri arasında, kullanılan ortamın aynı olması açısından bir bağlantı olduğunu ortaya koymaktadır.

“Toplum hayatının düzenlenmesi, insanların birbiriyle ilişkilerinin sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi ve kurumlar arasındaki ilişki ve iletişimin yürüyebilmesi için standart dilin öğretilmesi zorunludur .” düşüncesini savunan Yalçın (1996, s. 24) da “Bir ülkenin standart dilinin öğretilmesi, sadece eğitim bilimleri açısından önemli sayılmamakta; aynı zamanda sosyal ve ekonomik bakımlarından da vazgeçilmezliği kabul edilmektedir.” diyerek toplumda uyumun oluşturulmasında dilin önemini anlatmayı amaçlamıştır.

Eğitim sistemimizin KKTC’ye gelen yabancı öğrencilere yönelik bir eğitim politikası geliştirmede nitelik ve nicelik yönünden yetersiz olduğu, öğretmenler ve aileler tarafından dile getirilmektedir. Bugüne kadar bu konuda yapılan çalışmalar, alınan önlemler ve sağlanan gelişmeler incelendiğinde bunun tamamen öğretmenin özverili çalışmasına bağlı olduğu görülmektedir. Ancak her öğretmenin aynı duyarlılığı göstermesi veya aynı ortamı oluşturması mümkün olmamaktadır. Güzel (2008, s.57), Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu’nda bu bağlamda: “Üniversitelerde dikkatle üzerinde durulan noktalardan birisi Türkçe öğretmeni yetiştirmektir.” demektedir.

Güzel (1987: 436-437), Öğretmen Yetiştiren Kurumlarının Dünü- Bugünü- Geleceği Sempozyumu’nda: “Etkili Türkçe öğretimi, hedef kitlenin tam olarak tespit edilmesi ve doğru analiz edilerek tanımlanmasıyla mümkün olabilir.” ifadesinde de

belirttiği üzere profesyonellikten uzak olan bu çalışmalar ülkemize gelen yabancı öğrencilerin tümüne uygulanamadığı için bu öğrencilere yönelik verilen eğitim yüzeysel olmakta, etkisiz kalmakta ve öğrencileri istenen düzeye ulaştıramamaktadır. Barın (2003,s.311), ders işleniş sürecinde nelerin öğretileceğine dair ihtiyaç analizinin yapılmasının; Duman (2003, s.151), derste kullanılacak materyallerin hedef kitlelerin seviyesine, Türkçe eğitiminin amaçlarına uygun olmasının şart olduğunu söylemektedir. Bu durum yabancı öğrencilere yönelik eğitimde gerçek anlamda gelişme sağlayacak yeni çalışmalar yapma ve uygulama gereğini ortaya koymaktadır.

Dünyanın her yerinde yaşanan bu değişimler, Avrupa Birliği ülkelerinin dil politikalarını etkilemiş; bu nedenle ortak değerler çerçevesinde bütünleşmek amaçlı ortak dil, ortak kültür içerikli “Avrupa Ortak Dil Çerçevesi” oluşturulmuştur. Avrupa Birliğine bağlı ülkeler, toplum içinde yer alan farklı kültürleri içlerinde sağlıklı bir şekilde barındırabilmek ve sağlıklı iletişim gerçekleştirebilmek amacıyla kendi ana dillerini yabancılara öğretmek için, yabancılara yönelik dil çalışmalarında “Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri’ni (The Common European Framework of Reference for Language) ölçüt olarak benimsemişlerdir.

İletişimin ön planda tutulduğu bu ölçütler dikkate alındığında yabancı öğrencilerin yaşadıkları ortamın düşünme ve algılama çeşitliliğini, o ulusun dilinin yapısını ve anlatım olanaklarını anlayabilmeleri için o ortamda yaşayan insanların öncelikle iletişim amaçlı kullandığı konuşma dilini öğrenmelerinin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılabilmektedir.

KKTC’ye gelen yabancıların çevreleriyle iletişim kurma aşamasında kullandıkları iletişim dili, meslekleri veya geliş amaçları ile sınırlıdır. Yabancıların eğitim çağında gelen çocukları ise bilim, çalışma, turizm, eğitim, kültür, sanat, haberleşme vb. her alanda türlü yoğunlukta iletişim kurma amaçlı, bulunduğu toplumun dilini öğrenmek zorundadır; ancak bu çocuklar en iyi ihtimalle birkaç kelime Türkçe bilen; ama çoğunlukla hiç Türkçe bilmeyen çocuklardır.

KKTC’ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin bulundukları ortama uyum sağlamaları, çevreleri ile kuracakları sağlıklı iletişime dayanır. İnsanların en genel iletişim aracı dildir. Dil; bilgi,duygu, düşünce aktarımının sağlıklı gerçekleşmesine

olanak sağlar. Aksan (2000,s.52) dili: “Dil; onu konuşanların duygu,düşünce ve hayal dünyalarını belirler” diye tanımlamaktadır. İnsanlar arasındaki en geniş anlamıyla konuşmak diye algılanan iletişim, Türkçe sözlükte: “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla, başkalarına aktarılması” olarak açıklanmaktadır (TDK, 1996: 1069).

Eğitimin verimliliği bireye kazandırılacak davranışların gerçekçi biçimde tespit edilmesine bağlıdır. Tespit edilen davranışların kazandırılabilmesi ise uygun eğitim ortamının düzenlenmesine, öğrenciye davranış değişikliğini gerçekleştirmede düzenli rehberlik yapılmasına, hedeflenen davranış değişikliklerinin ne ölçüde gerçekleştiğinin güvenilir biçimde kontrol edilmesine bağlıdır.

KKTC’de de “AB Müktesebatına Uyum Programı” bağlamında eğitimin de dahil olduğu her alanda ortak çalışmalar yapılmaktadır. Bu nedenle, KKTC’ye gelen bu öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bu ölçütler de dikkate alınmalıdır; ancak bir ülkenin eğitim sistemi içinde uygulanan eğitim programları, öncelikle ülkenin kendi iç toplumsal dinamikleri, gereksinimleri ve yaşantılarından kaynaklanmak durumundadır. Aksi takdirde, diğer ülkeleri ve onların kendi yapıları göz ardı edilerek onların gereksinimlerinden üreyen felsefe, yönelim ve model uygulamalarının KKTC’de geçerliliği ve sisteme katkısı uzun vadede bekleneni gerçekleştirmeyecektir.

Her ülkede olduğu gibi KKTC’de de eğitim sisteminin çeşitli basamaklarında yer alan eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları, o ülkenin kendi toplumsal dinamikleri ile toplumsal gereksinim ve gerçekleriyle uyumlu olmak zorundadır. Aksi hâlde hem eğitim programlarının uygulanmasında güçlükler yaşanır hem de zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap veremediği için toplumsal huzursuzluklar yaşanır. KKTC’de özellikle yeni bir siyasi, ekonomik ve kültürel oluşum olan Avrupa Birliği’ne uyum amacıyla toplumsal yaşamda ve toplumsal sistemlerde oldukça kapsamlı değişimlerin gerçekleştirilmesinin zorunluluğu belirmiştir. Eğitim sistemlerinde düzenlemelerin yapılması ve bu düzenlemeler doğrultusunda eğitim programlarının da geliştirilmesi gereksinimi vardır.

Duygu, düşünce, hayal ve istekleri karşı tarafa en etkili biçimde anlatabilmek iletişimin temel amacıdır. Yabancı öğrencilerin çevreleriyle kuracakları iletişimin başarısı ise dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin derecelerine bağlıdır. KKTC'ye gelen öğrencilerin Türkçeyi anlayabilmesi, doğru ve etkili kullanabilmesi için onlara Türk dilinin kurallarının bilimsel yöntemlerle öğretilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda farklı sebeplerden kaynaklanan dil yanlışlarından korunması için eğitim sistemimiz içinde onlara yönelik hazırlanacak bir Türkçe öğretiminin uygulanmasının gerekliliğine inanılmaktadır.

Araştırmada, KKTC'ye gelen ve doğrudan eğitim sistemine yerleştirilen yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerilerinin akademik anlamdaki öğrenmeleri sürdürmeye yeterli olup olmadığı; yabancı öğrencilerin Türkçe ihtiyaçlarına yönelik görüşleri; öğretmenlerin yabancı öğrencilerin Türkçe ihtiyaçlarına yönelik görüşleri tespit edilmeye çalışılmış; elde edilen bulgular doğrultusunda deney (N= 20) ve kontrol grupları (N=20) oluşturulmuştur. Deney grubuna, KKTC'de okutulan Türkçe ders kitaplarının içeriğinde yer alan temel dil becerilerinin öğretim yaklaşımları (2005, 6. 7. Türkçe ders kitapları) ile Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri “A1”, “A2”, “B1” düzeylerinin hedeflerinin temel alındığı Türkçe öğretimi uygulanmıştır.

Bu bağlamda çalışmadaki temel problem aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

“ KKTC'ye gelen ve doğrudan eğitim sistemine yerleştirilen yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerileri akademik anlamdaki öğrenmeleri sürdürmeye yeterli midir?”

Araştırmada, bu problem cümlesinin cevabını bulabilmek için şu alt problemlerden yararlanılmıştır:

1. KKTC'ye gelen yabancı öğrencilerin, Türkçe ihtiyaçlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin, sisteme hiçbir destek almadan giren yabancı öğrencilerin dil ihtiyaçlarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Araştırmada, Türkçe öğretime alınan öğrencilerle alınmayan öğrencilerin Türkçe dil beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Buna bağılı olarak:

1. Deney grubu ile kontrol grubunun okuduğunu anlamaya dayalı Türkçe dil becerileri başlangıçta anlamlı bir fark göstermekte midir?
2. Birinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görölmekte midir?
3. İkinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görölmekte midir?
3. Üçüncü temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görölmekte midir?
4. Dördüncü temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görölmekte midir?
6. Beşinci temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görölmekte midir?

1.2. Amaç

Dil bir sistemdir; kendi içinde bir kuruluş düzenine, yapıya, anlatış ve anlayış kalıbına sahiptir ve aynı toprak üzerinde yaşayan topluluklar arasında konuşma, yazışma anlaşma aracı olarak kullanılmaktadır. Özbay (2003, s.3) , “Dil, kültür ve medeniyetin gelişiminden, insanların günlük hayatlarındaki problemlerinin çözümüne kadar, her alanda önemli fonksiyonlara sahip bir iletişim aracıdır.” diyerek içinde yaşanan toplumu tam olarak anlayabilmek için onun dilini de bilmenin gerekliliğini vurgulamaktadır.

KKTC’ye gelen yabancıların bulundukları toplumun bireyleri ile olan iletişim becerileri onların dili kullanma becerilerine bağılıdır. Okul ortamlarında gerçekleşen dil öğretiminin gereğı gibi olabilmesi ise öğrenci ile öğretmenler arasında etkili iletişim kurulmasına bağılıdır. Hem okul başarısı için hem de hayatta başarı kazanmak için dili iyi bilmek ve düzgün kullanmak çok önemlidir. Tekin (1980, s.17), dilin iletişimdeki önemini: “İletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için dilin etkili ve verimli bir şekilde kullanılması şarttır. Kişinin iletişim yeteneğini çok büyük ölçüde iletişim aracı olan dilini kullanabilme becerisi belirler.” demektedir.

Bu çalışmanın amacı da bu bağlamda KKTC'ye gelen yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerilerinin akademik anlamdaki öğrenmeleri sürdürmeye yeterli olup olmadığını belirlemek; bu yöndeki ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak; onlara yönelik hazırlanacak bir Türkçe öğretimine alınmalarının akademik başarılarına etkisini tespit etmektir. Çalışmanın ayrıca bu yönüyle, konuyla ilgili yapılabilecek çalışmalara model oluşturması amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

KKTC'ye gelen yabancı uyruklu aileler ve bu ailelerin çocuklarının sayıları her yıl büyük bir artış göstermektedir. Genellikle ortaöğretim çağında KKTC'ye gelen bu ailelerin çocukları, çoğunlukla hiç Türkçe bilmeyen çocuklardır. Türkçe dil becerileri ile ilgili kazanımları, ailede ve yakın çevrede gerçekleşmektedir; ancak aile ve yakın çevredeki kazanımlar, sistematik ve düzenli bir nitelik taşımamaktadır. Etkili öğrenme, öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarına uygun düzenlenmiş eğitim ortamlarında gerçekleşir.

Eğitim ve öğretimin ortamlarının oluşturulmasında en önemli görev de hiç kuşkusuz o toplumun okullarınındır. Okullar, öğrencilerin gelişim durumunu, ilgilerini, ihtiyaçlarını yeteneklerini ve içinde bulunduğu çevre şartlarını bilmek ve karşılaştığı problemler hakkında fikir sahibi olmak zorundadır. Çocukların özelliklerini bilmeden verilen eğitim hem güçtür hem de tamamen tesadüflere bağlı kaldığı için hata yapılmasına yol açabilmektedir.

Akyüz (2001:2) eğitimi: “Kişinin zihnî, bedenî, duygusal ve toplumsal yetenekleri ile davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona birtakım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü olarak.” tanımlayarak eğitim çalışmalarının önemini vurgulamıştır.

Yabancılar Türkçe öğretimi ana dili öğretiminden farklı bir yaklaşımı gerektirir. İlköğretimin ikinci kademesinde bulunan yabancı öğrencilerin eğitim öğretim sürecine doğrudan alınması onları hem akademik anlamda başarısız kılmakta hem de sosyal ilişkilerini yetersizleştirmektedir. Türk öğrencilerle aynı öğrenme programını takip etmeye çalışan yabancı öğrencilerin dil yeterlikleri açısından farklılıkları da

dikkate alınmadığı; sınıf içi çalışmalarda öğrenci ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik iletişimsel dil öğretimi yöntem ve tekniklerine yer verilmediği için öğrenciler Türkçeyi yeterli ve etkili bir biçimde kullanamamaktadır. Güzel (1989, s.6), yabancı dillere verilen önemin Türkçeye verilmediğini söylerken bunun sebebinin Türkçe dersinin “çok kolay derslerden biri” olarak görüldüğüne bağlamaktadır. Bu durum, KKTC’ye gelen yabancı öğrencilere Türk dilini öğretmeye çalışan duyarlı öğretmenlerin, önemli ölçüde emek, zaman ve çabalarının boşa harcanması demektir.

Yukarıda belirtilen sorunlara çözüm getirmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın, yabancı ülkelere KKTC’ye gelen öğrencilerin Türkçe dil ihtiyaçlarını ortaya çıkarması; yabancı öğrencilerin Türkçe dil beceri düzeylerinin belirlenerek onlar için bir Türkçe öğretim modelinin geliştirilmesine katkıda bulunması ve bu alanda çalışacak araştırmacılara model oluşturması yönüyle önemli olduğuna inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada, KKTC’ye gelen yabancı öğrencilerin, eğitim sistemine alınmadan önce, Türkçe dil beceri düzeylerinin belirlenerek bu değerlendirmenin sonucuna göre, Türkçe dil becerilerini geliştirebilecekleri yabancılara yönelik oluşturulmuş bir Türkçe öğretimi destek uygulamasına alınmalarının, akademik başarılarını artıracığı varsayılmaktadır.

Buna göre:

1. Araştırmada kullanılan anketlerle elde edilen verilerin samimi cevaplar olduğu ;
2. Anketler aracılığıyla elde edilen verilerin ilköğretimin ikinci kademesinde bulunan yabancı öğrenciler için tasarlanacak bir Türkçe öğretim modeline kaynak oluşturacağı;
3. Deney grubuna uygulanan Türkçe eğitim çalışmalarının öğrencilerin düzeyine göre oluşturulduğu;
4. Öğrencilere uygulanan testlerde sorulan soruların öğrencilerin okuyarak anlayacağı düzeyde olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2007- 2008 öğretim yılında, Girne bölgesinde bulunan Girne Amerikan Koleji, Anafartalar Lisesi , 19 Mayıs Türk Maarif Koleji ve Lapta Yavuzlar Lisesi’nde ilköğretimin ikinci kademesinde bulunan yabancı öğrencilerin Türkçe ihtiyaçlarının tespiti ;

2. Araştırmada kullanılan veriler, Girne bölgesinde bulunan Girne Amerikan Koleji, Anafartalar Lisesi , 19 Mayıs Türk Maarif Koleji ve Lapta Yavuzlar Lisesi’nde çalışan öğretmenler ve aynı okullarda ilköğretimin ikinci kademesinde okuyan öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yabancı Öğrenci: Bu çalışmada yabancı öğrenci tanımı ile KKTC’ye Pakistan, Moldova, Rusya, Amerika vb. yabancı ülkelerden gelmiş öğrenciler kastedilmiştir.

Yabancı Dil Öğretimi: Belirli bir amaç için ana dili dışında herhangi bir dili kullanmada yeterlik kazandırma etkinliklerinin tümü olarak tanımlanmaktadır. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kastedilmiştir.

İkinci Dil Edinimi: İkinci dil edinimi, ana dili ediniminin ardından herhangi bir dili herhangi bir düzeyde öğrenme sürecini tanımlamak için kullanılan genel bir terim ve bir çalışma alanıdır. Bu alan aynı zamanda yabancı dil öğrenimini içerir. (Cook, 2006: 6; Gas ve Selinker, 2001: 5; Mitchell ve Myles, 1999: 1- 2).

Türkçe Dil Becerileri: “Anlama” ve “Anlatma” temel dil becerileridir. Anlama, “okuma ve dinleme”; anlatma “konuşma ve yazma” alt becerilerini kapsamaktadır. (Özbay, 2005: 14).

Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri (Common European Framework of Reference for Language Teaching, Learning, Assessment) : Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için yabancı dil dersinin uygulanmasına dair, karşılaştırılabilir standartlar getiren bir çalışmadır. Bu çalışma, dile ilişkin yeterlik seviyelerini (A1- C2) tanımlayan, ulaşılabilir ve kontrol edilebilir hedefler koyan ve bütün Avrupa ülkeleri tarafından tanınan bir araç niteliğindedir.

1.7. İlgili Araştırmalar

Türkçe, bugün konuşulduğu coğrafyanın genişliği ve konuşanların sayısı bakımından dünyanın en büyük dilleri arasında yer almaktadır. Dünyada Türkçe konuşanların sayısı, yaklaşık 150 milyon, Türkiye Türkçesini konuşanların sayısı ise 70 milyondur. Türkiye Türkçesi Türkiye'nin yanı sıra, Irak, Suriye, Kuzey Kıbrıs, Yunanistan, Bulgaristan, Avrupa, Amerika, Okyanusya, Arap ülkeleri, eski Yugoslavya, Rusya ve SSCB'den ayrılmış Türk cumhuriyetlerinde konuşulmaktadır (Ercilasun, 1997, s. 55). Geniş bir coğrafyada konuşulan Türkiye Türkçesi, diğer dünya ülkeleri ve insanları için büyük bir önem taşımaktadır.

Bugün Türkiye'de ve yurt dışında amaçları farklılık göstermekle beraber pek çok Türkçe öğretim merkezi ve Türkoloji bölümü bulunmaktadır. Hengirmen (1993: 5- 8), “Yurt Dışında Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Kurumlar” adlı çalışmasında tespit ettiği 48 ülkeyi alfabetik olarak sıralamıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik aşamasında olması, diplomatik temaslar, akademik çalışmalar, ticarî faaliyetler vb. beklentiler Türkçenin öğrenilme amacına çeşitlilik getirmiş; Türkçenin yabancılar tarafından öğrenilme isteğini artırmıştır.

Yabancıların Türkçeyi öğrenme istekleri, Türklerin İslâmı kabulüyle başlamıştır. Kaşgarlı Mahmut, 1072- 1074 yıllarında Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazdığı Divanü Lûgati't - Türk adlı dev eseriyle, Türkçenin ilk lûgatını düzenleyen ve onu öğreten olarak tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır. İlaydın (1972, s. 97-99); “Kaşgarlı'nın başlıca çabası, Türkçeyi öğretecek temel araçları hazırlamak olmuştur. Önce dilimizin henüz elimize geçmeyen bir gramerini yazması, sonra sözcüklerini bir araya getirip divanı düzenlemesi ve bunların paralelinde

sözlüğüne çok miktarda metin alması, tuttuğu bilinçli yolun işaretleridir.” diyerek, yabancılara Türkçe öğretiminde gösterilmesi gereken önemi de vurgulamıştır.

Cumhuriyet döneminde yabancılara Türkçe öğretiminin çeşitli üniversitelerin önderliğinde gerçekleştiği görülmektedir. Boğaziçi Üniversitesi’nden Hikmet Sebüktekin ve Ankara Üniversitesi’nden Kenan Akyüz, Türkçe öğretimi ile ilgili kaynakların yazılmasında öncülük yapan araştırmacılardandır. Kenan Akyüz, 1965’te yabancılar için yazdığı 230 sayfalık ders kitabı, kendi içinde de ikiye ayrılan “Konuşma” ve “Okuma” bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap, Türkçe – İngilizce karşılaştırmalı olarak düzenlenmiştir. Kitap, 1976 yılında “Yabancılar İçin Türkçe Dersleri, Konuşma, Okuma” adı ile yeniden basılmıştır.

Hikmet Sebüktekin’in de 1972 yılında yabancılar için hazırladığı “Turkish for Foreigners, a Linguistic Approach, Yabancılar İçin Dilbilimi Metoduyla Türkçe” isimli kitabı vardır. 1997 yılında, “Turkish for Foreigners, Yabancılar İçin Türkçe 1-2” adı altında yeniden yayınlanan kitap, 24 dersten oluşmaktadır.

Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER, yabancılara Türkçe öğretimini kurumsallaştırmıştır. Önce Ankara’da kurulan TÖMER daha sonra Gaziantep ve İzmir’de de kurumsallaşarak yaygınlaşmıştır. Ankara TÖMER, 1988 yılında TÖMER Dil Dergisi’nin ilk sayısını , yayınlamıştır. Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi, 2001 yılında bir proje başlatarak, kendi akademik ve idari personeline “HİTİT Öğretim Seti”ni hazırlatmıştır.

HİTİT Türkçe Öğretim Seti, Türkiye’de veya yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyen yabancılara yönelik hazırlanmıştır. Dört temel dil becerisinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) eşit olarak geliştirilmesini öngören çalışma, dört bölümden oluşmaktadır. Her biri 16 üniteden oluşan üç ana ders kitabı, üç çalışma kitabı, dinleme ve video kasetleri bulunmaktadır.

Gazi Üniversitesi TÖMER, yabancılara Türkçe öğretimi alanına farklı bakış açılarıyla hazırlanmış yeni yayınlar katmıştır. Gazi TÖMER tarafından 2000 yılında yayımlanan “Yabancılar İçin Türkçe 1” ve “Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi 1” kitapları 2002 yılında geliştirilerek “Yabancılar İçin Türkçe 1Yabancılar İçin Türkçe 2

ve Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi” olarak yeniden basılmıştır. Kitaplar, Gazi Üniversitesi TÖMER öğretim elemanları tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye Türkçesini hiç bilmeyenlere yönelik hazırlanan “Yabancılar İçin Türkçe 1”, “Tanışma”, “Hayatımız”, “İş Hayatı”, “Boş Zamanlarımda”, “Evimiz”, “Çevremiz”, vb. günlük iletişim becerilerinin ön plânda tutulduğu ünitelerden oluşmaktadır. “Yabancılar İçin Türkçe 2” adlı kitap Türkiye Türkçesini orta ve iyi düzeyde bilen yabancı öğrenciler için hazırlanmıştır. Kitapta yer alan her metin, “Okuma – Anlama”, “Yazılı Anlatım”, “Sözlü Anlatım”, “Dil Bilgisi” bölümleriyle desteklenmiş, metinden yola çıkılarak dil bilgisi ve söz kalıpları ile ilgili çalışmalar öngörülmüştür. Kitabın sonunda yer alan kelime dizini, önceki bölümlerde öğrenilen kelimelerin alfabetik dökümünü içermektedir. “Yabancılar İçin Dil Bilgisi” yabancı öğrencilerin dil bilgisi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanmıştır. Dil bilgisi konularının yer aldığı bu kitapta kuralların yanında sözcüklerin anlam özellikleri de ele alınmıştır. Konular, alıştırmalarla desteklenmiştir.

2003 yılında Prof. Dr. Murat Özbay ve Yrd. Doç. Dr. Fahri Temizyürek, “Türkçe Öğreniyoruz ORHUN” ve “GÜNEŞ Türkçe Öğreniyoruz” adlı çalışmaları “Dil Öğretim Seti” olarak hazırlanmıştır. Sekiz ciltten oluşan “GÜNEŞ Türkçe Öğreniyoruz” öğretim seti: Temel Düzey Ders Kitabı 1, Orta Düzey Ders Kitabı 2, Yüksek Düzey Ders Kitabı 3, İleri Düzey Ders Kitabı 4; Temel Düzey Çalışma Kitabı 1, Orta Düzey Çalışma Kitabı 2, Yüksek Düzey Çalışma Kitabı 3, İleri Düzey Çalışma Kitabı 4’ten oluşmaktadır.

Prof. Dr. Murat Özbay ve Yrd. Doç. Dr. Fahri Temizyürek’in beraber hazırlayıp yayımladıkları “Türkçe Öğreniyoruz ORHUN” Dil Öğretim Seti, sekiz ciltten oluşmaktadır. Kuşe kâğıda basılmış, 20x28 ebatlarındaki dil öğretim setindeki çalışma kitapları renkli, diğer çalışmalar siyah beyazdır. Sekiz cildin üçü “Ders Kitabı”, üçü “Çalışma Kitabı”dır. Sette “İleri Düzey ve Öğretmen El Kitabı” yanında, ders kitaplarında yer alan metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için dokuz tane “dinleme” ve “dinleme ve anlama” ses kaseti bulunmaktadır. Bu kasetlerin metinde nerelerde kullanılacağı kaset ve kulaklık simgeleriyle belirtilmiştir.

Ders Kitabı 1: Toplam 168 sayfa olan eserde, 15 ünite yer almaktadır. Her ünite, ünitenin içeriğine bağlı olarak “dil bilgisi, dinleme, konuşma ve yazma, becerilerine yer verilmiştir. Kitapta iletişim becerileri ön planda tutulmuş ve bu becerilerin pekiştirilmesi için alıştırmalara yer verilmiştir.

Ders Kitabı 2: 168 sayfadan oluşan eserde bir önceki ders kitabında olduğu gibi 15 ünite yer almaktadır. 1.Ders Kitabı’ndan farklı olarak, daha uzun ve senaryosu olan diyaloglu metinlere yer verilmiştir. Metinlerde konu olarak tüm insanları etkileyen teknolojik gelişmeler, hayatımızda meydana gelen değişimler ele alınmıştır.

Ders Kitabı 3: 176 sayfadan oluşan 3. Ders Kitabı da diğer kitaplarda olduğu gibi 15 ünite olarak hazırlanmıştır. Bu eserde dünyada paylaşılan ortak kültür değerlerinin işlendiği konulara ağırlık verilmiştir.

Çalışma Kitabı 1,2,3: Çalışma kitaplarının üçü de 104 sayfa ve 15 üniteden oluşmuştur. Ders kitaplarında, dört temel dil becerisinden dinleme ve konuşmaya ağırlık verilirken, çalışma kitaplarında okuma ve yazma becerilerine ağırlık verilmiştir. Ders kitaplarında olduğu gibi çalışma kitaplarında da öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelimeleri veya kalıplaşmış ifadeleri zihinlerinde canlandırmak için fotoğraf, illüstrasyon ve resimler verilmiştir. Ders kitaplarında renkli olan bu görüntüler, çalışma kitaplarında siyah beyazdır.

İleri Düzey: Edebî türlerin yer aldığı bu çalışmada altmış adet metin kullanılmıştır. Metinler ağırlıklı olarak şiir ve hikâyelerden seçilmiştir. Eser, 176 sayfadan oluşmaktadır.

Öğretmen El Kitabı: Ders konularının işlenişi konusunda öğretmene rehber niteliğindedir. Sınavlarda ölçme ve değerlendirme açısından öğretmene kaynaklık etmesi amacıyla hazırlanan eser, 126 sayfadır.

Bu alanda yapılan çalışmaların çoğaltılması mümkündür; ancak çalışma bir kaynak taraması olmadığından bu alanı en iyi örnekleyecek çalışmalardan yararlanmak uygun görülmüştür.

1990'lı yıllardan sonra yabancılara Türkçe öğretimi akademik çalışmalarda da ele alınmaya başlamıştır. Erol Barın, “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bir Model Denemesi” isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinin giriş bölümünde, dilin insan hayatındaki yerini, dilin kültür taşıyıcılığındaki rolünü, ve insanların yabancı dil öğrenme sebeplerini anlatmıştır. İki bölümden oluşan tezin birinci bölümünde, genel anlamda dil öğretim metodları üzerinde durulmuştur. Bu metotlar, öncelikle, 1. Okuma Anlamaya Dayalı Metodlar, 2. İşitme ve Konuşmaya Dayalı Metodlar, 3. İşitme ve Görmeye Dayalı Metodlar, 4. Dinleme- Konuşma- Okuma ve Yazmaya Dayalı Metodlar, 5. Ezbere Dayalı Metodlar, 6. Söz ve Yazıya Dayalı Metodlar, 7. Taklide Dayalı Metodlar, 8. Kelime Öğretimine Dayalı Metodlar olarak ele alınıp tasnif edilmiştir. Bu tasnifin dışında asıl kabul gören yöntemler olarak A. Dilbilgisi – Çeviri, B. Düzvarım (Direct) Metod, C. Kulak Dil Alışkanlığı, D. Bilişsel Öğrenme, E. İletişimci ve F. Seçmeli Yöntemler izah edilmiştir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan araçlar da 1. Görmeye Dayalı Araçlar, 2. İşitmeye Dayalı Araçlar, 3. İşitmeye ve Görmeye Dayalı Araçlar olarak tasnif edilmiştir. Öğretim tekniklerinin tasnifi, bireye ve gruba göre yapılmıştır. Türkiye’de yabancı dil öğretiminde kullanılan metodolojinin anlatıldığı bölümde, ana dili Türkçe olanlara Türkçenin öğretimi, ana dili Türkçe olmayanlara Türkçenin öğretimi ve iki dillilere Türkçenin öğretimi konuları açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, yabancılara Türkçenin öğretimi: “A. Türkçenin Yabancılara Öğretiminin Tarihi Gelişimi, B.Türkçenin Öğretiminde Karşılaşılan Temel Unsurlar, C. Türkçenin Öğretiminde Takip Edilecek Temel Unsurlar, Ç.Yabancılara Türkçe Öğretiminde Takip Edilecek Temel Unsurlar”, başlıkları altında ele alınmıştır. Tezin sonraki bölümlerinde yabancılara Türkçe öğretiminde dört temel becerinin kazandırılmasının gerekliliği vurgulanmış ve örneklerle açıklanmıştır.

Türkiye’de ve dünyada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yapılan çalışmalar amaç ve ele aldıkları konular açısından farklılık göstermektedir. Barın (1994,s.53), Yabancılara Türkçenin Öğretim Metodu; Barın (2003,s.311), Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi; Çotuksöken (1983,s. 88) Yabancıların Türkçeyi Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Yanlışlar; Hengirmen (1988, s.14), Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Çağdaş Eğitim

Ortamı; H. Jansky, Die Türkische Sprachlehre für Aulandir, Wesbaden (1983), Werhahn (1989,s.20), Türkçenin Yabancı Dil Olarak Okutulması Üzerine Düşünceler; Walter (1993,s.25), Learning Turkish As A Foreign Language: A personal Account; Vandewalle (1988,s.55), Avrupalılara Türkçe Öğretiminde Transformatif Bir Metod; Lutz (1992,s.51) Batı Avrupa’da Türkçe; HYO- JONG (2000, s.9), Yabancı Dil Olarak Kore’deki Türkçe Öğretimine Bir Bakış, konularını ele almışlardır.

KKTC’de Yabancılar Türkçe öğretimi, yeni bir alan olduğu için bu konu üzerinde yapılan bilimsel araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. KKTC’de, yabancı kişilere Türkçe öğretimine yönelik Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çalışan herhangi bir Türk Kültür Merkezi bulunmamaktadır. Yabancılar Türkçe öğretimi, bu alanda çalışan belki öğretmenlik vasfı bile olmayan kişiler tarafından bireysel çabalarla gerçekleştirilmektedir . Zaman zaman turistlere yönelik hizmet veren yerlerde çalışan kişilerin İngiliz müşterilerine alışveriş amaçlı dili öğretme çabalarına ya da yanında çalıştırdığı Pakistan, Rus, Moldova vd. kökenli işçilere servis amaçlı Türkçe öğretilmesine tanık olunur. KKTC’ye gelen yabancıların Türkçeyi çalışma ortamlarında uygulamalı kullandıkları zaman daha kolay öğrendiği; yabancıların öğrendiği dilin kullanıldığı bir ülkede olmasının dil öğretimi kolaylaştırdığı ileri sürülse de elbette ki bu öğrenciler için her zaman iyi sonuç vermemektedir. Konuşma dili ile yazı dilinin belirgin bir şekilde farklılık gösterdiği KKTC’de yabancı öğrencilerin yazı dilini öğrenmeden halk ağzını öğrenmeleri akademik başarılarını olumsuz etkileyebilmektedir.

Daha bilimsel çalışma çabası içinde olanlar ise Yusuf Mardin’in (1984) “Colloquial Turkish” ve “Turkish Phrase Book” isimli kitaplarını tercih etmektedir; ancak bu kitaplar İngilizce karşılaştırmalı dil çalışmalarını içerdiği için sadece İngilizler için kullanılabilir. Yakın zamanda özel okullarda Gazi TÖMER tarafından 2002 yılında “Yabancılar İçin Türkçe 1”, “Yabancılar İçin Türkçe 2” ve “Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi” kitaplarının Türkçe öğretmek amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

Türkçe öğretiminde yöntemler ve teknikler konusunda birçok bilimsel makale yazılmış; özel kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından , 20’nin üzerinde ders kitabı ve bu ders kitaplarının dercelendirilmiş diğer sayıları hazırlanmıştır. Buna rağmen

yabancılara Türkçe öğretimi, çeşitli yönleri, değişik veya özdeş bakış açılarıyla, tüm araştırmacılar için önceki yıllarda olduğu gibi bugün de önemini sürdürmektedir.

2.BÖLÜM

2.1. İKİNCİ DİL EDİNİMİ VE İKİNCİ DİL EDİNİM KURAMLARI

İkinci dil edinimi, bireyin ana dili dışındaki bir dili, doğal ortamda veya doğal ortam gibi oluşturulmuş bir eğitim ortamında öğrenmesi olarak tanımlanmaktadır. Kocaman vd. (2000,s.69) ikinci dil edinimini, kişilerin ikinci dilde yeterliliklerini geliştirmede kullandıkları işlemler; Richards vd. (2002, s.473), ikinci veya yabancı bir dili edinmenin işlenmesi olarak tanımlamaktadır.

2.1.1. İkinci Dil Edinimi Sürecinde Etkili Olan Etmenler

Bu alanda yapılan çalışmalar göstermektedir ki ikinci dil edinimi oldukça karmaşık bir süreçtir ve bu sürece etki eden pek çok etmen vardır. Linghtbown vd. (2003, s.49), ikinci dil edinim sürecinde dili öğrenecek kişinin zekâsı, yaşı, kişiliği, öğrenme isteği, dil öğrenme becerisi, kültürel inançları gibi pek çok etmenin etkili olduğunu belirtmektedir.

Dil öğretiminde, ister doğal isterse oluşturulmuş olsun dilin öğrenildiği ortam, öğrenecek kişinin ruhsal ve bedensel özellikleri, öğrenimini etkileyecektir. Bunun yanı sıra öğretmenin seçtiği yöntem ve teknikler, öğretmenle öğrenci arasındaki iletişim, hedeflenen dil becerilerinin gelişiminde etkili olacaktır.

2.1.2. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ana Dilinin

Etkisi

KKTC'ye farklı dil ve kültür çevresinden gelen yabancı öğrenciler, önceden hiçbir bilgiye sahip olmadıkları bir dille eğitim gören çocuklarla beraber aynı sınıf ortamında bir arada eğitim görürler.

Türkçeyi ikinci bir dil olarak öğrenmeye çalışan öğrencilerin kendi anadillerinde edindikleri dil becerilerini hemen uygulamaya koymalarını beklemek mümkün değildir; bu nedenle öğrencilere çeşitli düzeylerde kazandırılmak istenen

beceriler bu bilinç ışığında işlenmelidir. Başlangıç düzeyinde sınırlandırılmış beceriler hedef alınmalı; genellemeler yapılmamalıdır.

Öğrenme duygusal deneyimleri içinde barındırır. Öğrenciler, ana dillerinde çok iyi bildikleri bir konuyu, tam bilmedikleri bir dilde anlaşılır bir dille anlatabileceklerinden emin olmadıkları için kaygılanmakta ve öğrenmeye karşı isteksiz kalmaktadırlar. Bu da onların derse katılımlarını dolayısıyla öğrenmelerini engelleyebilmektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenecek öğrenciler, ana dillerinde iletişim kurdukları için iletişim kurma becerileri gelişmiştir. Dilbilgisi yapılarını ve sözcükleri bilmeseler de iletişim açısından yeterlidirler. Onların bu özelliklerini çok iyi değerlendirmek gerekir. Dilbilimciler yaptıkları araştırmalar sonucunda, dilin genel gelişiminin bireyin dünyayı ve kendisini anlatacak bilişsel ve duygusal yapılanışının dışında düşünölemeyeceğini anlamaya başladılar.

Bireyin düşünme işlemleri onun ilk dil edinim sürecine dayanır. Piaget (1923), Vigotsky (1934), Bloom, Slobin(1971) Halidey (1975) , çalışmalarını dil davranışının bilişsel ön koşulları üzerinde yoğunlaştırmışlardır. Piaget, bilişsel gelişmeyi insan organizmasının merkezi kabul ederek, çocuğun dil gelişimini onun dünyaya ilişkin öğrendiklerine bağlamaktadır. Ona göre, çocuğun düşünme işlemleri onun ilk dil edinim sürecine dayanır. Slobin de çocuğun anlamlı öğrenmesini onun bilişsel gelişmesine bağlamaktadır.

Chomsky (1965: 30-37) geliştirdiği yeni yorumlara dayanarak anadilini edinim olarak değerlendirmektedir. Bu görüşe göre anadili edinilmekte yabancı dil ise öğrenilmektedir. İkisi arasındaki ayrılık, edinim işlemlerinin bilinç altında, öğrenmenin ise bilinçli olarak geliştiğidir. Krashen (1973, s. 106)'in çalışmaları sonucunda edindiği düşünce yabancı dille iletişimde ilk önce edinilmiş işlemlerin uygulandığı, öğrenilenlerin ise bu kullanımın doğruluğunu denetlediği yolundadır.

Araştırmacıların bireyin anadilinde edindiği bilgilerin ikinci bir dil öğrenimini engelleyici değil öğrenmeyi destekleyici olduğu konusunda görüş birliği içinde oldukları görölmektedir. Dilbilimde dillerin derin yapılarında birtakım ortak

özelliklerin bulunduğu görüşü öğrencinin ana dilinde kimi kavramlardan ikinci bir dil öğretiminde de yararlanabileceği düşüncesini doğurmuştur.

1960'lerden sonra Chomsky'nin araştırmaları dil öğretiminin bir alışkanlık kazanma edimi değil, bilinçli bir kazanım olduğunu ortaya koymuştur. İnsanın bir makine olmadığı, dil ediniminde anadilinden getirilenlerin varsayımların ve doğuştan getirilen dil kazanım düzeneğinin önemli bir yeri olduğu düşüncesi benimsenmiştir.

İlköğretimin ikinci kademesinde KKTC'ye gelen öğrencilerin anadillerinde okumanın mekanik yönünü (harfleri, kelimeleri tanıma, bunları seslendirebilme; görme, işitme, nörolojik olgunluk vb.) öğrenmiş olduğu varsayılır. Doğuştan itibaren edindikleri ana dillerindeki nesne, ses ve kavramları birbiriyle ilişkilendirirler ve anlamlı anlaşılır cümleler kurarlar . Bu edinim yabancı öğrencilerin ikinci yabancı dil olarak Türk dilinin dil yapısını tanıma, anlama ve açık, anlaşılır ve etkili kullanımında, kurallarını öğrenmesinde temel oluşturabilir.

İlköğretimin ikinci kademesinde KKTC'ye gelen yabancı öğrencilerin bilişsel edinim ve karşılaştırmalı düşünme yetisi dil öğreniminde önemli bir etkidir. Ana dili dışında ikinci yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye çalışan öğrenciler, dilin yapısını, kelime türetme yollarını ve söyleyiş özelliklerini kendi anadilleri ile karşılaştırmakta, aradaki benzerlik ve farklılıkları Türk dilini öğrenme amacıyla kullanmaktadırlar. Elbette ki öğretmenin KKTC'ye gelen her öğrencinin ana dilindeki dilbilgisi kurallarını, kelime türetimini veya seslerinin nasıl telaffuz edildiğini bilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, karşılaştırmalı bir öğrenme öğretme modeli, gelen öğrencilerin dil farklılıkları dikkate alındığında neredeyse imkânsızdır.

Öğretmen, öğrencilerin anadili edinimleri sırasında geliştirdikleri öğrenme stratejilerini, edindikleri bilgi, beceri ve deneyimlerini Türkçe öğretmek amacıyla kullanabilir. Öğretmen, dört temel dil becerisi olarak tanımlanan (Özbay, 2006, s.4) okuma, yazma, konuşma ve dinleme ile alt beceriler olarak tanımlanan; tanıma, anlama, sorgulama, sıralama, sınıflama, özetleme, ilişkilendirme, eşleştirme, karşılaştırma, bilgiyi yeniden yapılandırma, çıkarımlarda bulunma becerilerinden yararlanabilir.

Diller arasındaki söyleyiş farklılığı da oldukça önemlidir. Kendi anadilinde çıkarabildiği veya çıkaramadığı bir çok ses öğrencinin Türkçe öğrenmesinde olumlu ya da olumsuz etken olacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin Türkçe öğretirken Türk dilinin seslerini , kelimelerin söyleyiş özelliklerini aslına uygun söylemeye ve vurgulamaya özellikle önem vermesi gerekmektedir. İkinci dil öğrenme süreci pek çok etmenden etkilenen karmaşık bir süreçtir. Ellis(1985,s.17), İkinci dil edinim sürecine etki eden etmenleri, Durumsal Etmenler, Bireysel Farklılıklar, Öğrenme Stratejileri, İletişim Stratejileri olarak sınıflamaktadır. Öğrenme kuramları bu anlamda dil öğretiminde önemli yol göstericilerdendir.

2.2. İkinci Dil Edinim Kuramları

Psikoloji, dilbilim, toplumbilim gibi alanlardaki gelişmeler, ikinci dil öğretiminde farklı yaklaşımları da beraberinde getirmiştir. İkinci dil edinimi ile ilgili pek çok çalışmada, aşağıda verilen yaklaşımlara yer verilmektedir.

2.2.1. Davranışçı Öğrenme Kuramı

Davranışçı Öğrenme Kuramı, 20. yüzyılın başlarında şekillenmiştir. Bu kuram, insanın sadece gözlenebilen ve ölçülebilen davranışlarını ele alır ve düzenli, sistematik olarak gösterilen davranışların ve alışkanlıkların nasıl oluştuğunu açıklamaya çalışır. Buna göre ikinci dil edinimini uyarıcı- tepki bağı içerisinde gelişen bir alışkanlık oluşturma sürecidir. . (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Larsen- Freeman ve Long (1991: 55) “alışkanlık” kavramının Davranışçı Öğrenme Kuramı için oldukça önemli olduğunu; alışkanlıkların benzer uyarıcılara karşı benzer tepkilerin verilerek oluşan uyarıcı – tepki bağının olumlu biçimde desteklenmesi ve bu bağın sürekli tekrarlanması ile oluştuğunu belirtmektedir. Davranışçı Öğrenme Kuramı, ikinci dil edinim sürecinde ana dil alışkanlıklarına karşı, ikinci dilin alışkanlıklarının kazanılması gerektiğini bunun da ancak diyalog ezberleme, taklit ve model kişiyle pratik yapılarak mümkün olabileceğini öne sürmektedir. . (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Ellis (1985: 20), Davranışçı Öğrenme Kuramı’nın alışkanlıklar ile birlikte temelini oluşturan diğer kavramın da “hata” olduğunu belirtmektedir. Kurama göre,

hatalar yanlış öğrenmenin ve başarısızlığın bir göstergesidir. Bu yüzden ikinci dil öğrenen kişinin dil edinim sürecinde hatalardan kaçınması gerekmektedir. Kuram, ikinci dil edinimi sürecinde oluşan hatanın sebebi olarak bireyin ana dilinin yani önceden öğrenilmiş alışkanlığın ikinci dili öğrenirken araya girmesine bağlamaktadır. Kurama göre, bu süreçte hatalardan kaçınılmalı, hataların esas kaynağı olarak görülen olumsuz aktarmalar belirlenip düzeltilmelidir. . (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Dulay, Brut ve Krashen (1982: 101), teknik olarak ilk kez davranışçı psikologlar tarafından tanımlanan ve kuram için oldukça önemli olan bir diğer savın “aktarım” olduğunu belirtmektedir. Aktarım kavramı, otomatik ve kontrol dışı bir biçimde bilinçaltında yer eden eski öğrenmelere ilişkin olan işlemlerin yeni bir öğrenme durumunda da etkisini devam ettirmesini ifade etmektedir. İkinci dil edinim süreci çerçevesinde değerlendirildiğinde “aktarım”, ana dil edinim sürecinde edinilmiş olan bilgilerin ikinci dil edinim sürecinde de etkili olması ve kullanılmasını ifade etmektedir. . (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Dulay, Brut ve Krashen (1982: 101), aktarımın “olumlu aktarım” ve “olumsuz aktarım” olmak üzere iki biçiminin bulunduğunu belirtmektedir. Olumlu aktarım, ana dilin ikinci dile benzer olduğu durumlarda söz konusudur. İkinci dili edinen öğrencinin ana dili, ikinci dil ile benzerse bu benzerlik hedeflenen dildeki yeni durumu öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Bu durumda ana dilden ikinci dile olumlu bir aktarım gerçekleşecektir.

Olumsuz aktarım ise ana dilin öğrenilmek istenen ikinci dile benzemediği durumlarda söz konusudur. Bu aktarım biçiminde ana dildeki durum, ikinci dildekinde farklı olduğu ve ana dil, önce kazanılan bir alışkanlık olduğu için ikinci dildeki yeni durumun öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Bu da hatalara ve yanlış öğrenmelere sebep olmaktadır. . (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Davranışçı Öğrenme Kuramı, ikinci dil edinim sürecinde hedeflenen dilin öğrenilmesi için hataların engellenmesi gerektiğini belirtmektedir. Buna göre; ikinci dil edinim sürecinde ana dil ve ikinci dil karşılaştırılır. Böylece ana dil ve ikinci dil arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiş olur. Burada hataya neden olacak durum farklılıklar olduğu için bu alan üzerinde yoğunlaşılır. Böylece ana dilden ikinci

dile yapılması olası olan olumsuz aktarmalar belirlenerek bunların önüne geçilmeye çalışılır. (Aktr. Aygüneş, 2007: s. 14-17).

Davranışçı öğrenme kuramı, ikinci dil ediniminin gerçekleşmesi için anadil ile ikinci dil arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların belirlenmiş olmasının hataları engelleyeceğini varsayar. Kurama göre, hataya neden olacak durumlar, farklılıklar olduğu için bu alan üzerinde yoğunlaşırsa ana dilden ikinci dile, olumsuz aktarımları engellenecektir.

2.2.2. Rasyonalist Öğrenme Kuramı

Rasyonalist Öğrenme Kuramı, dil ediniminin insana özgü bir yeti olduğunu ve insanın dil edinimini gerçekleştirmesindeki en büyük etkenin insanda genetik olarak kodlanmış bulunan ve doğuştan getirilen bir bilgiyle yani “dil edinim düzeneği” ile doğması olduğunu belirtmektedir. Buna göre, çocuklar, dil edinim sürecinde dile ve onun kurallarına ilişkin varsayımlar oluşturur ve bunları test eder.

Rasyonalist Öğrenme Kuramı çocuğun dil edinim sürecinin varsayım – sınama yoluyla gelişen sistemli kendine özgü bir süreç olmasının yanı sıra bu sürecin aşamalı olarak ilerlediğini de vurgulamaktadır. Çocukların kelimelerinin uzunluklarının ve dilbilgisini başarılı kullanma düzeylerinin zamanla artış göstermesi, rasyonalist kuramcılar tarafından dil ediniminin aşamalı ilerlemesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Bu kuramın oluşumunda Chomsky’nin açıklamaları önemli yer tutar. Chomsky, ortaya koyduğu savlarda dilin bir kural oluşturma süreci, olduğunu belirtmektedir. (Aktr. Ellis, 1994: 81). Rasyonalist Öğrenme Kuramı, ikinci dil edinim sürecini de ana dil edinim sürecinde olduğu gibi varsayım- sınama yoluyla kural oluşturma süreci olarak açıklamaktadır. Kurama göre hedeflenen dili, ana dil olarak edinenler, dil edinim sürecinde hata yaptığına göre, söz konusu dili ikinci dil olarak edinenlerin de benzer hataları yapmaları doğaldır. Rasyonalist Öğrenme Kuramı’nda ikinci dil edinim süreci, ana dil edinim sürecine benzer. Birey ikinci dili, anadilini öğrendiği gibi sistematik ve kademeli öğrenir.

Selinker, (Aktr. Ellis, 1985:48), ikinci dil edinim sürecinde kullanılan dili “ara dil” olarak tanımlamakta ve “ara dilin” oluşumunda “dil aktarımı”, “yetiştirme”, “ikinci dil öğrenme stratejileri”, iletişim stratejileri”, ve “hedeflenen dile ilişkin kuralları aşırı genelleme” olmak üzere beş bilişsel sürecin sürecin etkili olduğunu belirtmektedir. Ona göre, “ara dili” oluşturan bu beş bilişsel süreç sayesinde ikinci dil öğrenecek kişinin hedef dili öğrenme süreci kolaylaşacaktır.

“Dil aktarımı”; “ara dil” ile ilgili oluşturulan kuralların ana dilden yapılan aktarımlar sonucunda oluşabileceğini ifade etmektedir. “Yetiştirme aktarımı”, “ara dilde” gözlemlenen bazı durumların ya da kuralların ikinci dilin edinim sürecinde öğretimden kaynaklanan aktarımdır. “İkinci dil öğrenme stratejileri”, “ara dilin” bazı özelliklerinin öğretimde kullanılan materyallerden kaynaklı olabileceğini ifade etmektedir. “İletişim stratejileri”, ikinci dil öğrenen kişinin hedeflenen dili öğrenimi sırasında, hedeflenen dili, anadili olarak kullananlarla iletişim kurarken kullandığı stratejilerdir. “Hedeflenen dile ilişkin kuralları aşırı genelleme”, “ara dilin” bazı özelliklerinin hedeflenen dilin bazı kurallarının aşırı genelleştirilmesi sonucu oluşabileceğini ifade etmektedir.

Öğrenme kuramları yukarıda açıklanan kuramlarla sınırlı kalmamıştır. Davranışçı yaklaşımın öğrenmeye ilişkin öne sürdüğü tezlere karşı çıkan Bilişsel Öğrenme; Bilişsel Öğrenme Kuramı çerçevesinde gelişen, Yarışma Modeli, 1978’de Schuman’ın Kültür Uyuşumu Modeli, 1980’li yılların başında Krashen’in Denetleme Modeli, 1983’te Anderson’un Anadilleştirme Modeli, 1985’te Robert Gardner’in Sosyo – Eğitimsel Modeli, bunlardan bazılarıdır.

Araştırmacılar ana dil edinimi ile ikinci dil edinimi arasındaki bağlantıyı kurabilmek amacıyla daha bir çok çalışma yapmakta ve ikinci dil öğreniminde etken olabilecek sosyal ve kültürel yapıların etkisini bulmaya çalışmaktadır.

2.3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YÖNTEM, YAKLAŞIMLAR VE TEKNİKLER

Dil öğretiminin temelde iki dayanağı vardır. Birincisi öğretilecek dilin niteliğine ilişkin bilgilerimiz; ikincisi dilin öğrenilmesine, öğrenim kuramlarına, ilişkin görüşlerimiz. Kullanılacak yöntemler, kitaplar, ders programları büyük ölçüde bu iki dayanağın etkisinde belirlenmektedir. Yöntemler, genellikle kuramsal yaklaşımlardan yola çıkarak “dil öğrenmenin” nasıl gerçekleştiğine dair bilgileri içerir. Bunun yanı sıra yöntemler, ders programlarının dersteeki etkinlik çeşitliliğinin, ders malzemelerinin, derste öğretmen ve öğrenci rollerinin nasıl olacağına ilişkin belirlemeler yapar (Richards, 1986 : 15).

Yabancı dil öğretim amaçlarındaki belirlemeler en çok ders programlarını ve öğretim yöntemlerini etkilemektedir. İletişim kuramının, toplumbilimin ve felsefenin, dilin niteliğinin anlaşılmasındaki katkıları, dilin yalnız betimleme yapmaya ya da bilgi vermeye yaramadığını; duygu, düşünce hayal ve isteklerimizi anlatmaya da yaradığını göstermiştir. Öğrencilerin içinde bulundukları koşullara, taşıdıkları özelliklere ve öğrenim amaçlarına bakılmaksızın, daha önce başka bir uygulamada başarılı olmuş bir yöntemi uygulamak doğru bir yaklaşım değildir.

Bu bakış açısı yeni yöntem arayışlarının da sürmesini sağlamıştır. 1960’lı yıllarda Chomsky’nin öncülüğünde gelişen yeni dilbilim anlayışı ve buna paralel olarak gelişen anlıksal (kişiliğin ön planda olduğu) ruhbilimin etkisiyle dil öğretiminin bir alışkanlık kazanma edimi değil, bilinçli bir kazanım olduğu düşünülmeye başlanmıştır. Günümüzde çeşitli yöntemlerin iyi yanlarını birleştirmeyi amaçlayan “Seçmeli” (eclectic) yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. .

Bireylerin öğrenim tarzlarındaki farklılık, beynin doğal öğrenme sürecinin araştırılmasında da etken olmuştur. Araştırmalar, beyinde yer alan ön lobların soyut düşünme ve planlama, arka lobların görsel işlevler üstlendiğini ortaya çıkarmıştır. Yakın zamana kadar bu bölgelerin yapı ve işlevini belirleyecek şekilde genetik bir oluşuma sahip olduğuna, beynin belirli bölümlerinin doğuştan belirli bilgileri işlemek üzere kodlandığına inanılmaktaydı. Oysa yeni veriler (Elman et al, 1996, s. 103),

beynin belirli bölgelerinin işlevlerinin doğuştan belirlenmediğini, deneyim ve öğrenme yoluyla şekillendiğini ortaya koymakta; birçok çalışma da bu görüşü desteklemektedir.

Özbay (2009, s.5); dil becerilerinin organize edilip kullanılmasının beyinle olan ilişkisine dikkat çekerek, dil öğretimi açısından beynin fonksiyonları üzerinde durulmasının gerekliliğinden bahseder. Beyin korteksinin görme duyumu, işitme duyumu, koklama duyumu, ve hareket kumanda ile ilgili bölgeleri birincil (primer) olarak adlandırılır. Çünkü beynin girdi ve çıktısıyla doğrudan ilintili bölgelerdir. Birincil bölgelerin yakınında yer alan ikincil (sekonder) bölgeler, daha nazik ve karmaşık soyut bir düzeyde gerçekleşen duyumlarla ilgilidir. Görme, işitme ve beden duyum bölgelerinde alınan bilgi, ilgili ikincil bölgelerde işleme girer ve ikincil hareket kumanda bölgesi, birincil hareket bölgesince gerçek kas hareketinin daha ayrıntılı ve özgün yorumlandığı hareket plânlarıyla ilgilidir.

Konuşma merkezleri beynin tam sol tarafındadır. Konuşma yetisi ile asal bölgeler, alın lobunun alt arka tarafındaki Broca alanı ile şakak lobunun üst arka tarafındaki Wernicke alanıdır. Broca alanı cümle kurulması, Wernicke alanı dili anlama ile ilgilenir. Broca alanının zedelenmesi konuşma bozukluğu yaratır; ama dili anlamada herhangi bir öze neden olmaz. Wernicke alanının zedelenmesi sonucu konuşma akıcıdır; ama pek az anlam içerir. Yay demeti (arcuate fasciculus), adı verilen bir sinir demeti, iki alanı birleştirir. Bu sinir demeti zarar gördüğü zaman anlama yetisi zarar görmez, konuşma akıcıdır ama anlaşılan şey düzgün cümlelerle anlatılamaz.

Beyinle ilgili üçüncü özel merkez (angüler girüs), karmaşık dil fonksiyonlarının ve diğer merkezlerle ilgili işlevlerin yerine getirilmesini sağlar. Bu merkez insanın işittiğini söylemesini ve yazmasını, kendisine dokunan cismin ismini yazmasını gördüğü şeyin ismini yazmasını ve okumasını sağlar. Bu üç özel alanın birbirleri ile olan bağlantıları da konuşmada büyük öneme sahiptir. Broca ile Wernicke merkezleri arasındaki bağlantı insanların karşılıklı olarak duyma ve konuşma şeklinde kesintisiz iletişimlerine imkân verir. (Akt: Özbay, 2009, s. 6-7).

1982 yılında Avrupa Konseyi ile Millî Eğitim Bakanlığının ortaklaşa düzenledikleri “Yabancı Dil Öğretim Programları” konulu seminerde aşağıda verilen yöntemler yabancı dil öğretiminde esas alınmıştır.

1. Dilbilgisi- Çeviri Yöntemi (Grammar Translation Method)
2. Düzvarım Yöntemi (Direct Method)
3. Kulak – Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio- Lingual Method)
4. Bilişsel Öğrenme (Cognitive – Code Approach)
5. Doğal Yöntem (The Natural Method)
6. İletişimsel Yaklaşım (Communicative – Approach)
7. Seçmeli Yaklaşım (Eclectic Yöntem)

Araştırmacılar, yabancılara Türkçe öğretiminde en iyi yöntem diye bir yöntemin olmadığını, Türkçe öğretimi için bütün yöntemlerin sentezinden oluşan bir yöntemin kullanılması gerekliliğinden bahseder. Kişinin öğrendiği yabancı dili kim olarak (öğrenci, hemşire vb.), ne zaman, nerede, hangi koşullarda (akademik amaçlı, çalışma vb.), hangi amaç ile hangi iletişim konumunda (dinleyerek, konuşarak, okuyarak, yazarak) kullanacağı göz önünde tutulmalıdır.

Dil öğretimi alanında çalışan herkesin doğru değerlendirme yapabilmesi, çalışmaları esnasında karşılaştığı sorunları sağlıklı bir çözüme kavuşturabilmesi için dil öğretiminde kullanılan yaklaşım ve yöntemleri bilmesi yararlı olacaktır. Kullanılan yaklaşım ve yöntemlerin her biri öğrenme koşulları; öğretmen, araç- gereç, zaman, amaç vb. etmenlere göre değerlendirilmelidir.

Çalışmanın bu bölümünde yabancı dil öğretimi alanında ve yaygın olarak kullanılan öğretim yöntemleri kısaca tanıtılacaktır.

2.3.1. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi

Dilbilgisi Çeviri Yöntemi, Eski Yunan ve Latincenin öğretimi için 18. yüzyıl sonlarında ortaya çıkmış bir yabancı dil öğretim yöntemidir. Bu yöntem, klasik dilbilgisi dersi okumuş, öğrendiği kuralları yeni dillere uygulamasını bilen yüksek eğitilmiş kişilerce kullanılmaktaydı. 19. yüzyılın başında Almanya ve Prusya liselerinde kullanılan bu yöntem, İngiltere’de liselere zorunlu yabancı dil dersinin konması sebebiyle bir yenilik olarak benimsenmiştir. Uygulama dil bilgisi kurallarının özet olarak verilmesiyle başlar, ardından sözcük listeleri ezberletilirdi. Dil bilgisi kuralları

tümdengelimli olarak verilir, bu kuralların bir uygulaması olarak yabancı dilden ana dile, ana dilden yabancı dile çeviri yapıldı. . (Demircan, 2002, s. 150).

Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi'nde, dil bilgisi kuralları metinler verilerek öğretilmeye çalışılır. Metinlerde geçen kelimeler listelenir ve öğrencinin ezberlemesi beklenir. Yeni öğrenilen kelime ve cümle kalıpları ile yeni cümleler oluşturulur. Çalışmanın temelinde amaç dilden, ana dile çeviri vardır. Çeviriler, kolay metinlerden zor metinlere geçişle yapılır (Richards: 1986: 3-4).

Karl Plötz (1819- 1881) 'ün geliştirdiği bu yöntem, 20. yüzyılın başlarına kadar geçerliliğini sürdürmüştür. Ana dilin kullanılmasını gerekli kılan bu yöntem, konuşma becerisinin gelişmesine yönelik çalışmalara yeterince yer vermemektedir. Konuşma ve dinlemeye önem verilmediği için telaffuz üzerinde hiç durulmaz. Ders esnasında çalışılan metinlerle ilgili sorular ana dilde sorulur ve öğrenciler ana dilde cevap verir. Öğretmen merkezli işlenen derslerde, öğrenci pasif durumdadır. Öğrenci öğretmenin istekleri doğrultusunda hareket eder; dil bilgisi kalıplarını ve örnekleri ezberler. Düzvarım yönteminin önemli temsilcilerinden Wilhelm Vietor (Neuner vd. 1997: 31), dil bilgisi çeviri yönteminin: “Yaşayan bir dili, ölü bir dilin araçları ve kuralları ile öğretmektir.” diyerek eleştirmektedir.

Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi, yabancı dil öğretiminde ana dilin kullanılmasını öngörmektedir. Öğrencilerin tümünün aynı dili konuşması durumunda, çok sayıda öğrenciye aynı anda ders vermeye uygun olması sebebiyle uygun bir öğretme şeklidir; ancak farklı dil özelliklerine sahip sınıflarda uygulanması imkânsız denecek kadar zordur.

2.3.2. Düzvarım Yöntemi

Dünyada ve Türkiye’de yaygın bir şekilde kullanılan bu yöntem, 1950’li yıllarda, dil bilgisi – çeviri yöntemine karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır (Demirel, 1993: 33). Bu yöntemin şekillenmesinde Herbart’çı eğitim görüşü, Geştat ruhbilimi ve Humboldtçu dil – kültür yorumu etkili olmuştur. Govin tarafından ortaya konan öğrenilecek dili duyma, konuşma, okuma ve yazma ilkeleri, dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin de temelini oluşturmuştur. (Richards: 1986: 10).

Düzvarım yönteminde, görerek öğrenme ve örneklendirme oldukça önemlidir. Bu yöntemde, dersler bir diyalog veya kısa bir öyküyle başlar. Dilbilgisi kuralları ve yeni sözcükler, görsel araçlarla ve sözlü tekrarlarla öğretilmeye çalışılır. Dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine önem verilen bu yöntemde çeviriye yer verilmez.

Düzvarım yönteminde öğretmenin öğreteceği dili, ana dili gibi bilmesi beklenir. Öğretmenin dile hakim olmayışı yöntemin amacına ulaşmasını engelleyebilmektedir. Hengirmen (1993, s.21) bu konudaki sorunu şöyle ifade etmektedir: “Bu bakımdan öğrenilen dili konuşan yabancı öğretmen bulmak oldukça zordur. İlk altı haftada kitap kullanmayıp sadece öğrenilen dili konuşmaya yer verilmesi sakıncalıdır. Dil bilgisi kurallarını hiç bilmeyen bir öğrenci, kendi ana dili mantığına göre tümceler kurmaktadır. Bu yöntem daha çok yabancı bir ülkede dil eğitimi gören ve öğrendiği dili sık sık uygulama fırsatı bulan öğrenciler için başarılı olacaktır. “

2.3.3. İşitsel Dilsel Yöntem

Dilin sözlü yönüne, dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine öncelik tanıyan, bu becerileri davranışçı öğrenme yorumlarından yararlanarak diyaloglar ve yoğun sözlü alıştırmalar kullanarak dil yapılarını belli bir sıraya göre öğretmeyi amaçlayan bir yabancı dil öğretim yöntemidir. Bu yaklaşım akıcı dil kullanmanın, çok pratik yapmakla gelişecek alışkanlıklara bağlı olduğu inancından oldukça etkilenmiştir. Bu pratiklerin çoğu dil laboratuvarlarında saatlerce sözel alıştırmaların tekrarlanmasıyla gerçekleşir (Yule, 1994, s. 153).

Bu yöntemde öğretimin ilk evresinde, günlük dile ağırlık verilerek en çok kullanılan yapı ve deyimler öğretilir. Sözcükler yapıları öğretmek için seçilir ve en alt düzeyde tutulur. Dersler bir diyalog ile başlar, ondan sonra yapılar üzerinde sözlü alıştırmalarla sürer. Öğrenmenin birinci evresinde dinlemeye ve konuşmaya öncelik verilir. Sözlü olarak geçen 12- 24 haftalık bir dönemden sonra okuma, bilinen yapılar ve sözcükler çerçevesinde kalır. Yazma, öğrenilenlerin kopya edilmesi biçiminde veya türlü etkinliklerle; ama güdümlü devam eder. İleri düzeyde yazınsal biçimlere geçilince, okuma ve yazma artan bir önem kazanır. Dinleme ve konuşma becerileri her zaman ön plandadır.

(Demircan, 2002, s.186).

Yabancı dil öğretiminde, sözel becerilere ağırlık verilmesi, öğrencinin dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesinde önemli bir etkidir. Bu yöntemle öğretilmesi amaçlanan güncel dil ve onun iletişim açısından çeşitlenişi olduğundan, “Dil onu konuşanların ne söylemeleri gerektiği değil, ne söyledikleridir.” ilkesiyle açıklanmıştır (Widdowson, 1978:14). Buna göre önemli olan, dilin kurallarının öğrenilmesi değil dili konuşanların anlaşabilmesidir.

Hengirmen (1993, s.25), yabancı dil öğretiminin ana dili gibi öğretilmesinin sakıncalı olduğunu, “Okuma ,yazma becerisi konusunda yedi yaşından küçük bir çocuğun okuyup yazması beklenemez. Ama yetişkin kimselerin bu becerisinin görmezden gelip başlangıçta bütün ağırlığı konuşmaya vermek sakıncalıdır.” ifadesiyle açıklamıştır.

2.3.4. Doğal Yöntem

Doğal yöntem, insan gelişimi ile öğretim kuramı arasında bir ilişki kurulması sonucunda ortaya çıkmıştır. Öğretim sürecinde, öğretmen konuşur, öğrenci dinler. Öğretmen sadece yabancı dili konuşur. Öğretmen söylenenlerle ilgili olarak öğrenciye sık sık mimikle, olmazsa yabancı dilde açıklama yapar. Sözcük öğretiminde varsa eşteşlere öncelik verir.

Öğrenci duyduğunu, anlamını tam olarak çıkaramamış olsa bile yineler. Sesletim doğrudan doğruya taklit etmeye dayanır. Çocuk öğrenirken etkin olmalı, tıpkı ana dilini öğrenirken yaptığı gibi yanlışlıklara aldırmadan elverdiğince konuşmalıdır. Konuşma esnasındaki yanlışlıklar, düzeltilmez; ancak dil bilgisi alıştırmalarını içeren ev ödevleriyle öğretmence düzeltilir (Krashen, 1973,s.104).

Yapılar alıştırma yoluyla pekiştirilir .Ara sıra yapılan sesli okuma ile öğrencinin yabancı dil sesletimini kavramasına yardım edilir. Öğrenci konuşmakta çekingen davranırsa ona kitaplardan günlük konuşma parçaları ezberletilir. Bu yöntemde dil doğal olarak her şeyden önce sözcük öğrenimidir. Bu nedenle öğrenciye yabancı dilde

sık kullanılan sözcükler seçilerek öğretilmeli, her şey adım adım düzenli bir biçimde öğrenilmelidir (Demircan 2002, s. 157).

Barın (1992:86), sağlıklı bir kelime öğretiminin gerçekleşmesi için hedeflerin iyi belirlenmesinin gerektiğini söyler. Ona göre: “Temel söz varlığının kitaplarda verilmesi, kullanım derecesine göre kelimelere öncelik tanınması, her şeyden önce öğretmenin yalnız kitaba bağlı olmaması öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak kelime seçimine dikkat etmesi gerekir.”

Barın (1992: 86), kelime öğretiminde diğer tekniklerden de yararlanmanın gerektiğini belirterek tekniklerin ihtiyaca ve içinde bulunulan fiziksel ortama göre değişebileceği üzerinde durur. Türkçe kelimelerin 4-5 bin temel kelimeden son ekler aracılığıyla türetildiğine dikkat çekerek bu temel kelimelerin öğretiminin öncelik taşıması gerektiğini söyleyerek aşağıdaki önerilerde bulunur:

1. Kelimelerin son harfiyle yeni bir kelime türetme gibi zevkli oyunlarla kelime üretimi desteklenmelidir.
2. Öğrencilerin seviyelerine ve arzularına uygun kısa yazı, fıkra ve hikâye gibi yazı parçaları sınıfta okunarak tartışılabilir.

2.3.5. İletişimsel Dil Öğretimi

İletişimsel Dil Öğretimi 1970’li yıllarda yabancı dil öğrenen öğrencilerin sınıf ortamında öğrendiği kuralları gerçek yaşamda kullanamıyor olduğunun farkına varılmasıyla ortaya çıkmış bir öğretim yöntemidir. İletişimsel Dil Öğretimi, iletişimsel yaklaşımdan yola çıkarak yabancı dil öğrencisine iletişimsel edincin nasıl öğretileceği üzerinde durmaktadır. Bu yöntemin kullanılmasındaki amaç yabancı dil öğrencisinin hedeflenen dili iletişimde etkin olarak kullanmasını sağlamaktır. (Demircan, 2002, s. 250).

İletişimsel Dil Öğretimi uygulanan derslerde yapılan etkinlikler, öğrencinin dile ilişkin farkındalığını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrencinin dili mümkün olduğunca hızlı ve anlaşılır kullanması ve dilin yapısına uygun cümleler kurabilmesi hedeflenmektedir. Bunun için öğretmen sınıftaki etkinliklere gerçek dünya durumlarını yansıtmaya çalışır ve özgün dil malzemeleri kullanır (Demirel, 2004, s.42).

İletişimsel Dil Öğretimi ile yapılan yabancı dil öğretiminde öğretmen iletişim için durumlar yaratır. Kısa yönergeler verir, öğrencilerin sorularını yanıtlar ve öğrenmeleri değerlendirerek öğrencilere geri bildirimler verir. Öğrencilere kendilerini ifade etme fırsatı sağlar ve öğrencilerin birbirini anlamasına yardımcı olur. Sınıf içinde hedeflenen dil kullanılır ve gerçek dil ortamı oluşturulmaya çalışılır. Öğrencinin aktif olduğu bu yöntemde öğretmen öğrenci yanlışlarını not alır ve farklı bir etkinlikte doğrusunu açıklayarak öğrenciye fark ettirir. Hatanın iletişimin gelişimi için doğal bir çıktı olduğu düşüncesiyle öğrenci hata yapsa bile öğrenciyi durdurmaz, akıcılığın devamını sağlamaya çalışır. (Larsen- Ferman, 2000, s.132).

İletişimsel yöntemde dil bilgisi ve ezbere yer verilmemesi, yöntemin eksikliği olarak görülmüş ve eleştirilmiştir. Buna rağmen bu yöntemin güncelliğini koruduğu görülmektedir.

2.3.6. Seçmeli Yaklaşım

Seçmeli yöntem, yöntemler karması olarak ifade edilebilir. Öğretmene, sınıf içi etkinliklerinde, istediği yöntemin iyi tarafını kullanma özgürlüğü verir. Mackey (1965:154) ve Rivers (1964: 21- 22)'e göre “Öğretmen, yaratıcı, enerjik, öğrenmeye açık, meraklı ve istekli ise bu yöntemle öğretimi ilginç bir hâle getirebilir.” demektedir. Buna göre öğretmen, konuşma becerisini kazandırma amacındaysa, işitsel dilsel yonteme , sözcük öğretiminde düzvarım yöntemine ağırlık verebilir. Öğretmen sınıf içi etkinliklerinde her yöntemin iyi tarafını değişik öğretim durumlarında kullanabilir. Demirel (1993,s.48), bu yaklaşımla yabancı dil öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerinde daha iyi ve daha etkili öğretim yapabileceklerini söylemektedir.

Dil becerileri, konuşma, yazma, dinlediğini anlama ve okuduğunu anlama sırasındadır. Etkinlikler, sözlü anlatım, sesli okuma ve soru- cevap şeklindedir. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru düzenlenir. Her dersten önce öğrencilere ne öğrenecekleri ve niçin öğrenecekleri belirtilir. Konular anlamlı ve güncel olmalıdır. Ana dile çeviri gerekli görülürse yapılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde teknik, öğretim yöntemlerinin uygulanma biçimi, sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü, olarak tanımlanmaktadır. Demirel (1999, s.67), yöntemi, “hedeflere ulaşmak için öğretme , öğrenme sürecini desenleme, plânlama”; tekniği de “bu desenlenen ve plânlanan düşüncelerin uygulamaya aktarılmasında izlenen yol”olarak nitelendirmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en çok kullanılan “grupla öğretim teknikleri” ve “bireysel öğretim teknikleri”dir.

2.3.7. Grupla Öğretim Teknikleri

Öğretmenlerin sınıf içinde kullandıkları tekniklerdir. Yabancı dil öğretiminde öğrencilerde derse karşı ilgi uyandırmak ve motivasyonu sürekli kılmak için bu tekniklerin kullanılmasına önem verilir. Grupla öğretim teknikleri **gösteri, soru- cevap, drama, rol yapma, benzetim, ikili ve grup çalışmaları, eğitsel oyunlar** olarak sıralanabilir.

Gösteri tekniği, görme ve işitme duyularına hitap eder. Amaç bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel hatlarıyla sunmaktır. Öğrencinin bilgi ve beceri kazanımı, duyu organlarının harekete geçmesi ile sağlanır. Bu amaçla model, diyagram ya da gerçek nesne, slayt, film şeridi, basit çizimler, hareketli filmler, resim ve semboller kullanılır. Demirel (2003, s.58), “Öğrencilerin olaya nasıl katılacakları, onlara hangi soruların sorulacağı ve not alıp almayacakları belirlenmelidir.” diyerek, bu yöntemde öğretmene düşen görevleri de vurgulamaktadır.

Soru - cevap tekniği, öğretimi daha etkili kılmak, anlatma tekniğini çeşitlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Socrates’in kullandığı soru- cevap tekniği, soru yoluyla düşündürmeye ve bunları yazılı ya da sözlü şekilde ifade etmeye dayanır. Sınıf içi uygulamalarda en yaygın kullanılan tekniktir. Bu teknik öğrencilere, düşünme ve konuşma alışkanlıklarını kazandırması yönüyle oldukça önemlidir. Yabancı dil öğretiminde duyduğunu ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede karşılıklı konuşma ve iletişime dönük alıştırmaların yapımında sıkça kullanılmaktadır. (Demirel, 1999,s.68). Öğretmenin sınıfta bu tekniği uygulayabilmesi için önceden hazırlık yapması gerekmektedir.

Drama tekniği ile öğrenciler, hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini yaşıyarak öğrenirler. Serbest oyunlar, kuklalar ve öyküleri, sahneleme oyunları bu etkinliklerde kullanılabilir. **Rol** yapma da öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kimliğe bürünerek ifade etmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrenciler bu teknikte konuşmaları ezberlemeden, kural kaygısı taşımadan kendi hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını kullanabilmektedirler.

Benzetim, sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde eğitici çalışmalar yaptığı bir öğretim tekniğidir. **İkili ve grup çalışmaları**, iletişim amaçlı karşılıklı konuşma çalışmalarında çokça kullanılan bir tekniktir. Bu tür çalışmalarda öğrencilerin hedef dille konuşmaları ve ana dillerini zorunlu olmadıkça kullanmamaları beklenir. Grup çalışmalarında hikâye anlatma, bulmaca, resimli kartlar vb. araçlar kullanılarak çalışma daha etkili kılınabilir. **Eğitsel oyunlarla öğretim**, birçok sınıf içi etkinliği içerebilmektedir. Bu etkinlikler, tüm dil becerilerinin geliştirilmesi için kullanılabilir. Eğitsel oyunlar, tanımlama, eşleştirme, farkını bulma, eşini – resmini bulma vb. oyunlar veya cümle tamamlama, boşluk doldurma vb. dil bilgisel oyunla olabilir.

2.3.8. Bireysel Öğretim Teknikleri

Bireysel öğretim teknikleri öğrencilerin sınıf dışı öğrenmelerine yöneliktir. Başlıca bireysel öğretim teknikleri, “ **Bireyselleştirilmiş Öğretim**”, “ **Programlı Öğretim**”, “**Bilgisayar Destekli Öğretim**”dir.

Bireyselleştirilmiş Öğretim’in temeli, öğrenci merkezli olmasıdır. Bu nedenle öğretmen, küçük gruplarla öğrenci merkezli, öğretim etkinlikleri düzenler. Bu arada öğrenciler de derse aktif katılma olanağı bulurlar. Öğretmen yabancı dil öğretiminde bireysel öğretim tekniğinin uygularken, ünitelerdeki hedef davranışları belirler ve ünite sonlarında öğrencilerin bunları öğrenip öğrenmediğini belirlemek için testler uygular. Bireyselleştirilmiş öğretimin dersleri düzenlenirken derste işlenecek konu ve araçlar belirlenmelidir. Demirel (2003, s.31), “Öğretmen öğrencinin sıralanmış konulardaki başarısını belirlemek için değerlendirme metodlarını seçmeli ve konular arası geçişte, öğrencinin bireysel farklılıklarına göre ilerlemesini sağlamaya çalışmalıdır.” sözleriyle

konu ve araç seçiminin kendi içinde birbirini tamamlayacak şekilde sıralanmasının gerekliliğini de vurgular.

Skinner'in pekiştirme kuramını temel alan **Programlı Öğretim**, kendi kendine öğrenme tekniğidir. Öğrencinin bireysel olarak kendi yetenekleri ve seviyesine göre ilerlemesini öngörür. Temsilcilerinden başlıcaları, BF Skinner ve Norman A. Crowder'dir. (Senemoğlu, 2003, s. 450). **Bilgisayar destekli öğretim**, öğrencilerin bilgisayar programları vasıtasıyla öğrenip kendi kendilerini değerlendirebildiği bir öğretim biçimine dayanır. Aykaç (2005 s.137), “Yabancı dil öğretiminde, bilgisayarın etkin biçimde kullanımı söz konusudur.” sözleriyle bilgisayarın yabancı dil öğretimindeki kullanımının yaygınlığını anlatmaktadır.

Özbay (2006), “Türkçe, Özel Öğretim Yöntemleri 11” kitabında, bireyin çevresindeki olaylara farklı açılardan bakarak bunları değerlendirmesi, sorgulayarak karar vermesi ve sosyalleşmesi için dili iyi bilmesinin önemini üzerinde durmaktadır. Bireyin iletişim kurmak, bilgi edinmek kendini her yönden geliştirmek için okuma, dinleme ve izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi ile ilgili temel becerileri kazanması gerekir. Buna göre bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi, bilgi üretimi ve beceriye dayalı bir dil öğretimini gerekli kılmaktadır. Türkçenin ister ana dili olarak ister yabancı dil olarak öğretilmesi, bu becerilerin amacını ve önemini değiştirmemektedir.

Özbay ,(2006) kitabında yöntem ve teknikleri, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik aşağıdaki gibi ayrı ayrı ele almaktadır.

2.3.9. Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler (2006,s.16-30)

1. Tam Okuma (Dikkatli Okuma)

Ders kitaplarının okunmasında genel olarak uygulanan okuma şekli, tam okumadır. Bu sebeple tam okuma, öğrencinin başarısında etkilidir. Öğrenci dikkatli

okuma becerisi kazanır ve alışkanlık hâline getirirse ders kitaplarını anlamada kolaylık sağlamış olacaktır. Dikkatli bir şekilde okurken aynı zamanda hızlı okumadan da yararlanmalıdır. Tam okuma, ayrıntılı bilgilere ulaşma, düşünceleri birleştirme, okuduklarından örnekler alma, yorumlara gitme gibi amaçlarla öğrencilere kazandırılmalıdır. Bunun için:

- a. Sınıf içinde dikkatli okuma çalışmaları yaptırılarak öğrencilerin birbirleriyle okudukları konularda tartışmaları istenebilir.
- b. Öğrencilerin bu okuma yöntemiyle okudukları metinleri arkadaşlarına anlatmaları istenebilir.
- c. Öğrencilerin dikkatli okuma yoluyla inceledikleri aynı konudaki iki ayrı metni birbiriyle karşılaştırmaları istenebilir.
- d. Öğrencilerden bu yolla okudukları bir metni ana fikir, yardımcı fikirler, amaç, özet vb. yönleriyle yazılı olarak anlatmaları istenebilir.

2. Seçmeli – Esnek Okuma

Seçmeli – esnek okuma, metnin türüne, anlatım biçimine, ihtiyaçlara, amaçlara ve zamana göre okuma hızını ve türünü belirlemektir. Bu aslında bir okuma türü değil, değişik okuma türlerinden yararlanmadır. Göz atma, tarama, göz gezdirme, kaymağını alma gibi seçici okuma yöntemlerinden yararlanmayı ifade eder.

Eğer bir metin dikkatli bir şekilde bütün ayrıntılarıyla ve not çıkarmadan okunacaksa yukarıda belirtilen yöntemlere başvurulur. Bunlardan göz atma, tam okumadan önce de yapılması gereken yararlı bir yöntemdir.

Esnek okumada kitabın içindekiler, ön söz, indeks gibi bölümlerinden yararlanılır. Böylece metinle ilgili genel bir fikir elde edilebilir. Daha sonra ihtiyaçlara göre ilgili bölümler okunabilir. Bu okuma esnasında metnin sadece ana fikrini ve yardımcı fikirleri almaya yönelik hızlı bir göz gezdirme yapılabilir. Ayrıntılara dikkat edilmez. ”Neyi arıyorum, nerede bulabilirim?” gibi sorulardan yararlanılır. Bu tür okuma hızlı okumanın temelini oluşturur. Öğrencilerin daha çok bilgiye daha hızlı ve daha az zamanda ulaşmaları amacıyla seçmeli okumaya alıştırmaları gerekir. Ancak, ikinci kademedeki öğrenci hâlâ model alma, kelime hazinesini zenginleştirme, dille

ilgili ayrıntıları öğrenme aşamasında olduğu için bu yöntemin sıkça kullanılması genel dil eğitimi açısından sakıncalı olabilir.

Öğrencilere kitapların içindekiler bölümünden, kaynakçasından, dipnotlarından, indeksinden yararlanma yolları öğretilmelidir. Bir metindeki koyu yazılmış, altı çizilmiş kısımların özellikleri ve önemi belirtilmelidir. Ana fikir ve yardımcı fikirleri kolayca tespit edebilme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Öğrencilere metni okumadaki amaçlarını önceden belirlemeleri gerektiği vurgulanmalıdır.

3. Öğretici Metinleri Okuma

Öğretici metinler bilgi vermeyi hedefleyen, düz anlatımın kullanıldığı metinlerdir. Bu metinlerde okuyucuya faydalı olacak bilgiler sade, açık ve anlaşılır bir şekilde anlatılır. Açıklamalara, örneklere, şekillere, resimlere yer verilir.

Öğretici metinleri en iyi okuma yolu, dikkatli- tam okumadır. Ancak amaca göre diğer okuma şekilleri de kullanılabilir. Öğretici nitelikli metinlerle ilgili olarak öğrenciye eleştirel okuma alışkanlığı da kazandırılmalıdır.

4. Edebî Metinleri Okuma

Bu metinler hikâye, roman, şiir, tiyatro gibi anlatmak istediğini kurmaca bir düzen içerisinde aktaran metinlerdir. Verilmek istenen ileti, kurmaca olaylar arkasına saklanarak, kelimelere değişik anlamlar yüklenerek verilir. Edebî metinleri okuma zihin ve dil gelişimine de bağlıdır. İnsan ancak belirli bir olgunluğa geldiğinde bu metinlerden istediği gibi yararlanabilir.

5. Sesli Okuma

Öğrencilerin okunan metinde geçen kelimelerin nasıl telaffuz edildiğini ve hangi bağlamda kullanıldığını anlamalarını sağlamaktır. Sesli okuma, öğrencilerin okuma seviyesini belirlemeye yardımcı olurken dinleyenlerin zihinsel faaliyetlerinin gelişmesine de katkı sağlar. Öğrencilerin düzgün konuşma yeteneğini geliştirir. Sesli okuma farklı şekillerde yapılabilir. Birinci yol, öğretmen açık, anlaşılır bir biçimde,

herkesin duyacağı bir ses tonuyla örnek okuma yaptıktan sonra, öğrencilere metni kavramaya yönelik sorular sorması ve etkinlikler yaptırmasıdır. İkinci yol, öğretmenin örnek okumasından sonra bir öğrencinin sesli okumasıdır. Üçüncü yol ise, yine öğretmenin örnek okumasından sonra bir öğrencinin sesli okumasıdır.

6. Sessiz Okuma

Sessiz okumanın amacı öğrencilerin akıcı ve hızlı okumalarını sağlamaktır. Okuma, göz hareketleri ve beyinde meydana gelen okuma sürecine dayanmaktadır. Öğrenciler, sınıfta okunacak olan herhangi bir metni veya kendi istedikleri bir kitabı, öğretmenin belirlediği bir sürede okurlar.

7. Göz Atarak Okuma

Bu yöntemdeki amaç, konunun ayrıntılara girilmeden ana hatlarıyla kavranmasıdır. Metnin içeriğini anlamak ve istenen bilgiye ulaşmak için önce metnin başlığına bakılır; uzunluğu ve biçimi incelenerek metin şekil bakımından değerlendirilir. Metnin konusunu anlamak için gözler hızla metin üzerinde gezdirilir. Zihinde oluşan soruların cevabı olabilecek cümleler bütün olarak okunur.

8. Özetleyerek Okuma

Amaç, konunun ana hatlarının kavranmasıdır. Metni okumaya başlamadan önce, tahtaya “Metinde geçen şahıs ve varlıklar nelerdir?” , “Olaylar nerede ve ne zaman geçmektedir?” , “Metnin giriş ve sonuç bölümlerinde ne tür değişiklikler olmuştur?” gibi sorular yazılır. Öğrencilerden metni dinlerken veya okurken bu soruların cevaplarını bulmaya çalışmaları istenir.

9. Not Alarak Okuma

Amaç öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak, onların önemli bilgi, düşünce ve olayları hatırlamalarını sağlamaktır. Sesli ve sessiz okuma sırasında öğrencilerden, okuma amaçlarına göre not almaları istenir. Öğretmen , önemli cümleleri veya bölümleri

ikinci kez okuyarak öğrencilerin dikkatini çeker. Okuma sonunda öğrencilerin aldıkları notlar değerlendirilir.

10. İşaretleyerek Okuma

Konuyu anlamaya yardımcı olacak anahtar kelime ve kavramlar ile önemli görülen yerlerin belirlenmesidir. Öğrenciler önemli gördükleri yerleri metin üzerinde işaretler. Öğrenciler altını çizdikleri veya çeşitli işaretlerle belirledikleri bölümleri, kendi cümleleriyle ifade ederek anlamlı bir metin oluştururlar.

11.Tahmin Ederek Okuma

Amaç, öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak için metinde geçen duygu, düşünce ve olaylarla ilgili merak uyandırmaktır. Öğretmen öğrencilerden metni okumaya başlamadan önce metnin görsel başlığı ve görsel unsurlardan hareketle metnin içeriğine yönelik tahminlerde bulunmaları istenir. Sesli okuma sırasında duraklamalar yaparak “Sizce bundan sonra ne olabilir?”, “Metnin devamında olayların tahmin ettiğiniz gibi gelişmesinin sebebi nedir?” gibi sorularla öğrencinin dikkatini metne yoğunlaştırır.

11. Grup Olarak Okuma

Öğrenciler gruplara ayrılarak kendi seçtikleri bir kitabı veya metni okurlar. Grup içinde her öğrenci bir görev alır. Grup üyeleri, okudukları kitap veya metinle ilgili görüş alışverişinde bulunurlar. Hazırlanan açık uçlu sorular etrafında tartışılarak metnin kavranması sağlanır.

12. Soru Sorarak Okuma

Metin sesli veya sessiz okunduktan sonra öğrenciler, okuma sürecinde zihinlerinde oluşan soruları yazarlar. Gruplara ayrılarak bu sorulara cevap ararlar. Her gruptan veya sınıftan bir öğrenci, bir arkadaşına soru sorar.

13. Söz Korosu

Bir şiir veya düz yazı bölümlere ayrılarak bir grup öğrenci tarafından birlikte okunur. Öğrenciler gruplara ayrılır. Metnin öğretmen tarafından okunarak anlaşılması sağlanır. Söz korusu dört şekilde yapılır: “Hep birlikte okuma”, “grup olarak okuma”, “karşılıklı okuma”, “nakaratlı metinleri okuma”.

14. Okuma Tiyatrosu

Metin okunduktan sonra diyaloglara dönüştürülerek tiyatro metni hâline getirilir. Metnin içeriğiyle ilgili değişiklik yapılmaz, konuşma cümlelerinden ve olaylardan hareketle diyaloglar oluşturulur. Her öğrenci okuyacağı bölüme hazırlanır. Öğrenciler okudukları bölümde vermeleri gereken duyguyu, metnin bağlamından hareketle açıklayabilmelidir.

15. Ezberleme

Amaç öğrencilerin hafızalarını güçlendirmek, kültürel ve edebî değere sahip metinlerdeki cümle yapılarını ve söz varlığını kavrayarak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamaktır. Öğrencilerin seviyelerine, ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olarak belirlenen metinler, belirli bir süre içinde öğrencilere ezberlettirilir. Ezberlenen metinler, sınıf içi veya sınıf dışı etkinliklerde sunulur. Böylelikle öğrencilerin söz varlığı zenginleşir, Türkçeyi kurallarına uygun kullanma becerileri ve öz güvenleri gelişir.

Gazali Bey (1929, s.46), ezberi hitabetin bir türü olarak kabul eder. Ona göre: ezber derslerinde öğrenci manzum veya mensur herhangi bir konuyu yüksek sesle arkadaşlarına anlattığı zaman sözlerini daha etkili hâle getirmek için sesini uygun bir şekilde yükseltmeli; konunun heyecan uyandıran yerlerinde heyecanlı, sakinliğin gerektiği yerlerde sakin görünmelidir. Okuduğu konuya göre kederli veya neşeli görünmelidir (Akt: Abdurrahman Güzel).

16. Metinlerle İlişkilendirme

Metin okunduktan sonra öğrencilere, daha önce okudukları diğer metinlerle ne gibi benzerliklerinin olduğu sorulur. Metinler arasında yer, zaman, şahıs ve varlık kadrosu, konu, düşünce ve olay bakımlarından ilişki kurmaları istenir.

17. Tartışarak Okuma

Amaç, öğrencilerin metinde işlenen konuyla ilgili bilgi, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmalarını ve onların ilgi ve görüşlerinden yararlanarak farklı bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır. Bu yöntem, metin bölümlere ayrılarak uygulanabileceği gibi metnin bütününe yönelik de uygulanabilir. Tartışma sınıfça veya küçük gruplar hâlinde yapılabilir. Tartışma sonunda varılan ortak düşünceler not edilerek metin hâlinde sunulur.

18. Hızlı Okuma

Hızlı okuma, belirli bir zamanda daha fazla kelime okuma ve anlama faaliyetidir. Hızlı okuma, düşünme hızını artırarak anlama düzeyini ve algılama becerisini geliştirir, araştırma ve inceleme çalışmalarında kısa sürede daha çok bilgiye ulaşılmasını sağlar.

19. Eleştirel Okuma

Bu yöntemin amacı, öğrencilere okudukları hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini sağlamak; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek kendi doğrularını buldurmaktır.

Metin okunurken öğrenciler, katılıp katılmadıkları yerleri belirler ve zihinlerinde oluşan sorulara cevap ararlar. Duygu, düşünce ve olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi kurmaya çalışırlar. Kişisel deneyimlerden hareketle okuduklarını anlamlandırırırlar.

2.3.10. Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler (2006,s.74-84)

1. Katılımlı Dinleme

Katılımlı dinlemede amaç, dinleme sürecinde zihinde oluşan soruların konuşmacıya iletilerek dinlenenlerin daha iyi kavranmasıdır. Dinlenenlerin ve soruların konuşmacıya yansıtılarak karşısındakine dinlediğini hissettirme, konuşmacının rahatlamasını ve iletişimin amacına ulaşmasını da sağlar.

2. Katılımsız Dinleme / İzleme

Katılımsız dinlemede amaç, dinleme/ izleme sürecinde öğrencilerin dinledikleri üzerinde düşüncelerini sağlayarak zihinsel faaliyetlerini etkin kılmaktır. Metnin türüne ve metinden elde etmek istenilenlere uygun olarak zihinde “ Kim, ne, nereye, ne zaman, nasıl?” gibi sorulara cevap bulmaları için yönlendirilir.

3. Not Alarak Dinleme / İzleme

Bu tekniğin kullanılmasındaki amaç, dinlenenlerin/ izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlamaktır. Öğrencilerden dinleme/ izleme amaçlarına göre notlar almaları istenir. Not alınırken dikkat etmeleri gereken noktalar hatırlatılır. Öğrencilere not alabilecekleri çalışma kâğıtları da verilir.

3. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/ İzleme Empati Kurma

Tekniğin kullanılmasındaki amaç, dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak onun neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıttığını, kendini ve dünyayı nasıl algıladığını anlamaktır.

5. Grup Hâlinde Dinleme/ İzleme

Öğrencilerin birbiri ile etkileşimde bulunmaları sağlanarak dinlenen ve izlenenlerin tüm yönleriyle kavranmasının amaçlanır. Grupların kendi içinde dinledikleriyle/ izledikleriyle ilgili soruları cevaplamaları istenir.

5. Yaratıcı Dinleme/İzleme

Bu tekniğin kullanılma amacı öğrencilerin dinlediklerini / izlediklerini yorumlaması ve bunlardan yeni fikirler üretmesidir. Bu yöntem iki şekilde uygulanabilir:

1. Katılımsız dinleme/ izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden yeni düşünce ve hayaller üretilir.
2. Katılımlı dinleme/ izleme yapılarak konuşmacının sözlerinden üretilen düşünce ve hayaller ifade edilir.

7. Seçici Dinleme /İzleme

Dinlenenlerin / izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/ izlenmesidir. Seçici dinleme/ izleme aşağıdaki şekillerde uygulanabilir:

1. Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri / izlemeleri istenir.
2. Dinleme/ izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/ izlenenlerden bir veya birkaç bölüm / konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/ izlenir.

8. Eleştirel Dinleme / İzleme

Bu yöntemle öğrencilere dinledikleri/ izledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini ; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayarak kendi doğrularını bulmaktır.

Uygulama sonucunda öğrencilerin konuya yönelik olarak aşağıdaki soruları sorma becerisini kazanmış olması gerekmektedir.

1. Konuşmacının amacı nedir?
2. Konuşmacı konuyla ilgili yeterli bilgiye ve birikime sahip mi?

3. Verilen bilgiler güncel ve geçerli mi?
4. Konu tarafsız bir bakış açısıyla mı ele alınıyor? Eleştiriler doğru mu?
5. Alternatif çözüm önerileri sunuluyor mu? Çözüm önerileri bilimsel mi? (MEB; 2005:8)

2.3.11. Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler

1. İkna Etme

İkna etme yönteminde, fikirleri destekleyen kaynaklara, güvenilir delillere, sayısal verilere yer vermek; sesini ve beden dilini etkili kullanmak önemlidir. Amaç, bir konu hakkındaki fikirlerin dinleyiciler tarafından kabul edilmesini ve benimsenmesini sağlamaktır.

2. Eleştirel Konuşma

Konuşmacı, seçip sınırlamış olduğu konu ile ilgili konuşmasını hiçbir eksik kalmayacak şekilde dinleyicilerin bilgisine sunar. Beğeni ve tepkilerini tarafsız ve bilimsel verilere dayanarak ortaya koyar ve alternatif çözüm önerileri teklif eder. Amaç, belirli bir konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir.

3. Katılımlı Konuşma

Katılımlı konuşmada amaç, dinleyicileri konuşma sürecine katarak konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak ve konuya farklı bakış açıları getirmektir. Bunun için konunun ilgi çekici yönleri üzerinde durulmalı, sorular sorularak dinleyicinin konu üzerinde düşünmeleri sağlanmalıdır.

4. Tartışma

Tartışma yöntemi, öğrencilerin bir konu üzerinde olumlu veya olumsuz fikirler yürüterek benimsedikleri fikirleri savunma becerisi geliştirmelerini amaçlar.

Tartışılacak konu öğrenciler tarafından seçilir ve konuyla ilgili gerekli kaynaklar taranarak elde edilen bilgi ve görüşler düzenlenir. Seçilen konu, düşündürücü ve tartışmaya uygun nitelikte olmalı, belirli bir sürede ele alınmalıdır. Sınıfta herkesin düşündüğünü söyleyebileceği serbest bir ortam oluşturulmalıdır.

6. Kendisini Karşısındakinin Yerine Koyarak Konuşma (Empati Kurma)

Bir sorunu çözmek, doğruyu aramak veya karşısındakinin sevinçlerine ve sıkıntılarına ortak olmak gibi olumlu iletişim becerilerini geliştirmek için konuşma ortamı oluşturulur. Amaç, konuşmada, karşısındakinin değer yargılarını, duygu ve düşüncelerini anladığını hissettirerek etkili bir iletişim kurmaktır.

7. GÜDÜMLÜ Konuşma

Güdümlü konuşma öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmeyi amaçlar.

7. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma

Bu yöntemin uygulanma amacı öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarını ve ifade güçlerini zenginleştirmektir. Öğretmen tarafından kelime ve kavramların yer aldığı bir havuz oluşturulur. Öğrenciler konuşma konularına bağlı olarak bu havuzdan seçtikleri kelime ve kavramları kullanarak bir konuşma yaparlar.

8.Serbest Konuşma

Serbest konuşmada amaç, öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini sözlü olarak ifade güçlerini geliştirmektir.

9. Yaratıcı Konuşma

Yaratıcı konuşma, öğrencilerin konuşma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir. Öğrencilere bir konu verilir. Her öğrenci bir önceki arkadaşının konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuşarak konuya farklı bir bakış açısı getirir.

10. Tümevarım

Öğrencilerin sınıflama, genelleme, kanıtlama, akıl yürütme, sorun çözme, bilimsel ve eleştirel düşünme gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir yöntemdir.

11. Tümdengelim

Tümdengelim öğrencilerin bilimsel düşünme ve yaratıcılık yönlerini geliştirmek, eleştirel düşüncelerini sağlamak, sorun çözme ve akıl yürütme becerilerini geliştirmek amacıyla uygulanan bir yöntemdir.

12. Hafızada Tutma Tekniği

Konuşmanın kesintiye uğratılmadan kurallarına uygun olarak yapılmasını amaçlayan bir tekniktir. Konuşmanın içeriği düşünce sıralamasına göre düzenlenir. Cümleler düşünce gruplarına göre sınıflandırılır ve oluşturulan kelime listeleri bir kâğıda yazılır. Hayal gücü, benzetme, abartma, mizah vb. den yararlanılarak seçilen kelimelerle küçük bir hikâye oluşturulur.

2.3.12. Yazma Becerisinin Geliştirilmesinde Yöntem ve Teknikler (2006, s.129-139)

1. Not Alma

Not alarak yazmanın amacı okunanların veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmek, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmek ve sistemli çalışma becerisi kazandırarak zaman kaybını önlemektir. Herhangi bir konuya yönelik bir metin

okutulur veya dinletilir. Öğrencilerden okurken veya dinlerken/ izlerken önemli noktaları not almaları istenir.

2. Özet Çıkarma

Sınıf ortamında okunan veya dinlenen/ izlenen bir konunun öğrenciler tarafından kısa ve öz bir şekilde anlatılmasını öğretmeyi amaçlayan bir tekniktir. Başlangıçta öğretmenin rehberliğinde sınıf ortamında yapılması önerilir.

3. Boşluk Doldurma

Amaç öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/ izlediklerini anlamaları ve anladıklarını, konunun/ metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerisini geliştirmektir. Öğrencilerin okuduklarına, dinlediklerine/ izlediklerine yönelik olarak hazırlanan metinler, cümleler hâlinde boşluklar bırakılarak öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler boşlukları metnin bağlamına uygun ifadelerle doldurur.

4. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

Bu yöntemin uygulanma amacı öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarını zenginleştirmektir. Öğretmen tarafından kelime ve kavramların yer aldığı bir havuz oluşturulur. Bunlar kâğıda ya da tahtaya yazılarak öğrencilere verilir. Öğrenciler belirledikleri yazma konusuna veya yazacaklarının ana fikrine bağlı olarak bu kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden uygun olanlarını seçerek yazılarında kullanırlar.

5. Serbest Yazma

Serbest yazmada amaç, öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini geliştirmektir. Öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür sınırlaması olmadan yazarlar.

6. Kontrollü Yazma

Kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasıdır. Kelime, cümle ve paragraf düzeyinde yapılan kontrollü yazma çalışmaları, öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Dil bilgisi çalışmalarını da pekiştirmeye yönelik olan bu yöntem farklı şekillerde uygulanabilir.

1. Öğrencilere örnek bir metin verilir. Öğrenciler metinde geçen anahtar kelimeleri de kullanarak yeni bir metin oluştururlar.

2. Bir paragrafı oluşturan cümlelerin yerleri değiştirilir. Öğrenciler, duygu ve düşüncenin akışına göre cümleleri mantıklı bir sıraya koyarak paragrafı yeniden oluştururlar.

3. Belirli bir konuda, öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara verilen cevaplar bütünlük içinde ele alınarak birkaç paragraflık metin oluşturulur. Öğrenciler, metni hemen yazabilecekleri gibi konu hakkında araştırma yapıp yeterli bilgi sahibi olduktan sonra da yazabilirler.

7. GÜDÜMLÜ Yazma

Amaç, öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir. Öğretmen tarafından belli bir konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Konu çeşitli yönleriyle sınıf ortamında tartışılıp değerlendirilir. Öğrenciler konu hakkında edindikleri bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler.

8. Yaratıcı Yazma

Öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeyi amaçlayan bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilirler. Daha çok hikâye, şiir, roman türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinçaltından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur.

9. Metin Tamamlama

Bu yöntemde amaç, öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir. Metin tamamlamada esas, duygu, düşünce ve olayların metnin genel anlamına ve mantıksal bütünlüğüne bağlı kalınarak tanımlanmasıdır.

10. Tahminde Bulunma

Tahminde bulunma, öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir. Metin tamamlamaya yakın olan bu yöntem, metnin yalnızca gelişimine ve sonucuna değil, metnin öncesine yönelik tahminleri de içerir.

11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma

“Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle metnin öğrencinin kendi ifadeleriyle yeniden kurgulanmasını sağlayan bu yaklaşımın amacı, öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini geliştirmektir.

12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma

Öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmeyi amaçlayan bir yöntemdir. Öğrencilere herhangi bir türde bir metin verilerek okutulur/ dinlettirilir. Öğrenciler okudukları metinden hareketle, metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal veya olayları geliştirerek ve yaratıcılıklarını kullanarak farklı bir türde metin oluştururlar.

13. Duyulardan Hareketle Yazma

Duyuların birini veya birkaçını harekete geçirerek öğrencilerin algılama güçlerini geliştirmeyi amaçlar. Öğrencilerden dinledikleri bir müzik veya gördükleri bir resimle ilgili duygu, düşünce, hayal veya izlenimlerini yazmaları istenir.

14. Grup Olarak Yazma

Amaç, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmaktır. Bu çalışmada sınıf küçük gruplara ayrılarak her gruba farklı yazma konuları verilir. Grup üyeleri, konunun belli bir yönünü ele alarak yazar. Gruplar konu hakkında yazdıklarını mantıksal düzen, dil ve anlatım yönünden birleştirerek tek bir metin hâline getirirler.

15. Tümevarım

Öğrencilerin sınıflama, genelleme, kanıtlama, akıl yürütme, sorun çözme, bilimsel ve eleştirel düşünme gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntem çeşitli şekillerde uygulanabilir:

1. Bir konu seçilerek sınıf gruplara ayrılır. Her grup, konuyu farklı bir açıdan ele alır. Konu hakkındaki bu farklı bakış açıları sınıflanır ve bu yargılardan yola çıkılarak genel bir yargıya varılır.

2. Bir şairin şiirlerinden her gruba bir örnek verilir. Öğrenciler şiirleri incelerler ve o şiir hakkındaki düşüncelerini yazıya geçirirler. Daha sonra, yazılanlar sınıfta okunarak şairin şiir anlayışı hakkında genel bir yargıya varılır.

16. Tümdengelim

Tümdengelim öğrencilerin bilimsel düşünme ve yaratıcılık yönlerini geliştirmek, eleştirel düşüncelerini sağlamak, sorun çözme ve akıl yürütme becerilerini geliştirmek amacıyla uygulanan bir yöntemdir.

Herhangi bir konuda genel bir yargı verilir. Bu yargı sınıf ortamında tartışılır. Oluşturulan gruplar veya seçilen öğrenciler, konunun özel bir yönünü genel yargıya uygunluğu yönünden değerlendirirler. Gerekli araştırmayı yaparak ulaştıkları sonucu yazılı hâle getirirler. Araştırma sonuçlarını ve değerlendirmelerini sınıfla paylaşırlar.

17. Eleştirel Yazma

Öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir yöntemdir.

Herhangi bir olay, durum ve düşünce, sınıfın gündemine alınarak tartışılır. Öğrenciler, konu hakkındaki düşüncelerini olumlu olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir yaklaşımla anlatırlar (MEB; 2005:180).

Cemiloğlu (1995:129), yazılı anlatımın geliştirilebilir bir beceri olduğuna dikkat çekerek aşağıdaki çalışmaların yapılmasını ön görür:

1. Öğrencinin yazma ile ilgili ön yargısı giderilmeli; kendisinin de çalışarak doğru ve güzel yazabileceği belirtilmelidir.
2. Anlatımın temeli olan kelime hazinesi, aktif olarak kullanılabilecek şekilde geliştirilmelidir.
3. Kelime gruplarının dil bilgisi kurallarına uygun olarak oluşturulmasına dikkat edilmelidir.
4. Kelimelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan, yargı birimi olan cümle çalışmalarına öncelikle önem verilmelidir.
5. Öğrencilerin cümle kurma cesaretlerinin artırılması ve değişik cümle kalıpları üzerinde hakimiyetlerinin sağlanması çalışmaları yapılmalıdır.

2.4. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE ARAÇ VE GEREÇLER

Günümüzde araç geliştirme (materials development), dil öğretiminin bir alt birimi olmaktan çıkmış, bağımsız bir alan olarak ele alınmaktadır. 1993'te MacDonough Shaw; 1995'te Hidalgo, Hall ve Jacops; 1998'de Tomlinson; bu alanda çalışmalar başlatmışlardır. Öğretmenlerin kullandıkları araçlar ile öğrencilerin beklentileri her zaman aynı olmamıştır. Bu nedenle yeni anlayışlar çerçevesinde yeni

araçlar üretmeye ve değerlendirmeye ihtiyaç duyulmuş ve bu, alanın gelişimine yol açmıştır.

Araçlar, bir dilin öğrenimini kolaylaştıracak her şeyi içerir. Dilsel, görsel, işitsel ve duyu – devinimsel olabilir. Yazılı olarak, canlandırma ya da gösteri ile kasette, DVD’de, CD’de ya da İnternette sunulabilir. Tomlinson(2001,s.66), McGrath (2002,s.7), gerçek nesnelerin (kalem, elma, defter vb.) ve betimlemelerin (karikatür, fotoğraf vb.) dil öğretimi için görsel destekler oluşturabileceğini belirtir, bununla birlikte yazılı araçların üzerinde özellikle durur. Yazılı araçlar arasında, dil öğrenimi ve öğretimi için özel olarak tasarlanmış ders kitapları, çalışma kitapları, öğretmen kılavuzları, bilgisayar yazılımları, canlı yayın kayıtları gazete yazıları, gibi özgün araçlar; öğretmenlerin yazdığı ve öğrencilerin hazırladığı araçlar yer alır.

Öğretmenler, öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda kendi derslerinde kullanılmak üzere, bireysel olarak veya grup çalışması yaparak araç geliştirebilirler. Öğrencilerin dil yanlışları, kendi yaşamlarından oluşturdukları örnekler, sınıf içinde ürettikleri doğaçlama metinler, kendi hazırladıkları çalışmalar veri kaynaklarıdır. Yalçın (1994, s.7) bu konudaki görüşlerini: “ Öğretim esnasında kullanılan araç ve gereçler, öğrencilerin akademik benlik tasarımlarını olumlu yönde etkileyebileceği bir nitelik taşıdığı taktirde, öğrenme de olumlu yönde etkilenmektedir.” sözleriyle ifade etmektedir.

Araç geliştirilirken göz önünde tutulması gereken bazı ilkeler vardır. Richards (2001:264), Tomlinson, (1998: 5-22), Tomlinson, (2003: 21-22) bu ilkeleri aşağıdaki gibi sıralamaktadır.

1. Araçlar, öğrencilerin ilgisini çekmeli; yeni, değişik ve ilgi çekici olmalıdır.
2. Araçlar hazırlanırken çeşitli etkinlikler aynı sayfada yer almamalı; öğrencide karmaşıklık duygusu uyandırmamalıdır.
3. Araçlar geliştirilirken öğrencilerin kendi kültürleriyle ilişkilendirebilecekleri resimler ve metinler kullanılmasına özen gösterilmelidir.
4. Araçlar, öğrencilerin güvenlerini geliştirmeli ve başarıya duygusu vermelidir.
5. Öğrenciler, plânlanmış, yarı plânlanmış, plânlanmamış dil çalışmalarıyla karşı karşıya getirilmelidir.
6. Öğrencilere, hedef dili, iletişimsel amaçlı kullanmaları için olanak tanınmalıdır.

7. Araçlar sağ-sol beyin işlevlerini uyaran etkinlikler içermelidir.
8. Araçlar, öz değerlendirmeye olanak tanınmalıdır.
9. Araçlar hazırlanırken öğrencilerin öğrenmelerinin farklı olduğunu göz önünde tutulmalıdır.

Dil öğretiminde, en çok tartışılan araç ders kitaplarıdır. Dil öğretimi alanında ders kitabı kullanımına ilişkin iki farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre, yabancı dil öğretiminde ders kitabının kullanılması gerekirken diğer görüşe göre ders kitabından bağımsız bir dil öğretimi yapılmalıdır. Özbay (2003: s.67), “Ders kitapları tasarımından yazımına, yazımından dağıtımına, dağıtımından kullanımına kadar önemli bir materyal olarak Türkçe öğretiminin vazgeçilmez unsurudur.” diyerek ders kitabını savunmaktadır.

Mezzardi (2003: 95-96) ve Tomlinson, 2001:67), çalışmalarında iki görüşe de yer vermektedir. Buna göre, ders kitabını savunanlar, araçları kullanmanın en uygun yolunun ders kitabı kullanmak olduğunu söylerler. Ders kitabı süreklilik ve tutarlılığın sağlanmasında etkilidir. Öğrenci için bir rehber ve kaynaktır. Öğretmenlere hazırlık, öğrencilere derse hazırlanma olanağı sağlar. Ders kitabı kullanımına karşı olanlar, ders kitaplarının tüm öğrencilerin ihtiyacını karşılayamadığını, sınırlandırıcı ve kuralcı olduğunu söyler.

Ders kitabı kullanımına ilişkin bu sorun, **araç uyarlama** (material adaptation) yaklaşımı ile aşılmaya çalışılmıştır. Araç uyarlama, var olan araçların özel koşullar, öğretmenler, için daha kullanılabilir olması için değiştirilmesini ve yeniden biçimlendirilmesini öngörür. Aracın öğrencilerle uyuşmadığı durumlarda, öğretmen, yöntemini, konularını, etkinliklerini, dilsel öğelerin sıralanışını değiştirebilir. Islam ve Mars (2003: 91), araç uyarlama tekniklerini, ekleme, çıkarma, sıralama, basitleştirme, yeniden düzenleme ve araç değiştirme olarak tanımlamaktadır.

Araç ayarlama, beraberinde bir araç geliştirme sürecini de başlatır. Bu süreçte öğretmenlerin ve öğrencilerin istekleri ve ihtiyaçları, devletin eğitim felsefesi ve koşullar temel öğelerdir. Tomlinson ve Masuhara (2004:20), araç üretme ve yazma aşamasına gelindiğinde ; dil öğrenme kuramlarının, öğrencinin yaş vb. özelliklerinin, kazandırılması amaçlanan hedeflerin ve etkinliklerin sıralandığı bir taslak önerirler.

Geliştirilen araçların öğrenciler tarafından beğenilmesi ve öğrenciyi öğrenmeye karşı isteklendirmesi gerekir. Seçilen metinlerin anlaşılır olması, öğrencide başarabileceği inancını doğurması gerekir. Öğrenciler bu araçlar sayesinde neyi öğrendiklerini/ öğrenebildiklerini, neyi öğrenmediklerini/ öğrenemediklerini, niçin öğrenemediklerini sorgulayabilmelidirler.

2. 5. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İLKELER

Yabancı dil öğretimi ana dilden farklı yapı, kavram ve dil bilgisi kuralları olan başka bir dilin öğretilme sürecidir. Bu süreçte yer alan temel ilkeler vardır. Demirel (1990: 23-26), yabancı dil öğretiminde temel alınan ilkeleri şu şekilde belirtmektedir:

1. Dört Temel Beceriye Geliştirme
2. Öğretim Etkinliklerini Önceden Planlama
3. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Doğru Gitme
4. Görsel ve İşitsel Araçları Kullanma
5. Verilen Bilgilerin Günlük Yaşama Aktarılmasını Sağlama
6. Öğrencilerin Derse Etkin Katılımını Sağlama
7. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma
8. Öğrencileri Güdüleme ve Cesaretlendirme
9. Ana dili sadece gerekli durumlarda kullanma
10. Bir seferde bir yapıyı kullanma

Yukarıda sıralanan ilkeler, öğrencilerin bireysel farklılıklarına veya yaş gruplarına göre değişebilmektedir. Örneğin ilköğretimin ikinci kademesinde olan öğrenciler için görsel, işitsel, iletişimsel amaçlı araçların çokça kullanımı ön plânda tutulurken, yetişkinlerde esas olan yöntem ve etkinliklerin çeşitliliği olabilmektedir.

Yabancılar dil öğretiminde bir de etik ilkeler vardır ki bunlara dikkat edilmezse en iyi dil öğretim yöntem ve teknikleri, en gelişmiş araçlar kullanılsa bile hedeflenen başarı gereği gibi olmayacaktır. Young (1991: 426-463), bunları:

1. Kişisel ve kişilerarası endişe kaynakları,
2. Yabancı dil öğrenmeye karşı duyulan ön yargılar,

3. Öğretmenin taşıdığı kanaatler,
4. Öğretmen – öğrenci iletişimi,
5. Değerlendirme süreci olarak, belirlemiştir.

Buna göre kendine güveni olmayan, motivasyonu düşük öğrencilerin arkadaşları veya öğretmenleri tarafından başka öğrencilerle kıyaslanmaması gerekmektedir. Öğrencilere, dilin kısa sürede öğrenilebileceği veya kusursuz konuşma becerisi kazanılabileceği inancının yanlışlığı belirtilmelidir. Sadece egemen kültürel yapıya ve etnik kökene hitap eden kaynaklar veya konular seçilmemelidir. Onlara her durumda önemli oldukları hissettirmeli , isimlerini öğrenmek için çaba harcanmalıdır. Dil öğrenme amacının iletişim kurmak olduğu, önemli olanın yabancı dildeki mesajın anlaşılması ve karşı tarafa cevap verilmesi olduğu öğrencilere fark ettirilmelidir.

2.6. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE TEMEL DİL BECERİLERİ

2.6.1.Okuma Becerisi

Karmaşık bir süreç olarak nitelendirilen okuma, görme ve seslendirme yönüyle fizyolojik, kavrama yönüyle de zihinle ilgili bir süreçtir. Bu karmaşık sürecin kişiye kazandırılması çalışmalarına okuma eğitimi denir. Özbay (2006, s.5), “İlköğretimin ikinci kademesinde olan öğrencilerin okumanın mekanik yönünü (harfleri,kelimeleri tanıma, bunları seslendirebilme vb.) öğrenmiş zevk için okuma becerisini kısmen kazanmıştır.” diyen Özbay’a göre (2006, s.5) bu dönemde yapılacak okuma eğitimi, çocuğun çok yönlü ve hızlı olan gelişim yeteneklerine cevap verecek doğru, hızlı ve anlamlı okuma becerisini geliştirecek şekilde olmalıdır.

Özbay (2006, s.8), okuma eğitiminde, görme, işitme, zekâ, dil gelişimi, nörolojik olgunluk, genel hareket yeteneği, cinsiyet ve çevre faktörlerinin önemli olduğunu söylemektedir. 2001 yılında, Türkiye’nin de yer aldığı 35 ülkenin katılımıyla gerçekleşen ve ulusların okuma- anlama becerileri üzerinde yoğunlaşan Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi’nde bu faktörlerin önemi üzerinde durulmuştur.

İkinci dildeki okuma sürecinin ana dildeki okuma sürecine göre biraz daha zor ve karmaşıktır. Ana dilde okuma etkinliklerine başlanırken kişi dilin tüm özelliklerini

isimlendirmese bile örtük olarak bilmektedir. İkinci dil ediniminde ise dile ilişkin tüm beceriler eş zamanlı olarak öğrenilmeye başlanır. Dil öğrenen kişilerin okuduğunu anlayabilmesi için bazı stratejiler geliştirmesi gerekmektedir. Özbay (2009, s. 9), dili öğrenme amaçlı okuyan kişinin konuyla ilgili ön bilgisinin ayarlanması gerekliliği üzerinde durarak strateji belirlemenin önemini açıklamaktadır.

Okuma üzerine yapılan araştırmalar, metnin okuma süreçlerinde okuyucu tarafından nasıl anlamlandırıldığını tespit etmeye çalışmış ve buna göre üç okuma yaklaşımı ortaya atmıştır. Bunlar, bütünleştirici, çözümleyici ve etkileşimsel olarak adlandırılmıştır.

2.5.1.1. Bütünleştirici Okuma Yaklaşımı

Metni anlamlandırma süreci olarak Gough (1972) tarafından ortaya atılan bu okuma süreci, iç doğrultulu model olarak da bilinmektedir. Bu modele göre okuyucu önce harfleri, daha sonra cümleleri algılar ve anlamlandırır. Bütünleştirici çözümlemeler, metin ya da metin parçaları gibi uyaranlarla başlar. Okuyucu sürece bir tarayıcı tarafından tanınan harflerle başlar. Elde edilen dizgi buradan harf serilerini dizgesel biçimbirimlere dönüştüren kod çözücüye geçer. Bu dizgi sözlük yardımıyla kelime olarak anımsanacağı kütüphaneciye gider. Bundan sonra okuyucu bir sonraki kelimeye bağlanır ve cümledeki her kelime aynı sürece bağlanır. (Akt: Özbay, 2009, s. 10).

2.6.1.2. Çözümleyici Okuma Yaklaşımı

1967 yılında Goodman tarafından ortaya atılan çözümleyici okuma süreci, “dış doğrultulu model” olarak da bilinmektedir. Bireyin edinmiş olduğu bilgi birikimini ön plâna çıkaran Goodman’a göre, okuma bir tahmin oyunudur. Okuma eylemini okurun tahminleri yürütür. Okuyucu metni anlamak için denenceler ortaya koymakta ve metin verilerini kullanarak denencelerini onaylamakta veya reddetmektedir. Goodman, okuma ediniminde, görsel, algısal, yapısal ve anlamsal olmak üzere dört evrenin varlığından söz eder. Okur etkin okuma için anlamsal evreye odaklanmak zorundadır. Okuma sürecinde ilk üç evre, anlamsal evre için basamak oluşturan araç niteliğindedir. Bilgi işleme organı olan beyin bu dört evreden geçerken tanıma- başlatma- tahmin ,

onaylama, doğrulama, sonlandırma olmak üzere beş işlem gerçekleştirir. (Akt: Özbay, 2009, s.11).

2.6.1.3. Etkileşimsel Okuma Yaklaşımı

Bütünleyici ve çözümleyici okuma modelleri, okuma eylemini açıklamada yeterli olmadığından etkileşimsel modeller ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en gelişmiş olanı Rumelhart'ın 1977'de ortaya attığı ve 1984'te geliştirdiği modeldir. Belleğin işleyişine odaklanan bu modele göre, farklı bilgi kaynakları arasında sürekli etkileşim vardır. Okuma sürecinde birey, metni anlamlandırmada sözcük, cümle, metin içi ve metin dışı bağlamlar arasında sürekli olarak etkileşimsel bir ilişki içindedir. (Akt: Özbay, 2009 s. 11).

Yabancı dil öğrenen kişinin okuduğu metni tam ve doğru anlaması, hem okul ortamında hem de günlük yaşamında edindiği öğrenmelerin kaynağına bağlıdır. Birey, okuma sürecini plânlayabilmeli, kalıcı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için anladığını değerlendirebilmelidir.

2.6.2. Dinleme Becerisi

Dört temel dil becerisinden biri olan dinleme, dil becerileri içinde ilk ve en çok kullanılanıdır. Bireyin çevresini ve dünyayı doğru biçimde algılaması ve içinde bulunduğu sosyal yapıya uyum sağlaması açısından oldukça önemlidir. Bireyin hem okul yaşamında hem de sosyal yaşamında öğrendiği iletişim becerisini doğru biçimde kullanmasını ve dinlediklerini doğru yorumlamasını sağlar.

Temur (2001,s.61), dinleme becerisini, “Dinleyicinin önce söylenilenlerle, sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneğidir.”, diye tanımlarken, Sever (1997, s.11) “İşittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak” olarak açıklamaktadır. (Taşer, 2000,s.208), “Yapılan araştırmalar, insanların pek çoğunun daha az konuşma, daha çok dinleme durumunda bulunduğunu ortaya çıkarmıştır.” söylemiyle de bunu doğrulamaktadır. Bu beceri insanın zihinsel ve bedensel gelişimiyle paralel olarak gelişmektedir. Dinleme becerisini kullanabilen öğrenciler, sınıfta öğrendikleri bilgilerin

tekrarını, daha sonra kısa bir gözden geçirmeyle pekiştirebilmektedirler; ancak dinleme becerisini yeterince kullanamayan öğrenciler, sınıfta geçirdikleri vaktin, ortalama ,ç katını harcayarak dahi, edinmeleri gereken bilgiyi tam olarak öğrenememektedir (Özbay, 2009,s.72).

Sever (1997,s.11), öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını, 2,5- 4 saat dinlediklerini, okul başarısının da öğrencinin dinleme yeteneğine sıkı sıkı bağlı olduğunu; Robertsen 2002,s.51), bir bireyin başarılı olması için sadece zeki olmasının yetmeyeceğini, bunun yanında dinleme becerisini de en iyi şekilde kullanması gerektiğini söyler.

Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisinden en zor gelişeni dinleme becerisidir. Öğrencilere bilgi edinmenin önemli bir yolunun dinleme eğitiminden geçtiği mutlaka kavratılmalıdır. Öğretmenlerin de bu konudaki uygulama çalışmalarına önem vermesi gerekmektedir.

2.6.3. Konuşma Becerisi

İnsanı evrendeki diğer varlıklardan ayıran özelliklerin en önemlileri düşünme gücü ve düşündüklerini ifade etme becerisidir. Konuşma yeteneği dolayısıyla dil insanı insan yapan niteliklerin başında gelir (Aksan, 2000,s. 11). İnsanlar genellikle söz ve konuşma kavramlarını aynı anlamda düşünmekte ve kullanmaktadır. Oysa bu kavramlar, birbirlerinden farklı anlamlar ifade ederler. Söz konuşmanın öncesinden ortaya çıkar ve konuşma sırasında karşı tarafta bulunan dinleyicilere iletmek üzere oluşturulmuş, tasarlanmış bir kavramı ifade eder. Konuşma ise zihinde tasarlanan sözlerin seslendirilerek karşı tarafa iletişimini sağlayan bir araçtır (Temizyürek vd. 2007, s. 247).

Demirel (1999, s.40), konuşma becerisinin dört temel beceri ile iç içe geliştiğini söyler. Bunlar:

1. Konuşmanın fiziksel niteliği: Konuşma ses dalgalarının boşlukta yayılması ile gerçekleşen bir süreçtir.

2. Konuşmanın fizyolojik niteliği: Konuşma insan bedeninde var olan beyin, sinir sistemi, akciğerler, ses telleri, küçük dil, büyük dil, damak, dudak ve dişler gibi organların dengeli bir uyum içinde işbirliğiyle gerçekleşen bir süreçtir.

3. Konuşmanın psikolojik özelliği: Bu noktada anlam bilim (semantik), yaklaşım devreye girer. Anlambilime göre, biz kavramların kendileri üzerine değil o kavramlara ilişkin kendi deneyimlerimiz üzerinde düşünüp konuşuruz. Bu bakımdan konuştuğumuzda dış dünyanın kendisi üzerinde değil, doğrudan doğruya dış dünyaya ilişkin kendi tepkilerimiz üzerinde konuşuruz.

4. Konuşmanın toplumsal niteliği: Konuşma toplumsal yaşamın bir ürünüdür. İnsanoğlu birlikte yaşamaya başladığı andan itibaren bir şekilde iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. Konuşma, dil kullanarak iletişim yoludur.

Konuşma yetisi doğuştan getirilir; fakat doğru ve ekili konuşma eğitim ile elde edilebilir. Dil öğretiminde konuşma eğitiminin diğer dil becerilerinden ayrı tutulması söz konusu değildir. Alanında iyi yetişmiş bir Türkçe öğretmeni etkinlikler arasında geçiş yapabilmeli, öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre konuşma eğitimi amaçlarına yönelik çalışmalara yer verebilmelidir.

2.6.4. Yazma Becerisi

Yazma, duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatılmasıdır. Yazma insanın doğası gereği kendini dışa vurduğu, davranışlarından birisidir. Duygu, düşünce görüş ve hayallerin sözle ifade edilmesi yeterli değildir. Dil gelişimde yazı da çok önemlidir. Yazma, insanın günlük çalışmalarında olduğu kadar, meslekteki bilgilerini aktarmak açısından da bir ihtiyaçtır (Özbay, 2006, s. 121).

Yazma becerisi, günlük hayatımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkmaktadır. Yazı, insanların birbiriyle iletişim kurmak için kullandıkları, dil deneni sistemi, belli işaretlerle belirleyen ikinci bir sistemdir. Yazma konuşmadan sonra en çok başvurulan bir anlatım biçimidir. Anlatma insanda doğal bir eğilimdir. Özdemir ve Binyazar, 1998,s.15), insanın varlığını belirlemek için konuşma ve yazma eylemlerinden birine başvurma ihtiyacından bahseder. İnsan bu ihtiyacı bireysel olarak yaşamaz. Yazma onun toplumsal zorunluluğunun gereğidir. Kimse toplum içinde

iletişimden uzak kalamaz. Bu nedenle yazma eğitiminin ilkelerinin bilinmesi de bir zorunluluktur.

Kavcar vd. (1997, s.9)'ın Türkçe ğretiminde yazılı anlatım becerisi kazandırmak için kullanılabileceği etkinlikler şöyle özetlenebilir:

1. Görülen, incelenen, yaşanan olaylar ;
2. Sınıfta konuşulan konular;
3. Derslerde varılan sonuçlar;
4. Mektup, kart, dilekçe, telgraf vb. ;
5. Tasvir ve portreler;
6. Sınıf ve okul gazetesine yazılar yazdırılmalıdır.

Göğüş (1978), bu etkinliklerin ilkelerini şöyle belirlemiştir:

1. Öğrencilere, birkaç anlatım yöntemini anlatarak etkili bir anlatım becerisi kazandırılmaz. Öğrenciler, bir konu üzerinde kendi bilgi, yaşantı, deney, izlenim ve duygularını, kendi sözcük dağarcığıyla, özgürce bildirmeye yönlendirilmelidir.

2. Yazma etkinliklerinde, öğrencilerin kendi düşünce, duygu, deney, yaşantı ve bilgilerini anlatma olanağı verecek konular seçilmelidir.

3. Düzenleme bilgileri, dil bilgisi kuralları, doğrudan yazma becerileri kazandırmaz.Bu bilgiler, yazma etkinlikleri içinde, öğrencilere gerekli duyuldukça verilmeli ve hemen uygulamasına geçilmelidir.

4. Yazma çalışmalarında, öğrencilerin bulundukları sınıf değil, düzeyleri dikkate alınmalıdır.

5. Öğrencilerin yazma düzeyi, birden değişmez, ağır ağır gelişir. Yazma, birkaç günde öğrenilecek bilgi değil, çeşitli alıştırmalarla kazanılacak bir beceridir. Bu nedenle zaman ister. Her yazılan tür üzerinde, öğrenciler biçim, pln, anlatım yönlerinden yeterli beceri kazanıncaya kadar sınıf içi çalışmalar yapılmalı, yeter sayıda örnek verilmelidir.

6. Derslerdeki yazma çalışmaları, öğrencilerin o türde, ayrıca yapacakları ödevlerle sonuçlanır. Öğrenciler, sınıfta yaptıkları alıştırmalardan kazandıkları bilgi ve becerileri, evlerinde ya da kitaplıkta hazırlayacakları ödevlerle gösterecekler.

7. Yazma çalışmalarıyla konuşma etkinlikleri arasında ilgi kurulmalıdır. Sınıfta konuşulmuş bir konu yazma konusu edilebilir. Ayrıca yazma konusu üzerinde konuşmacılar konuşturulmalıdır.

8. Öğrencilerin yazma konusunda kişisel ayrılıkları, göz önünde tutulmalıdır. Bilgi ve beceri eksiklikleri olan öğrenciler için önlemler alınmalıdır. Yazmaya istekli öğrenciler, yüreklendirilmeli, kendilerine yazma yolları ve iyi örnekler gösterilmelidir.

9. Sınıfta yazmaya istek havası uyandırılmalıdır; bu hava, yazarları isteklendirerek, çekingenleri yüreklendirerek, yazdıklarını birbirine okuma alışkanlığı oluşturarak, yazma yarışmaları düzenleyerek, okulda gazete, dergi çıkararak yaratılabilir.

10. Yazma etkinlikleri, yalnız ana dili dersine özgü kılınmamalıdır. Öğrencinin başka derslerdeki etkinliğine, ailesinin ve kendisinin özel yaşamına kaydırılmalıdır. Böylece öğrenci, yazmayı bir araç olarak kullanma fırsatı bulur ve bunun yararını öğrenmiş olur.

11. Yazma becerisi çalışmalarının başarıya ulaşması için öğrencilerde yazma isteği uyandırılmalıdır. Öğrencilerin çoğu ise yazma isteği duymaz. Bu çocukların kendine güvensizliğinden kaynaklanır.

12. Öğretmen, normal yetenekli bir öğrencinin duygu ve düşüncelerini yazıyla, yeterince açık ve etkili olarak anlatma becerisi kazanabileceğine inanmalı ve bunu öğrencilerine aşılmalıdır.

2.7. DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

İnsan sosyal bir varlıktır ve çevresiyle iletişim kurma ihtiyacı duyar. Bu ihtiyacını da iletişimin vazgeçilmez unsuru olan dil ile karşılar. Aksan (2003: 13), “Dil bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır.” derken dilin çok yönlü yapısını anlatmaya çalışır. Dil iletişim amacıyla vardır. İletişim konuşanla dinleyen arasında bildiri alışverişi; karşılıklı bildiri aktarımı veya bildirim eyleminin çift yönlü görünümü olarak tanımlanabilir (Vardar, 2002, s.120).

İnsan düşündüklerini anlatmayı, başkalarının düşüncelerini de anlamayı ister. Bu istek kültürel aktarımın doğal yolla gerçekleşmesinde etken olur. Bu bağlamda dil, insan ve millet kimliğini ortaya koyma, kültürel aktarımı sağlama gibi görevleri de üstlenir. Dil, insanların birbiriyle anlaşmalarını, duygu ve düşüncelerini birbirlerine iletmeyi sağlayan, geçmişten geleceğe iletişimin temelini oluşturan ve kültür taşıyıcısı olan

sistemler bütünüdür (Özbay, 2006,s.43). Dilin bu görevleri yerine getirebilmesi için yabancılara verilecek dil eğitiminin de bu anlamda özenle üzerinde durulması gerekmektedir.

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dille iletişimin bir yönünü anlama bir yönünü anlatma oluşturur. Bu nedenle bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde, dil eğitime özellikle büyük önem verilmektedir. “Dil kültürün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştırır” (Kavcar, 1998,s.12).

2.7.1.Türkçe Öğretimi İçerisinde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri ve Önemi

Dil bilgisi doğru düşünme, doğru konuşma ve doğru yazmaya yardımcı bir çalışma alanıdır. Gencan (2001, s. 28) dil bilgisini: “Dillerin doğuş, gelişme yapılış özellikleri gibi türlü niteliklerini konu edinen; doğru, düzgün kullanım yollarını gösteren bilgilerin tümüdür.” biçiminde tanımlamıştır.

1990’lı yıllarda bir çok bilim dalı tarafından değerlendirilmiş ve dil öğretimi için hayati önem taşıdığı konusunda görüş birliğine varılmıştır (Ünal, 1999, s.185). Dilde doğru – yanlış kavramı, büyük ölçüde dil bilgisinin saptadığı kurallarla belirir. Yanlışları öğrenciye, ancak bu kuralları ölçü olarak göstermekle açıklayabiliriz. Öğrenci de kendi yanlışlarını ancak bu kuralların ışığında anlayıp düzeltebilir. Dil bilgisi, bir bilim olarak kavramları saptayıp adlandırır. Başka bir deyişle terimler koyar. Terimler de bizim kavram, kural ve doğru – yanlış üzerinde anlaşmamızı kolaylaştırır (Göğüş, 1978,s. 338).

Dil bilgisi bir dili sesleri, sözcükleri; sözcük yapıları, çeşitli cümleleri, cümle yapıları, çeşitleriyle inceleyen bir bilim dalıdır. Her dilin kendine özgü, kuralları bulunduğu için ayrı da bir dil bilgisi vardır. (Demirel, 1990, s.73). Dil bilgisi öğretimiyle; öğrenciler, dilin imkânlarını sınırlarını ve gücünü ortaya çıkarırlar. Dil bilgisi öğretimindeki “doğru söyleyiş”, “sözcük bilgisi”, “doğru cümle kurma”, “yazım” ve “noktalama” gibi beceri alanlarına yönelik çalışmaların öğrencilerin anlama, konuşma ve yazma etkinliklerindeki başarılarını artırması da beklenmektedir (Kavcar ve Oğuzkan, 1987, s.72).

Sever (2004, s.24), “Türkçenin yapı ve kurallarının öğrencilere uygulamalarla kavratılması ve onlarda Türkçeyi doğru kullanma duyarlılığı ve bilincini oluşturmaları için dilin temel etkinlikleriyle bütünleşmiş bir dil bilgisi öğretimine görev düşmektedir.” diyerek dil bilgisinin önemine dikkat çekmektedir.

Konuşulanları, okunanları, izlenenleri anlama önce dil bilgisinin konularıdır. Önce sözcüklerin, sözcük gruplarının, cümlelerin, paragrafların anlamlarını; anlam ve yapı ilişkilerini bilmek gerekir ki metin iyi anlaşılabilir. Bu birimlerle anlam arasındaki ilgi kavratılarak, sağlam ve tutarlı anlatımın ne olduğu sezdirilerek dilin kullanımı konusunda bireye güven kazandırılmalıdır.

Sözcüklerin doğru, düzgün, seri bir biçimde okunması da dil bilgisi eğitimi ile gerçekleşebilen bir çalışmadır. Cümle içinde sözcüklerin, paragraf içinde cümlelerin, metin içinde paragrafların anlamına, genel anlama katkısına yer verilerek metnin bütünüyle anlaşılması, dil bilgisi ile sağlanabilir. Sözcüklerin, temel, yan terim ve mecaz anlamlarını bilmek; deyimleri, özlü sözleri, atasözlerini gerektiğinde yerli yerinde kullanmak da yine dil bilgisi kültürü ile doğrudan ilişkili konulardır.

Doğru konuşmak, doğru yazmak, doğru anlamak ancak dil bilgisi etkinlikleriyle sağlanabilir. Dil bilgisel kurallar, sıralanarak, ezberlettirilerek değil her bir dil bilgisel biçim biriminin işlevi sezdirilerek, anlama katkısı kavratılarak, hem iyi bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilir, hem de başarılı bir Türkçe öğretimi sağlanmış olur. (Özbay 2006, 148- 149).

Türkçe öğretimi kendi içinde bir bütündür. Dil becerileri her ne kadar dinleme, konuşma, okuma, yazma ve dil bilgisi olarak tanımlansa da bu alanları ayrı ayrı birer ders olarak algılamak yanlış bir yaklaşım olur. Dil öğretiminin bir bütünlük içinde yapılması gerekir.

2.7.2. Dil Bilgisi Öğretiminin İlkeleri

Dil bilgisi dersinin amacı, kuramsal bilgi vermek değildir. Türkçedeki anlama ve anlatma güçlüklerine yardım etmek ve uygulama gücü kazandırmaktır. Dil bilgisiyle ilgili başlıca ilkeler (Göğüş 1978, s.348) şunlardır:

1. Dil bilgisi öğretiminde tümevarım yöntemi uygulanmalıdır. Dil, öğrencinin de kullandığı bir sistemdir, bu sisteme bu sisteme egemen olan bir çok kural vardır. Dil bilgisi dersi bu sistemin kurallarını açıklamalıdır.

Dil bilgisi kuralları, sözden ve yazıdan ayrı, hazır sonuçlar olarak öğretilmez. Böyle bir öğretim, dil kurallarını ezberlemeye alıştıırır, uygulama gücü kazandırmaz. Öğretmen önce öğreneceği sorunu saptar. Bu sorun üzerinde örnekler bulur. Örnekler, konuşmalardan, okuma parçalarından, dil bilgisi kitaplarından alınabilir. Bunları öğrencilere inceletir, dikkat çeker. Benzerlikler bir kural olarak öğrencilerle birlikte saptanır. Böylece öğretim, gözleme dayanan bir tümevarım yöntemi izlemiş olur. Gözlemlerde, kural çıkarmalarda öğrencilerin eski bilgilerine dayanılır. Bilinenden bilinmeyene gidilir.

2. Yalnız dil bilgisinin kurallarının öğretilmesiyle yetinilmez. Bunların öğrencide, birer beceri ve alışkanlık durumuna gelmesi için alıştırmalar da yapılmalıdır. Öğrencilerin yazma ödevlerinde ve başka etkinliklerinde bu kurallara uyması izlenmelidir. Öğrencilerin yaptığı yanlışlar, bu kurallarla açıklanıp düzeltilmelidir.
3. Öğretimde çıkış noktası, öğrencinin karşılaştığı dil sorunları olmalıdır. Öğrenci hangi kuralları bilmiyorsa dersin konusu o olmalıdır. Ancak böyle, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine karşılık verilir ve onların ilgisi çekilebilir. Sorundan yola çıkış, görevsel ve fonksiyonel bir öğretim yoludur. Öğretmen, dil bilgisi konularını ve sorunlarını yalnız yazma ödevlerinden almayabilir. Öğretmek istediği konuları, okuma dersinde incelenen yazılarda da gösterip bunları öğrenmeyi bir ihtiyaç olarak öğrencilere duyurabilir. Sorunların işleniş sınırlarını öğrencilerin sınıf düzeyleri ve ilgileri belirler. Dil bilgisi konuları, bir sınıfta bitecek yalın sorunlar değildir.

4. Kuralların öğretilmesinde öğrenciyi doyuracak, kuralı doğru kullanmaya yetecek derinlikte bilgi verilmeli, sorunu açıklayacak, tanıtacak zengin örnekler, değişik durumlar üzerinde çalışılmalıdır.
5. Dil bilgisinin bütün sorunları, yalın değil, cümle içinde ele alınmalıdır. Çünkü düşüncelerimiz cümle olarak anlatılır ve cümle olarak biçimlenir. Sorunlar, bu biçimlenmelerde cümle içinde belirir. Noktalama işaretleri cümle dışında açıklanamaz. Ad durumları, eylem çekimleri, cümleye kolayca bağlanır. Adla ,sıfatla betimlemeler de örnek olarak alınacak cümle içinde açıklanmalıdır.
6. Dil bilgisi gözlemleri, alıştırmaları çeşitli örnekler üzerinde yaptırılmalıdır. Seçkin yazarların eserlerinden alınan parçalar, konuşmalarda geçen sözle incelenecek örnekleri oluşturmaktadır. Çocukların ilgilendiği konular üzerine, onlarda kendi kendine etkinlik uyandıran, daha iyisi kendilerinin yazdıkları yazıların cümleleri üzerinde yapılan alıştırmalar çok daha etkili olacaktır.
7. Dil bilgisi dersi, başka ana dili etkinliklerine bağlı okutulmalıdır. Dil bilgisi kuralları dilde yaşar ve dilin kullanılışını düzenler. Bu niteliğiyle dil bilgisi dersi, dilin incelendiği okuma dersine ve dilin kullanıldığı anlatım etkinliğine kendiliğinden bağlıdır. Öğretmen dil bilgisi çalışmalarını, okuma ve anlatım etkinliklerine gözlem, sorun bulma, alıştırma, uygulama, ve yanlışları düzeltme yönlerinden bağlamalıdır.

Özbay (2006, s.162), araştırmacı, yazar ve akademisyenlerin, Türkçe öğretiminde, dil bilgisi öğretiminin farklı sorunlarıyla karşılaştıklarını dile getirerek bu konuda aşağıdaki çözüm önerilerini sunmaktadır.

1. Dil bilgisi öğretiminde hazır, soyut bilgilerden kaçınılmalı, bilgiler öğrencilerin yaşantılarından hareketle verilerek somutlaştırılmalıdır.
2. Dil bilgisi ayrı bir ders saatinde değil, konuşma, dinleme, okuma, yazma çalışmaları içerisinde işlevsel olarak yer almalıdır
3. Dil bilgisi anlama ve anlatmanın, tam, kusursuz olmasını sağlamak için bir araç olarak kullanılmalıdır.

4. Üzerinde çalışılmakta olan dil konuları, her zaman cümle içinde ve her zaman o cümlenin de yer aldığı metnin anlamının bütünlüğü içinde düşünülmelidir.
5. Dil bilgisi öğretiminde tek bir yöntemden hareket edilmemeli, konuya göre yöntemler belirlenmelidir.
6. Dil bilgisi konuları birbirinden bağımsız olarak değil, birbirine dayandırılarak, birbirinin anlamını tamamlayacak biçimde işlenmelidir.
7. Öğrencilerin dil bilgisi kurallarını ezberlemesi değil, bu kuralları örneklerden hareketle sezmesi sağlanmalıdır.
8. Türkçenin yapı ve işleyişine uygun olarak gerek ders kitaplarında gerekse Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisinin öğretim yöntemleri sırasında şekil ve işlev birlikte alınmalıdır. Dil bilgisi konuları yalnız şekle ya da yalnız işleve dayalı olarak ele alınmamalıdır.
9. Dil bilgisi öğretimi, öğrenciye dil bilinci ve sevgisini aşılacak şekilde yapılmalıdır.
10. Öğrencilerin kullanacağı kitaplar, dil bilimin ortaya koyduğu yaklaşımlardan hareketle yazılmalıdır.
11. Ders kitaplarındaki kavramlar, terimler, sınıflandırma konularındaki tutarsızlıklar ortadan kaldırılmalı, bu konuda ortak bir noktada buluşulmalıdır.
12. Dil bilgisi öğretiminde de Türkçe programın önerdiği yaklaşım, yöntem ve teknikler göz önünde bulundurulmalıdır.

2.8. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Genel anlamda ölçme, belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının; sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifade edilmesidir. Değerlendirme ise ölçümlerinden bir anlam çıkarmak ve ölçülen nesneler hakkında bir değer yargısına ulaşmaktır (Tekin 1979,s.39). MEB (2005, s.10) bu terimleri: “Ölçme, öğretim etkinliklerinin sayısal verilerle ifadesi, değerlendirme ise bu sayısal ifadelerin belli ölçütlere göre yorumlanmasıdır.” şeklinde tanımlamaktadır.

Yabancı dil öğretiminde değerlendirme, yılın belirli zamanlarında yapılan bir sınav olmaktan çok, doğal öğrenim ortamının bir unsurudur. Hem öğrenciler hem öğretmenler, sürekli bir değerlendirme içindedir. Değerlendirme, amaca, zamanlamaya, öğrencilere, öğretmenlere göre değişebilir. **Görüşmeler, anketler, öğretmenlerin geliştirdiği ölçütlere dayalı değerlendirmeler, her ders sonrası yazılı anlatımlar, öğrenciler hakkında tutulan gözlem raporları, gerektiğinde büyük ölçekli sınavlar, testler, kısa cevaplı testler, doğru yanlış testleri, çoktan seçmeli testler, Türkçe öğretimi ve test, projeler, çalışma kâğıtları, öz değerlendirme, eşleştirmeli sorular, açık uçlu sorular, öğrenci ürün dosyası, performans değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı, kavram haritaları, tutum ölçekleri** değerlendirmelerin bir kısmıdır. (Özbay, 2006 s. 165- 180). Bu tür değerlendirmeler çeşitlendirilebilir çoğaltılabilir; ancak zaman gerektirir. Bu tür değerlendirmelerde bulunacak kişilerin alanlarında uzman olması değerlendirmenin güvenilirliği açısından da oldukça önemlidir.

Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi, her aşamada ortaya çıkacak sorunları tespit etme ve düzeltme imkânı verir. Özbay (2006,s.166), iyi bir değerlendirme sisteminin :

1. Öğrencilerin neyi bildiğini, ne anladığını ve ne yapabildiğini keşfetmeye yardımcı olduğunu;
2. Öğrencilerin gelişim düzeylerini gösterdiğini;
3. Gelecekteki öğrenme sürecini plânlamaya yardımcı olduğunu;
4. Belli bir dönemde öğrencilerin ulaşması beklenen standartları değerlendirme imkânı verdiğini;
5. Öğrencilerin daha iyi öğrenmelerine ve uygulama yapmalarına yardım ettiğini;
6. Değerlendirme sonuçlarının paylaşılmasını; öğretmene, öğrenciye ve velilere öğrenme süreci hakkında bilgi verdiğini;
7. Öğretmenlerin ve ilgili kişilerin programın uygulama, izleme ve geliştirme süreciyle ilgili kararlar almasına yardımcı olduğu;
8. Öğretim programlarında kullanılan yöntem ve yaklaşımların yeterliliğini ölçerken öğretmene yardımcı olduğunu;
9. Öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği alanları, zayıf yönlerini ve bilgi boşluklarını tespit etmede önemli rol oynadığını;

10. Öğretmenin, öğrencilerin öğrenmesini geliştirecek yaklaşımlar ve öğrenme – öğretme süreçleri tasarlamasına yardım ettiğini, belirtmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, kapsam ve sınırlılıkları, veri toplama tekniği ve toplanan verilerin değerlendirilmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın betimsel çalışma olan birinci bölümünde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama (Survey) modeli, geçmişte ve hâlen var olan durumu, mevcut olayları, grupları, objeyi ve özellikleri olduğu gibi betimlemeyi- resmetmeyi- açıklamayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. (Kaptan, 1995, s.65). Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000, s.79). Araştırmanın sorunlarına yanıtlar, doğrudan araştırmaya katılan kişilerden anketler aracılığıyla alınmıştır. .

Çalışmanın ikinci bölümünde , “*ön test son test*”e dayalı “*deney ve kontrol gruplu deneysel çalışma*” modeli kullanılmıştır. Bu modelde, deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup vardır. Deney grubu, değerlendirilecek eğitim programının uygulandığı; kontrol grubu tüm özellikler açısından deney grubuna benzeyen ancak deneysel işlemin uygulanmadığı, karşılaştırma olanağı sağlayan gruptur (Karasar, 2000, s. 79).

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren

Araştırmanın evreni, 2007- 2008 öğretim yılında Girne bölgesinde bulunan Anafartalar Lisesi, 19 Mayıs Türk Maarif Koleji, Lapta Yavuzlar Lisesi ve Girne Amerikan Koleji’nde çalışan öğretmenlerden ve bu okullarda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerden oluşmaktadır.

3.2.2. Örneklem

Evreni oluşturan okullarda bulunan tüm öğretmenlerin araştırmaya dahil edilmesi mümkün olmadığından her okula 50’şer anket gönderilmiş ve anketleri gereği gibi cevaplandıran 126 öğretmenin anketleri değerlendirmeye alınmıştır. Buna göre araştırmada öğrencilerin kişisel bilgileri, eğitim ihtiyaçları, öğrenme yolları, hangi davranışları nasıl öğrenebilecekleri hakkında veri toplamak amacıyla 126 öğretmen ve öğrencilere yönelik hazırlanan anketleri cevaplayan 118 öğrenci örneklem olarak belirlenmiştir.

Çalışmada evreni oluşturan okullarda bulunan ve anket uygulanan 118 öğrencinin 49’unun anketi öğretmen yardımıyla doldurabildiği tespit edilmiştir. Anketi öğretmen yardımıyla doldurabilen 49 öğrenciye Türkçe öğretimi amaçlı uygulama çalışmalarına katılması için çağrıda bulunulmuştur. Çalışmaya katılmayı kabul eden 20 deney, 20 de kontrol grubu olmak üzere 40 yabancı uyruklu öğrenci araştırmanın uygulama aşamasının örneklemini oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma için gerekli olan verileri toplamak amacıyla öğrencilere ve öğretmenlere anket uygulanmıştır. Anketler hazırlanırken ilgili literatür taranmış, alanın uzmanlarından ve katılımcıların görüşlerinden yararlanılmıştır. Yapılan görüşmeler ve toplanan bilgiler değerlendirildikten sonra öğretmenlere ve öğrencilere yönelik ankette Özbay (2003), Gray- Evans (2004), Dean- Johnston (2003)’un ölçme araçları örnek alınmış; KKTC’deki eğitimin özel koşulları da dikkate alınarak anketler oluşturulmuştur.

Bilgi toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çözümlemesi rastlantısal olarak seçilen bir okulun 19 öğrencisi ve 50 öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden anketlerle ilgili görüşleri ve önerileri sözlü olarak alınmış ve bu öneriler uzman kişilerle tekrar görüşülerek anketlere son şekli verilmiştir. Tüm evrene yönelik uygulama, okulların açıldığı ilk iki hafta içinde (16- 30 Eylül) tamamlanmıştır.

Araştırmanın öğretmenlerle ilgili bölümünde, öğretmenlerin branşı ve hizmet yılı ile ilgili bilgiler; KKTC'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ders esnasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili gözlemleri; ders işlerken kullandıkları sınıf içi yöntem, teknik ve etkinlikler; sınıf içi yöntem, teknik ve etkinliklerin seçiminde ders kitabının etkisi; sınıf ortamlarının yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapılmasına olanak tanıyıp tanımadığı ile ilgili cevapları değerlendirilmiştir.

Anketlerin içeriğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet yılı süresince edindikleri deneyimler ışığında sınıflarında bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçenin kullanımı ile ilgili karşılaşılabilecekleri sorunları belirleme amaçlı hazırlanmış 12 madde; uygulamayı tercih ettikleri sınıf içi teknik ve etkinlikleri belirlemek amacıyla 12 madde; sınıf içi teknik ve etkinliklerin seçiminde ders kitabının kullanımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla beş madde yer almaktadır. Öğretmenlere sınıflarındaki yabancı öğrencilere yönelik çalışma yapma olanağı bulup bulamadıklarını öğrenmeye yönelik evet- hayır seçenekli bir soru sorulmuş; isteyen öğretmenlerin açık ifadeleri için de yer bırakılmıştır.

Araştırmanın öğrencilere yönelik veri toplama çalışması üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uygulandığı her aşamada gizli kalınması koşuluyla öğrenciler isimlerini yazmışlardır. Yazamayanların da yazabilmesi için yardım almasına izin verilmiş; evreni oluşturan 118 öğrencinin tümünün anketleri cevaplandırmasına özen gösterilmiştir. Birinci aşamada uygulanan anketlerin cevaplandırılmasında Türkçe bilmeyen öğrencilerin de olabileceği dikkate alınarak öğretmenlerin yardım etmesi istenmiştir.

Ankette öğrencilerin geldikleri ülkelere göre dağılımı, öğrenci ailelerinin yerleşim yerleri, öğrencilerin yaş dağılımı ile ilgili kişisel bilgiler istenmiş bu anketi yardım almadan dolduran 69 öğrenciye bir Türkçe öğretim modeli hazırlanmasında yönlendirici olacağı inancıyla, öğretmenin anlattıklarını en iyi öğrenme şeklini tanımlayan; birey olarak kendisinin en iyi öğrenme şeklini tanımlayan ve Türk dilini kullanarak iletişim kurabilme becerisini en iyi tanımlayan üç ayrı tutum ölçeği verilerek cevaplaması istenmiştir.

Aynı süre içinde anketi yardım olarak dolduran 49 öğrenciye Türkçe dil beceri düzeyini ölçebilmek amacıyla hazırlanmış, resimlendirilmiş seçeneklerle sorulan: okul ortamında görülebilecek nesneleri tanıma, sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma, 37 eylem resminin yer aldığı, günlük eylemleri tanıma ile ilgili anket uygulanmıştır.

Anketi cevaplayan 49 öğrencinin 40'ı kendilerinin deney ve kontrol grubu olarak programa alınmasına onay vermiştir. Örnekleme oluşturan 40 öğrencinin okul ortamında görülebilecek nesneleri tanıma, sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma ve 37 eylem resminin yer aldığı, günlük eylemleri tanıma ile ilgili cevapları ön test olarak değerlendirilmiş; ön testte deney grubu ile kontrol grubunun Türkçe dil becerilerinin başlangıçta anlamlı bir fark gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Beş temadan oluşan çalışma, deney grubu öğrencilerine araştırmacı ve bir öğretmen tarafından 12 hafta süresince uygulanmıştır. Her temanın bitiminde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe dil beceri düzeyleri “ses bilgisi”, “yazım ve noktalama”, diyalog tamamlama”, “ kelime tanımlama”, “sözcükte anlam”, “cümlede anlam”, “ana düşünce” başlıkları altında yer alan 7 soru ile ölçülmeye çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin istatistiki analizinde SPSS (Statistic Package For Social Science) programından yararlanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak her temanın bitiminde, uygulanan temanın hedeflerine yönelik 7 soru oluşturulmuştur. Testlerin kapsam geçerliği için sonuçlar öğretmen ve uzman görüşleri alınarak her tema için yeniden değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın 1. alt probleminin verileri ilişkili örnekleme ait olduğundan Paired – Samples T- Testi ve 2.3.4.5. alt problemlerinin verileri ilişkisiz örneklemlere ait olduğundan Independent Samples T- Testi yapılmıştır.

Teste yönelik madde analizi yapılırken öğrencilerin aldıkları puanlar en yüksekten en düşüğe doğru sıralanarak, alttan ve üstten %25’lik dilimler alınmış ve işlemler bu alt ve üst gruplara göre yapılmıştır. Testin madde gücü 0,48; madde ayırt ediciliği 0,55 olarak bulunmuştur. Bu sonuç madde gücünün iyi olduğunu ifade etmektedir. Verilerin güvenirlik analizi Kuder Richardson 20 formülü ile hesaplanmıştır. Testin güvenirlik katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur.

4. BÖLÜM

4.1. Yabancılar Türkçe Öğretimi Amaçlı Uygulama Çalışmaları

Bireyin kendi dilinden başka bir dili öğrenmeye çalışması hangi gerekçeyle olursa olsun özünde sağlıklı ve etkili iletişim kurma kaygısı taşımaktadır. Her birey için dinleme, konuşma, yazma ve okuma iletişim amaçlı kullanması gereken temel dil becerileridir. Bu becerilerin eğitimi ve öğretimi konusunda yararlanılan yöntem, teknik vd. öğeler farklılık gösterse bile ulaşılmak istenen hedef, bireyin duygu, düşünce, istek vb. ihtiyaçlarını karşısındaki kişilere doğru ve etkili aktarabilme ve onları aynı şekilde anlayabilme isteğidir.

Yalçın (1996, s.28), bir ülkenin standart dilinin öğretilmesinin sosyal, siyasal ve ekonomik bakımlardan vazgeçilmez olduğunu vurgulamakta; toplum hayatının her aşamasının düzenlenmesi, insanların birbirleriyle ilişkilerinin sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi ve kurumlar arasındaki ilişki ve iletişimin yürüyebilmesi için zorunluluk olduğunu söylemektedir.

İnsan, günlük alışkanlıkları, zihinsel yapısı, karakteri, ilişkileri ve dünyayı algılayış biçimi vb. tutum ve özellikleriyle yaşadığı, üyesi olduğu toplum ile tanınır. Toplumsal etkileşim yoluyla yaşadığı çevrenin kültürünü kazanır (Doğan, 2002, s. 60-62). Bu bağlamda dil eğitiminin temel amacı, insanın düşünme ve iletişim becerilerini geliştirmektir. Özbay (2003,s. 3-6), “Dil, kültür ve medeniyetin gelişiminden insanların günlük hayatındaki problemlerinin çözümüne kadar, her alanda önemli fonksiyonlara sahip bir iletişim aracıdır.” diyerek dilin iletişimdeki önemini; “Türkçe derslerinin öğrencilere doğru, açık ve etkili iletişimi gerçekleştirebilecek dil becerileri kazandırma; onların düşünme güçlerini geliştirme, toplumsallaşma süreçlerine katkıda bulunma gibi temel amaçları vardır.” sözleriyle de Türkçe derslerinin, öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde, toplumsallaşma sürecine katılımında ve öğrencilere düşünme gücünün kazandırılmasında ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öğretmenler, bir dönemin başında karşılarına gelen yabancı öğrencilerin belli özelliklere ve bazı öğrenmelere sahip olduklarını; en azından ana dillerinde kendi

alfabelerini bildiklerini, yazdıklarını, varsayarlar. Buna göre, sağlanan öğretim hizmetlerinin, ihtiyaçlarına uygun olması hâlinde, tüm öğrencilerin öğrenebileceklerine inanılır. 1960'lı yılların başında Carrol (Akt: Özçelik,1979,s.1-2), çalışmalarından yola çıkarak, öğrencilerin, uygun öğrenme koşullarında, öğrenme gücü, öğrenme hızı ve öğrenmeye isteklilik bakımından büyük ölçüde birbirine benzediğini ortaya koymuştur. Önemli olan öğrencinin kendine güveni, öğrenmeye karşı olan ilgisi ve kazandığı öğrenme gücünü yaşamı boyunca her ortamda kullanabilmesidir.

Özbay (2009, s.179), öğretim sürecinin başında, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin veya durumlarının belirlenmesinin öğretim açısından yararlı olacağını; bu amaçla eğitim öğretim süreci başında öğrencilerin derse karşı tutumlarının, dinleme, konuşma, okuma yazma dil becerileri ile dil bilgisindeki durumlarının belirlenmesini ön görmektedir.

Eğitimle ilgili çalışmalar, genel nitelikteki bilişsel davranışların bir kısmının dil yeteneğine; özellikle dinlediğini ve okuduğunu anlama gücüne dayandığını göstermektedir. Özbay (2009,s.2), insanın anlama yeteneğinin okuma ve dinleme becerilerinden meydana geldiğini, bunların yeni bilgilere ulaşmak için bir yol olduğunu belirtmektedir. İlkokul yıllarında kazanılan okuduğunu anlama gücünün daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin çoğunu etkilemesi beklenir. Okullarda kullanılan öğrenme araçlarının büyük bir kısmının dile dayalı, okunması gereken kaynaklar olması, bunun bir nedeni olarak görülmektedir. Thorndike (1973: 217), öğrencinin okuduğunu anlama gücünün tüm dersler için ortak bir temel oluşturduğunu söylemektedir.

Türkçe öğretiminin amaçları genel olarak, öğrencilerin anlama ve anlatma gücünü geliştirmek, kelime hazinesini zenginleştirmek; onlara okuma ve zevk alışkanlığı kazandırmak, dilimizi sevdirmektir. Özbay (2009, s.178), “Bu amaçlarda anlama (dinleme, okuma), ve anlatma (konuşma, yazma), becerilerinin geliştirilmesi esas alınır.” demektedir. Yapılan araştırma ve gözlemlerde uygulamayla elde edilen bilgi ve becerilerin kalıcı olduğu sonucuna varılmıştır. Özbay (2006, s.199), bu durumun dil öğretiminde daha somut olarak gözlemlendiğini belirtmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, Thorndike ve Lorge tarafından yapılan çalışmada 30.000 İngilizce sözcük belirlenmiş, öğrencilerin yaşlarına ve seviyelerine uygun sözcükler seçilmiş ve ders kitaplarında , bu sözcüklerin kullanılmasına özen gösterilmiştir. (Akt: Göğüş, 1978: 363). Türkiye'de Çiftçi (1991), Tosunoğlu (1998), Göz (2004), Karadağ (2005), Kurudayıoğlu (2005), eser tarama, gözlem, yazılı anlatın çalışmaları ve karşılaştırma yöntemlerine dayalı çalışmalarıyla çeşitli yaş gruplarına yönelik sözcük dağarcığını belirleme çalışmaları yapmışlardır. Karatay (2007: 173), bu çalışmaların yetkili bir kurum tarafından sistemli bir şekilde yapılmasının gerektiğini belirtmektedir.

“Yabancı dil öğretiminde metin seçiminde kurgusal metinler oluşturulması mı; yoksa yazınsal metinlerin kullanılması mı daha etkilidir?” tartışması sürekli gündeme gelmektedir. Aksan (1994, s.38), “Şiir dil içinde ayrı bir dildir.” derken dil öğrenen kişilerin gündelik yaşamı kavrayabilmeleri için hedeflenen dilde yazılmış şiirleri okumalarını salık verir. Aytaş (2006, s.261), yazılı ve sözlü eserler aracılığı ile öğrencilerin okuma, dinleme, yazma ve konuşma düzeylerinin gelişeceğini; aynı zamanda geniş konu alanlarına yönelmelerini ve farklı disiplinlerle ilgi kurmalarını sağlayacağını; daha da önemlisi birey olma sorumluluğu edinebilmelerinde araç olacağını söylemektedir. Temizyürek (2003, s. 165) çocuk edebiyatı türlerinin, kitap okuma zevkinin oluşmasında da önemli bir yere sahip olduğunu; hedef kitlenin psiko-sosyal gelişimine uygun bir şekilde hazırlanan eserlerin çocuğun kitaba karşı olan ilgi ve sevgisini artıracığını belirtmektedir.

Çiftçi (2007:173), okuma metinlerinin taşıması gereken özelliklere, “türünün özelliklerini en iyi yansıtması” maddesinin eklenmesinin, tür ve tema seçiminde öğrenci görüşlerine başvurarak onların ilgi ve ihtiyaç analizine göre yapılmasının yararlı olacağını söylemektedir. Aktaş ve Gündüz (2001:204), metnin, türünün bütün özelliklerini yansıtmasının gerekliliği üzerinde durmakta ve kitapta bir hikâye yer alıyorsa olayın geçtiği yer, olayın gerçekleştiği zaman dilimi ve olayı gerçekleştiren kişiler bulunmalıdır, demektir.

Metinler yoluyla öğrencinin dilin tadına varması, dilin, gerek ses ve kelime gerekse söz dizimi bakımından, en güzel kullanılışlarını görerek dili en iyi şekilde edinmesi beklenir. Bu amaçla Türkçe Dersi Öğretim Programında (2005, s.161), okuma metinlerinin dil bakımından taşıması gereken özellikler şu şekilde belirtilmiştir:

1. Metinler, Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtan eserlerden seçilmelidir.
2. Metinler, dil, anlatım ve içerik açısından türünün güzel örneklerinden seçilmelidir.
3. Dünya edebiyatından seçilen metinlerin çevirilerinde, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmış olmasına özen gösterilmelidir.
4. Metinler, öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
5. Her metin, öğrencinin söz varlığını zenginleştirecek yeni öğrenilecek söz ve söz gruplarına yer vermelidir.

Programda (2005, s. 163), kullanılacak metinler “ şiir, hikâye, masal, deneme, efsane, sözlü kültürün diğer ürünleri (atasözü, tekerleme, bilmece, türkü, mâni vb), fabl mizahî metinler, anı, günlük, gezi yazısı, biyografi, tiyatro, haber, münazara türleriyle sınırlı tutulmuş; ancak daha sonra bu sınırlama (Tebliğler Dergisi, 2006, s. 1171), kaldırılmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programında metinlerle ilgili getirilen sınırlamalardan biri de temalarla ilgilidir. Tema, ders kitaplarına alınacak metinlerin ana konusunu ifade etmektedir. Tema merkezli dil eğitiminde öğretmen ve öğrenciler, belli bir konu veya metin üzerinde çalışmaz; birkaç konuyu ve metni içinde barındıran bir tema çerçevesinde çalışırlar.

Programda (2005, 164-166) şu temalara yer verilebileceği belirtilmiştir: Sevgi, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlük, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Alışkanlıklar, Zaman ve Mekân, Duygular ve Hayaller, Doğa ve Evren, Güzel Sanatlar, Kavramlar ve Çağrışımlar.

Programda her sınıf için 2’si zorunlu olmak üzere 6 temaya yer verileceği belirtilmiştir; 6. sınıf için “Sevgi” ve bütün sınıflar için “Atatürkçülük”le ilgili bir tema zorunlu tutulmuştur.

Yazınsal metinleri dil öğretiminde kültürel boyutuyla ele alarak değerlendirmek mümkündür. Buna göre çok kültürlülüğe ulaşmanın amaçlandığı dil öğretiminde birer

kültür ürünü olan yazınsal metinlerin kullanılması doğru bir yaklaşım olarak düşünülebilir; ancak dili yeni öğrenen bir kişinin edebi değer taşıyan bu metinleri anlamakta yetersiz kalacakları gerçeğini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Özbay (2006, s.17- 18), öğretici metinlerin bilgi vermeyi hedeflediğini, bu nedenle öğrenciye faydalı olacak bu bilgilerin sade, açık ve anlaşılır bir dille anlatılması; örneklerle, şekillerle, resimlerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Edebî metinlerin ise hikâye, roman, şiir, tiyatro gibi anlatmak istediğini kurmaca bir düzen içerisinde aktaran metinler olduğunu, insanın ancak belli bir olgunluğa gelince bu metinlerden gereği gibi yararlanabileceğini belirtmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretimi çalışmalarında Türkçe Dersi Öğretim Programında öngörülen üç tema üzerinde durulmuştur. Yabancı öğrencilerin bu temaları sınıfta da takip etmek zorunda olduğu gerçeğine dayanarak ilk üç tema “İletişim” , 4. tema “Zaman ve Mekân, 5. Tema “Doğa ve Evren” olarak belirlenmiştir.

Ders kitaplarına alınan metinlerin çeşitli özellikleri yanında türlerinin de eğitim açısından önemli bir yeri vardır. Türün taşıdığı dil ve anlatım özellikleri bu yolla kavratılabilir. Çiftçi (2007, S. 173, s.41), masalla, öğrenilen geçmiş zamanın , hikâye ile anlatım biçimi olarak betimlemenin ve betimleme sırasında sıfatların, zarfların ; makaleyle açıklamanın; şiirle mecaz ve söz sanatlarını kavratmanın mümkün olacağını söylemektedir.

Güleryüz (2003, s. 176), her yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarının farklı olabileceği gerçeğine dayanarak, türlerin seçiminde çocuğun gelişim süreçlerinin dikkate alınmasının gerekliliği üzerinde duruyor. Çiftçi (2007, S. 173, s.41 – 42) ise her türün öğrencinin bilişsel ve duyuşsal dünyasına farklı bir katkıda bulunacağını; bu yüzden öğrencinin bütün türleri tanımasını ve tümünün zevkini tatmasını öngörüyor.

Dil öğretimi alanında çalışan tüm araştırmacıların, akademisyenlerin, yazarların hem fikir olduğu konu, içeriğin oluşturulmasında; bilinenden bilinmeyene; basitten karmaşığa; somuttan soyuta; bütünden parçaya; ön koşul öğrenmelere göre bir sıralamaya; bütünden parçaya doğru sıralamaya; kronolojik sıralamaya; bugünden geçmişe; yakından uzağa doğru ; kolaydan zora ilkelerinin benimsenmesidir. Bu

nedenle dil öğretiminin başlangıç aşamasında metinler, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun, görsel materyallerle desteklenmiş; öğrencilerin düşünme yeteneklerini geliştirecek şekilde düzenlenmeli; içerdiği bilgilerin öğrenci için anlamlı ve faydalı olmasına özen gösterilmelidir.

Özbay (2006, s. 12 – 13), metin içinde geçen bilinmeyen kelimelerin okuma hızını yavaşlattığını; metindeki anlam bağlamlarından yararlanılarak bu kelimeler anlaşılıyorsa, metnin tümünün de anlaşılmasının zor olacağını belirterek aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

1. Dilin öğrenildiği ilk aşamalarda seviye üstü metinler verilmemelidir.
2. Öğrencilere, bildiği kelimeler yardımı ile bilmediği kelimeleri tahmin etme ve öğrenme çalışmaları yaptırılmalıdır. Bunun için bir metinde öğretilmek istenen kelimeler silinip öğrencilere buraya hangi kelimelerin gelebileceği sorulabilir. Bilinmeyen kelimeyi anlamak için metin içindeki diğer kelime veya kelime gruplarından nasıl yararlanması gerektiği öğretilmelidir. ,
3. Öğrencilerin değişik alanlarda okuması sağlanmalıdır. Böylece zengin bir kelime hazinesi elde edilir.
4. Daha üst seviyelerde, iki yüz kelimelik bir metinde on beş kadar bilinmeyen kelime verilebilir. Bu öğrencinin kelime hazinesinin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Bütün öğrenme etkinliklerinde olduğu gibi Türkçe dersinde de öğrenciyi etkin hâle getirmek, öğretim sürecinde öğretmeni rehber kılmak çağdaş eğitimin geldiği önemli bir noktadır. Öğretmen bu süreç içinde öğrencileri deneyerek öğrenmeye, muhakeme gücünü geliştirmeye ve iş birliğine özendirmeli; öğrencinin birikim, düzey ve ilgilerini dikkate alan, öğrenme etkinliklerine isteyerek katıldığı bir ortam sağlamalıdır (Özbay, 2006, s. 199).

KKTC’de 2005 yılından itibaren ilköğretimin ikinci kademesinde, TC MEB’in **Türkçe Öğretim Programı** uygulanmaya başlanmıştır. Yeni Türkçe Öğretim Programı’nda, öğrencilerin etkinlikler yoluyla okuma, dinleme, konuşma yazma becerilerini geliştirmeleri, dilimizin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları amaçlanmaktadır. Bu öğretim programının en önemli araçlarından birini etkinliklere ağırlık veren kitaplar oluşturmaktadır. Gerek birinci

kademe, gereksi ikinci kademe öğretim programları öğrenme öğretme sürecinin üç kitapla yürütülmesini ön görmektedir. Bunlar: “Ders Kitabı”, “Öğretmen Kılavuz Kitabı”, “Öğrenci Çalışma Kitabı”dır.

Türkçe dersi , öğrencilerin anlama , yorumlama, iletişim kurma ve dili etkili kullanma becerilerini geliştirmeye yönelik **dinleme/ izleme, konuşma, okuma ve yazma temel becerileri ile dil bilgisinden** oluşur. Okuma, dinleme konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek ve dilbilgisi kurallarını kavratmak Türkçe dersinin genel amaçlarındandır. **Türkçe dersleri** de buna göre öğrencilerin anlama, yorumlama, iletişim kurma ve dili etkili kullanma becerilerini geliştirmeye yönelik **dinleme/ izleme, konuşma, okuma ve yazma temel becerileri ile dil bilgisinden** oluşmaktadır.

Öğrenci merkezli yaklaşıma uygun ve etkinlik temelli hazırlanan yeni Türkçe ders kitapları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını da dikkate alarak **çoklu zekâ kuramından** da yararlanmıştır. Türkçe dersleriyle kazandırılmak istenen **temel beceriler**: Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma; eleştirel düşünme; yaratıcı düşünme; iletişim kurma; problem çözme; araştırma; karar verme; bilgi teknolojilerini kullanma; girişimcilik olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin Türkçe dersinin genel amaçlarına ve bu amaçlar çerçevesinde belirlenmiş temel becerilere ulaşması için programda **dil bilgisi % 15, dinleme/ izleme becerisi % 15, okuma becerisi %30, okuma ve yazma becerisi %20** olarak oranlanmıştır.

Programda yer alacak **temalar** 6. sınıflar için: Okuma Kültürü, Atatürkçülük, Duygular ve Hayaller, Sevgi, Zaman ve Mekân, Doğa ve Evren olarak; 7. sınıflar için: İletişim, Atatürkçülük, Kavramlar ve Çağrışımlar, Millî Kültür, Doğa ve Evren, Toplum Hayatı olarak; 8. sınıflar için: Zaman ve Mekân, Atatürkçülük, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Bilim ve Teknoloji, Kişisel Gelişim olarak belirlenmiştir.

Programda uygulanması amaçlanan **yöntem ve teknikler**, okuma, yazma, konuşma, dinleme/ izleme temel becerileri dil bilgisi öğrenme alanlarına göre belirlenmiştir. **Dinleme/ izleme** becerisinin kazandırılması için: .Katılımlı Dinleme, Katılımsız Dinleme, Not Alarak Dinleme, Empati Kurarak Dinleme, Yaratıcı Dinleme,

Seçici Dinleme, Eleştirel Dinleme; **konusma** becerisinin kazandırılması için: İkna Etme, Eleştirel Konuşma, Katılımlı Konuşma, Tartışma, Empati Kurarak konuşma, GÜdümlü Konuşma, Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma, Serbest Konuşma, Yaratıcı Konuşma, Hafızada Tutma Tekniği; **okuma** becerisinin kazandırılması için: Sessiz Okuma, Sesli Okuma, Göz Atarak Okuma, Özetleyerek Okuma, Not Alarak Okuma, İşaretleyerek Okuma, Tahmin Ederek Okuma, Soru Sorarak Okuma, Söz Korosu,Okuma Tiyatrosu, Ezberleme, Metinlerle İlişkilendirme, Tartışarak Okuma, Eleştirel Okuma; yazma becerisinin geliştirilmesi için: Not Alma, Özet Çıkarma, Boşluk Doldurma, Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma, Serbest Yazma, Kontrollü Yazma, GÜdümlü Yazma, Yaratıcı Yazma, Metin Tamamlama, Tahminde Bulunma, Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma,Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma, Duyulardan Hareketle Yazma, Grup Olarak Yazma, Eleştirel Yazma yöntem ve tekniklerinin kullanılması öngörölmüştür.

Programda Türkçe dersleri için ölçme- değerlendirme araç ve yöntemlerini yazılı sınavlar, sözlü sunum, görüşme, gözlemler,kısa cevaplı sorular, uzun cevaplı sorular, sınırlı cevaplı sorular, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular, performans değerlendirme, performans ödevleri, projeler,öğrenci ürün dosyası, öz değerlendirme, akran ve grup olarak değerlendirme, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı olarak belirlemiştir.

Ders kitabında temalara göre seçilmiş metinler ile bunlara ait görsel unsurlar yer alırken, öğretmen kılavuz kitabında metin işleme süreçleri, ders kitabı ve çalışma kitaplarının ilgili sayfaları ve bunların işlenişi ile ilgili yönlendirmeler, projeler, ödevler, tema sonu değerlendirme, gözlem formları, değerlendirme ölçekleri, öğretim yöntem ve teknikleri yer almaktadır. Öğrenci alışma kitabında ise dil becerileriyle ilgili etkinlikler, tema sonu değerlendirme ölçekleri vb. bulunmaktadır. Kitapta, konuların resim, karikatür, grafik, fotoğraf gibi görsel unsurlarla desteklenmesi istenmektedir.

Birinci kademenin eğitim öğretim süreci, Dinleme, Konuşma, Okuma, Görsel Okuma, ve Sunu olmak üzere beş öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır. İkinci kademenin eğitim öğretim süreci ise bir temadaki üç metinde Okuma, Konuşma, Yazma, Dil Bilgisi; bir metinde ise dinlemeye ağırlık verilerek Dinleme, Konuşma,

Yazma, Dil Bilgisi şeklinde düzenlenmiştir. Ders materyali olarak hazırlanan kitaplarda dinleme metinlerinin sadece öğretmen kılavuzunda yer alması düşünülmüştür. Dinleme eğitiminin sınıf içinde tam manası ile uygulanabilmesi için öğrencilerden metinle ilk defa karşılaşacak olmaları, ders işleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi yapılmasını sağlayacaktır.

Yabancılar Türkçe öğretme amaçlı uygulama çalışmaları, Yeni Türkçe Öğretim Programı'nda, yer alan 6. ve 7. sınıflar için hazırlanmış üçlü kitap modeline göre oluşturulmaya çalışılmıştır. Hedeflerin belirlenmesinde ise sınanabilen ve ölçülebilen, açık ve gözlenebilir davranışları içerdiği düşünülen Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri içinde yer alan A1- A2- B1 beceri düzeyleri esas alınmıştır. Avrupa Konseyinin Avrupa'nın geleceği için belirlediği eğitim ve kültür politikaları içinde en ağırlıklı konu dil politikasıdır. Konsey Avrupa 'nın geleceği için “çok kültürlü”, “çok dilli” bir toplum yaratma anlayışını vazgeçilmez bir eğitim hedefi olarak belirlemiş, bu hedefe ulaşma konusunda üye ülkeleri yönlendirmeye başlamıştır (Sheils, 1999: 62-63).

Avrupa Ortak Dil Projesinde bu güne kadar kullanılan ve 70'li yıllara dayanan, her ülkenin kendine göre geliştirdiği farklı dil düzeylerinin yerine, tüm Avrupa'da kullanılmak üzere yeni düzeyler oluşturmuştur. Buna göre dil öğrenen bir kişi, öğrendiği dilde hangi beceride hangi düzeye geldiğini saptayabilmektedir.

4.2. İlköğretimin İkinci Kademesinde Okuyan Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretimi Çalışmalarında Temel Yaklaşım

Uygulama çalışmaları oluşturulurken, öğretmen ve öğrenci anketlerinden elde edilen veriler değerlendirilmiş; elde edilen verilerden yola çıkılarak **dört temel dil becerisinin** beraber geliştirilmeye çalışıldığı bir çalışma plânı yapılmıştır. Öğrencilerin, anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerini geliştirmeye yönelik her çalışmada **Türkçenin ses özelliklerine** yer verilmiş; **alfabe** öğretilmeye çalışılmıştır. Yine her çalışmada, **yazım kuralları ve noktalama işaretleri; diyalog tamamlama** çalışmalarıyla, **günlük iletişim dili**; metinde geçen **kelimelerin öğretilmesini** amaçlayan **kelime tanımlama** çalışmaları; **sözcük türleri**; cümle içinde geçen

sözcüğün cümlede kazandığı anlama yönelik çalışmalar; **cümlede anlam** ve **ana düşünce** ile ilgili çalışmaların öğretilmesine yer verilmiştir.

Yabancı bir dil öğrenen kişinin o dilin konuşulduğu çevrede yabancılık çekmemesi ve bazı yanlış anlaşılmalara sebep olmaması için dil ile birlikte **kültür unsurlarını** da öğrenmesi gerekmektedir. Samimi ortamlarda kullanılan bir ifade, resmî bir ortamda kişiyi zor durumda bırakabilir. Kişi yabancı bir dili öğrenirken değişik değer sistemleri, algılama ve düşünme biçimleriyle karşılaşır. Hammer (2003 : 422), ikinci dilin kültür unsurlarını öğrenmenin, kültürlerarası iletişimi oluşturacak davranış ve düşünme becerisini kazanma, olarak tanımlamaktadır.

Bu bağlamda **konu ve metin seçiminde** kültürel amaç da ön plâna çıkmaktadır. Hedef dilin konuşulduğu ülkelerin coğrafi özelliklerini bilmek; bu ülkelerin önemli tarihi olaylarını bilmek; hedef kültürdeki mimari, edebiyat ve diğer sanatları tanımak; yemek yemek, alış-veriş etmek, kişilerle tanışmak gibi günlük aktif kültürel kalıpları bilmek; evlilik, eğitim, politika gibi günlük pasif kültürel kalıpları bilmek; hedef dil kültürünün yaygın mimiklerini kullanmak; hedef kültür hakkındaki genellemelerin geçerliliğini değerlendirmek; hedef kültürü araştırmada gerekli bilgiyi tespit etme ve düzenleme gibi becerileri geliştirmek; farklı kişi ve toplumlara değer vermek; hedef kültürdeki etnik grupların kültürlerini tanımak; hedef dilin ana dil olarak konuşulduğu bütün ülkelerin kültürlerini tanımak gerekmektedir. Bu amaçlar gösteriyor ki yabancı bir dili öğrenmek belli kuralları öğrenmek değil, farklı düşünme ve algılama biçimlerini öğrenmektir. Bu bağlamda seçilecek konu ve metinler bu dünya görüşünün kavratılmasında da önemli etken oluşturacaktır.

4.2.1. Temel Beceriler

Temel beceriler, öğrencilerin temel dil becerisindeki gelişmeleriyle bağlantılı olarak ulaşmaları ve hayat boyu kullanmaları hedeflenen becerilerdir (Öğretmen Kılavuz Kitabı, 2007, s.36.).

İlköğretimin ikinci kademesinde okuyan yabancı öğrencilere yönelik hazırlanan bu çalışmada temel beceriler ; Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanarak iletişim

kurma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma, problem çözme, karar verme, girişimcilik, bilgi teknolojilerini kullanma, olarak belirlenmiştir.

4.2.2. Temel Dil Becerileri

Türkçe dersi hem kendi içerisindeki öğrenme alanları hem de diğer disiplinlerle bütünlük oluşturan dinleme / izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerilerinden ve dil bilgisi öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretimi amaçlı bu çalışmada, bu becerilere **Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterlerinde** yer alan sözel etkileşim, sözel üretim de eklenmiştir.

4.2.2.1. Kazanımlar

A-1 (Temel Dil Kullanımı)

Sınırlı dil kullanımı diye belirlenen (A1) bu seviyede, öğrenci, somut ihtiyaçları dile getiren günlük hayattaki alışıldık ifadeleri ve basit cümleleri anlayabilir ve bunlarla kendini ifade edebilir; kendini ve başkalarını tanıtabilir; başka insanların kişisel bilgilerine yönelik (nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları) sorular sorabilir ve bu türden sorulara yanıtlar verebilir; eğer konuştuğu kişiler yavaş ve anlaşılır konuşuyorlarsa ve ona yardıma hazırlarsa basit şekilde anlayabilir.

A-1 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Birisi çok yavaş konuşursa konuşulanları anlayabilecek.
- b. Bir yerden bir yere yürüyerek ya da toplu taşıma araçlarıyla nasıl gidileceğini anlatan basit yön tariflerini anlayabilecek.
- c. Yavaşça yöneltilen soru ve yönergeleri anlayabilecek.
- d. Rakamları, fiyatları ve saatleri anlayabilecek.

A-1 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Gazete ve dergilerdeki kişilere ait bilgileri (yaşadığı yer, yaş vb.) anlayabilecek.

- b. Posterlerdeki bir konser ya da filmin nerede olduğunu, başlama saatini anlayabilecek.
- c. Bir anketi (giriş izni formu, otel kayıt formu vb.) anlayabilecek; kendine ait temel bilgiyi (ad, soyad,doğum tarihi, milliyet) verebilecek.
- d. İşaret levhalarındaki “istasyon”, “araba park yeri”, “park edilmez”, “sigara içilmez” gibi sözcük ve deyimleri anlayabilecek.
- e. Bir bilgisayar programındaki “Baskı Yap”, “Sakla”, “Kopyala”, gibi en önemli komutları anlayabilecek.
- f. Bir yerden bir yere nasıl gidileceği gibi kısa ve basit yazılı yön tariflerini takip edebilecek.
- g. Bayram kutlamaları gibi basit posta kartlarını anlayabilecek.
- h. Günlük yaşamdaki “saat dörtte geri döneceğim” gibi mesajları anlayabilecek.

A-1 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Temel tanışma, selamlaşma ve vedalaşmaya ilişkin kalıp sözleri kullanabilecek.
- b. İyi bildiği günlük konuları basit cümlelerle başlatıp soru ve cevaplarla geliştirebilecek.
- c. Konuştuğu kişinin yardımcı olması halinde kendini basit bir şekilde ifade edebilecek.
- d. Söylediğini destekleyen mimiklerle basit satın alma işlemlerini yapabilecek.
- e. Rakam, miktar ve saati anlayabilecek.
- f. Kişilerden bir şeyler isteyebilecek ve onlara bir şeyler verebilecek.
- g. Kişilere nerede yaşadıkları, kimleri tanıdıkları, sahip oldukları şeyler gibi sorular sorabilecek ve bu tür soruları yavaş ve açık sorulursa cevaplayabilecek.
- h. “Gelecek hafta”, “geçen cuma”, “Kasımda”, “saat üçte” gibi zaman ifadelerini kullanabilecek.

A-1 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Kişisel bilgilerini (adres, telefon numarası, milliyet, yaş, aile ve hobiler) verebilecek.
- b. Yaşadığı yeri tanımlayabilecek.

A-1 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Kendisiyle ilgili ayrıntılı (meslek, yaş, adres, hobi) bir anketi doldurabilecek.
- b. Doğum günü, kutlama kartı gibi kartlar yazabilecek.
- c. Bayram tebriği gibi basit posta kartlarını yazabilecek.
- d. Birine nerede olduğunu ya da nerede buluşacaklarını belirten bir not yazabilecek.
- e. Nerede yaşadığı ve ne yaptığı gibi kendine ilişkin basit tümce ve ifadeleri yazabilecek.

A-2

Sınırlı dil kullanımı diye belirlenen bu seviyede öğrenci, dolaysız anlatımlarda cümleleri ve sıkça kullanılan tabirleri anlayabilir (örneğin kişinin kendisiyle, ailesiyle, alışverişle, iş ve yakın çevreyle ilgili bilgiler). Basit ve rutin durumlarda anlaşılabilir, bilinen ve alışılmış konuların basit ve doğrudan aktarımını yapabilir basit anlatımlarla geldiği yeri eğitimini yakın çevresini ve doğrudan ihtiyaca yönelik durumları anlatabilir.

A-2 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Günlük konuşmaları eğer konuşmacı açıkça, yavaşça konuşursa anlayabilecek.
- b. Kişiler yavaş ve açık konuştuklarında çevresindeki bir tartışmanın ana konusunu tespit edebilecek.
- c. Günlük yaşama ilişkin (temel kişisel ve ailesel bilgi, alışveriş, yerel bölge, iş vb.) sözcük ve ifadeleri anlayabilecek.
- d. Kısa basit mesajların ve anonsların temel konusunu anlayabilecek.
- e. Yavaş ve açık ifade edilen günlük konularla ilgili kayıtlı metinlerdeki temel bilgileri anlayabilecek.
- f. Televizyon haberleri görüntüyle verildiğinde (röportaj ve kaza haberleri gibi) kolaylıkla anlayabilecek.

A-2 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. İyi düzenlenmiş ve resimlerle desteklenmiş olduğunda, rakam ve isimlerin önemli rol oynadığı haber özetlerinin ya da gazete makalelerinin temel konularını anlayabilecek.
- b. Yazarının günlük yaşamından bahsettiği ya da sorguladığı kişisel bir mektubu anlayabilecek.
- c. Futbol oynamak için buluşma zamanını belirten ya da işe erken gelmesini isteyen türde arkadaşlarından gelen basit yazılı mesajları anlayabilecek.
- d. Boş zaman aktiviteleri ve sergilerle ilgili broşürlerdeki en önemli bilgileri anlayabilecek.
- e. Reklamlardaki (araba, bilgisayar, ev ve evin büyüklüğü ve fiyatı) en önemli bilgileri anlayabilecek.
- f. Umumi telefonlar gibi özel aletlerin nasıl kullanılacağına ilişkin basit talimatları anlayabilecek.
- g. Bilgisayar programlarının nasıl kullanılacağına ilişkin basit talimatları ve mesajları anlayabilecek.
- h. Basit bir dille yazılmışsa fikri olan konulara ilişkin kısa metinleri anlayabilecek.

A-2 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Dükkan postane ya da bankada basit işlemleri yapabilecek.
- b. Toplu taşıma araçları için bilet satın alabilecek.
- c. Yolculukla ilgili bilgi alabilecek.
- d. Yemek ya da içmek için bir şeyler sipariş edebilecek.
- e. Ne istediğini belirterek ve fiyat sorarak basit satın almalar gerçekleştirebilecek.
- f. Bir harita ya da plana bakarak yön tarifi isteyebilecek ya da verebilecek.
- g. Kişilere nasıl olduklarını sorup cevaplarına tepki verebilecek.
- h. Davetler yapabilecek ve gelen davetiyeleri yanıtlayabilecek.
- ı. Özür dileyebilecek ve özürleri kabul edebilecek.
- i. Hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyleri söyleyebilecek.
- j. Diğer kişilerle ne yapacağına, nereye gideceğine, buluşma planlarına yönelik konuşabilecek.

k. Kişilere işte ve boş zamanlarında neler yaptıklarını sorabilecek ve bu tür soruları cevaplayabilecek.

A-2 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Kendinden ve ailesinden bahsedebilecek ve kişileri tanıtabilecek.
- b. Yaşadığı yeri tanımlayabilecek.
- c. Olayların ana hatlarını aktarabilecek.
- d. Eğitimimi, özgeçmişimi, önceki ve şu andaki konumunu anlatabilecek.
- e. Basit bir şekilde hobilerimden ve ilgi alanlarımdan bahsedebilecek.
- f. “Geçen hafta sonu”, “son tatilim” gibi geçmiş aktiviteleri ve kişisel deneyimlerini anlatabilecek.

A-2 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Kısa ve basit mesajlar yazabilecek.
- b. Basit tümcelerle bir olayı anlatabilecek ve ne, nerede, ne zaman oldu (örneğin bir parti ya da kaza) rapor edebilecek.
- c. Günlük hayatına ilişkin (kişiler, yerler, iş, okul, aile, hobi) basit metinler yazabilecek.
- d. Özgeçmişini soran bir belgeyi doldurabilecek.
- e. Basit ifade ve tümcelerle (aile, okul, iş, hobiler konusunda) kendini bir mektupta kısaca tanıtabilecek.
- f. Basit selamlama, hitap, istek ya da teşekkür ifadelerini kullanarak bir mektup yazabilecek.
- g. “ve”, “ancak”, “çünkü” gibi sözcüklerle bağlanmış basit tümceler yazabilecek.
- h. Olayların kronolojik sırasını gösteren (ilkin, sonra, daha sonra, sonradan) sözcükler kullanabilecek.

B-1

Bağımsız dil kullanımı olarak tanımlanan bu seviyede, okul, iş boş zamanlar vb. gibi konularda standart dil net bir şekilde kullanıldığında konunun ana noktalarını anlayabilir. Seyahatlerde hedef dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabileceği çoğu

durumların üstesinden gelebilir, bilinen konularda ve kişisel ilgi alanlarında basit düzeyde ve konuları ilişkilendirerek kendini ifade edebilir yaşadığı olay ve deneyimleri hayallerini umutlarını ve hedeflerini anlatabilir görüşlerini kısa olarak gerekçelendirebilir ve açıklama yapabilir.

B-1 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Zaman zaman bazı sözcük ve deyimlerin tekrarını istemek zorunda kalsa da günlük bir konuşmayı takip edebilecek.
- b. Genel olarak bir konuşmanın ana hatlarını, konuşma standart dilde açıkça ifade edildiği sürece takip edebilecek.
- c. Kısa bir öyküyü anlayabilecek ve sonra ne olacağına ilişkin varsayımlar oluşturabilecek.
- d. Radyo haberlerinin ana hatlarını anlayabilecek.
- e. Televizyon programlarındaki bildiği konuların ana hatlarını anlayabilecek.
- f. Günlük aletlerin kullanım yönergeleri gibi basit teknik bilgiyi anlayabilecek.

B-1 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Günlük konularda kısa gazete haberlerinin ana konularını anlayabilecek.
- b. Belli bir konuda yanlı görüş bildiren makale ve görüşmeleri okuyup anlayabilecek.
- c. Bildiği bir konuda yer alan bilinmeyen sözcük ve deyimlerin anlamını tahmin edebilecek.
- d. Bir haber gibi kısa metinlere göz gezdirip kim yapmış, ne olmuş ve nerede olmuş konularına ilişkin bilgiyi bulabilecek.
- e. Basit mesajları ve iş mektubu gibi resmi mektupları anlayabilecek.
- f. Özel mektuplardaki olaylar, duygular ve dilekler bölümlerini anlayabilecek.
- g. Belirgin bir yapılanma gösteren bir öyküdeki ana konuyu (en önemli bölüm, olay ve öyküdeki rolleriyle) anlayabilecek.

B-1 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Bildiği konulardan bahseden bir konuşmayı başlatabilecek,, sürdürebilecek ya da bitirebilecek.
- b. Zor olsa da bir konuşma ya da tartışmayı sürdürebilecek.

- c. Yolculuk planlarında ya da yolculuk sırasında çıkması olası çoğu durumda derdini anlatabilecek.
- d. Ayrıntılı yön tarifi isteyebilecek ve anlatılanları takip edebilecek.
- e. Şaşırma, mutluluk, üzüntü, ilgi ilgisizlik gibi duyguları ifade edip tepki verebilecek.
- f. Bir tartışmada görüşlerini belirtebilecek ya da başkalarınınkini sorabilecek.
- g. Bir görüşe katıldığını ya da katılmadığını kibarca ifade edebilecek.

B-1 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Bir öyküyü anlatabilecek.
- b. Deneyimlerini, duygu ve tepkilerini de katarak ayrıntılarıyla ifade edebilecek.
- c. Rüyaları, hırsları, umutları ifade edebilecek.
- d. Planlarını, niyetlerini, ve olanları açıklayabilecek.
- e. Bir kitap ya da filmin konusu hakkında bilgi verebilecek veya düşüncelerini söyleyebilecek.
- f. Metne sadık kalarak kısa bir yazıyı sözlü olarak basit bir dille anlatabilecek.

B-1 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler:

- a. İlgi alanına ilişkin konularda, kişisel görüşlerini ve bakış açısını belirten sade bir metin yazabilecek.
- b. Okul gazetesi vb. yerlerde olaylar ya da deneyimleriyle ilgili basit metinler yazabilecek.
- c. Arkadaşlarına ya da yakınlarına gelişmeler, haberler, olaylar hakkında bilgi almak için kişisel mektuplar yazabilecek.
- d. Kişisel bir mektupta bir kitap, bir film ya da gittiği bir konserle ilgili bilgiler verebilecek.
- e. Bir mektupta acı, sempati, ilgi, mutluluk gibi duygularını ifade edebilecek.
- f. Bir ilana başvurabilecek; bir araba ya da akademik kursla ilgili daha geniş ve ayrıntılı bilgi isteyebilecek.
- g. Arkadaşlarına ya da iş arkadaşlarına kısa bilgiler gönderebilecek ve onlardan bilgi isteyebilecek.
- h. Özgeçmişini kısaca yazabilecek.

4.2.3. Tema ve Günlük Planların Hazırlanması

KKTC'ye yabancı ülkelerden gelmiş, ilköğretimin ikinci kademesinde okuyan ğrencilere Türkçe dil becerileri kazandırarak akademik başarılarını yükseltmek amacıyla yapılan bu çalışmalar, pazartesi ve arşamba günleri haftada iki gün dört saat olacak şekilde düzenlenmiştir. Beş temadan oluşan çalışma 12 hafta süresince uygulanmıştır. Temalara ayrılan sreler, kullanılması amaçlanan ğretim stratejilerine, konunun içeriğine ve ders içi etkinliklere göre belirlenmiştir.

Konular, görsel materyallerle desteklenmiş, öğrencilerin düşünme yeteneklerini geliştirecek şekilde düzenlenmesine; konulardaki bilgilerin ğrenci için anlamlı ve faydalı olmasına zen gösterilmiştir. Seçilen metinler öğrenciyi esas alan bir anlayışa göre seçilmiş ve düzenlenmiştir. Öğrencilerin içerikle ilgili olumsuz bir tutum geliştirmesini önlemek amacıyla belirlenen konularda ve seçilen metinlerde gerekli görüldüğünde değişiklikler yapılmıştır.

Her tema, **belirli bir konu, ana fikir** veya **bir temel kavram** erevesinde oluşturulmuştur. Ders araç- gereç ve hazırlığı, ünitenin içeriği dikkate alınarak önceden hazırlanmıştır. "Teşekkür ederim", "lütfen" gibi kelimeler toplumsal ilişkilerin temelini oluşturması nedeniyle ikinci dil edinimi sırasında da üzerinde sıklıkta durulan konulardandır. Sözel iletişimin önemli bir bölümünü, teşekkür etmek, özür dilemek, rica etmek gibi konuşurken aynı anda o eylemin gerçekleştirildiği ifadeler olarak tanımlanan söz eylemler oluşurmaktadır.

Birinci temada öğrencilere temel iletişim becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. Öğrencinin adını ve soyadını, dinlediği isim ve soyadını, doğum yerini, yaşını, aile bireylerinin adını, anne ve babasının ne iş yaptığın tam ve doğru olarak söyleyebilecek; dinlediği zaman anlayabilecek; anlatabilecek; yazabilecek düzeye gelmesi amaçlanmıştır.

İkinci temada yine temel iletişim becerileri ön plana alınmıştır. Bunun yanında tarih, coğrafya, fen bilgisi vd. derslerle ilişkili kavramları içeren konuşma kartları seçilerek bu derslerle de dolaylı olarak ilişkilendirme yapmaya çalışılmıştır. Buna göre bu temanın bitiminde, öğrencinin anne ve babasının ne iş yaptığını, evinin adresini,

evinin telefon numarasını, geldiği ülkeyi ve şimdi yaşadığı yeri, mevsim meyvelerini, meslek isimlerini, saati, önce, sonra, şimdi vb. zaman kavramlarını tam ve doğru olarak söyleyebilecek; dinlediği veya okuduğu zaman anlayabilecek; yazabilecek düzeye gelmesi amaçlanmıştır.

Üçüncü temada da iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacı devam ettirilmiş; bunun yanında çevresinde bulunan turistik yerlerin isimlerini, basit yönergeleri (dikkat, koparma, atma vb.), özür dileme , teşekkür etme vb. sözcükleri, okul içinde veya sınıfta yapılan basit duyuruları, gördüğü veya duyduğu bir olayı / kişiyi tam ve doğru olarak söyleyebilecek; dinlediği veya okuduğu zaman anlayabilecek; yazabilecek düzeye gelmesi amaçlanmıştır.

Dördüncü temada öğrencinin: İyi , kötü, güzel, çirkin vb. duygularını, isteklerini, hayallerini anlatacak sınırlı sayıda kelimeleri tam ve doğru olarak söyleyebilecek; dinlediği veya okuduğu zaman anlayabilecek; yazabilecek; kısa bir öyküyü, kısa bir filmi tam ve doğru olarak anlayabilecek; anlatabilecek; kısa bir öykünün veya filmin kahramanının kim olduğunu, öyküde veya filmde geçen yeri, filmde veya olayda yaşananların sebebinin veya amacını tam ve doğru olarak söyleyebilecek, dinlediği veya okuduğu zaman anlayabilecek; yazabilecek düzeye gelmesi amaçlanmıştır.

Beşinci temada, öğrencinin, edebi değer taşıyan kısa bir metni okuyup anlayabilecek; sözlü ve yazılı ifade edebilecek; olaylar veya kişiler hakkında varsayımlarda bulunabilecek sözlü ve yazılı ifade edebilecek; olayların sebep ve sonuçlarını anlayabilecek sözlü ve yazılı ifade edebilecek; yarım kalmış bir öyküyü tamamlayabilecek sözlü ve yazılı ifade edebilecek düzeye gelmesi amaçlanmıştır.

Günlük planlar hazırlanırken başlatma, işleme ve bitirme bileşenine dikkat edilmiştir. İşlenecek dersler ve gerçekleştirilecek etkinlikler için her dersin başlangıcında öğrencilerin dikkatini toplayarak, ilgilerini çekerek bilişsel yapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Ders bitirilirken konunun içeriğine göre özet yapmaya, işlenen konunun ana noktalarını içeren tekrarlar yapmaya, işlenen kavramların öğrencilerce uygulanması çalışmalarına veya açık uçlu soruların öğrencilerce cevaplandırılmasına özen gösterilmiştir.

4.2.4. Dersin İşlenişi

Temalar çerçevesinde belirlenen konulara yönelik oluşturulan / seçilen metinler, derse hazırlık, metne hazırlık, okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, anladığını sözlü anlatma (konuşma), anladığını yazılı anlatma (yazma), sözel üretim, sözel etkileşim, dil bilgisi öğretimi, ölçme değerlendirme başlıkları altında işlenmiştir.

Ders işlenirken dersi destekleyici etkinlikler, günlük yaşamda kullanılan diyaloglar, şarkı ve oyunlarla desteklenmiş, ders, dili öğrenecek öğrenciler için eğlenceli hale getirilmeye çalışılmıştır. Yine doğaçlama tarzı gelişen karşılıklı konuşmaların içine işlevsel kafiyeli tekerlemeler, maniler, atasözleri ve deyimler katarak kültür unsurları da öğretilmeye çalışılmıştır. Dilbilgisi konuları uygulamalı çalışmalar yoluyla kavratılmaya çalışılmış tanımlama yapılmamıştır. Her tema sonunda kazandırılmak istenen bilgi ve beceriler diğer ünitelerde de yeri geldikçe tekrarlanmış ve tekrarlama yoluyla pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilere temalar dışında ev ödevi olarak verilebilecek alıştırma yaprakları hazırlanmıştır. Alıştırmaların her temada verilenleri kapsayacak şekilde oluşturulmasına dikkat edilmiş; kelime hazinesini geliştirecek işlevsel dilbilgisi, iletişim becerilerinin öngörüldüğü dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirici olmasına dikkat edilmiştir. Böylece alıştırma yapraklarının temalarda hedeflenenleri çeşitli çalışmalarla pekiştirmesi amaçlanmıştır. Bu tür çalışmalar öğrencilerin dil gelişimin takip edebilmek için önemli araçlar konumundadır.

Çalışmada uygulama yapacak öğretmen için de ders planları, alıştırma yaprakları ve cevaplarını içeren açıklamalar, istenirse ek olarak çalışılabilecek kelime çalışmaları, dilbilgisi yapılarının sunulabileceği farklı etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler uygulanmaya geçilmeden önce öğrenci seviyesine uygunluğu, verilen yönergelerin anlaşılabilirliği konusunda uzman kişilerin görüşüne başvurulmuş, öğretmenlerden de yardım alarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Çalışmada doğaçlama tarzı oluşturulan aktivitelerde karakterlerin oluşturulmasında deney grubu öğrencilerin isimleri kullanılarak (İgor, Cornelia,

Hobina, Pavel, Sergei, Aroma, Zara, Tatiana vd.) çalışmalara canlılık ve gerçekçilik katılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin bilişsel öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için önceden öğrenilen yorum ve düzenleme içermeyen eylemlerin, terimlerin, temel ilkelerin genellemelerin, belirli olayların, tarihlerin, kişilerin ve yerlerin hatırlanması; öğrenilen bilgilerin yeni durumlarda kullanılması; dil unsurlarının tanınması ve unsurlar arası ilişkilerin, yapının, organizasyonun prensiplerinin bilinmesi; belirli bir ölçütü temel alarak bir değerlendirme üretmeyi, veya unsurları anlamlı bir bütün olarak birleştirmeyi öğrenebilmesi amaçlı alıştırmalar yapılmıştır.

Dersler başlamadan önce her ders için gerekli kelimeler, yeni dilbilgisi yapıları, öğrencilerin anlayabilmesi için resimle desteklenmiş olarak duvar panosuna veya tahtaya asılmıştır. Şimşek kartları diye de tanımlanan bu kartlar ders işlenirken veya dersin bitiminde konu ile ilişkili olarak gösterilmiş, öğrencilere bir kere okunduktan sonra öğrenciler tekrar etmeleri için yönlendirilmiştir. Daha sonra kartlar rastgele seçilmiş ve her biri tek tek gösterilmiş; öğrencilerin hatırlaması ve tekrarlaması için beklenmiştir. Öğrencilere, gördükleri ve dinledikleri bu kelimeler, bireysel veya toplu olarak tekrar ettirilmiştir. İçerikleri uygun olan kelimeler, kelime grupları olarak da verilmiştir.

Bazı öğretmenler, öğrencilere yeni kelimeler öğretirken öğrencilerin kendi dillerindeki kavramlarla ilişkilendirmelerini desteklerler. Ancak bu yaklaşım farklı kültürlerin çok olduğu sınıflarda mümkün olmayabilir. Öğretmenin her dili bilmesi mümkün olmadığından öğrencileri özellikle deyimler gibi kültür farklılığı gösteren halk söyleyişlerinde farkında olmadan yanlış yönlendirilebilir. Örneğin Moldova’da çok sıcak anlamına gelen “Kocakarıya etek savurtmak” başka kültürlerde yanlış algılanabilir. Bu nedenle özellikle kartlarla ilgili çalışmalarda hedef dilin kullanılmasına dikkat edilmiştir.

4.2.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Öğrenme stratejileri, öğrenme sırasında uygulanan , öğrenmeyi artırıcı faaliyetlerin tümüdür. Öğrenme stratejileri, öğrencilerin öğrenme süresince kendilerine aktarılan bilgileri , akıl süzgecinden geçirerek anlamlandırmasına ve bilişsel ve duyuşsal boyutuyla edinmesine olanak sağlar. Mayer (1987, s81), stratejilerin bireyin gelişim süreçleriyle ilişkisinin dikkate alınarak belirlenmesini öngörmektedir. Ona göre, öğrenme stratejileri ile gelişim aşamaları aşağıdaki gibidir:

- Erken Dönem: Okul öncesi olarak belirlenen bu dönem öğrenme stratejilerinin kazanılmadığı bir dönemdir. Öğrenen bu stratejileri tek başına kullanamaz.
- Geçiş Dönemi; İlköğretimin birinci basamağı olarak belirlenen bu dönemde öğrenci öğrenme stratejilerini öğrenmiştir ancak tek başına kullanamaz, geliştiremez. Öğrencinin bu stratejileri kullanabilmesi yetişkinler desteği ile dışsal öğretim yolu ile olabilir.
- Son Dönem; İlköğretimin ikinci kademesini, lise yıllarını ve yetişkinliği kapsayan bu dönemde öğrenme stratejileri kazanılmış durumdadır ve yetişkin öğretime gerek kalmadan uygun şekilde kullanılabilir. Bu düzeyde birey (öğrenci) stratejilerini kendi öğrenme hedeflerine göre düzenleyebilir.

Yabancılar Türkçe öğretimi amaçlı bu çalışmada 1. bölümde ayrıntılı olarak açıklanmış “Seçmeli Yöntem” benimsenmiş ve kullanılmıştır. Araştırmacılar, dil öğretiminde, tek bir yönetime bağlı kalmanın her zaman istenen sonucu vermediğine dikkat çekerek amaçlara ve şartlara göre birden fazla öğretim yönteminin kullanılmasını önermektedirler.

Sönmez (2007) e göre “Karma Yöntem” ders süresi içinde kullanıldığında hem daha etkili hem de daha ekonomiktir. Sönmez, karma yöntem kullanıldığı zaman öğrencilerin hedef davranışların ve içeriğin aşamalı olarak nasıl geliştiğini görebileceğini; her davranışı neden eksiksiz kazanmaları gerektiğini kavrayabileceklerini; böylece eksikleri tamamlama ve yanlışları doğrulama işine daha istekle katılabileceklerini söylemektedir.

1982 yılında Avrupa Konseyi ile Millî Eğitim Bakanlığının ortaklaşa düzenledikleri “Yabancı Dil Öğretim Programları” konulu seminerde da yabancı dil öğretiminde “Seçmeli Yaklaşım” önerilmiştir.

4.2.6. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Araç- Gereç

Dil öğretiminde materyal çeşitliliği oldukça önemlidir. Materyaller, bir dilin öğrenimini kolaylaştırmak amacıyla kullanılan her şeyi içerir. **Dilsel- görsel- işitsel- duysal- devinimsel** olabilir; **yazılı olarak, drama ya da gösteri ile kasette, CD’de, DVD’de, veya İnternette** sunulabilir.

Dil öğretiminde kullanılan materyallerin çeşitliliği hedeflenen başarıya en kısa zamanda ulaşılmasında, öğrenmenin kalıcı olmasında oldukça önemlidir. Uygulama süresince geliştirilen görsel ve işitsel içerikli materyallerin hedeflenen davranışları kazandırmaya yönelik, öğrenci seviyesine uygun, ilgi çekici, kullanışlı ve ekonomik olmasına özen gösterilmiştir. Materyallerin gerçek yaşamı örnekleyici olmasına dikkat edilmiş; öğrencinin iletişimde rahatlıkla ve sıkça karşılaşabileceği örnekler özellikle seçilmiştir. Okulun kendi imkânları dikkate alınarak okuldaki tüm öğretmenlerin belli bir sıraya veya düzene göre kullandıkları akıllı sınıf, kaset- çalar vb. araçların ne zaman ve nasıl kullanılması gerektiği öğretmenlere etkinlikler yoluyla verilerek bu imkânlardan gerektiği gibi yararlanabilmeleri için önerilerde bulunulmuştur.

Görsel ve işitsel materyallerin zenginliği öğrencinin öğrenmeye çalıştığı dili, sosyo- kültürel bir olgu olarak görmesini sağlar. Öğrenci bu sayede dilin iletişimde kullanım ortamlarını; dinleme ve anlama becerisinin kazanılmasında gerekli olan doğru vurgulamayı, tonlamayı ve iletişime eşlik eden el, yüz, beden hareketlerini tanır. Böylece öğrenci, günlük konuşma ortamına, hızına, tümce yapılarına alışabileceği, kelime hazinesini geliştirebileceği dolayısıyla öğrendiklerini doğal iletişim ortamında da kullanacağından konuşma becerisini de geliştireceğine inanılır.

Bu amaçla dinleme becerisinin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmaların bir kısmı Anafartalar Lisesi’nde okuyan 10 Yabancı Dil sınıfı öğrencilerinden yardım alarak gerçekleştirilmiştir. Kendileri de yabancı dil öğrenen ve meslek olarak öğretecek

durumda olan bu öğrenciler, derslerimize gönüllü olarak katılmış ve yabancı öğrencilere yazılı verilen diyalogları beden dili, ses tonu, vurgu ve tonlamayla da zenginleştirilmiş şekliyle sözlü olarak canlandırmıştır.

Bu çalışmayla, öğrenci yazılı metnin içeriğini önceden dinlediği için diyalogu tamamlayıcı verilen resimler ve sorulan sorular konusunda da daha açıklayıcı yorumlar yapabirmiştir. Çalışmada kullanılan bütün diyaloglar, öğrencilerin ilgi alanlarını içeren konulardan seçilerek dinleme becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerden de diyalogları canlandırmaları istenmiş ve özellikle vurgu ve tonlamayla ilgili sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Dersin bitiminde öğrencilere diyalog veya işlenen metin hakkında sorular sorularak kavrama düzeyleri de anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğrenciler, diyaloglarda sunulan metinlerdeki dilbilgisi yapılarını kavrayabilmeleri için benzer anlamda cümleler kurmaları yönünde yönlendirilmişlerdir.

Önemli dilbilgisi tabloları diyaloglarda veya metinlerde geçen yapıları ile tablolaştırılmış; tahtaya yazılmış (veya asılmış) ve öğrencinin ders işlendiği sürece görmesine olanak sağlanmıştır. Yazım ve noktalamanın yazılı anlatımların tümünde doğru kullanılması yönünde öğrenci yönlendirilmiş ve isteklendirilmiştir. Öğrencilerin metinler içinde geçen iletişimsel kalıpları anlamına ve işlevine uygun, düzgün kullanabilmesi için bu kalıplar yazılmış ve öğrencinin tekrar çalışmaları yapması sağlanmıştır.

Her ders serbest alıştırma çalışmalarıyla bitirilmiş, zaman kalırsa öğrencinin isteğine göre seslendirme çalışmaları, önceden kullanılan iletişim içerikli cümle yapıları tekrarlanmıştır. İletişim amaçlı çalışmalarda, öğretmen veya öğrenci dinleme, okuma, konuşma, yazma rollerinden birini üstlenmiştir. Öğrencinin aktif katılımını gerektiren karşılıklı konuşma, grup çalışması, problem çözmeye yönelik eğitsel oyunlar oynanmıştır.

4.2.7. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmenin Rolü

Öğretim, en genel anlamıyla, kişilerin gelişimlerinin tüm yönleriyle en üst noktaya ulaşmalarını destekleme etkinliğidir. Öğretmenin de bu süreçte öğretimin etkinliğinin artırılması yönüyle alan bilgi ve becerisi oldukça önemlidir. Öğretim sürecini belirleyecek öğretmenin: iyi bir gözlemci olması; dersin hedeflerinin bilincinde olması; materyal seçiminde bilinçli olması; dersi öğrencilerin bireysel farklılıklarına yönelik yönlendirmeyi bilmesi; dersin hedeflerine ve öğrencinin bireysel farklılıkları doğrultusunda öğretim stratejilerini belirlemesi; dersi hedeflenen sürede bitirebilme becerisine sahip olması; dersin bitiminde öğrenmelere yönelik değerlendirme yapabilmesi gerekmektedir.

Öğretim sürecinde öğretmen – öğrenci etkileşimi oldukça önemlidir. Araştırmacılar, en iyi öğrenme yolunun etkileşim olduğunda hemfikirdirler. Flanders (Amindon, Casper ve Flanders, 1985) “Öğretmen El Kitabı”nda etkileşim sisteminin içeriğinde öğretmenin öğrenci üzerindeki dolaylı ve doğrudan etkisinden bahseder. Flanders’e göre, öğrencilerin duygularını ve duygu ifade eden davranışlarını, tehdit edici olmayan bir tavır içinde hissetmeye ve berraklaştırmaya yönelik öğretmen konuşmaları öğrencide duygu kabulü; öğrenci davranış ve eylemlerini beğenmek, takdir ve teşvik etmek, zararlı olmayacak biçimde gerilimi düşürücü şakalar, başı ve sırtı sıvazlama “hım, hım” benzeri onaylama ifadeleri övgü ve teşvik olarak algılanmaktadır. Öğretmenin öğrencilere sürekli kendiyle ilgili örnekler vermesi, kendi davranışlarının gerekçelerini azarlayıcı bir şekilde söylemesi, yönlendirmelerini emredici bir üslupla yapması, öğrencileri doğrudan etkileyen olumsuz yaklaşımlardır.

TC Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi’nde (Kasım, 2006), “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri” aşağıdaki gibi verilmiştir:

Buna göre ;

1. Öğretmen öğrencileri birey olarak görür, değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını , yaptıklarını ve ilgilerini dikkate alarak en yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişmeleri için çaba harcar. Öğrencilerinde geliştirmek istediği kişilik özelliklerini kendi davranışlarında gösterir. Diğer öğretmen yönetici ve uzmanların başarılı deneyimlerinden yararlanır.

2. Öğretmen , öğrencinin tüm özelliklerini ilgi istek ve ihtiyaçlarını bilir, geldiği ailenin ve sosyal çevrenin sosyo- kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır.

3. Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerini plânlar, uygular, ve yönetir. Öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlar.

4.Öğretmen öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanır, sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır.

5. Öğretmen okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo- kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır. Aileleri ve toplumu eğitim sürecine ve okulun gelişimini ile ilgili çalışmalara katılmaları yönünde teşvik eder.

6. Öğretmen Türk Millî Eğitim Sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının yaklaşım, amaç, hedef, ilke ve tekniklerini bilir ve uygular.

4.2.8. Ölçme - Değerlendirme

Uygulanma sürecinde öğrenciler, Türkçe öğrenme sürecinin neresinde olduklarını, hedeflenen becerilere ulaşmak için daha ne kadar öğrenmeleri gerektiğini ve öğrendiklerinden yola çıkarak yeni öğrenmeleri hedefleyebilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretmenler de elde ettikleri verilerden yola çıkarak o süreç içinde neyi ne kadar öğreteceklerini planlayabilme; edindirmek istediği yeni beceri hedefleri belirleyebilme; neyi ne kadar öğrettiğini ölçebilme olanağını elde etmişlerdir.

Dersler işlenirken sınıf içinde yapılan tüm değerlendirmelerde öğrencilerin dinleme , konuşma, okuma ve yazma becerileri aynı oranda dikkate alınmıştır. Dersler işlenirken öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlayacak iletişimsel içerikli günlük konuşmalarla Türkçeyi etkili öğrenmelerine çalışılmıştır. Dilbilgisine yönelik bilgiler, kurallar olarak değil, dilin kullanımı içinde hissettirilerek öğretilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada öğrenci seviyesini belirlemek amacıyla her temanın sonunda Ses Bilgisi, Yazım ve Noktalama, Diyalog Tamamlama, Kelime Tanımlama, Sözcükte Anlam, Cümlede Anlam, Ana Düşünce, olarak belirlenen konuların her biri için ayrı bir değerlendirme yapılarak deney grubunun bu yöndeki gelişim düzeyi de ölçülmeye

çalışılmıştır. Düzey belirleme testleri hazırlanırken çalışmanın içeriğinde yer alan hedef ve davranışları ölçecek birer sorunun bulunmasına dikkat edilmiştir.

Uygulama süresince öğretimi araştırmacı ve gönüllü bir eğitmen sürdürmüştür. Araştırmacı ve eğitmenin dışında aynı eğitim kurumunda okuyan öğrencilerden de farklı amaçlarla ders sırasında yapılan etkinliklerde destek alınmıştır.

4.3.Yabancılar Türkçe Öğretiminde Örnek Çalışmalar

Dersin Adı: Türkçe

☺ **Tema :** İletişim .

- * (KKTC'ye) Hoş Geldiniz
- * Tanışma
- * Alfabe
- * Sayılar
- * Kişi – Eşya - Ev

Süre : 10 ders saati

Öğrenci Sayısı: 20 öğrenci

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatım, Soru cevap, Drama,
Bireysel ve Grup Çalışması,

Araç- Gereç ve Materyaller: Ders notları, resimler,sözcük kartları,
10 Yabancı Dil sınıfı öğrencileri

Kavramlar: Aile, meslekler, sağlık, alışveriş, renkler

Genel Kazanımlar:

1. “İletişim” teması tamamlandığı zaman öğrenciler:
  - a. Adını ve soyadını; dinlediği isim ve soyadını;
  - b. Doğum yerini; yaşını;
  - c. Aile bireylerinin adını;
  - d. Anne ve babasının ne iş yaptığını;
  - e. Sağlığı ile ilgili sorunların;

- f. Alışveriş sırasında beğenme / beğenmeme, onaylama/ reddetme vb. istek ve duygularını tam ve doğru olarak söyleyebilecek/ dinlediği zaman anlayabilecek/ yazabilecek.

A-1 (Temel Dil Kullanımı) Sınırlı dil kullanımı diye belirlenen (A1) bu seviyede, öğrenci, somut ihtiyaçları dile getiren günlük hayattaki alışıldık ifadeleri ve basit cümleleri anlayabilir ve bunlarla kendini ifade edebilir; kendini ve başkalarını tanıtabilir; başka insanların kişisel bilgilerine yönelik (nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları) sorular sorabilir ve bu türden sorulara yanıtlar verebilir; eğer konuştuğu kişiler yavaş ve anlaşılır konuşuyorlarsa ve ona yardıma hazırlarsa basit şekilde anlaşılabilir.

A-1 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Birisi çok yavaş konuşursa konuşulanları anlayabilecek.
- b. Bir yerden bir yere yürüyerek ya da toplu taşıma araçlarıyla nasıl gidileceğini anlatan basit yön tariflerini anlayabilecek.
- c. Yavaşça yöneltilen soru ve yönergeleri anlayabilecek.
- d. Rakamları, fiyatları ve saatleri anlayabilecek.

A-1 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Gazete ve dergilerdeki kişilere ait bilgileri (yaşadığı yer, yaş vb.) anlayabilecek.
- b. Posterlerdeki bir konser ya da filmin nerede olduğunu, başlama saatini anlayabilecek.
- c. Bir anketi (giriş izni formu, otel kayıt formu vb.) anlayabilecek; kendine ait temel bilgiyi (ad, soyad, doğum tarihi, milliyet) verebilecek.
- d. İşaret levhalarındaki “istasyon”, “araba park yeri”, “park edilmez”, “sigara içilmez” gibi sözcük ve deyimleri anlayabilecek.
- e. Bir bilgisayar programındaki “Baskı Yap”, “Sakla”, “Kopyala”, gibi en önemli komutları anlayabilecek.
- f. Bir yerden bir yere nasıl gidileceği gibi kısa ve basit yazılı yön tariflerini takip edebilecek.
- g. Bayram kutlamaları gibi basit posta kartlarını anlayabilecek.
- h. Günlük yaşamdaki “saat dörtte geri döneceğim” gibi mesajları anlayabilecek.

A-1 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler:

- i. Temel tanışma, selamlaşma ve vedalaşmaya ilişkin kalıp sözleri kullanabilecek.
- j. İyi bildiği günlük konuları basit cümlelerle başlatıp soru ve cevaplarla geliştirebilecek.
- k. Konuştuğu kişinin yardımcı olması halinde kendini basit bir şekilde ifade edebilecek.
- l. Söylediğini destekleyen mimiklerle basit satın alma işlemlerini yapabilecek.
- m. Rakam, miktar ve saati anlayabilecek.
- n. Kişilerden bir şeyler isteyebilecek ve onlara bir şeyler verebilecek.
- o. Kişilere nerede yaşadıkları, kimleri tanıdıkları, sahip oldukları şeyler gibi sorular sorabilecek ve bu tür soruları yavaş ve açık sorulursa cevaplayabilecek.
- p. “Gelecek hafta”, “geçen cuma”, “Kasım”, “saat üçte” gibi zaman ifadelerini kullanabilecek.

A-1 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler :

- c. Kişisel bilgilerini (adres, telefon numarası, milliyet, yaş, aile ve hobiler) verebilecek.
- d. Yaşadığı yeri tanımlayabilecek.

A-1 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler :

- g. Kendisiyle ilgili ayrıntılı (meslek, yaş, adres, hobi) bir anketi doldurabilecek.
- h. Doğum günü, kutlama kartı gibi kartlar yazabilecek.
- i. Bayram tebriği gibi basit posta kartlarını yazabilecek.
- j. Birine nerede olduğunu ya da nerede buluşacaklarını belirten bir not yazabilecek.
- k. Nerede yaşadığı ve ne yaptığı gibi kendine ilişkin basit tümce ve ifadeleri yazabilecek.

Dilbilgisi:

Temalar işlenirken dilbilgisi konuları uygulamalı çalışmalar yoluyla kavratılmaya çalışılmış tanımlama yapılmamıştır. Her ünite sonunda kazandırılmak istenen bilgi ve beceriler diğer ünitelerde de yeri geldikçe tekrarlanmış ve tekrarlama yoluyla pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Kazanımlar:

1. Özel adların ilk harfini büyük harfle yazabilmek, sırası geldikçe ekleri kesme işareti ile ayırabilmek.
2. Özel isimle cins isim kavramlarını ayırabilmek.
3. Cümlelerin ilk harfini büyük yazabilmek.
4. Varlıkların tekil ve çoğul olduğunu kavrayabilmek.
5. Kelimeleri hecelere ayırabilme.

Örnek Çalışma Metni

K KTC'ye Hoş Geldiniz

Kıbrıs, Doğu Akdeniz' de bir adadır. KKTC'de resmî dil Türkçedir. Yazları sıcak ve kurak kışları ılık ve yağmurludur. KKTC'de trafik akışı soldandır. Emniyet kemerini takmak zorunludur. Yurtdışından KKTC'yi aramak için önce 00 90 392'yi çevirmelisiniz. KKTC'nin resmi para birimi Yeni Türk Lirası'dır. KKTC'nin başkenti Lefkoşa'dır.

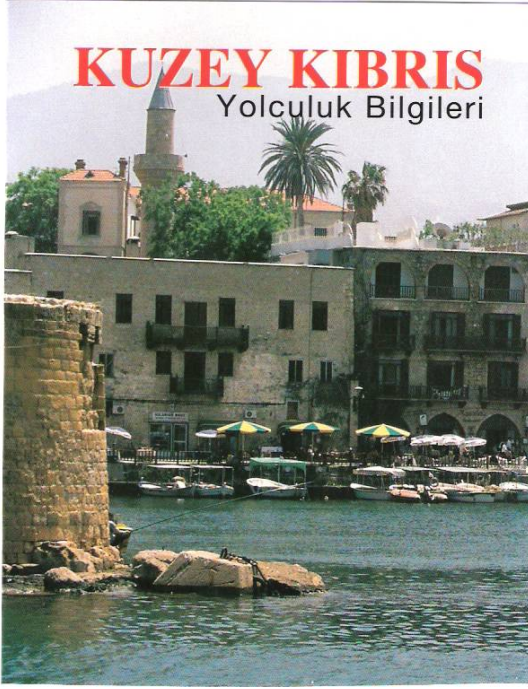
Not: KKTC, bu metin aracılığıyla resimlendirilmiş olarak öğrencilere tanıtılmıştır. Resimler yeri geldikçe konulara bağlantılı olarak diğer ünitelerde tekrarlanmıştır.

Konu: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Etkinlik: KKTC Tanıtımı - Slayt Gösterisi

Örnek Resimler

Resim: 1

Resim: 2 Girne Limanı

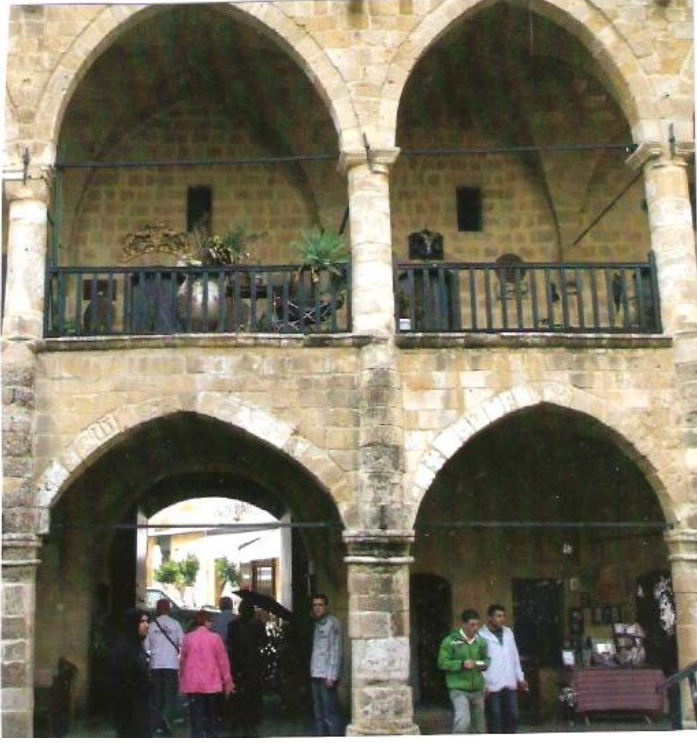
Resim: 3 Girne Limanı

Resim : 4 Cengiz Topel Anıtı

Resim : 5 Büyük Han Kültür Merkezi

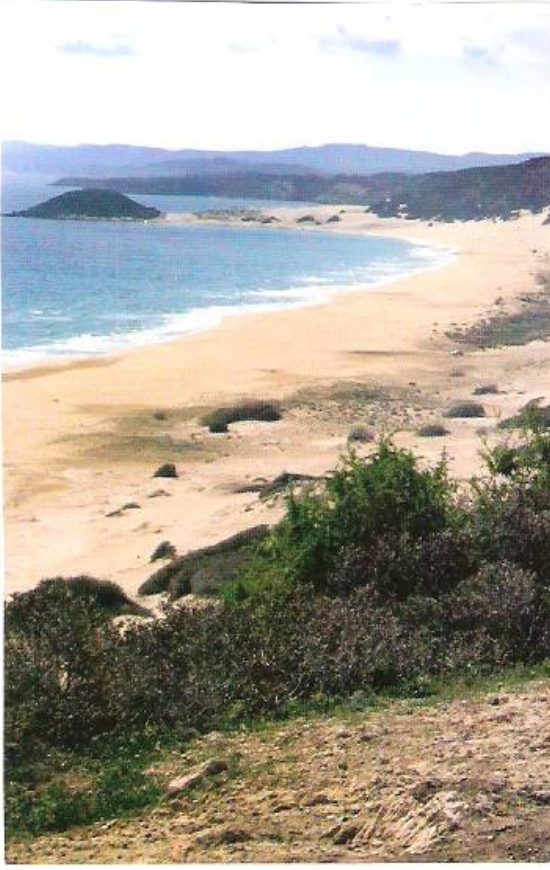

Resim: 6 Lokmacı Barikati

Resim: 7 Dipkarpaz – Altın Kumsal

Resim: 8 Dipkarpaz – Özgür Eşekler

Resim: 9 Lefkoşa – Girne Yolu – Boğaz

Derse Geçiş

KKTC'nin tanıtımından sonra derse geçilir. Derse, öğretmenin kendisini yabancı öğrencilere tanıtması ile başlanır. Daha sonra 11 kişiden oluşan 10 Yabancı Dil Sınıfı öğrencileri, ikiye bölünerek birbirleriyle tanışır. Tanışmasını bitiren her öğrenci karşısında duran yabancı öğrenci ile de tanışır. Karşı taraf cevap verene kadar bekler ve diğer öğrenci ile tanışmasını sürdürür.

11 öğrencinin tümünün yakasında isimlerinin yazılı olduğu birer kart vardır. Öğrenciler tanışmaları bitince yabancı öğrencilere birer yaka kartı vererek onların da isimlerini yazıp yakalarına asmalarını isterler. Herkes birer kere ismini seslendirir ve bunu tahtaya yazar. İsmi yazan kişi seçtiği bir arkadaşının da ismini tahtaya yazarak hem kendi dilinde hem de Türkçe yazma çalışmasını da dolaylı olarak yapar. Bu noktada hedeflenen alfabelerin de karşılaştırılmasının doğal yoldan yapılmasıdır. Öğrenciler yazdıkları isimleri de seslendirdikleri için iki taraf da farklı bir dilin seslendirilmesindeki sorunu eşit olarak yaşar.

Geliştirme Etkinlikleri

1. Etkinlik

İki Türk öğrenci ve dört yabancı öğrenci ile beş grup oluşturulur. Grupların oluşturulması sırasında herkes birbirine ismiyle hitap eder ve grup olma teklifinde bulunur. Gruplara üzerinde insan bedenlerinin parçaları olan resimler verilir ve bunları uygun bir şekilde birleştirmeleri beklenir. İlk çalışmayı iki Türk öğrenci kendi arasında yine seslendirerek yapar. Daha sonra diğer öğrencileri sözleriyle yönlendirerek oyuna katar. Oyunun ikinci aşamasında gruplara kağıt kalem verilir. Kartlar ters çevrilir. Kartların arkasındaki resimlerin yer aldığı organ adları resimsiz olarak yazılmıştır. Grup üyelerinden her biri bir kart çekerek ismi yazılı organın resmini yaparak insanı tamamlamaya çalışır. En erken tamamlayan grup diğer gruplar tarafından alkışlanır ve kutlanır. İlk uygulama her zaman Türk öğrenciler tarafından yapılır. Diğer öğrencilerin de tekrarlama için özen gösterilir.

2. Etkinlik

Gruplara üzerinde isimlerin yazıldığı resimli kartlar ve bu resimlerdeki kişilerin ne yaptığını, neresinin ağrıdığını vb. bilgilerini içeren kağıtlar verilir. Gruplardan beklenen ne yaptığı konusunda bilgi verilen kişiyi bulmaktır. Okuma görevini Türk öğrenciler üstlenir. Gerekirse diğer öğrenci okunan açıklamayı kendisi canlandırma yoluyla da yabancı öğrencilere hissettirebilir. Yine çalışmayı en erken tamamlayan grup diğer gruplar tarafından alkışlanır ve kutlanır. İlk uygulama her zaman Türk öğrenciler tarafından yapılır. Diğer öğrencilerin de tekrarlama sağlanır.

Sonuç Etkinlikleri

Oluşturulan gruplardaki Türk öğrenciler iki kişi olacak şekilde grup değiştirerek her gruptaki yabancı öğrencileri öğrendikleri kavramlarla ilgili konuşturmaya çalışır.

**Etkinlik: 10 Yabancı Dil Sınıfı Öğrencileri ile Yabancı Öğrencilerin
Birlikte Gerçekleştirdikleri Etkinliklerden Örnekler**

Resim: 10

Resim : 11

Resim:12

Resim:13

Resim:14

Resim:15

Resim:16

Dersin Adı: Türkçe

☺ Tema (2) : İletişim

* Kilimlerin Dili

Süre : 10 ders saati

Öğrenci Sayısı: 20 öğrenci

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatım, soru cevap, bireysel ve grup çalışması,

Araç- Gereç ve Materyaller: Ders notları, resimli kartlar,

Kavramlar: Duygular, renkler,

Genel Kazanımlar:

1. “ İletişim 2 ” teması tamamlandığı zaman öğrenciler:

- a. İyi , kötü, güzel, çirkin vb. duygularını anlatacak kelimeleri;
- b. Hayallerini anlatacak sınırlı sayıdaki kelimeleri tam ve doğru olarak söyleyebilecek/ dinlediği – okuduğu zaman anlayabilecek/ yazabilecek.
- c.. Kısa bir öyküyü;
- d. Kısa bir filmi tam ve doğru olarak anlayabilecek / anlatabilecek
- e. Kısa bir öykünün veya filmin kahramanının kim olduğunu, öyküde veya filmde geçen yeri, filmde veya olayda yaşananların sebebinin veya amacını tam ve doğru olarak söyleyebilecek/ dinlediği – okuduğu zaman anlayabilecek/ yazabilecek

Dilbilgisi:

1. Cümlelerin ilk harfinde ve özel isimleri yazarken büyük harfin kullanılacağını kavrayacak.
2. Sesli harfleri ince ve kalın olarak ayırabilme ve büyük ses uyumunu kavrayarak yapım ve çekim eklerini doğru kullanabilecek (-yor, -ken vd.)
3. Kelime sonunda süresiz yumuşak sessiz -b, -c, -d, -g, bulunmayacağını kavrayabilecek .

4. Süreksiz sert sessizlerin –p, -ç , -t, -k, iki sesli arasında , kelime sonunda sesli alırsa yumuşayacağını kavrayabilecek
5. Cümle içinde yüklem , özne, tümleci ayırabilecek.

A- 1 Düzeyi için belirlenen kazanımlar 2. tema için de geçerlidir.

Örnek Çalışma Metni

Kilimlerin Dili

El işlerinde çizgiler, şekiller, renkler konuşur. Yeşil “murat”tır, mavi “umut”tur. Beyaz “mutluluğu”, siyah “üzüntü”yü, pembe “gençlik aşkı”nı dile getirir. “Al giyenin gönlü dolu, mor giyenin çoktur malı” derler.

Ağaçtan yeşil, gökten mavi, çiçekten kırmızı arayan ; bulamayınca da tezgâha koşan insanlar, üzüntülerini, hayallerini kilimlerle dile getirdiler.

Mehmet Önder

(Aldı Sözü Anadolu)

Metin Çalışması

1. Kelime Tanımlama

Murat	Bir şeyin olabileceğini beklemek
Umut	Çok istediği şeye kavuşmak
Tezgâh	Yere serilen desenli yün dokuma
Kilim	Üzerinde kilim dokunan araç

2. Sözcükte Anlam

El işleri	gençken birini sevmek
Al giymek	iplik, kumaş, boya gibi şeylerle yapılan
Dile getirmek	kırmızı renkli giysi giymek
Gençlik aşkı	anlatmak

b. Eş Anlam

Al	Kara
Siyah	Kırmızı

3. Cümlede Anlam

Al giyenin **gönlü dolu**, mor giyenin çoktur malı

Gönlü dolu = a) sevdiği vardır.

b) sevdiği yoktur.

4. Sözcük Türleri

Al ...elma.....

Kara .....

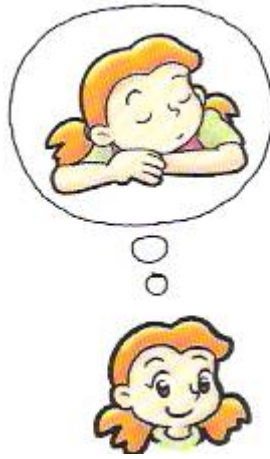
Siyah .....

Kırmızı .....

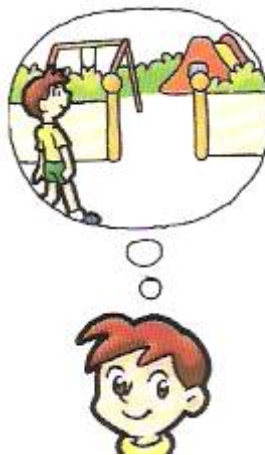
Etkinlik Örnekleri : 1

Ne istiyor ?

.....

.....

Etkinlik Örnekleri :2

Ne yapmasını istiyor?

Ne yapmak istiyor?

Ne yapmak istiyor?

Ne yapmak istiyor_

Ne yapmak istiyor?

.....

Ne istiyor?

.....

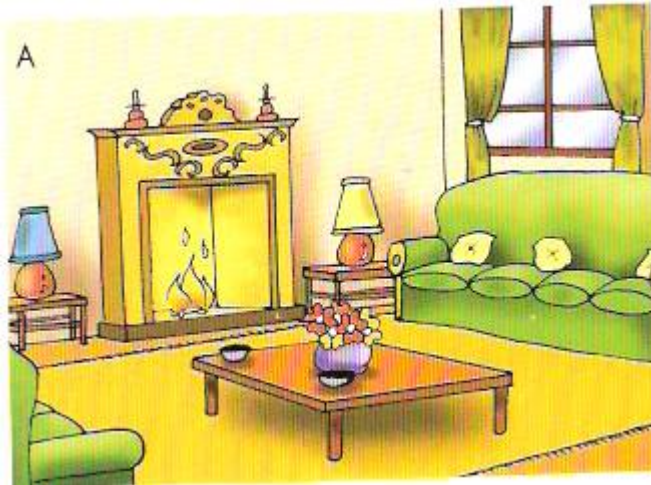
Ne yapmasını istiyor?

.....

Etkinlik Örnekleri: 3

ALARA'NIN EVİ

ALARA'nın evinde hangi eşyalar vardır?

.....

.....

TATIANA'NIN EVİ

Tatiana'nın evinde hangi eşyalar vardır?

.....

.....

Etkinlik Örnekleri: 4

Mesleğim Ne?

A.....ı   H.....e   D.....r   A.....t

P.....ı   F.....u   Ş.....r   İ.....i

M..... r

Otobüs ş.....ü

B.....1

K.....r

K..... p

Ev H.....1

Ö.....n

S.....1

Etkinlik Örnekleri: 5

Kazanım: komutları anlayıp yerine getirebilecek

Etkinlik Örneği 1 :

✓ Pavel, lütfen ~~resim~~ resmi yap

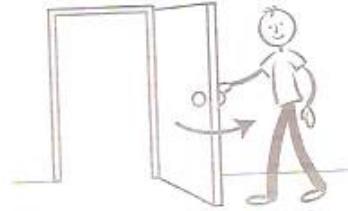
✓ Pavel, lütfen zipla

✓ Pavel, lütfen otur

✓ Pavel, lütfen ~~kapi~~ kapı-yı aç

✓ Pavel, lütfen pencere-yi aç

Etkinlik Örnekleri: 6

O, ne yapıyor?

.....

Onlar, ne yapıyorlar?

.....

O, ne yapıyor?

.....

Onlar, ne yapıyorlar?

.....

O, ne yapıyor?

.....

Onlar, ne yapıyorlar?

.....

Dersin Adı: Türkçe

Tema (3) : İletişim

* Bir Çiçek Vardı

Süre : 12 ders saati

Öğrenci Sayısı: 20 öğrenci

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatım, soru cevap, bireysel ve grup çalışması,

Araç- Gereç ve Materyaller: Ders notları, resimli kartlar,

Kavramlar: Kim, nerede, ne zaman, nasıl, ne oldu, önce, sonra

Kazanımlar: 1. ve 2. tema için belirlenen kazanımlar 3. tema için de geçerlidir.

Örnek Metin Çalışması:

Bir Çiçek Vardı

Bir çiçek vardı
Güzel, kokulu, büyülü.
Yaşıyordu, topraktan aldığı gıdayla
Uzuyordu damarlarına giden kanla.
Boyu aşınca bulutları,
Komşu olunca yıldızlarla
Kendini güneşe akraba sandı.
Baktı aşağılara,
Beslendiği toprağından utandı.
Çekti köklerini
Kirden, tozdan, çamurdan kurtardı.
Bıraktı kendini rüzgârlara
Yağmurlarda ıslandı.
Sonra üşüdü birden, yaprakları dağıldı.
Isınmak istedi.
Yaklaştığı güneşten yandı.
Bilemedi,
Topraksız rüzgârın sert olduğunu
Anlayamadı

Yıldızların, yıldızlarla konuştuğunu.
Günlerce savruldu boşluklarda.
Kayalardan başka bir şey yoktu dağlarda.
Sonra birden kesiliverdi rüzgârlar.
Duruverdi yağmurlar.
Düşerken aşağılara
Güzel
Kokulu
Büyülü çiçekten kalanlar ağladılar.
Toprağa düşüyoruz derken yapraklar,
Gittiler
Güneşe mutlulukla gülümseyen
Bir dikene takıldılar.

Metin Çalışması

1. Çiçek **nasıld**ı?

..... büyülü

2. **Nasıl yaşıyordu?**

.....

3. **Nasıl uzuyordu?**

.....

4. Kendinden **ne zaman** utandı?

.....

5. Kendinden **niçin** utandı?

.....

6. Utanınca **ne yaptı?**

.....

7. **Neyi bilemedi?**

.....

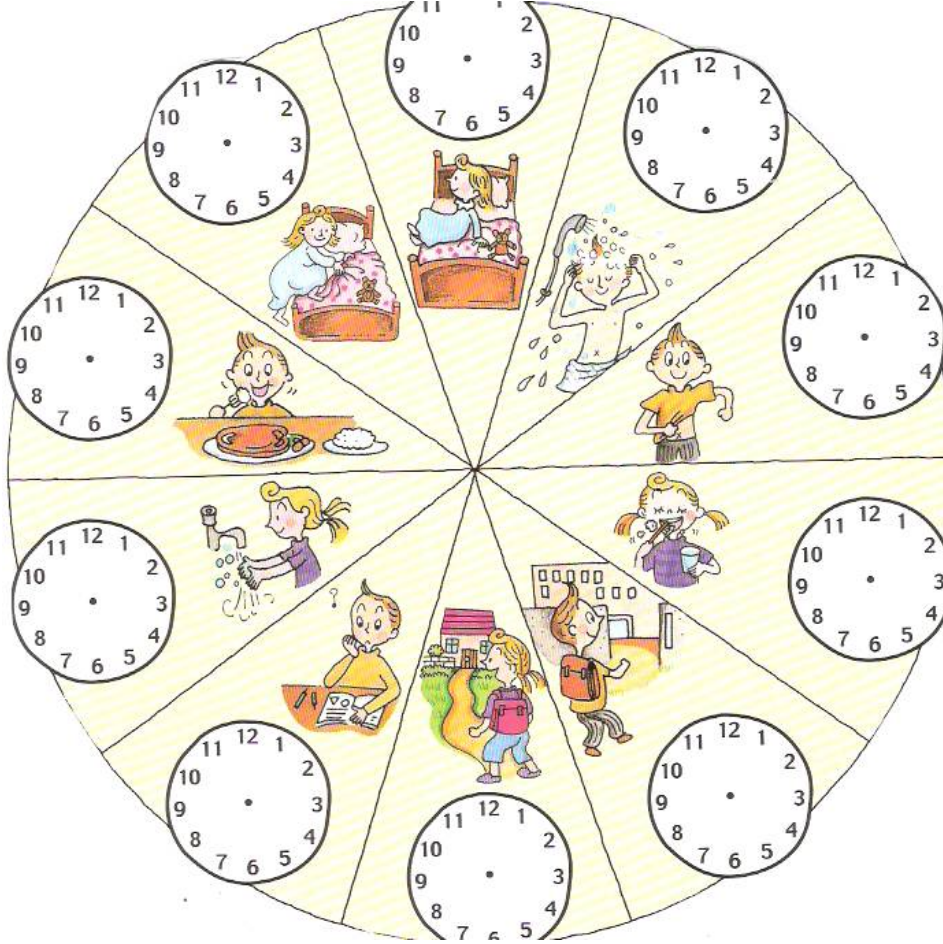
8. **Neyi anlamadı?**

.....

9. **Sonra ne oldu?**

Etkinlik Örnekleri: 7

Uygun Saati Yaz

Etkinlik Örnekleri: 8

Sırala

A) Arabanın ön camına yapıştır	4
B) Parayı park kutsuna at.	.....
C) Düğmeye bas.	.....
D) Biletini al.	.....

Etkinlik Örnekleri : 9

Sana Ne Sordular?

Annen ne sordu?

1. Nereye gidiyorsun?

.....

.....

.....

Baban ne sordu?

1. Kiminle gidiyorsun?

.....

.....

.....

Etkinlik Örnekleri: 10

_____ Benimle tenis oynamaya gelir misin?

_____ .....

_____ Neden?

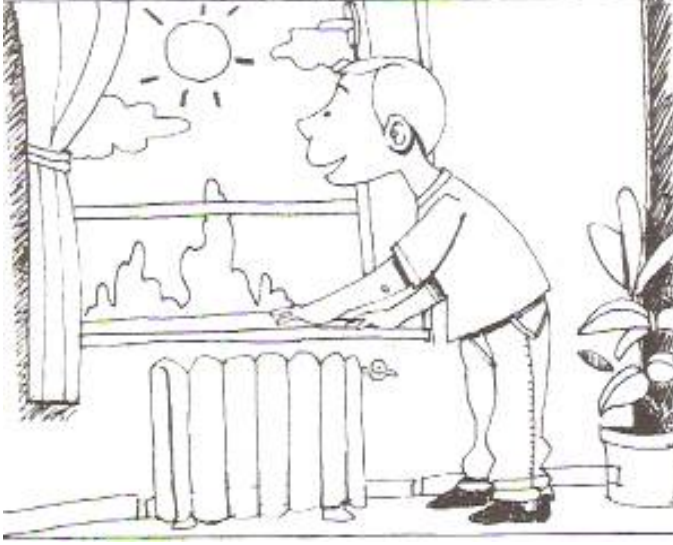
_____ .....

Etkinlik Örnekleri: 11

1. Hobina pazar günü ne yapacak?
Hobina Pazar günü evlenecek.
2. Hobina pazartesi günü ne yapacak ?
3. Hobina salı günü ne yapacak?
4. Hobina çarşamba günü ne yapacak?
5. Hobina perşembe günü ne yapacak?
6. Hobina cuma günü ne yapacak?
7. Hobina cumartesi günü ne yapacak

Etkinlik Örnekleri: 12

Pavel havanın güneşli olduğunu görünce .....

.....

Pavel, şortunu giyip dışarı çıkmak istedi; ama dışarıda

.....

Pavel yağmurluğunu giyip dışarı çıkmak istedi; ama dışarı

.....

Meğer yağmur .....

Etkinlik Örnekleri: 13

Benim mesleğim ne?

.....

.....

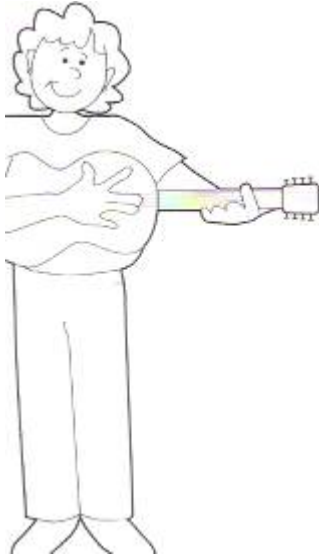
.....

Etkinlik Örnekleri: 14

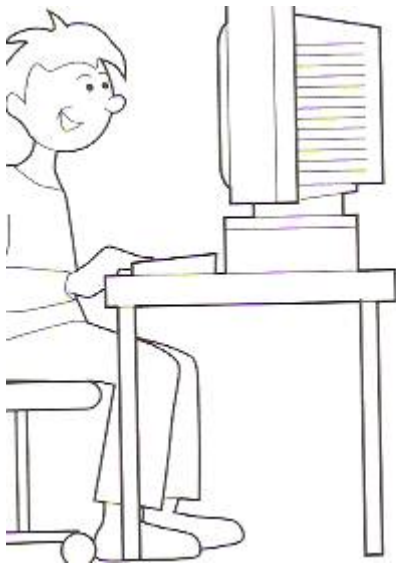

Resim yapıyorum.

.....

.....

.....

.....

Etkinlik Örnekleri: 15

Çocuk

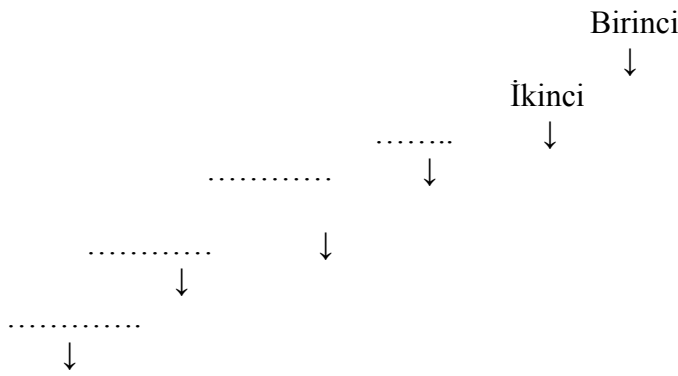
Çocuk – lar

Ayak

Ayak – .....

Etkinlik Örnekleri : 16

Etkinlik Örnekleri: 17

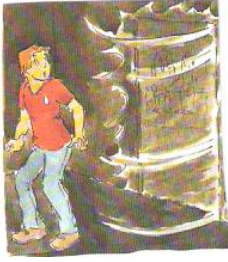
A

B

C

Ç

D

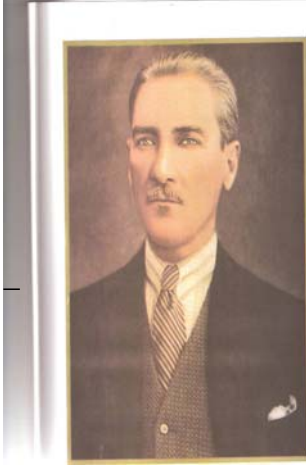

E

Önce Ne Oldu?!

Etkinlik Örnekleri: 18

Örnek Çalışma:

- ___ Atatürk kimdir?
- ___ Atatürk Türklerin bağımsızlık lideridir. ✓
- ___ Atatürk ne zaman, doğdu?
- a. Atatürk, 1881’de doğdu. ✓
- b. Atatürk, 1981’de doğdu.
- ___ Atatürk, nerede doğdu?
- a. Atatürk Selânikte doğdu. ✓
- b. Atatürk Kıbrıs’ta doğdu.

1.

- ___ Elvis Presley kimdir?
- a. Elvis Presley Amerikalı bir şarkıcıdır.
- b. Elvis Presley Çinli bir şarkıcıdır.

2. ____ Leonardo da Vinci kimdir?

- a. Leonardo da Vinci bir yazardır.
- b. Leonardo da Vinci İtalyan bir ressamdır.

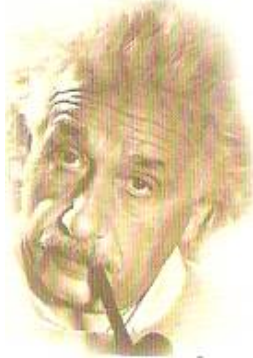
3. ____ Çarli Çaplin (Charlie Chaplin) kimdir?

- a. Çarli Çaplin İngiliz komedyendir.
- b. Çarli Çaplin İngiliz heykeltıraştır.

4. ____ Albert Einstein kimdir?

- a. Albert Einstain Alman bilim adamıdır.
- b. Albert Einstain Almanyalı bir sanatçıdır.

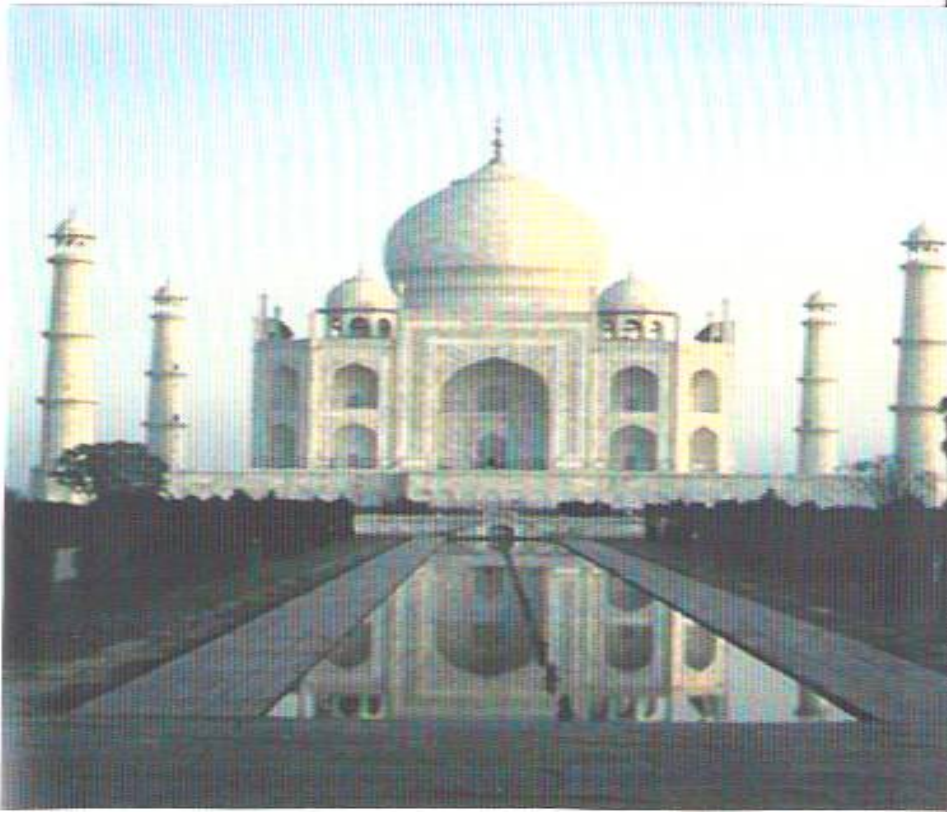
Etkinlik Örnekleri: 19

Türkiye

- ___ Bayramda Türkiye'ye gideceğim.
- ___ Ben bayramda KKTC'de kalacağım.
- ___ Sana Türkiye'den kart göndereyim mi?
- ___ Sen dönmeden gelir mi?
- ___ Üç günde gelirmiş.
- ___ Sen ne zaman döneceksin?
- ___ On beş gün sonra.
- ___ Olur. Teşekkür ederim. Sana iyi yolculuklar.

Hindistan

- _ Yaz tatilinde Hindistan'a gideceğim.
- _ Yalnız mı gideceksin?
- _ Hayır, ailemle gideceğim.
- _ Hindistan'a niçin gideceksiniz ?
- _ Ailem Taç- Mahal'i görmek istiyor.
- _ Benim için bir resmini çeker misin?
- _ Olur, çekerim.
- _ Teşekkür ederim.

Etkinlik Örnekleri: 20

_ Spor yapmayı sever misin?

_ Evet.

_ Hangi sporları yapıyorsun?

KONUŞALIM

Ne yapıyor?

Ne yapmalı?

Ne yapmamalı?

Ne olmuş? Kim yapmış? Niçin olmuş?

Nerede olmuş? Ne yapmalı? Ne yapmamalı?

Etkinlik Örnekleri: 22

Kitabını ....aç.....

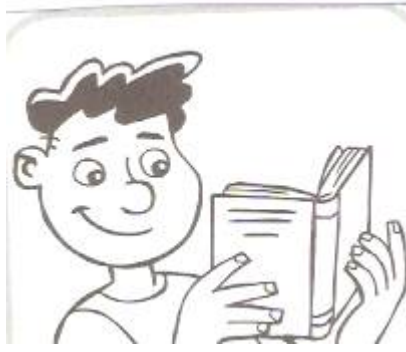
Kitabını .....

Kalem

Tekrarla

.....

Kitap .....

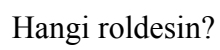

Müzik .....

.....

Yeşilçama Hoş Geldiniz

[illegible]

Uygulama Örnekleri: 1

SINAV Soruları		Na9La
1) Alfabe'yi yazmız?		anVar
2) Sayılan 20'ye kadar yazınız?		2D 1599

1 2 3 4 5 6 7 8
Bir iki üç dört beş altı yedi sekiz
9 10 11 12 13 14
dokuz on onbir oniki on üç on dört
15 16 17 18
on beş on altı on yedi on sekiz
19 20 21 22
on dokuz yirmi yirmibir yirmi iki
23 24 25 26
yirmi üç yirmidört yirmibeş yirmi altı
27 28
yirmiyedi yirmisekiz

A a o o
B b ö ö
C c p p
D d s s
E e t t
F f u u
G g v v
H h y y
I i z z
K k
L l
M m
N n

Uygulama Örnekleri: 2

Kazanım: Komutları anlayıp yerine getirebilecek

Etkinlik Örneği 2 :

a. Sessiz olun!

b. Ayağa kalkın

c. Oturun

d. El kaldırın

e. Kitaplarınızı açın

f. Kitaplarınızı kapatın

Uygulama Örnekleri: 3

Kazanım: Bir konuşmayı, yazıyı vs. tamamlamak için listeden kelime seçebilecek.

Etkinlik Örneği 1 :

Günaydın

Yardım edebilir miyim?

Kaç beden giyorsunuz?

Hangi renk olsun.

Bu olur mu?

Bu nasıl?

45 lira.

Günaydın

beyaz

12

12 beden giyorum.

beyaz olsun.

45

Hayır

Hayır, lütfen.
Bir elbise istiyorum.

Hayır, bunu beğenmedim.

Bu güzel.
Kaç para?

Uygulama Örnekleri: 4

Kazanım: Kendi ve ailesi hakkındaki basit bilgileri anlatabilecek.

Etkinlik Örneği 1

A....

_ Merhaba, ben Aroma

_ Merhaba, ben *Pavel*

_ Nasılsın?

_ İyiyim, teşekkür ederim... Sen nasılsın

_ Ben de iyiyim teşekkür ederim.

B...

_ Günaydın.

_ *Günaydın* Kaçınıcı sınıftasın?

_ *6*..... sınıftayım. Sen *kaçınıcı* sınıftasın?

_ Ben de altıncı sınıftayım.

C....

_ Nerede oturuyorsunuz?

_ *Girne*'de oturuyoruz.

_ Siz *nerede*..... oturuyorsunuz.

_ Biz de *Girne'de* oturuyorsunuz.

D.....

_ Annen çalışıyor mu?

_ Evet, çalışıyor.

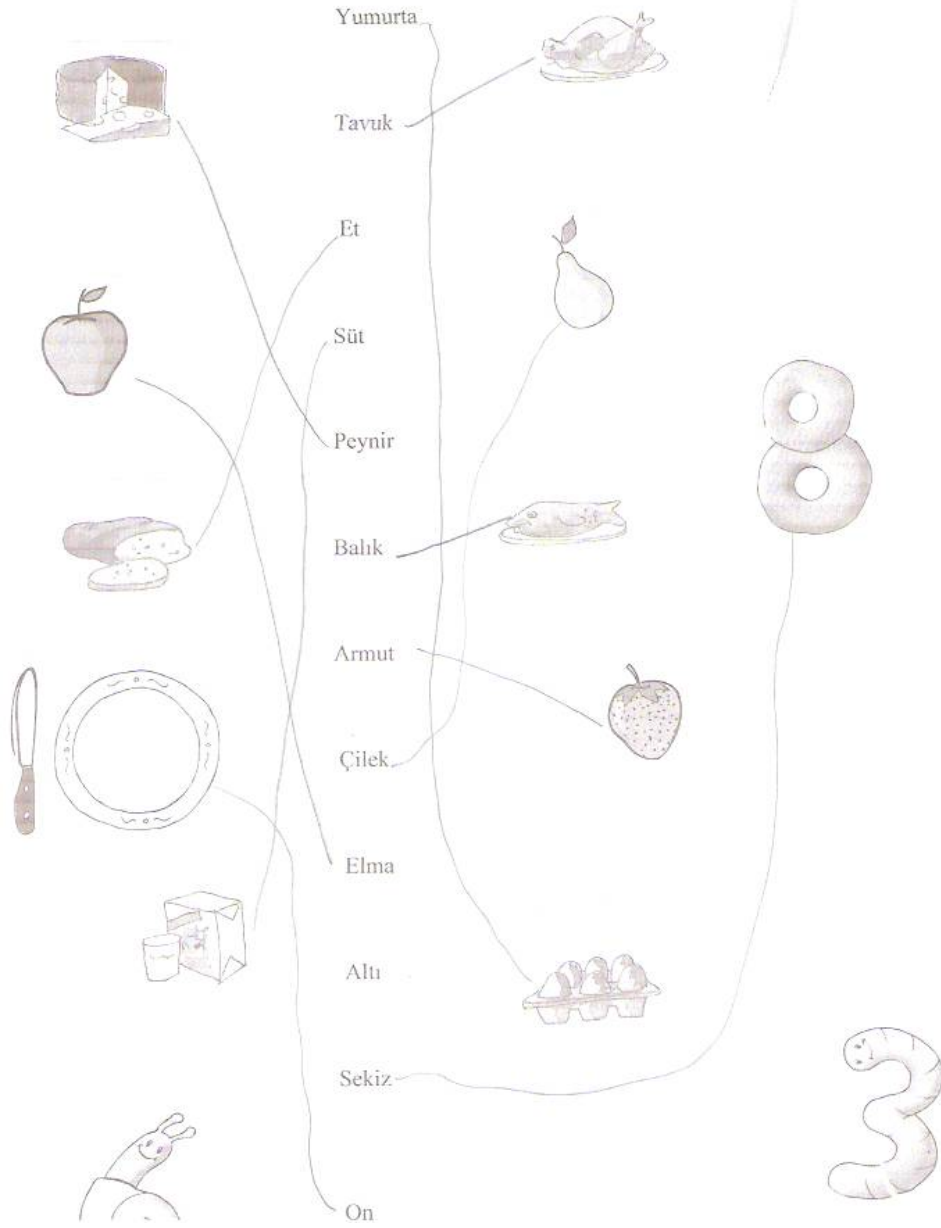
_ Senin annen *çalışıyor* mı .

_ Evet, *çalışıyor*?

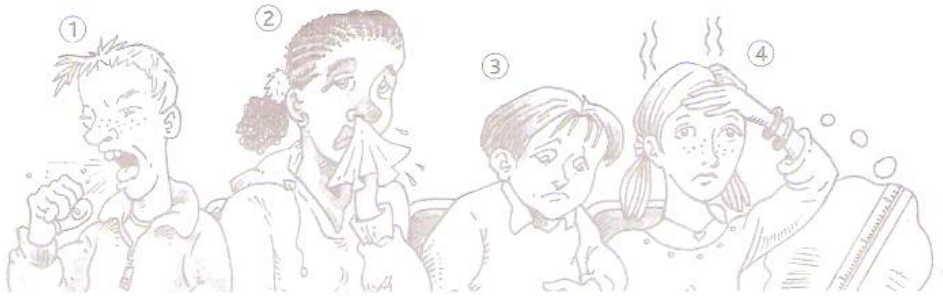
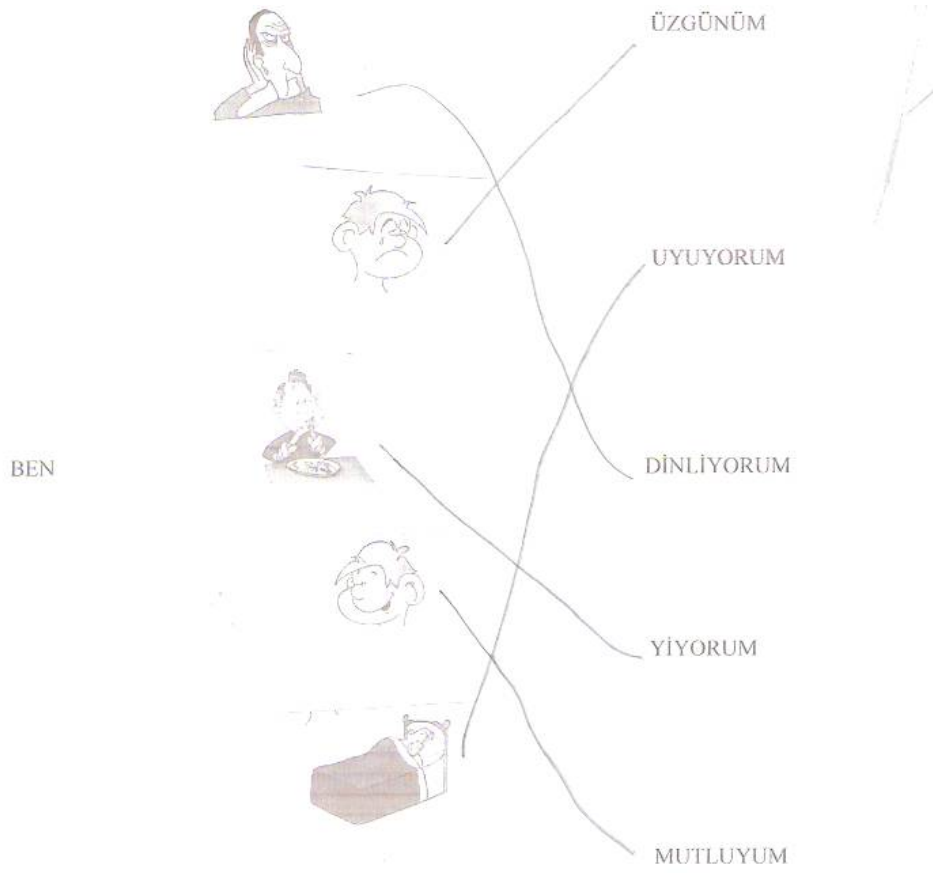
Uygulama Örnekleri: 5

Kazanım: Kelimeleri resimlerle ilişkilendirebilecek.

Etkinlik Örneği 1 :

Uygulama Örnekleri: 6

Uygulama Örnekleri: 7

Acrofta Ljake

910 2812

GEÇMİŞTEKİ OKULUM VE AKTODAŞLARIM

Benim Giliğim okulun "Gormint school" dir. ve okulun çok güzel okulmuşdu dedim ve iğnemi herşeyin çoklarını kendimle bulurdum. Orada hademle doktor. Okulumda kentin yattır.

Bizim oradaki dersleri Pek fazla dersleri yoktur. ama dersler
Göt Zordur. en Göt das İngilizce ve matematik ders verilir.
Orda matematik Göt Zordur. Arkadaşlarım ise onlara ile Göt idi
anlasın. 2. his bir zaman birbirimize ~~çok~~ ~~çok~~ ~~çok~~ her zaman birbirimize
bir bir arkadaşlık edekt. birlikte çalışırız. Arkadaşlarımı benim için
ve ya çalışmak içinde bizi de ben onlara si Jordan. kafa Sonu Bösen
arkadaşlarımı birlikte olan oynarız dersleri çalışırız. ordaki okulumuzda
haftada bir te 2 saat olurdu. bağcını da arkadaşlarım ile geçirdik
akşamı kadar arkadaşlarımı sezerim. okulumuz köyde olduğu için
güncel olarak gidirdik.

Bazen arkadaşlarımı, öğretmenlerimi ve okulumu çok özledim. Ama Annem bu sefer Paris'te gitti için bize söyledi ki orda okula döğümüze ve bazı arkadaşlarımda bulupmız. Ama baxatı anladım

Uygulama Örnekleri: 8

Mine Hoca Bizden ~~onam~~ geçen hafta aynaya ince, buzlu cam
Yan kestir, uthu, çikolata kutusu istedi ama unutum Önumda
hafta hepsini ~~getirdim~~ getirecem. Özür dilerim. Getire
cem söz veriyorum hanım

2004 yılında
Ben Moldovadan Annemle geldim.
Yanımda pek çok şey getirmedim Sadere
giysisi. Annem buraya gelirken Babamla
tanıştı culaniler çok mutlunuz!!!

Ben İngiltere / Londra'dan geliyorum. Oradaki gittiğim okul
Burnt ash primary School. Gelirken ben yanımda birkaç defter,
Kitap getirmiştim, Baulumda Elbiseler, play station 2, ve okuma
kitabı getirmiştim. Benim ile birlikte babam, ~~annem~~ annem
kardesim gelmişti.

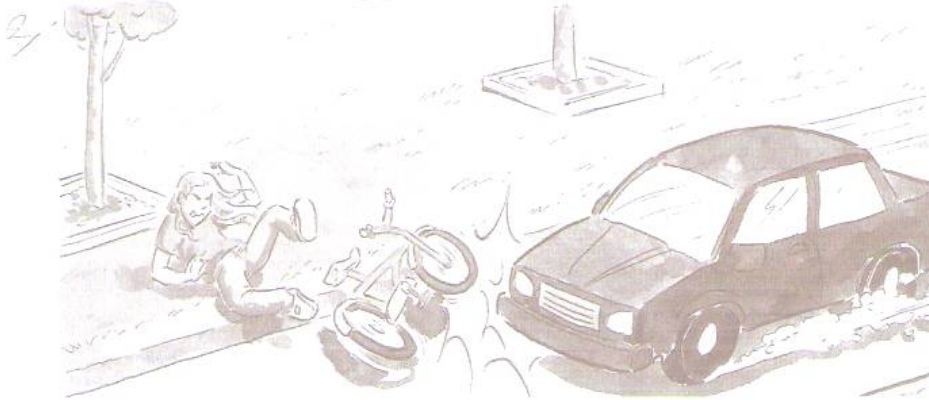
Etkinlik Örneği: 25

Kazanım: Basit anlatımları yapabilecek

Etkinlik Örneği 2:

Konuşma Kartları

1. /

Dersin Adı: Türkçe

Tema (4) : Çevremiz

* Çevremizi Koruyalım

* Küresel Çevre Kirlenmesi

Süre : 10 ders saati

Öğrenci Sayısı: 20 öğrenci

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatım, Soru cevap, Bireysel ve
Grup Çalışması,

Araç- gereç ve Materyaller: Ders notları, resimler, sözcük kartları

Genel Kazanımlar:

1. Çevremiz ” teması tamamlandığı zaman öğrenciler:

- a. (Adada yaşayan) Hayvan isimlerini
- b. Çevresinde görebileceği ot, çiçek isimlerini
- c. Korunması gereken çiçeklerin isimlerini
- d. Çevresinde olan turistik yerlerin isimlerini
- e. Basit yönergeleri (dikkat, koparma, atma vb.)
- f. Özür dileme , teşekkür etme vb. sözcükleri
- g. Okul içinde veya sınıfta yapılan basit duyuruları
- h. Gördüğü veya duyduğu bir olayı / kişiyi tam ve doğru olarak söyleyebilecek/ dinlediği – okuduğu zaman anlayabilecek/ yazabilecek.

Birinci temada yer alan dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri ile ilgili kazanımlar bu tema da pekiştirilecek.

Dilbilgisi:

1. Türk alfabesini anlamına uygun seslendirebilmek.
2. Heceleri seslendirebilmek
3. İsmi beş halini anlamını ve yazılışını tanımak ve kavramak.
4. Etkinliklerde işlenen bileşik kelimeleri tanımak.
5. Varlıkların yaptıkları iş ve eylemleri bildiren kelimeleri tanımak. (ör: kalemle çizdim).

6. Olumlu olumsuz sözcükleri kavrayabilmek.
7. Etkinliklerde işlenen eş ve zıt anlamlı sözcükleri kavramak.
8. Etkinliklerde geçen yapım ekleriyle türetilen sözcükleri kavramak

Kazanımlar:

A-2

Sınırlı dil kullanımı diye belirlenen bu seviyede öğrenci, dolaysız anlatımlarda cümleleri ve sıkça kullanılan tabirleri anlayabilir (örneğin kişinin kendisiyle, ailesiyle, alışverişle, iş ve yakın çevreyle ilgili bilgiler). Basit ve rutin durumlarda anlaşılabilir, bilinen ve alışılmış konuların basit ve doğrudan aktarımını yapabilir basit anlatımlarla geldiği yeri eğitimini yakın çevresini ve doğrudan ihtiyaca yönelik durumları anlatabilir.

A-2 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Günlük konuşmaları eğer konuşmacı açıkça, yavaşça konuşursa anlayabilecek.
- b. Kişiler yavaş ve açık konuştuklarında çevresindeki bir tartışmanın ana konusunu tespit edebilecek.
- c. Günlük yaşama ilişkin (temel kişisel ve ailesel bilgi, alışveriş, yerel bölge, iş vb.) sözcük ve ifadeleri anlayabilecek.
- d. Kısa basit mesajların ve anonsların temel konusunu anlayabilecek.
- e. Yavaş ve açık ifade edilen günlük konularla ilgili kayıtlı metinlerdeki temel bilgileri anlayabilecek.
- f. Televizyon haberleri görüntüyle verildiğinde (röportaj ve kaza haberleri gibi) kolaylıkla anlayabilecek.

A-2 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. İyi düzenlenmiş ve resimlerle desteklenmiş olduğunda, rakam ve isimlerin önemli rol oynadığı haber özetlerinin ya da gazete makalelerinin temel konularını anlayabilecek.
- b. Yazarının günlük yaşamından bahsettiği ya da sorguladığı kişisel bir mektubu anlayabilecek.
- c. Futbol oynamak için buluşma zamanını belirten ya da işe erken gelmesini isteyen türde arkadaşlarından gelen basit yazılı mesajları anlayabilecek.

- d. Boş zaman aktiviteleri ve sergilerle ilgili broşürlerdeki en önemli bilgileri anlayabilecek.
- e. Reklamlardaki (araba, bilgisayar, ev ve evin büyüklüğü ve fiyatı) en önemli bilgileri anlayabilecek.
- f. Umumi telefonlar gibi özel aletlerin nasıl kullanılacağına ilişkin basit talimatları anlayabilecek.
- g. Bilgisayar programlarının nasıl kullanılacağına ilişkin basit talimatları ve mesajları anlayabilecek.
- h. Basit bir dille yazılmışsa fikri olan konulara ilişkin kısa metinleri anlayabilecek.

A-2 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Dükkan postane ya da bankada basit işlemleri yapabilecek.
- b. Toplu taşıma araçları için bilet satın alabilecek.
- c. Yolculukla ilgili bilgi alabilecek.
- d. Yemek ya da içmek için bir şeyler sipariş edebilecek.
- e. Ne istediğini belirterek ve fiyat sorarak basit satın almalar gerçekleştirebilecek.
- f. Bir harita ya da plana bakarak yön tarifi isteyebilecek ya da verebilecek.
- g. Kişilere nasıl olduklarını sorup cevaplarına tepki verebilecek.
- h. Davetler yapabilecek ve gelen davetiyeleri yanıtlayabilecek.
- ı. Özür dileyebilecek ve özürleri kabul edebilecek.
- i. Hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyleri söyleyebilecek.
- j. Diğer kişilerle ne yapacağına, nereye gideceğine, buluşma planlarına yönelik konuşabilecek.
- k. Kişilere işte ve boş zamanlarında neler yaptıklarını sorabilecek ve bu tür soruları cevaplayabilecek.

A-2 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Kendinden ve ailesinden bahsedebilecek ve kişileri tanıtabilecek.
- b. Yaşadığı yeri tanımlayabilecek.
- c. Olayların ana hatlarını aktarabilecek.
- d. Eğitimimi, özgeçmişimi, önceki ve şu andaki konumunu anlatabilecek.

- e. Basit bir şekilde hobilerimden ve ilgi alanlarımdan bahsedebilecek.
- l. “Geçen hafta sonu”, “son tatilim” gibi geçmiş aktiviteleri ve kişisel deneyimlerini anlatabilecek.

A-2 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Kısa ve basit mesajlar yazabilecek.
- b. Basit tümcelerle bir olayı anlatabilecek ve ne, nerede, ne zaman oldu (örneğin bir parti ya da kaza) rapor edebilecek.
- c. Günlük hayatına ilişkin (kişiler, yerler, iş, okul, aile, hobi) basit metinler yazabilecek.
- d. Özgeçmişini soran bir belgeyi doldurabilecek.
- e. Basit ifade ve tümcelerle (aile,okul,iş, hobiler konusunda) kendini bir mektupta kısaca tanıtabilecek.
- f. Basit selamlama, hitap, istek ya da teşekkür ifadelerini kullanarak bir mektup yazabilecek.
- g. “ve”, “ancak”, “çünkü” gibi sözcüklerle bağlanmış basit tümceler yazabilecek.
- h. Olayların kronolojik sırasını gösteren (ilkin, sonra, daha sonra, sonradan) sözcükler kullanabilecek.

Örnek Çalışma Metni

Çevremizi Koruyalım

Dağlar, ovalar, ormanlar, göller, denizler, ırmaklar doğal çevreyi oluştururlar. Uygarlık, kırlarda, köylerde doğal çevrede yaşayan insanları, şehirlere taşıdı. Şehirlerde çevre sorunları ortaya çıktı. Başlıca çevre sorunları, su, hava ve toprak kirlenmesidir. Su kirlenmesiyle deniz hayvanlarının yaşam ortamları bozulur. Hava kirliliği daha çok yakıtların gereği gibi yakılmaması sonucu ortaya çıkar. Kirli hava solunum yolları hastalıklarını artırır. Toprak kirlenmesi; çeşitli ilaç ve gübrelerle toprağın tarıma elverişsiz duruma gelmesidir. Toprak kirlenmesi toprağın verimini azaltır. Bitki hastalıklarını çoğaltır.

Örnek Çalışma Metni

Küresel Çevre Kirlenmesi

Bu yılın yaz başlarında başlayan yağmur dönemi, dünyayı etkisi altına aldı. Bir süre önce Trabzon’da yaklaşık üç saat süren yağmur, Sümene ilçesi ve haritadan silinen Beşk y beldesinde büyük mal ve can kaybına yol açtı. Yağışların etkili olduğı Çin’in birçok bölgesinde barajlar yıkıldı. Sel, eyl l n ortasında Meksika’nın Chiapas ( iapas), eyaletinin Valdivia (Valdivya) köyünü yok etti. Dünyadaki benzer sel baskınları sebebiyle yaklaşık 14 milyon kişi evini terk etmek zorunda kaldı.

Basından – 3 Ekim 1998

Etkinlik  rnekleri: 26

 evre

Deprem

Dev Dalgalar

Sel Felaketi

Fırtına

Yanardağ

Dersin Adı: Türkçe

Tema 5 : Sağlığımız

* Diş Ağrısı

Süre : 6 ders saati

Öğrenci Sayısı: 20 öğrenci

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatım, Soru cevap, Bireysel ve

Grup Çalışması,

Araç- gereç ve Materyaller: Ders notları, resimler, sözcük kartları

Genel Kazanımlar:

B-1

Bağımsız dil kullanımı olarak tanımlanan bu seviyede, okul, iş boş zamanlar vb. gibi konularda standart dil net bir şekilde kullanıldığında konunun ana noktalarını anlayabilir. Seyahatlerde hedef dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabileceği çoğu durumların üstesinden gelebilir, bilinen konularda ve kişisel ilgi alanlarında basit düzeyde ve konuları ilişkilendirerek kendini ifade edebilir yaşadığı olay ve deneyimleri hayallerini umutlarını ve hedeflerini anlatabilir görüşlerini kısa olarak gerekçelendirebilir ve açıklama yapabilir.

B-1 düzeyinde, dinleme becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Zaman zaman bazı sözcük ve deyimlerin tekrarını istemek zorunda kalsa da günlük bir konuşmayı takip edebilecek.
- b. Genel olarak bir konuşmanın ana hatlarını, konuşma standart dilde açıkça ifade edildiği sürece takip edebilecek.
- c. Kısa bir öyküyü anlayabilecek ve sonra ne olacağına ilişkin varsayımlar oluşturabilecek.
- d. Radyo haberlerinin ana hatlarını anlayabilecek.
- e. Televizyon programlarındaki bildiği konuların ana hatlarını anlayabilecek.
- f. Günlük aletlerin kullanım yönergeleri gibi basit teknik bilgiyi anlayabilecek.

B-1 düzeyinde, okuma becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Günlük konularda kısa gazete haberlerinin ana konularını anlayabilecek.
- b. Belli bir konuda yanlı görüş bildiren makale ve görüşmeleri okuyup anlayabilecek.
- c. Bildiği bir konuda yer alan bilinmeyen sözcük ve deyimlerin anlamını tahmin edebilecek.
- d. Bir haber gibi kısa metinlere göz gezdirip kim yapmış, ne olmuş ve nerede olmuş konularına ilişkin bilgiyi bulabilecek.
- e. Basit mesajları ve iş mektubu gibi resmi mektupları anlayabilecek.
- f. Özel mektuplardaki olaylar, duygular ve dilekler bölümlerini anlayabilecek.
- g. Belirgin bir yapılanma gösteren bir öyküdeki ana konuyu (en önemli bölüm, olay ve öyküdeki rolleriyle) anlayabilecek.

B-1 düzeyinde, sözel etkileşim becerisi için öngörülen hedefler :

- a. Bildiği konulardan bahseden bir konuşmayı başlatabilecek,, sürdürebilecek ya da bitirebilecek.
- b. Zor olsa da bir konuşma ya da tartışmayı sürdürebilecek.
- c. Yolculuk planlarında ya da yolculuk sırasında çıkması olası çoğu durumda derdini anlatabilecek.
- d. Ayrıntılı yön tarifi isteyebilecek ve anlatılanları takip edebilecek.
- e. Şaşırma, mutluluk, üzüntü, ilgi ilgisizlik gibi duyguları ifade edip tepki verebilecek.
- f. Bir tartışmada görüşlerini belirtebilecek ya da başkalarınınkini sorabilecek.
- g. Bir görüşe katıldığını ya da katılmadığını kibarca ifade edebilecek.

B-1 düzeyinde, sözel üretim becerisi için öngörülen hedefler:

- a. Bir öyküyü anlatabilecek.
- b. Deneyimlerini, duygu ve tepkilerini de katarak ayrıntılarıyla ifade edebilecek.
- c. Rüyaları, hırsları, umutları ifade edebilecek.
- d. Planlarını, niyetlerini, ve olanları açıklayabilecek.
- e. Bir kitap ya da filmin konusu hakkında bilgi verebilecek veya düşüncelerini söyleyebilecek.
- f. Metne sadık kalarak kısa bir yazıyı sözlü olarak basit bir dille anlatabilecek.

B-1 düzeyinde, yazma becerisi için öngörülen hedefler:

- a. İlgi alanına ilişkin konularda, kişisel görüşlerini ve bakış açısını belirten sade bir metin yazabilecek.
- b. Okul gazetesi vb. yerlerde olaylar ya da deneyimleriyle ilgili basit metinler yazabilecek.
- c. Arkadaşlarına ya da yakınlarına gelişmeler, haberler, olaylar hakkında bilgi almak için kişisel mektuplar yazabilecek.
- d. Kişisel bir mektupta bir kitap, bir film ya da gittiği bir konserle ilgili bilgiler verebilecek.
- e. Bir mektupta acı, sempati, ilgi, mutluluk gibi duygularını ifade edebilecek.
- f. Bir ilana başvurabilecek; bir araba ya da akademik kursla ilgili daha geniş ve ayrıntılı bilgi isteyebilecek.
- g. Arkadaşlarına ya da iş arkadaşlarına kısa bilgiler gönderebilecek ve onlardan bilgi isteyebilecek.
- h. Özgeçmişini kısaca yazabilecek.

Örnek Çalışma Metni

Diş Ağrısı

Gelinin babasının evi, büyük bir bahçenin ortasında şehir içinde bir kır köşkü gibiydi. Aile reisleri toplanmışlar; düğünü bu evde yapmayı münasip görmüşlerdi. Pek de güzel olmuştu. Davetliler birer ikişer gelmiş, küçük sevimli, neşeli bir toplantı olmuştu. Damadın dişi, tam davetlilerden bir avukat herkesi yılışık yılışık güldüren tatlı bir nutka giriştiği sırada tuttu. Ah bu alçak diş! Bu oyunu ona kaçınıcı defa oynuyordu. Ha bugün gideyim dişçiye ha yarın derken ağrı kesilir, en umulmadık zamanda yavaş yavaş , acaba diş ağrısı mı değil mi derken bütün şiddetiyle yeniden başlardı.

Sait Faik

Metin Çalışması

1. _ Dişim çok ağrıyor.

_ ..... gitmelisin.

A) Diş doktoruna ..... B) Doktora .....

1. Anlamına uygun eşleştir

Damat	bahçeli ev
Münasip	evlenecek erkek
Köşk	uygun olan
Aile reisi	ailenin büyükleri
Davetli	çağrılan kişi

2. Eksik sesleri tamamla.

“Damad..... diş... ağrıyor.

A) ...ın ...i B) ....nın i

3. Damadın dişi avukat konuşmaya başlayınca ağrıldı.

A) Doğru B) Yanlış

4. Damadın dişi ilk defa düğünde ağrıldı

A) Doğru B) Yanlış

5. “Nutka girişmek .” ne demektir?

A) Konuşmak B) Susmak

6. Anlamalı cümle kur.

Davetliler/ ikişer/ birer/ gelmiş.

A) Davetliler, ikişer birer gelmiş.

B) Davetliler birer ikişer gelmiş.

6. Anlamalı paragraf oluştur.

1. Aile reisleri düğün yerine karar verdiler.

2. Davetlilerden bir avukat konuşurken damadın dişi ağrıldı.

3. Davetliler birer ikişer geldiler.

4. Düğün gelinin babasının evinde oldu

A) 1- 4- 3- 2 B) 1-2-4-3-

Örnek Çalışma: 1

“ Pavel, Sergey ve İgor cumartesi saat iki buçukta buluşmak için anlaştılar. Sergey kütüphanede buluşmak istedi çünkü evi kütüphaneye yakındı. Pavel, kütüphanede buluşmak istemedi çünkü evi oraya uzaktı. . İgor okulun bahçesinde buluşmak istedi çünkü orada basketbol oynamak istiyordu.”

1. Kim / Kimler buluşmak istiyordu?

A) Sergey ve İgor buluşmak istiyor, Pavel buluşmak istemiyor.

B) Pavel, Sergey, İgor buluşmak istiyor.

C) Pavel, İgor ile buluşmak istedi, ama İgor istemedi.

2. Sergey nerede buluşmak istiyordu?

A) Sergey kütüphanede buluşmak istedi.

- B) Sergey basketbol oynamak için kütüphanede buluşmak istedi.
- C) Sergey okulun bahçesinde buluşmak istedi çünkü evi oraya uzaktı.

3. İgor, niçin okulun bahçesinde buluşmak istiyordu

- A) İgor, evi okula yakın olduğu için okulun bahçesinde buluşmak istedi,
- B) İgor, basketbol oynamak için okulun bahçesinde buluşmak istedi.
- C) İgor, okulu çok sevdiği için okulun bahçesinde buluşmak istedi.

5 BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar yer almaktadır. Bu bağlamda önce araştırmanın problemi ve alt problemleri doğrultusunda öğretmen ve öğrencilerden toplanan verilere dayalı bulgulara; daha sonra Türkçe öğretimine alınan yabancı öğrencilerin uygulama öncesi, uygulama süreci ve uygulama sonrası yapılan değerlendirmelerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Bulgular yorumlanırken:

1. Öğretmenlerle ilgili bölümde;

- a. Öğretmenlerin branşı ve hizmet yılı ile ilgili bilgiler;
- b. KKTC'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ders esnasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili gözlemleri;
- c. Ders işlerken kullandıkları sınıf içi yöntem, teknik ve etkinlikler;
- d. Sınıf içi yöntem, teknik ve etkinliklerin seçiminde ders kitabının etkisi;
- e. Sınıf ortamlarının yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapılmasına olanak tanıyıp tanımadığı ile ilgili cevapları değerlendirilmiştir.

2. Öğrencilerle ilgili bölümde , birinci aşamada:

- a. Girne bölge okullarında okuyan öğrencilerin geldikleri ülkelere göre dağılımı,
- b. Öğrenci ailelerinin yerleşim yerleri,
- c. Öğrencilerin yaş dağılımı ile ilgili kişisel bilgiler;

İkinci aşamada, kişisel bilgi formunu öğretmen desteği almadan dolduran öğrenci grubunun :

- a. Öğretmenimin anlattıklarını en iyi nasıl öğrenebilirim?
- b. En iyi nasıl öğrenebilirim?
- c. İletişim kurma beceri düzeyi;

Üçüncü aşamada kişisel bilgi formunu öğretmen desteği olarak dolduran öğrenci grubunun Türkçe dil beceri düzeyini ölçebilmek amacıyla hazırlanmış, resimlendirilmiş seçeneklerle sorulan:

- a. Okul ortamında görülebilecek nesneleri tanıma,
- b. Sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma,
- c. 37 eylem resminin yer aldığı, günlük eylemleri tanıma ile ilgili cevapları değerlendirilmiştir.

3. Türkçe öğretimi amaçlı uygulama sürecinde:

- a. “Deney grubu ile kontrol grubunun Türkçe dil becerileri başlangıçta anlamlı bir fark göstermekte midir?
- b. 1. temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?
- c. 2. temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?
- d. 3. temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?
- e. 4. temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?
- f. 5. temanın bitiminden sonra yapılan değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?” başlıkları altında ele alınmış ve elde edilen veriler SPSS – 15.0 paket programında ilişkisiz örneklem t- testi ve ilişkili örneklem t- testi yapılarak tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Yabancılar için Türkçe öğretim programının oluşturulmasında verilerinden yararlanılan grupların dağılımı tablo 1’de verilmiştir.

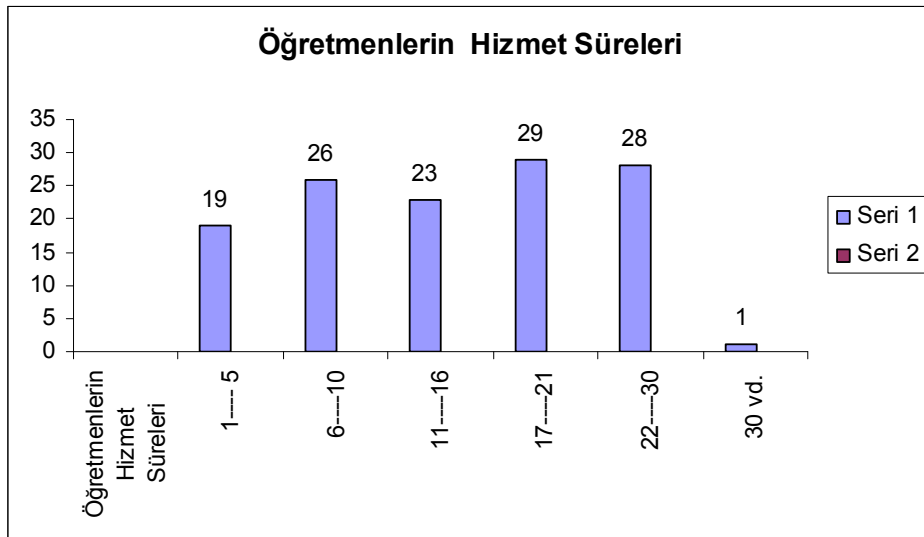
Tablo 1. Araştırmaya Katılan Grupların Dağılımı

	N
Öğretmen	126
Az Türkçe Bilen Yabancı Öğrenci	69
Çok Az Türkçe Bilen Yabancı Öğrenci	49

5.1 Öğretmenlere Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını Gösteren Şekiller ve Yorumları

Yabancılar Türkçe öğretimine yönelik yapılan çalışmaların en önemli veri kaynaklarından biri öğretmenlerdir. Öğretmenler hizmetleri süresince yabancı öğrencilerin bulunduğu ortamı ve yaşadıkları sorunları birebir gözlemlemiş kişilerdir. Bu nedenle hazırlanan anket formunda öğretmenlere hizmet sürelerine ve branşlarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu araştırmaya, Girne bölge okullarından, hâlen meslekte olan, farklı branşlardaki 126 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin hizmet sürelerinin dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Şekil 1’de görüldüğü üzere öğretmenlerin hizmet sürelerine göre dağılımı, mesleğinin son döneminde olanlar dışında hemen hemen eşittir. 22-30 yılları arasında olanlar %22, 17- 21 yılları arasında olanlar %23, 11- 16 yılları arasında olanlar %18, 6-10 yılları arasında olanlar %21, 1- 5 yılları arasında olanlar %15 ‘tir.

Öğretmenlerin meslekte bulunma süreleri, KKTC'ye gelen yabancı öğrencileri tanıma ve değerlendirmede, izlenimlerinin sürekliliği olması sebebiyle yabancı öğrencilerin sorunlarının ve gereksinimlerinin tam ve doğru olarak belirlenmesinde önemli etkenlerdendir. Nitekim, öğretmenlerimizin ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ders esnasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili aşağıdaki gözlemleri, araştırmanın problemi ile de örtüşmektedir.

Öğretmenlere yönelik ankette yer alan 12 maddelik bölümde, öğretmenlerden sınıf içindeki gözlemlerine dayanarak öğrencilerin ders esnasında karşılaştıkları / karşılaşılabilecekleri sorunları işaretlemeleri istenmiştir. Öğretmenleri, aşağıdaki seçeneklerin tümünü işaretlediği için bir dağılım grafiğine gerek duyulmamıştır. Görülen odur ki öğretmenlerin hemen hepsi okullara Türkçe öğretiminden geçmeden gelen öğrencilerin sınıf içinde yaşadıkları bu sorunlar konusunda görüş birliğindedirler.

1. Hızlı konuşulan Türkçeyi anlamamak;
2. Türkçeyi akıcı bir şekilde konuşamamak;
3. Doğru vurgulama ve telaffuzda başarılı olamamak;
4. Konuşurken veya yazarken doğru sözcükleri seçememek;
5. Konuşurken veya yazarken sözcüklere gelen zaman, şahıs,çoğul vb. ekleri doğru seçememek;
6. Dilbilgisi kurallarına göre doğru cümle kuramamak;
7. Sosyal ilişkinin sağlıklı olması için gereken güzel konuşma kalıplarını kullanmada güçlük çekmek;
8. Hızlı okuyamamak;
9. Yazılı anlatımda yetersiz kalmak;
10. Her dersin içeriğindeki kelimelerin farklılık göstermesi nedeniyle derslerde anlatılanları anlamakta zorluk çekmek;
11. Anlatılanları not almakta yetersiz kalmak;
12. Öğrenmek için isteksiz olmak.

Öğretmenlerin öğrencilerin sınıf içinde yaşadıkları veya yaşama ihtimalleri olan sorunlar konusunda ayırım yapmaması ve tümünü işaretlemesi aslında tahmin edilen bir gerçeği belirgin hâle getirmektedir. Öğrencilerin, hızlı konuşulan Türkçeyi

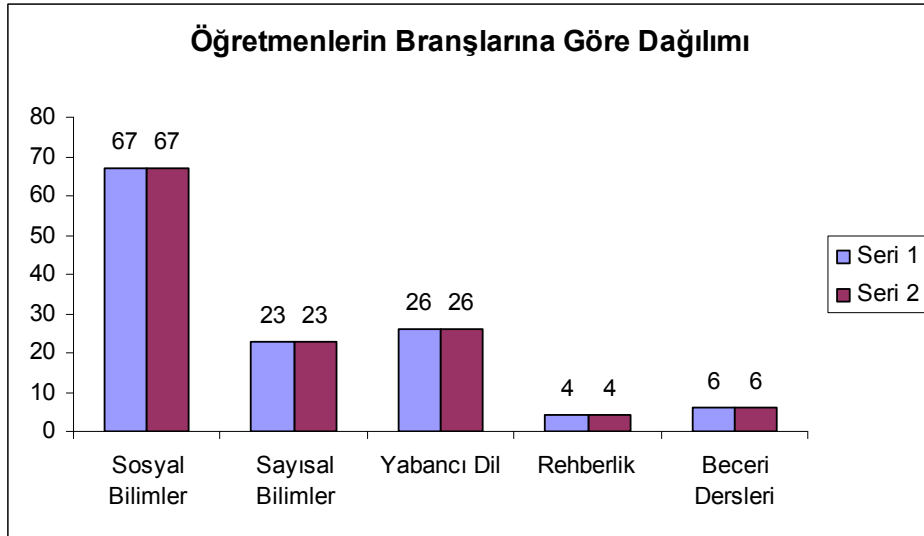

anlayamaması, anlatılanları not almakta yetersiz kalması Türkçe dinleme becerilerinin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin, Türkçeyi akıcı bir şekilde konuşamaması, doğru vurgulama ve telaffuzda başarılı olamaması, konuşurken doğru sözcükleri seçememesi, konuşurken sözcüklere gelen zaman, şahıs, çoğul vb. ekleri doğru seçememesi , sosyal ilişkinin sağlıklı olması için gereken güzel konuşma kalıplarını kullanmada güçlük çekmesi Türkçe konuşma becerilerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin, yazarken doğru sözcükleri seçememesi, yazılı anlatımda ve anlatılanları not almada yetersiz kalması, Türkçe yazma becerilerinin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin dinleme, konuşma yazma becerilerindeki yetersizlikleri onların okuma becerilerinin yetersizliği ile de ilişkilidir. Okuyarak da yeni bir şeyler öğrenemeyen bu öğrenciler her dersin içeriğinde farklı olan kelimeleri de öğrenememekte ve bu nedenle sadece Türkçe dersinde değil tüm derslerde anlatılanları anlamakta zorluk çekmektedirler.

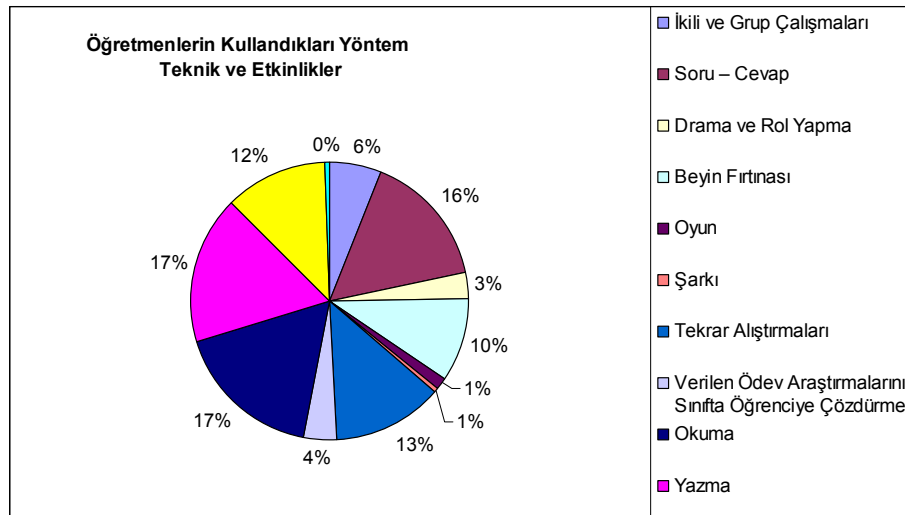
Şekil 2. Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Şekil 2’de de görüldüğü üzere öğretmenlerin %53’ü sosyal bilimler, %26’sı yabancı dil, %23’ü sayısal bilimler, %5’i resim, müzik, iş teknik vd. beceri dersler, %3’ü rehberlik alanlarında görev yapmaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin branşlara göre dağılımı, ilköğretimin ikinci kademesinde yer alan derslerin çoğunluğunun sosyal bilimlere yönelik olduğu dikkate alınırsa oldukça dengelidir. Çalışmanın içeriğinde öğretmenlere yönelik ankette yer alan “Ders işlerken kullanılan sınıf içi yöntem, teknik ve etkinlikler”; “Sınıf içi yöntem, teknik ve etkinliklerin seçiminde ders kitabının etkisi”; “Sınıf ortamlarının yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapılmasına olanak tanıyıp tanımadığı” ile ilgili soruların cevaplandırılmasında öğretmenlerin farklı branşlarda olması yöntem ve tekniklerin seçiminde, araç ve gerecin belirlenmesinde, sağlıklı sınıf ortamlarının oluşturulmasında oldukça etkili olacaktır.

Şekil 3. Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler

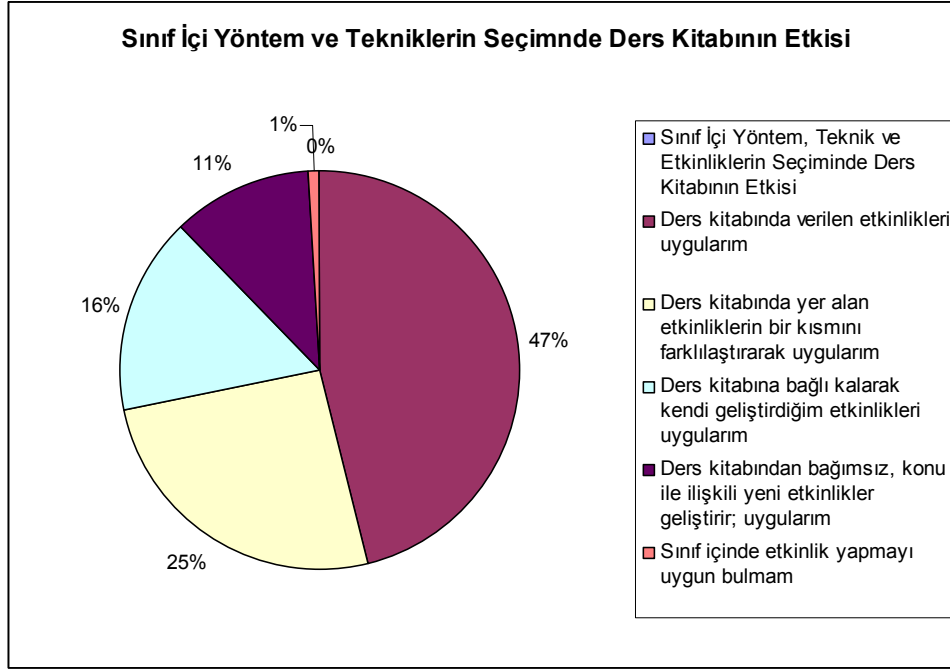
Çalışmada öğretmenlerden bir konunun bitimine kadar geçen sürede en çok kullandıkları yöntem, teknik ve etkinlikleri 1,2,3 ... şeklinde numaralandırmaları istenmiştir. Çizelge 3’te görüldüğü gibi öğretmenler bir konuyu bitirene kadar geçen süre içinde okumayı ve yazmayı %17’lik bir tercihle 1. sıraya, , soru- cevap tekniğine verdiği %16’lık bir tercihle 2. sıraya, beyin fırtınası etkinliklerini %12’lik bir tercihle 4. sıraya, tekrar alıştırmaların %13’lük tercihle 5. sıraya, drama ve rol yapma etkinliklerini %10’luk tercihle 6. sıraya, ikili ve grup çalışmalarına % 6’lık tercihle,7. sıraya, verilen ödev araştırmalarını öğrenciye çözdürme etkinliğini %4’lük bir tercihle 8. sıraya, %1 tercihle şarkı ve oyun etkinliklerini son sıraya koymuştur. Ankette “diğer” seçeneği de

öğretmenlerin tercihinə sunulmuş; ancak bu seçeneği seçen veya yazılı açıklama getiren olmamıştır.

Şekil 3'teki okuma, yazma, soru- cevap, beyin fırtınası ilgili veriler dikkate alındığı zaman öğretmenlerin ders esnasında okuma, yazma, dinleme ve konuşma etkinliklerine ders süresinin %63'ünü ayırdığı görülmektedir. Dinleme ve konuşma becerilerinin gelişiminde de oldukça etkili olan soru- cevap tekniğinin ve beyin fırtınasının kullanılması öğretmenlerin öğrenci merkezli, aktif öğrenmeyi ve yeni Türkçe öğretim programında da öngörülen yapılandırmacı yaklaşımı benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenler ders sürelerinin % 13'ünü tekrar alıştırmalarına ayırdıklarını belirtmişlerdir. Bu da öğretmenlerin bir konunun öğrenilme sürecinde tekrarlarla öğrenmeyi pekiştirmenin öneminin bilincinde olduğunu gösteren sevindirici bir sonuç olarak görülmüştür.

Öğretmenlerin drama tekniğini ikili ve grup çalışmalarına göre daha çok kullanmaları dikkat çekici bir sonuçtur. Öğretmenlerle anket sonuçlarının paylaşıldığı sohbetlerde bu durum öğretmenlerce özetle şöyle açıklanmaktadır: “ İkili ve grup çalışmaları bu yaş grubu öğrencilerinin zaman zaman çok aktif veya çok pasif olmaları sebebiyle beklenen sonucu vermemektedir. Oysa drama tekniğinde bir grup çalışması içinde olsa da istenen her şey bireysel olarak da katkıyı gerektirecek şekilde düzenlenebilir.” Yine anket sonuçlarının paylaşıldığı sohbetlerde, öğretmenler, en son sıraya koydukları şarkı ve oyun etkinliklerini ancak öğrencilerinin çok yoruldukları veya sıkıldıkları hissine kapıldıkları zaman kullandıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 4. Sınıf İçi Yöntem ve Tekniklerin Seçiminde Ders Kitabının Etkisi

Şekil 4’te, öğretmenlerin %47’si ders kitabında verilen etkinlikleri aynen, %25’inin ders kitabında yer alan etkinliklerin bir kısmını farklılaştırarak, %16’sının ders kitabına bağlı kalarak kendi geliştirdiği etkinlikleri, %11’inin ders kitabından bağımsız konu ile ilişkili yeni etkinlikler geliştirip uyguladığını, %1’i ise sınıf içinde etkinlik yapmayı uygun bulmadığını belirtmiştir.

Şekil 4’te elde edilen bulgular dikkate alındığı zaman öğretmenlerin %47 gibi önemli bir çoğunluğunun ders kitabına önem verdiği ve ders kitabını aynen uygulamayı benimsedikleri görülmektedir. Öğretmenlerin %25’lik bir bölümünün de yine ders kitabına bağlı kalarak farklı etkinlikler geliştirmesi, %16’lık bir bölümünün de yine ders kitabına bağlı kendi geliştirdiği etkinlikleri kullanması bizi öğretmenlerin %88 gibi büyük bir çoğunluğunun ders kitaplarına ve içeriğine önem verdiklerini ve ders kitabını kullanmayı tercih ettiklerini sonucuna götürmektedir.

Öğretmenlerin zaman zaman ders kitaplarını beğenmediklerinden veya ders kitaplarının ihtiyaca cevap vermediği inancını geliştirdiklerinden konu ile ilişkili ancak ders kitabından bağımsız yeni etkinlikler geliştirerek derslerini işledikleri gözlemlenmektedir. Ne yazık ki eğitim sistemlerinin bu tür sorunları zamanında fark etmeyip öğretmeni desteksiz bırakması veya keyfi uygulamaları denetimsiz bırakması

öğretmenin bu tür bireysel davranışlar geliştirmesine neden olmaktadır. Öğretmenlerin %11'inin bu durumda olması ise olayın bu çalışmadan bağımsız ayrıntılı bir şekilde araştırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde öğretmenlerin sınıf içinde etkinlik yapmaması da oldukça düşündürücüdür. Dağılım içerisinde %1'lik bir bölümü kapsasa bile bu da ayrıca araştırılması gereken bir durumdur.

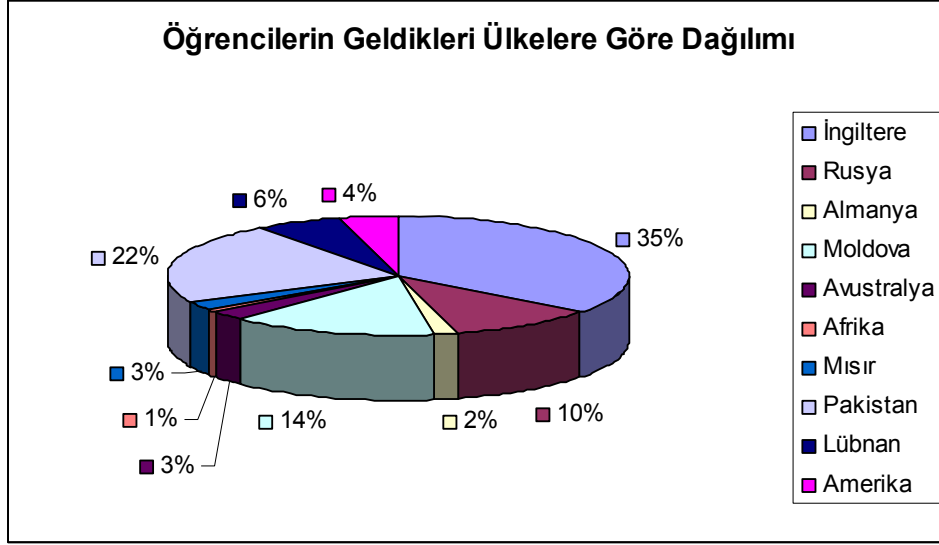
Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin tümü “Sınıf ortamınız, sınıfınızdaki yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapmanıza olanak tanır mı? ” sorusuna hayır cevabını verdiğinden bir çizelgeyle gösterilmesine gerek duyulmamıştır. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri “hayır” cevabı araştırmanın da problemiyle örtüşmektedir. Ne yazık ki Türkçe bilmeden sisteme yerleştirilen bu öğrencilere yönelik hiçbir çalışma yapılmadığından öğretmen de çaresiz kalmakta ve öğrenciye nasıl yardım edeceği konusunda bilinçli davranış geliştirememektedir.

5.2.Yabancı Öğrencilere Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını

Gösteren Şekiller, Tablolar ve Yorumları

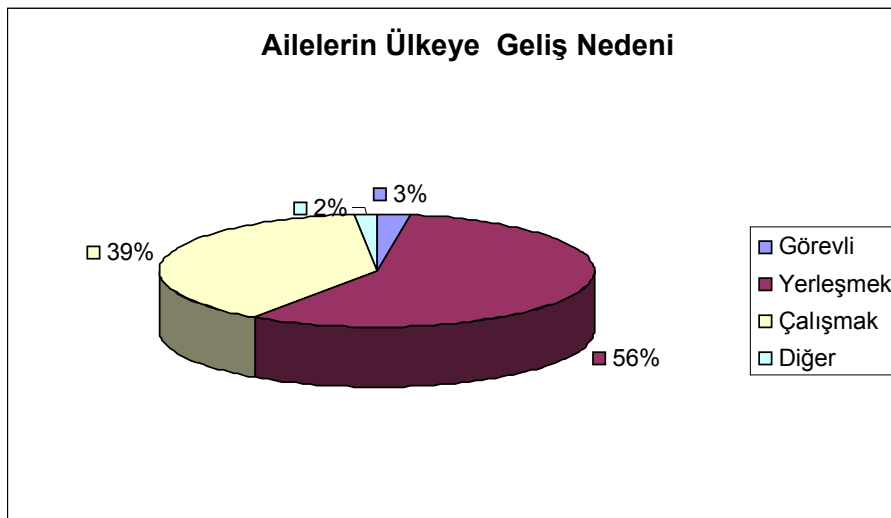
Öğrenci gereksinimlerinin bilinmesi yabancı öğrencilere yönelik yapılacak çalışmaların içeriğinin ve amacının doğru belirlenmesinde bir gerekliliktir. Bu amacın gerçekleşebilmesi için belirlenen hedeflere nasıl ulaşılabileceği, hangi yöntem ve tekniklerin , hangi araç – gereç ve materyalin kullanılacağına tespiti buna bağlıdır. Bu gereklilik öğretmen için de geçerlidir. Eğitimin istenen hedefe ulaşabilmesi öğretmen ve öğrenci arasındaki etkili iletişime bağlıdır. Etkili iletişimin kurulamadığı ortamlarda öğretmenin öğrencisini tanıması, onun eğitimi esnasında yaşadığı sorunları öğrenmesi ve sorunlarına doğru çözümler üretmesi mümkün olmayacaktır. Bu düşünceden hareketle araştırmada öğrencilerin kişisel özelliklerine yönelik bilgilerin değerlendirilmesi de uygun görülmüştür.

Şekil 5. Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı

Şekil 5'te KKTC'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ülkelere göre dağılımı verilmiştir. Buna göre KKTC'nin Girne bölgesi'nde oturan yabancıların %35'i İngiltere'den, %22'si Pakistan'dan, %14'ü Moldova'dan, %10'u Rusya'dan, %6'sı Lübnan'dan, %4'ü Amerika'dan, %3'ü Avustralya'dan, diğer %3'ü Mısır'dan, %2'si Almanya'dan ve %1'i Afrika'dan gelen yabancılardan oluşmaktadır. Çizelge 6'daki veriler bu sayıların dağılım gerekçesinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Şekil 6. Ailelerin Ülkeye Geliş Nedenleri

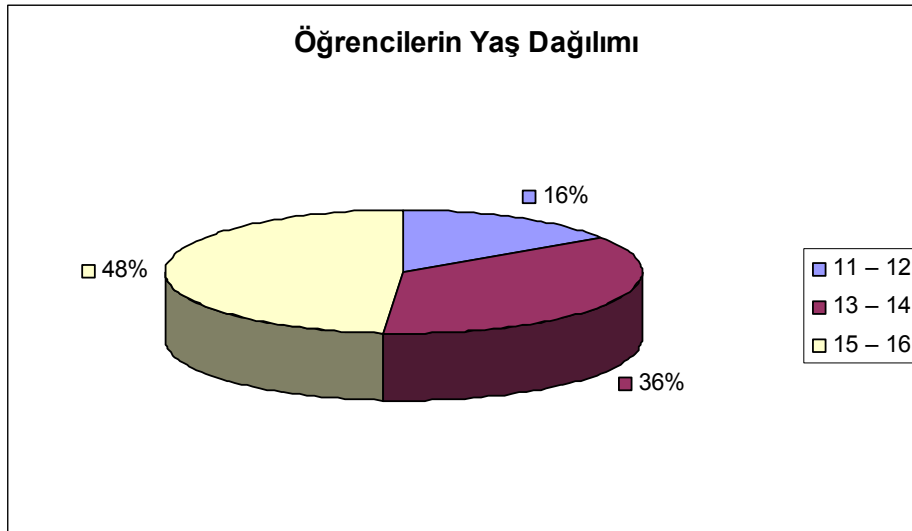

Şekil 6'ya göre KKTC'ye gelen ailelerin %56'sı yerleşmek, %39'u çalışmak amacıyla, %3'ü görevi gereği %2'si de diğer sebeplerle geldiklerini belirtmişlerdir.

KKTC'ye gerek yerleşmek gerekse çalışmak için gelen yabancıların en çok tercih ettikleri bölge Girne bölgesidir. Bu bölgenin adanın Beşparmak Dağları ile kıyı şeridinin arasında yer alması ve KKTC'nin "White Birds" "Beyaz Kuşlar" turizm politikası doğrultusundaki tanıtımları yabancıların yerleşmek için bu bölgeyi seçmelerinde bir etken olmuştur.

Girne bölgesinin bir turizm şehri olması çalışmak için gelen yabancıların da yerleşmek için tercih sebebi olmuştur. Bu bölge otel, gazino, kumarhane, büyük lokantalar vb. iş yerleri yönünden adanın en gelişmiş bölgelerinden biridir. Bu nedenle çalışmak için de en çok tercih edilen yer durumundadır.

Şekil 7. Öğrencilerin Yaş Dağılımı

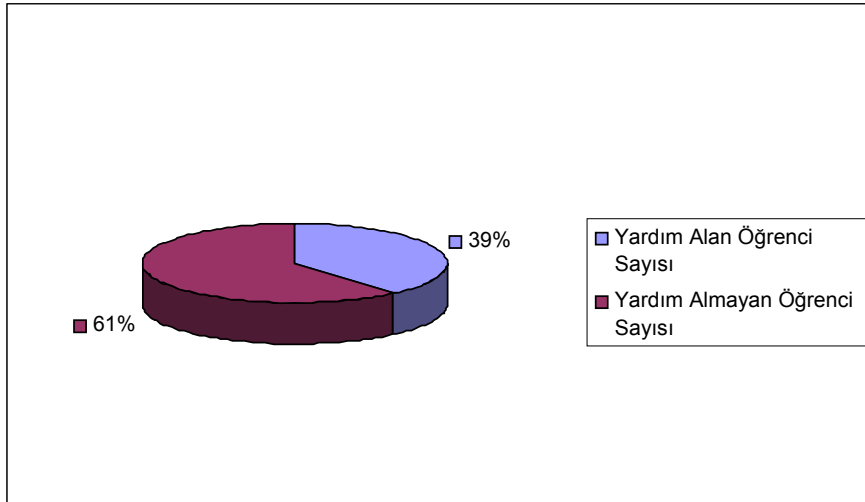
Şekil 7'de ilköğretimin ikinci kademesinde bulunan yabancı öğrencilerin %48'inin 15- 16 yaşlarında, %36'sının 13- 14 yaşlarında, %16'sının 11-12 yaşlarında olduğu görülmektedir.

KKTC'ye çalışmak için gelen aileler, çocuklarını kendi kendilerine yetebilecek yaşa geldikleri zaman yanlarına almaktadırlar. Elde edilen veriler ve çocuklarla yapılan sohbetlerden edinilen bilgiler, bazen babanın tek başına geldiğini ve bir düzen

oluşturduğuna inanınca eşini ve çocuklarını yanına aldığı bazen de anne ve babanın beraber gelip çalıştığını çocuğunu aile büyüklerinin yanında bıraktığı sonradan yanına aldırıldığı yönündedir.

Ailelerin bu yöndeki yaklaşımları ne yazık ki çocukların eğitim yaşantısını olumsuz etkilemektedir. Ergenlik sürecine yabancı bir ülkede giren bu çocuklar ne aileleri ile doğru dürüst konuşabilmekte ne de çevrelerindeki yaşlılarıyla sağlıklı iletişim kurabilmektedirler. Akademik yönden de istediklerine ulaşmakta zorlanan bu çocuklar için bu bağlamda atlatılması gereken zor bir dönem baş göstermektedir.

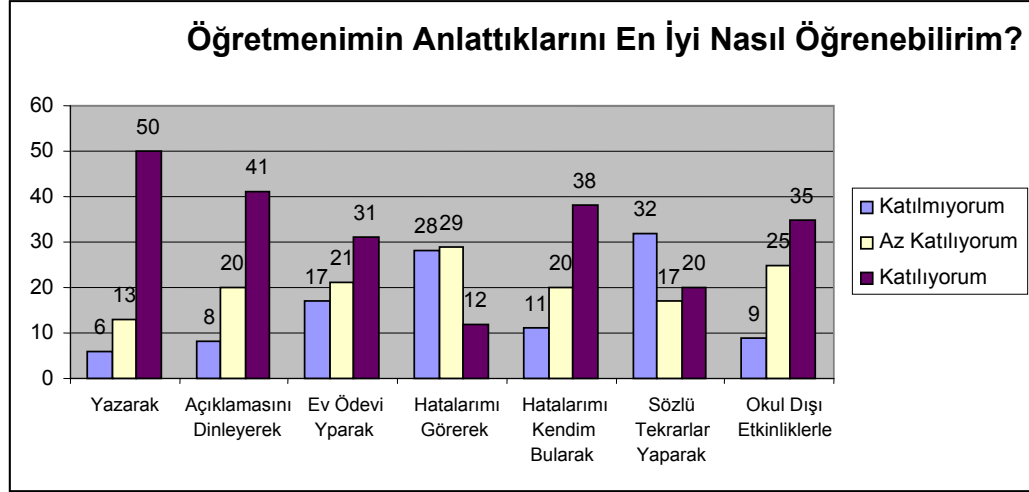
Şekil 8. Kişisel Bilgileri Öğretmen Desteği Almadan / Alarak Dolduran Öğrenci Dağılımı

Şekil 8’de araştırmanın kişisel bilgiler bölümünden elde edilen verilerin %61’inin öğrencilerin kendisi tarafından, %39’unun ise öğretmen desteğiyle elde edildiği görülmektedir. Aşağıda kişisel bilgileri içeren bölümleri yardım almadan dolduran 69 kişinin verilerinden yola çıkılarak öğrencilerin Türkçe dil beceri düzeylerini ve öğrenme gereksinimleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Şekil 9. Öğretmenimin Anlattıklarını En İyi Nasıl Öğrenebilirim?

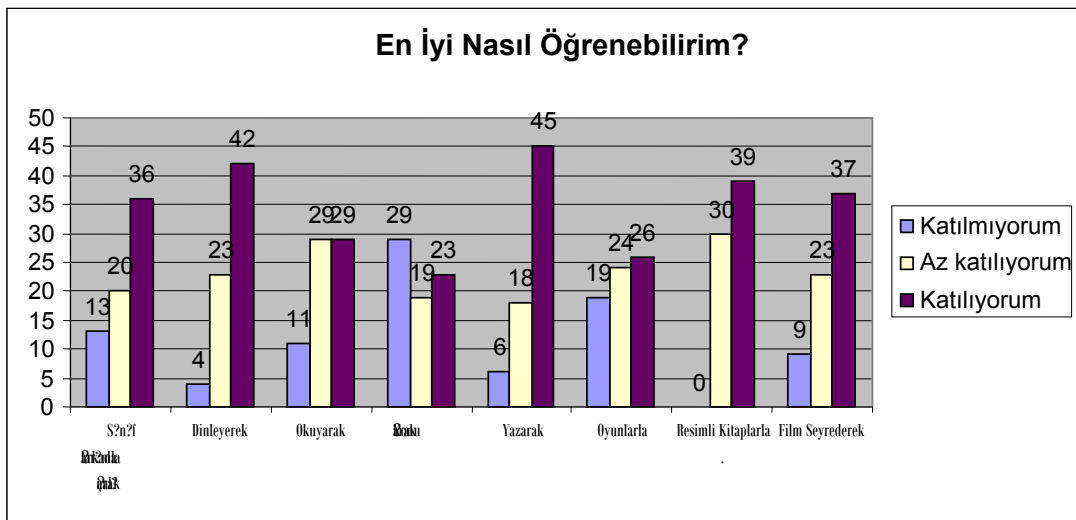
Yabancı öğrencilerin “Öğretmenimin anlattıklarını en iyi nasıl öğrenebilirim?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımları şekil 9’da verilmiştir. Buna göre öğrencilerin % 72’si yazarak, %59’u dinleyerek, % 55’i hatalarını kendi bularak, %50’si okul dışı etkinliklerle, % 45’i sözlü tekrarlar yaparak , %29’u ev ödevi yaparak, % 17’si hatalarını görerek, öğrenebildiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, öğrenmek amacıyla öğretmenin anlattıklarını yazma tercihlerini birinci sıraya, dinleme tercihlerini ikinci sıraya koymuşlardır. Dinleme ve yazma becerilerinin birbirinden ayrı olması düşünülemez. Öğretmenin anlattıklarını not alabilmek iyi bir dinleyici olmayı da beraberinde getirir. Ancak yabancı öğrencilerin, Türkçenin söylendiği gibi yazılma özelliğinden yararlanarak duydukları kelimeleri anlamasalar bile yazıya aynen aktardıkları gözlemlenmektedir.

Veriler dikkate alındığında öğrencilerin konuşma isteklerinin, hatalarının kendilerine söylenmesi isteğinden daha sonra geldiği görülmektedir. Öğretmenle konuşma tercihlerinin son sıralarda yer alması öğretmenlerin yukarıdaki görüşleriyle de örtüşmektedir. Öğrenciler sesleri doğru telaffuz edemedikleri, doğru, anlaşılır cümle kuramadıkları düşüncesiyle konuşma konusunda isteksiz davranmakta hatta konuşmamayı tercih etmektedir. Bu da onların akademik başarısını olumsuz etkilemekte çevreleriyle sağlıklı iletişim kurmasında engel oluşturmaktadır.

Öğrencilerin son sıralarda yer almasına rağmen okul dışı etkinliklerle öğrenme ve ev ödevi yaparak öğrenme tercihleri de oldukça yüksek görünmektedir. Öğretmenlerin verilerinde ortaya çıkan, sınıf ortamının yabancı öğrencilere yönelik çalışma yapmak için uygun olmadığı sonucuna bakıldığında bu tercihlerin şaşırtıcı olmaması gerekir. Bu büyük olasılıkla öğrencinin öğrenme ihtiyacını okul dışında yardım alarak gerçekleştirdiğini göstermektedir.

Şekil 10. En İyi Nasıl Öğrenebilirim?

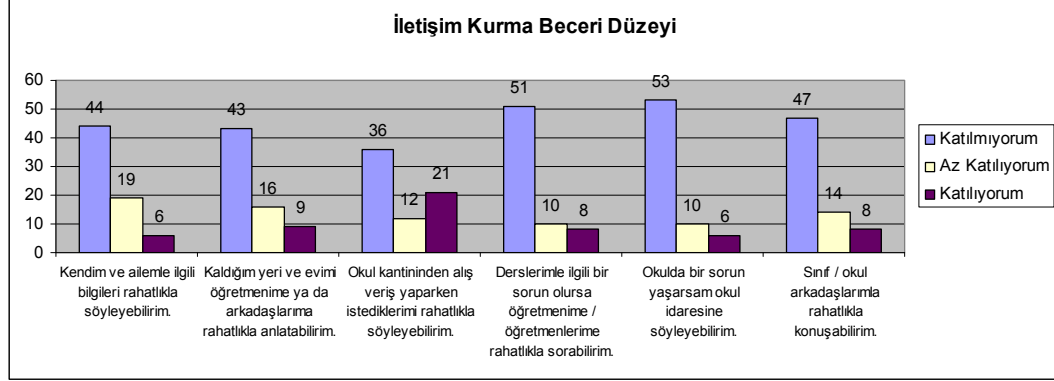

Öğrencilerin “En iyi nasıl öğrenebilirim?” sorusuna verdikleri yanıtların öğrenci dağılımı şekil 10’da verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %65’i yazarak, %61’i dinleyerek, %57’si resimli kitaplarla, %54’ü film seyrederek, %52’si sınıf arkadaşlarıyla çalışarak, %42’si okuyarak, %38’i oyunlarla, %33’ü konuşarak öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Şekil 10’da öğrencilerin yazma ve dinleme becerilerini hemen hemen yakın sonuçlarla birinci sıraya koydukları görülmektedir. Üçüncü sırada ise resimli kitaplar seçeneği yer almaktadır ki bu sonuç öğrencilerin öğrenmesinde görsel desteğin önemini vurgulaması ve öğrencinin beklentisini göstermesi açısından oldukça önemlidir. Konuşma becerisinin öğrencilerin öğrenmelerinde oyunlardan sonra, son sırada olması öğrencilerin konuşmaktan gerçekten sıkıntı duydukları yönünde değerlendirilebilir. Bu durum öğrencilerin okuma, yazma, dinleme ve

konuşma becerilerinin birbirini tamamlayacak şekilde bütünlüklü olarak ele alınmasının gerekliliğini göstermesi yönüyle önemlidir.

Şekil 11. İletişim Kurma Beceri Düzeyi

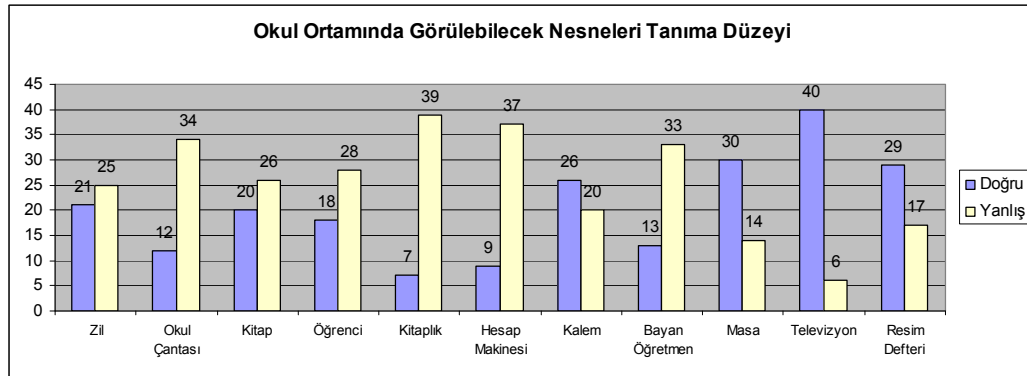
Şekil 11’de öğrencilerin %77’si “Okulda bir sorun yaşarsam okul idaresine söyleyebilirim.” , %74’ü “Derslerimle ilgili bir sorun olursa öğretmenlerime rahatlıkla söyleyebilirim.”, %68’i “Sınıf arkadaşlarımla rahatlıkla konuşabilirim.”, %64’ü “Kendim ve ailemle ilgili bilgileri rahatlıkla söyleyebilirim.”, %62’si kaldığım yeri ve evimi öğretmenime ya da arkadaşlarıma rahatlıkla söyleyebilirim.”,%52’si “Okul kantininden alış veriş yaparken istediklerimi rahatlıkla söyleyebilirim.” seçeneklerine katılmıyorum cevabını verdiği görülmektedir. Bu sonuçlara az katılıyorum sonuçlarını da katarsak öğrencilerin iletişim kurma yönünde oldukça önemli sorunlar yaşadıkları söylenebilir.

Bir öğrencinin Türkçe bilmediği için konuşamadığından dolayı, okulda yaşadığı bir sorunu idareye aktaramayışı, dersleriyle ilgili bir sorunu öğretmenine danışamaması, sınıf arkadaşlarıyla sohbet edememesi, başına olumsuz bir şey gelirse evini tarif edememesi, ihtiyacını gidermek için alış veriş yapamaması, kısaca çevresiyle ilişki kuramaması oldukça düşündürücü, hatta üzücü bir durumdur. Sadece bu sonuç bile bu öğrenciler için hazırlanması gereken bir Türkçe öğretimi destek programının gerekliliğini açıkça göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü aşamasında da kişisel bilgi formunu öğretmen desteği olarak dolduran öğrenci grubunun Türkçe dil beceri düzeyini ölçebilmek ve

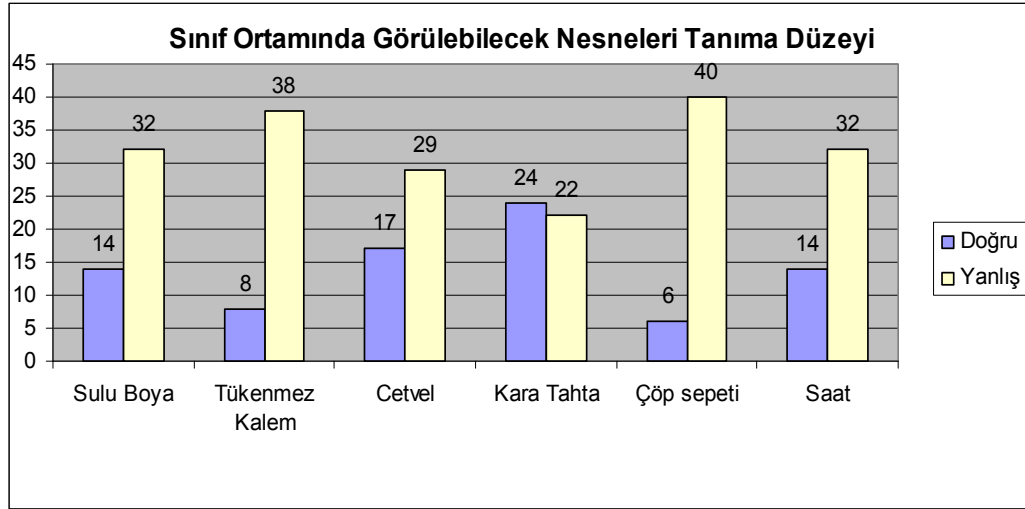
uygulama çalışmalarında yer alacak deney ve kontrol grubunu belirlemek amacıyla hazırlanmış, resimlendirilmiş seçeneklerle sorulan: okul ortamında görülebilecek nesneleri tanıma, sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma ve 37 eylem resminin yer aldığı, günlük eylemleri tanıma ile ilgili cevapları değerlendirilmiştir.

Şekil 12. Okul Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi

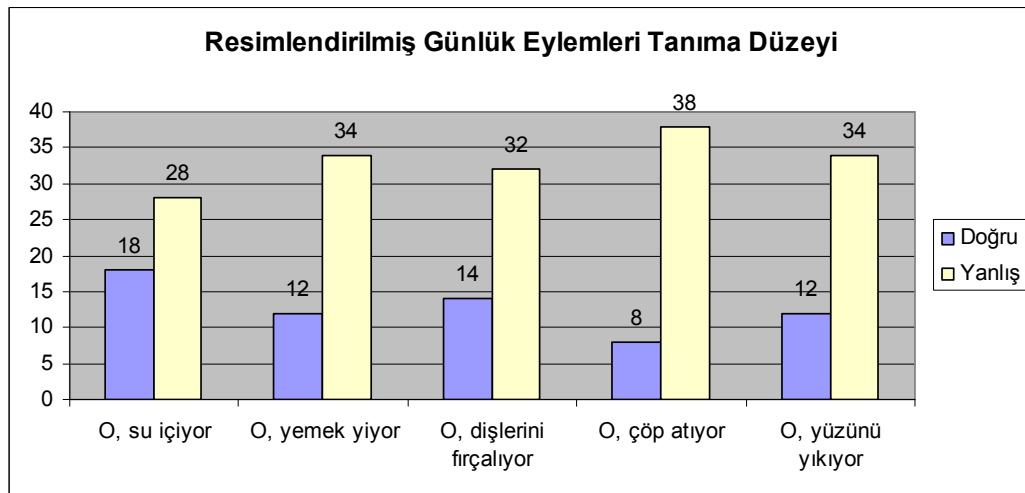
Öğrencilerin “Okul ortamında görülebilecek nesneleri tanıma düzeyi.”ile ilgili yanıtları şekil 12’de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %46’sı zil , %26’sı okul çantası, %43’ü kitap, %39’u öğrenci, %15’i kitaplık, %20’si hesap makinesi, %57’si kalem, %28’i bayan öğretmen, %65’i masa, %87’si televizyon, %57’si resim defteri seçeneklerini doğru eşleştirebilmiştir. Öğrencilerin tümünün televizyon seçeneğini doğru işaretlemesi kendi dillerinde de televizyonun benzer harflerle yazılmış olmasından kaynaklanabilir. Resim defterinin de öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından doğru gösterilebilmesi öğrencilerin boş zamanlarında resim yapıyor olmalarına bağlanabilir. Masa, kalem, zil, kitap, öğrenci kavramlarının da resimlerle doğru eşleştirilmesi bu nesnelerin yaygın kullanımı nedeniyle dinleme yoluyla dolaylı öğrenmenin gerçekleştiği şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 13. Sınıf Ortamında Görülebilecek Nesneleri Tanıma Düzeyi

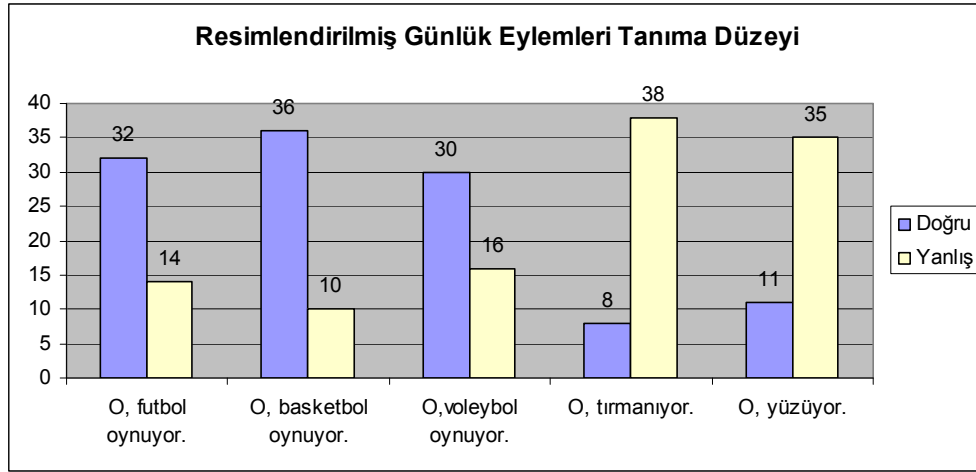
Öğrencilerin “Sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma düzeyi.” ile ilgili çoktan seçmeli teste verdikleri cevaplar Şekil 13’te verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %30’u sulu boya, %17’si tükenmez kalem, %37’si cetvel, %52’si kara tahta, %13’ü çöp sepeti ve %30’u saat resminin yazılışının gösterildiği seçeneği doğru işaretleyebilmiştir. Bu da öğrencilerin yarısından fazlasının sınıf ortamında karşılaşacağı veya karşılaştığı nesnelerin ismini, yazılış biçimini, veya okunuşunu bilmediğini göstermektedir.

Şekil 14. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 1

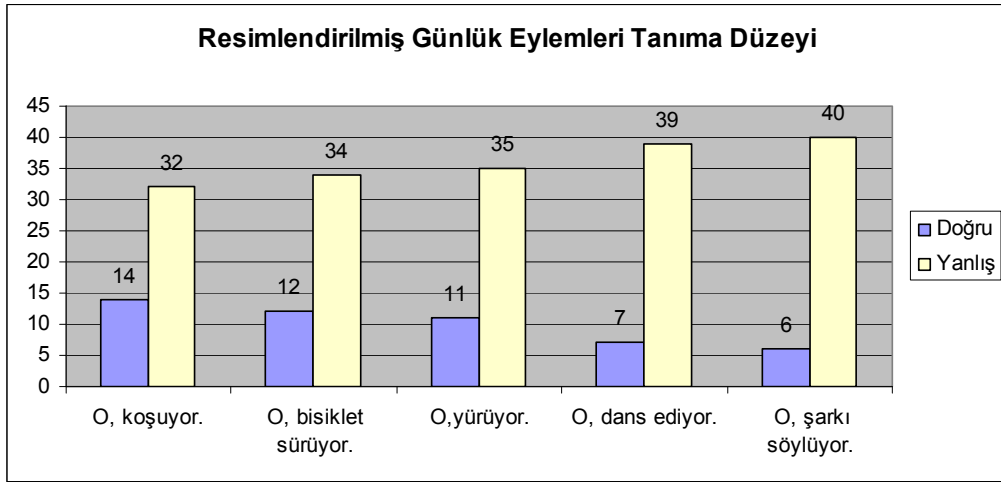
Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 1.” ile ilgili çoktan seçmeli teste verdikleri cevaplar şekil 14’te verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %39’u “O, su içiyor.”, %26’sı “O, yemek yiyor.”, %30’u “O, dişlerini fırçalıyor.”, %17’si “O, çöp atıyor.”, %26’sı “ O, yüzünü yıkıyor.” seçeneğini doğru eşleştirebilmiştir. Bu da öğrencilerin yarısından fazlasının günlük yaşantısında yer alan eylemlerin ismini, yazılış biçimini, veya okunuşunu bilmediğini göstermektedir.

Şekil 15. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 2

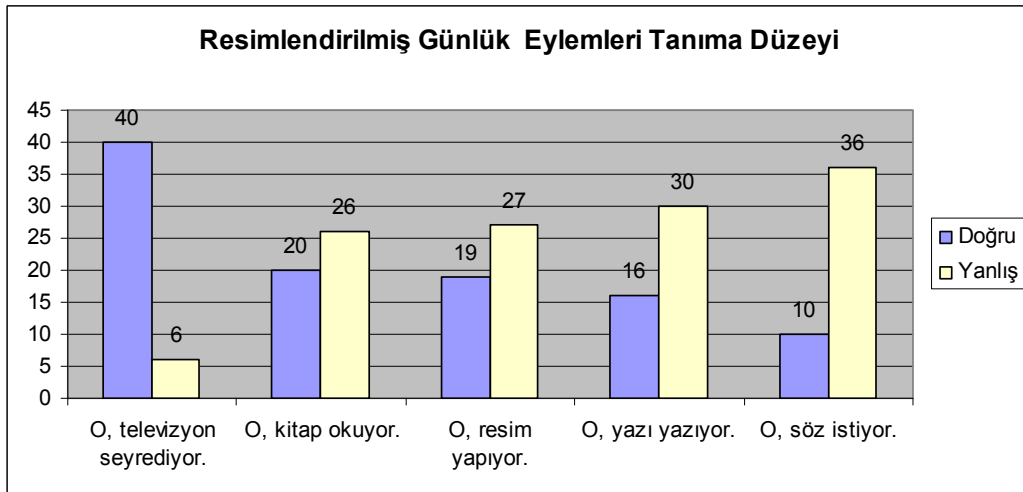
Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 2.” ile ilgili çoktan seçmeli teste verdikleri cevaplar şekil 15’te verilmiştir. Buna göre %70’i “O, futbol oynuyor.”, %78’i “O, basketbol oynuyor.”, %65’i “O, voleybol oynuyor.”, %17’si “O, tırmanıyor.”, %24’ü “ O, yüzüyor.” seçeneğini doğru eşleştirebilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun basketbol, futbol, voleybol seçeneğini doğru işaretlemesi bunların kendi dillerinde de benzer harflerle yazılmış olmasından kaynaklanabilir.

Şekil 16. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 3

Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 4.” ile ilgili çoktan seçmeli teste verdikleri cevaplar şekil 16’te verilmiştir. Buna göre %30’u “O, koşuyor.”, %26’sı “O, bisiklet sürüyor.”, %24’ü “O, yürüyor.”, %15’i “O, dans ediyor.”, %13’ü “O, şarkı söylüyor.” seçeneğini doğru eşleştirebilmiştir. Bu da öğrencilerin yarısından fazlasının günlük yaşantısında yer alan eylemlerin ismini, yazılış biçimini, veya okunuşunu bilmediğini gösterir.

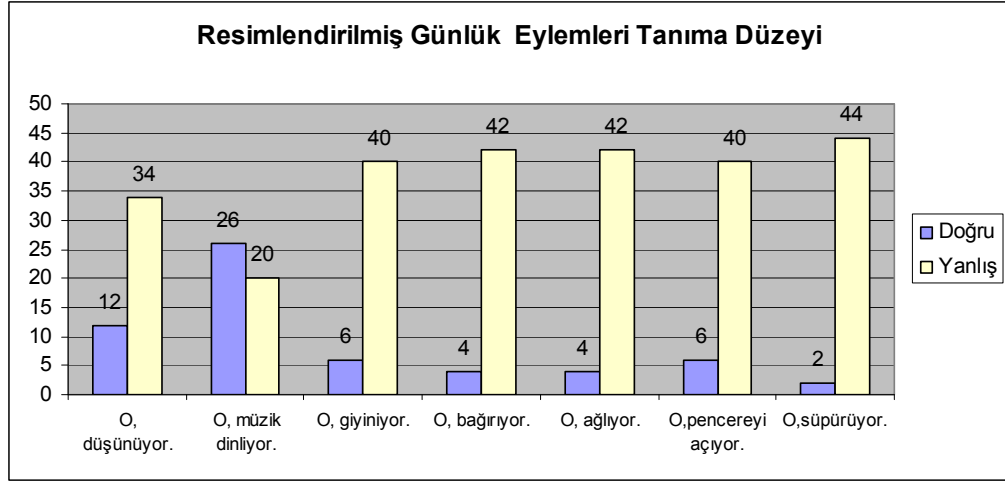
Şekil 17. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 4.

Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 4.” ile ilgili çoktan seçmeli teste verdikleri cevaplar şekil 17’de verilmiştir. Buna göre %87’si “O, televizyon seyrediyor.”, %43’ü “O, kitap okuyor.”, %41’i “O, resim yapıyor.”,

%35'i “O, yazı yazıyor.”, %22’si “O, söz istiyor.” seçeneğini doğru eşleştirebilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun televizyon sözcüğünün geçtiği seçeneği büyük ölçüde cevapladıkları görülmektedir. Yine şekil 12’de de görüldüğü gibi resim ve kitap sözcüklerinin geçtiği eylemler öğrencilerin yarısına yakını tarafından doğru gösterilmiştir. Bu da öğrencilerin bu sözcüklere aşina oldukları şeklinde yorumlanabilir.

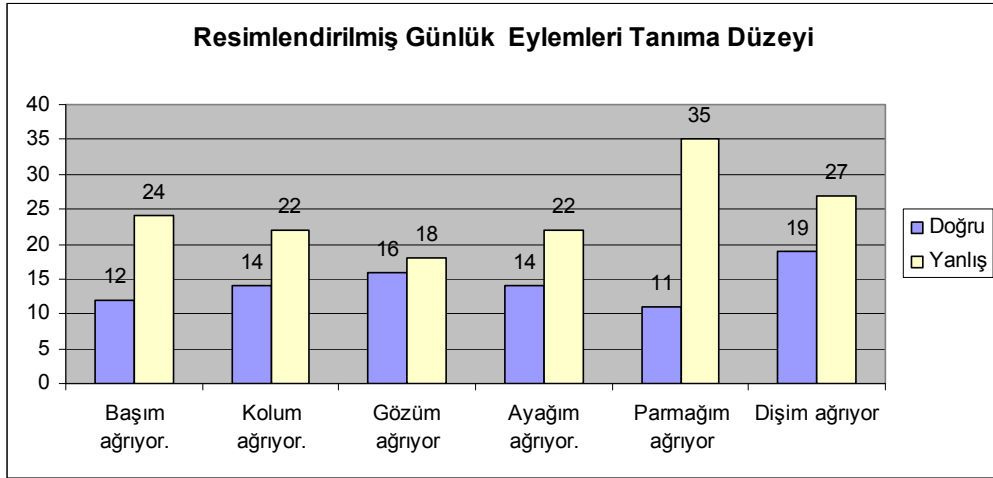
Şekil 18. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 5

Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 6.” ile ilgili cevapları şekil 18’te verilmiştir. Buna göre %26’sı “O, düşünüyor.”, %57’si “O, müzik dinliyor, %13’ü “O, giyiniyor.”, %7’si “O, bağıyor.”, %7’si “O, ağlıyor.”, %13’ü “O, pencereyi açıyor.”, %4’ü “O, süpürüyor.” seçeneğini doğru eşleştirmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının müzik sözcüğünün geçtiği seçeneği doğru eşleştirmesi bu sözcüğe aşina olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak diğer seçeneklerin doğru cevaplanma sayısının düşüklüğü öğrencilerin çoğunun günlük yaşantısında yer alan eylemlerin ismini, yazılış biçimini veya okunuşunu bilmediğini gösterir.

Şekil 19. Resimlendirilmiş Günlük Eylemleri Tanıma Düzeyi 6

Öğrencilerin “Resimlendirilmiş eylemleri tanıma düzeyi 6” ile ilgili cevapları şekil 19’da verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %26’sı “Başım ağrıyor.”, %30’u “Kolum ağrıyor, %35’i “Gözüm ağrıyor.”, %30’u “Ayağım ağrıyor.”, %24’ü “Parmağım ağrıyor.”, %41’i “Dişim ağrıyor.” seçeneğini doğru eşleştirmiştir. Bu oranlar oldukça düşüktür. Öğrencilerin günün herhangi bir sürecinde, herhangi bir ortamda yaşayabilecekleri bu tür sıkıntıları çevrelerindeki insanlara anlatamayacak olmaları oldukça düşündürücü bir durumdur. Bu nedenle de bu öğrencilerin ailelerinden uzakta oldukları okul ortamına girmeden önce bu yöndeki iletişim sorunlarının da ortadan kaldırılmasının gerektiği görülmektedir.

5.3. Yabancılar Türkçe Öğretimi Çalışmalarına Katılan Deney ve Kontrol Grubuna Ait Verilerin Çözümleme Sonuçlarını Gösteren Tablolar, Şekiller ve Yorumları

Bu bölümde, Türkçe öğretimi çalışmalarına alınan deney grubu ile alınmayan kontrol grubunun Türkçe dil beceri düzeyleri her temanın bitiminde değerlendirilerek sonuçları karşılaştırılmıştır. Araştırmaya alınan yabancı öğrenciler hiç Türkçe bilmedikleri için bu öğrencilere Türkçe dil beceri düzeylerinin ölçülebilmesi amacıyla resimlendirilmiş ön-test uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Türkçe öğretim çalışmalarına alınmadan önceki dil beceri düzeyleri, independet t-testi ile değerlendirilmiştir. Buna ilişkin değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo2. “Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Türkçe Dil Becerileri Başlangıçta Anlamlı Bir Fark Göstermekte midir?”

Gruplar	n	X	s.s	s.d	t	P	Anlam Düzeyi
Deney Grubu Ön Test	20	7.76	3.69	50	1.217	,299	P>0,05 fark önemsiz
Kontrol Grubu Ön Test	20	6.88	2.05				

Tablo 2 incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarında yer alan deney ve kontrol gruplarının ön test ölçümleri arasında yaklaşık 0,87’lik bir fark görülmektedir. Gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için independet t testi uygulanmış ve $t(50) = 1,217$, $p > 0,05$ bulunmuştur.

Buna göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön testleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu her iki gruptaki öğrencilerin çalışmaya katılmadan önceki Türkçe dil becerileri düzeylerinin aynı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. “Birinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?”

Gruplar	n	X	s.s	s.d	T	P	Anlam Düzeyi
Deney Grubu 1. Tema	20	15.43	3.58	64	4,16	,000	P<0,05 anlamlı
Kontrol Grubu 1. Tema	20	11.66	3.58				

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin birinci temanın bitiminden sonraki seviye belirleme başarı testinden aldıkları puanlar, independet t- testi ile değerlendirilmiş; buna ilişkin değerler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin birinci temanın bitiminde uygulanan testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları $X = 15.43$ iken, kontrol

grubu öğrencilerinin ise $X = 11.66$ olarak bulunmuştur. Buna göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin seviye test ölçümleri arasında 4.23'lük bir fark görülmektedir. Gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t- testi uygulanmış ve $t(64) = 4.16$, $P < 0.05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 4. İkinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?

Gruplar	N	X	s.s	s.d	T	p	Anlam Düzeyi
Deney Grubu 2. Tema	20	25.4	7.36	65	-14.85	,000	P<0,05 anlamlı
Kontrol Grubu 2. Tema	20	14.1	4.97				

Tablo 4'te görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin ikinci temanın bitiminde uygulanan testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları $X = 25.4$ iken, kontrol grubu öğrencilerinin ise $X = 14.1$ olarak bulunmuştur. Grupların standart sapmaları ise deney grubunda 7.36 ve kontrol grubunda 4.97 'dir. T testi sonucu hesaplanan t değeri ise -14.85 'tir. Bu veriler ışığında deney ve kontrol gruplarının 2. temanın bitiminde uygulanan seviye belirleme testindeki başarı düzeyleri arasında $P < 0.05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 5. Üçüncü Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?

Gruplar	n	X	s.s	s.d	T	p	Anlam Düzeyi
Deney Grubu 3. Tema	20	28.30	7.1	19	-14.277	,000	P<0,05 anlamlı
Kontrol Grubu 3. Tema	20	17.21	7.2				

Tablo 5’te görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin üçüncü temanın bitiminde uygulanan testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları $X= 28.30$ iken, kontrol grubu öğrencilerinin ise $X= 17.21$ olarak bulunmuştur. Grupların standart sapmaları ise deney grubunda 7.1 ve kontrol grubunda 7.2’dir. T testi sonucu hesaplanan t değeri ise -14.277’dir. Bu veriler ışığında deney ve kontrol gruplarının 3. ünitenin bitiminde uygulanan seviye belirleme testindeki başarı düzeyleri arasında $P<0,05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 6. Dördüncü temanın bitiminden sonra yapılan ara değerlendirmede deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmekte midir?

Gruplar	N	X	s.s	s.d	T	p	Anlam Düzeyi
Deney Grubu 4. Tema	20	29.74	6.81	18	-13.19	,000	$P<0,05$ anlamlı
Kontrol Grubu 4. Tema	20	18.57	7.2				

Tablo 6’da görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin dördüncü temanın bitiminde uygulanan testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları $X= 29.74$ iken, kontrol grubu öğrencilerinin ise $X= 18.57$ olarak bulunmuştur. Grupların standart sapmaları ise deney grubunda 6.81 ve kontrol grubunda 7.2’dir. T testi sonucu hesaplanan t değeri ise -13.19’dur. Bu veriler ışığında deney ve kontrol gruplarının 4. temanın bitiminde uygulanan seviye belirleme testindeki başarı düzeyleri arasında $P<0,05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

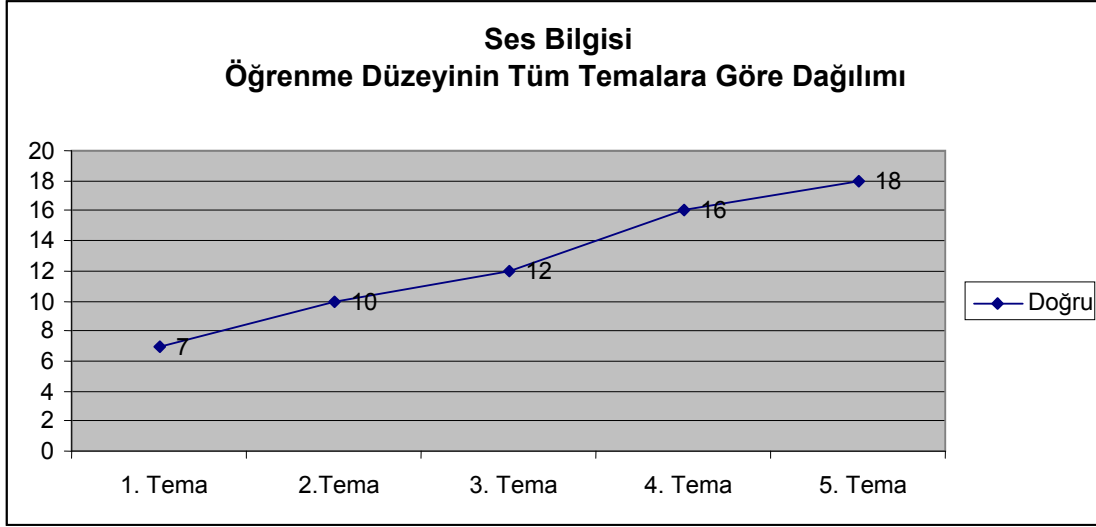
Tablo 7. Beşinci Temanın Bitiminden Sonra Yapılan Değerlendirmede Deney ve Kontrol Grupları Arasında Anlamlı Bir Fark Görülmekte midir?

Gruplar	n	X	s.s	s.d	T	p	Anlam Düzeyi
Deney Grubu 5. Tema	20	32.5.	5.2	21	-12.9	,000	P<0,05 anlamlı
Kontrol Grubu 5. Tema	20	21.75	7.3				

Tablo 7’de görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin 5. temanın bitiminde uygulanan testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları $X= 32.5$ iken, kontrol grubu öğrencilerinin ise $X= 21.75$ olarak bulunmuştur. Grupların standart sapmaları ise deney grubunda 5.2 ve kontrol grubunda 7.3’tür. T testi sonucu hesaplanan t değeri ise -12.9’dur. Bu veriler ışığında deney ve kontrol gruplarının 5. temanın bitiminde uygulanan seviye belirleme testindeki başarı düzeyleri arasında $P<0,05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde Türkçe öğretimi amaçlı çalışmaların yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerilerinin artmasında etkili olduğu görülmektedir.

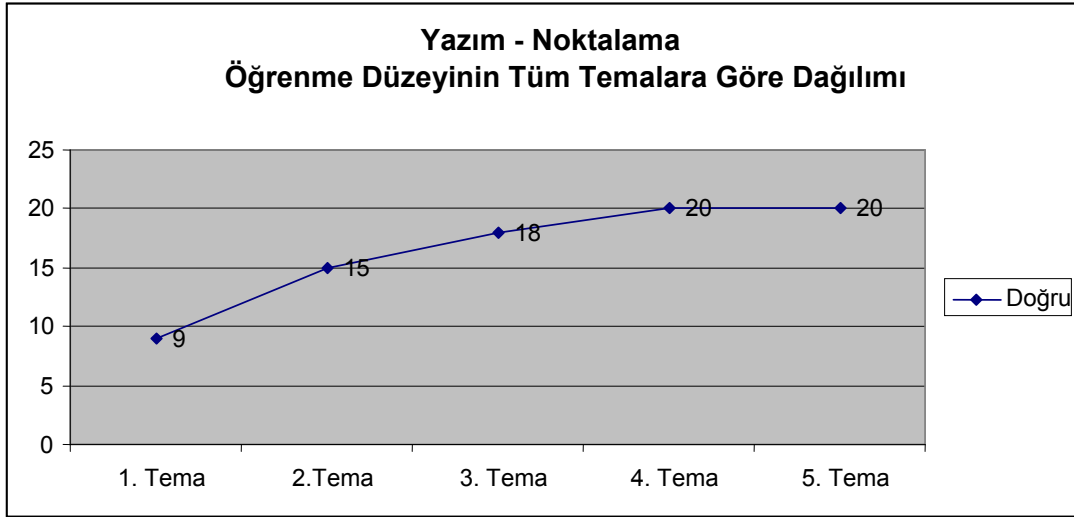
Çalışmada yer alan deney grubu öğrencilerinin her temanın sonunda hangi konuda hangi düzeye geldiklerinin de belirlenebilmesi için temanın hedeflerine yönelik hazırlanan sorular belli konu başlıklarına göre belirlenmiştir. Ses Bilgisi, Yazım ve Noktalama, Diyalog Tamamlama, Kelime Tanımlama, Sözcükte Anlam, Cümlede Anlam, Ana Düşünce, olarak belirlenen bu konuların her biri için ayrı bir değerlendirme yapılarak deney grubunun bu yöndeki gelişim düzeyi de ölçülmeye çalışılmıştır.

Şekil 20. Ses Bilgisi Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

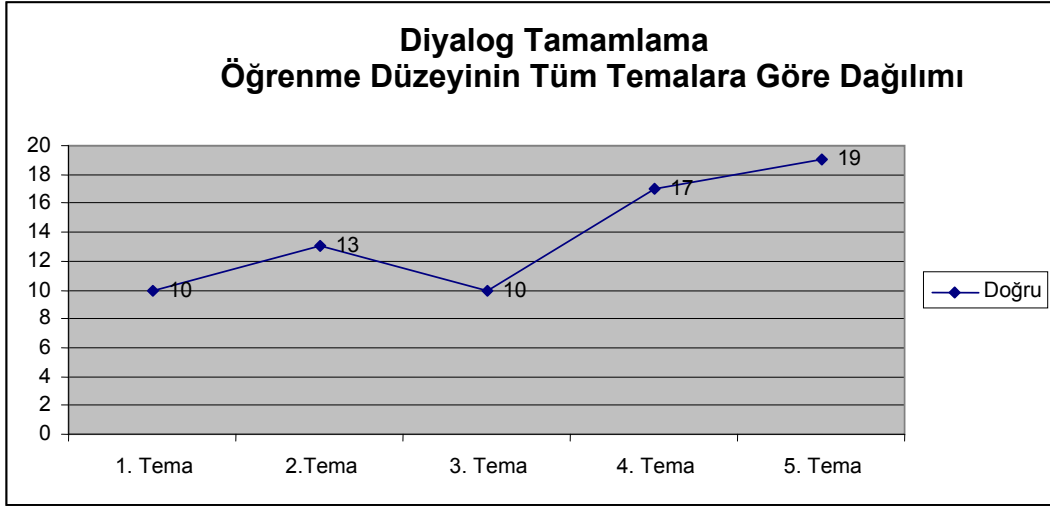
Öğrencilerin ses bilgisi düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı şekil 21’de verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 35’i ses bilgisi konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %50’ye, 3. temada %60’a, 4. temada %80’e ve 5. temada %90’a çıkmıştır.

Şekil 21. Yazım – Noktalama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

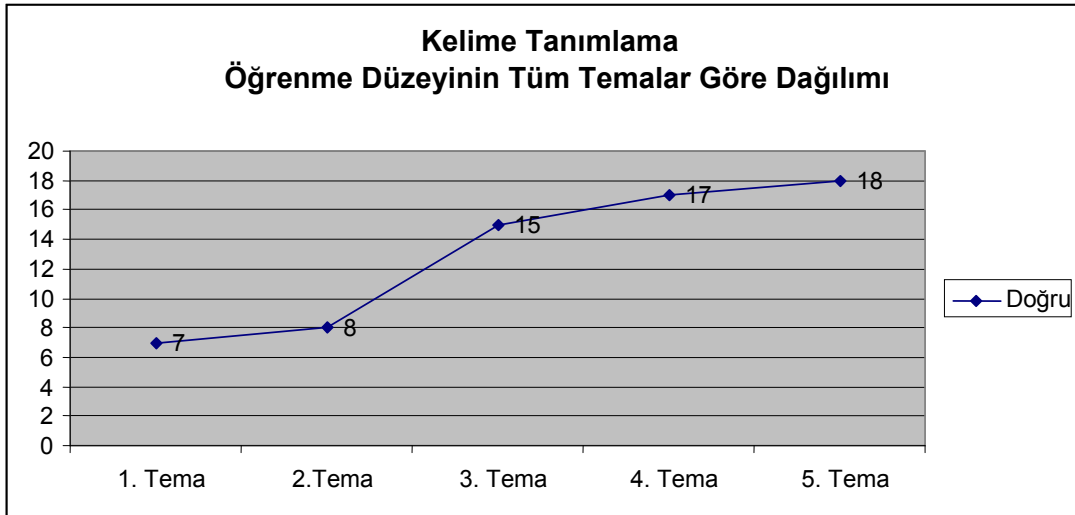
Öğrencilerin yazım ve noktalama düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı çizelge 22’de verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 45’i yazım – noktalama konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %75’e, 3. temada %90’a, 4. ve 5. temada %100 çıkmıştır.

Şekil 22. Diyalog Tamamlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

Öğrencilerin diyalog tamamlama düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı şekil 23'te verilmiştir. Buna göre 1. tema öğrencilerin sadece % 50'si diyalog tamamlama konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %65'e, 3. temada %50'ye düşmüş, 4. temada %85'e ve 5. temada %95'e çıkmıştır.

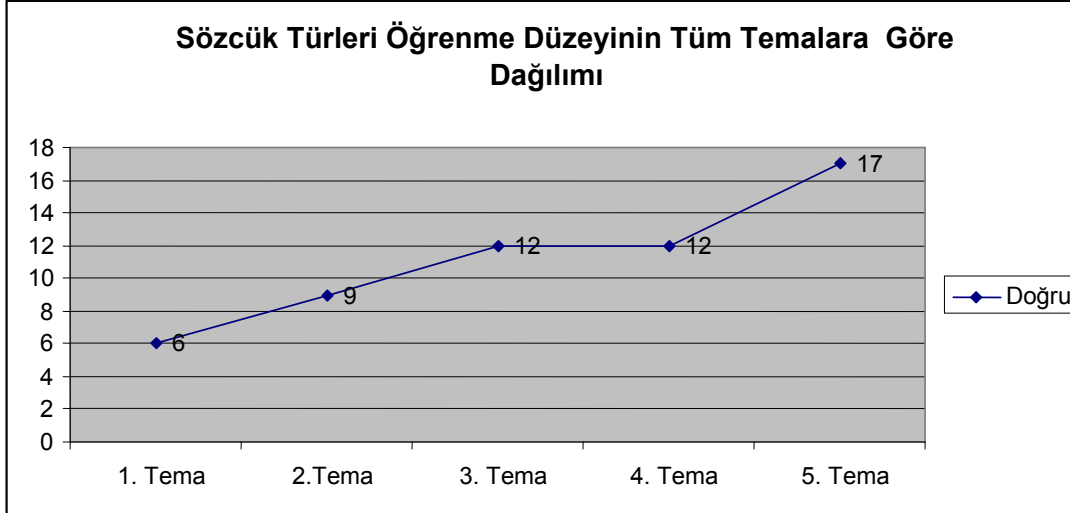
Şekil. 23. Kelime Tanımlama Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

Öğrencilerin kelime tanımlama düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı şekil 23'te verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 35'i kelime

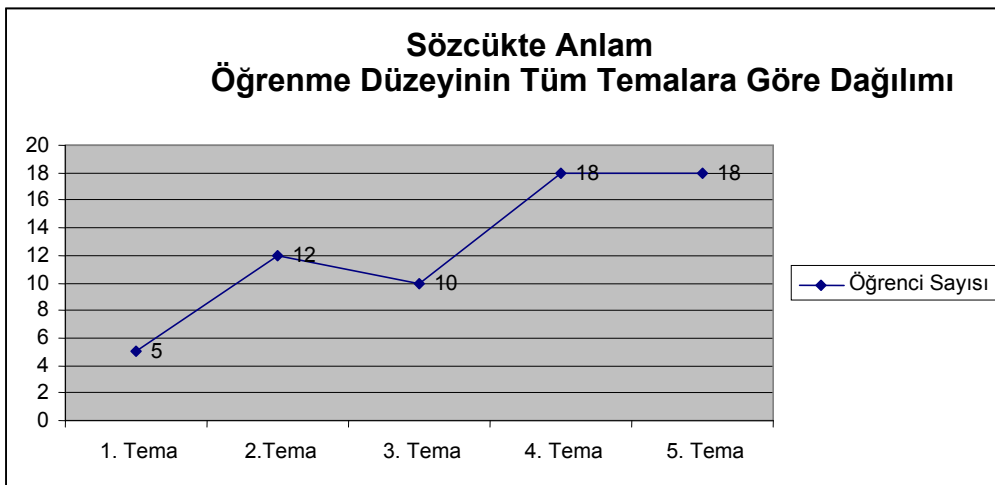
tanımlama konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %40'a, 3. temada %75'e, 4.temada 85'e ve 5. temada %80'e çıkmıştır.

Şekil 24. Sözcük Türleri Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

Öğrencilerin sözcük türleri düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı şekil 24'te verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 30'u sözcük türleri konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %45'e'e, 3. temada %60'a, 4.temada %60'a ve 5. temada %85'e çıkmıştır.

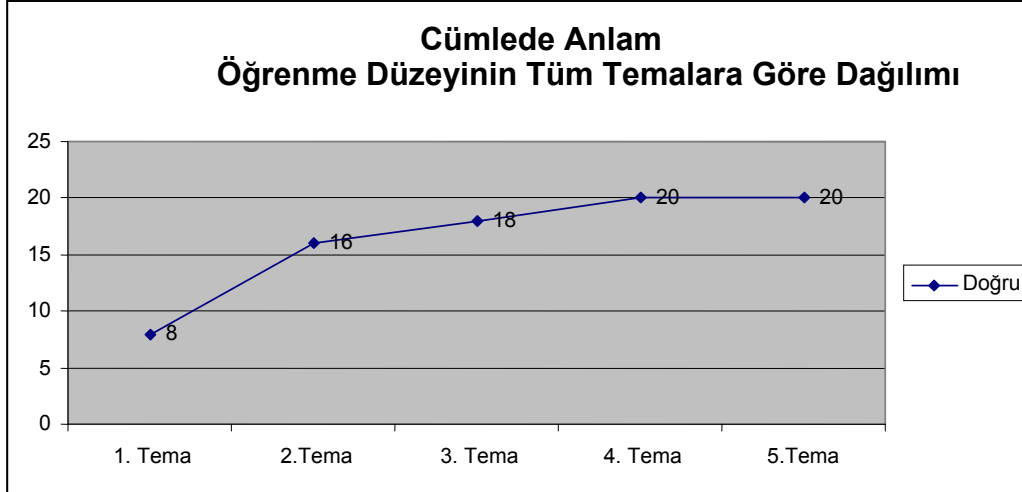
Şekil 25. Sözcükte Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

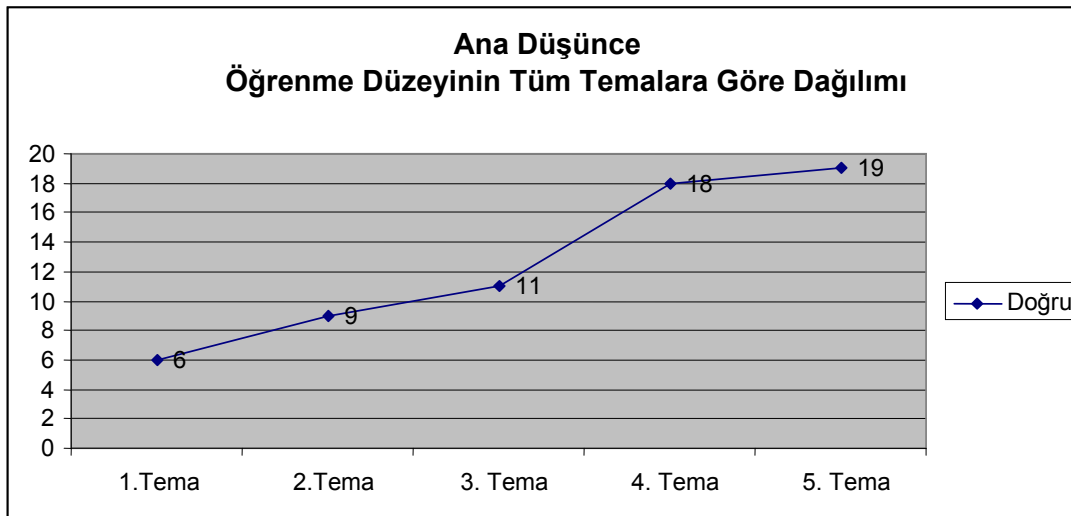
Öğrencilerin sözcükte anlam düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı çizelge 25’de verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 25’i sözcükte anlam konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %60’a, 3. temada %50’ye, 4.temada %90’a ve 5. temada %90’a çıkmıştır.

Şekil 26. Cümlede Anlam Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

Öğrencilerin cümlede anlam düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı şekil 26’de verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 40’ı cümlede anlam konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %80’e, 3. temada %90’a, 4. ve 5. temada %100 çıkmıştır.

Şekil 27. Ana Düşünce Öğrenme Düzeyinin Tüm Temalara Göre Dağılımı

Öğrencilerin ana düşünce düzeyindeki başarılarının temalara göre dağılımı çizelge 27’de verilmiştir. Buna göre 1. temada öğrencilerin sadece % 30’u ana düşünce konusundaki soruları doğru yanıtlayabilmiştir. 2. temada bu düzey %45’e, 3. temada %55’e, 4.temada %90’a ve 5. temada % 95’e çıkmıştır.

6. BÖLÜM

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne geldiği zaman Türkçe dil beceri düzeyleri belirlenmeden doğrudan eğitim sistemine alınan yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı akademik sorunları tespit edip değerlendirmek ve öneriler getirmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerden elde edilen bulgular, yabancı öğrencilerin akademik başarısızlığının sebebinin Türkçe öğrenme amaçlı, onların ihtiyaçlarına yönelik oluşturulmuş bir Türkçe öğretiminden geçmemiş olmalarından kaynaklandığı; öğrencilerden elde edilen bulgular, sisteme alınmadan önce Türkçe dil becerilerinin akademik başarı elde etmek için yeterli olmadığı yönündedir.

Öğretmenler, yabancı öğrencilerin sınıfta anlatılanları anlayamamalarını, anlatılanları not alamamalarını Türkçe dinleme becerilerinin; konuşmaya çalışırken doğru sözcükleri ve ekleri seçmekte zorlanmalarını; konuşma becerilerinin yazma çalışmalarında görülen anlatım bozukluklarının sebebini Türkçe yazma becerilerinin yetersizliğine bağlamaktadırlar. Öğretmenlere göre öğrencilerin dinleme, konuşma, yazma becerilerindeki yetersizlikleri onların okuma becerilerinin yetersizliği ile de ilişkilidir. Okuyarak da yeni bir şey öğrenemeyen bu öğrenciler, her dersin içeriğinde farklı olan kelimeleri de öğrenememekte ve bu nedenle sadece Türkçe dersinde değil tüm derslerde anlatılanları anlamakta zorluk çekmektedirler. Öğretmenler, fark ettikleri bu soruna çözüm getiremediklerini sınıf ortamlarının yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapmalarına olanak tanımadığını da belirtmişlerdir.

Öğrencilerden elde edilen veriler, Girne bölge okullarında okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun İngiltere, Pakistan ve Moldova'dan geldiğini göstermektedir. Bunu sırasıyla Rusya, Lübnan, Amerika, Avustralya, Mısır, Almanya

ve Afrika takip etmektedir. Bu öğrencilerin %56 gibi büyük bir çoğunluğu KKTC'ye yerleşmek; %39'u çalışmak için geldiklerini belirtmişlerdir.

İlköğretimin ikinci kademesinde okuyan bu öğrencilerin yaş dağılımı 12 – ile 16 arasında değişmektedir. Anketleri yardım almadan dolduran 69 öğrenciden elde edilen veriler öğrencilerin, öğretmenlerinin anlattıklarını en iyi öğrenme şekli olarak yazmayı birinci sıraya, dinlemeyi ikinci sıraya koyduklarını göstermektedir. Konuşarak öğrenme öğrencilerin hatalarının kendilerine söylenmesi ve okul dışındaki etkinlik tercihlerinden sonra ancak beşinci sırada yer almaktadır. Öğretmenle konuşma tercihlerinin son sıralarda yer alması öğretmenlerin yukarıdaki görüşleriyle de örtüşmektedir. Öğrenciler sesleri doğru telaffuz edemedikleri, doğru anlaşılır cümle kuramadıkları düşüncesiyle konuşma konusunda isteksiz davranmakta hatta konuşmamayı tercih etmektedirler. Bu da onların hem akademik başarılarında hem de çevreleriyle sağlıklı iletişim kurmalarında engel oluşturmaktadır.

Öğrencilerin son sıralarda yer almasına rağmen okul dışı etkinliklerle öğrenme ve ev ödevi yaparak öğrenme tercihleri de onların okulda gerçekleştiremedikleri öğrenme ihtiyaçlarını dışarıda yardım alarak gidermeye çalıştıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin yazma ve dinleme tercihlerini yakın sonuçlarla birinci sıraya, resimli kitaplar seçeneğini üçüncü sıraya koymaları , öğrencilerin öğrenmesinde görsel desteğin önemini vurgulaması ve öğrencinin beklentisini göstermesi açısından oldukça önemlidir. Konuşarak öğrenme tercihinin en son sırada yer alması öğrencilerin konuşmaktan gerçekten sıkıntı duyduğu yönünde değerlendirilmelidir. Bu durum okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin birbirini tamamlayacak şekilde bütünlüklü olarak ele alınmasının gerekliliğini göstermesi yönüyle önemli bir veridir.

Öğrencilerin iletişim kurma becerilerinin ölçülmeye çalışıldığı sorulara verdikleri cevaplar onların iletişim kurma yönünden oldukça önemli sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin %77 gibi büyük bir çoğunluğu , Türkçeyi doğru konuşamadıklarına inandıklarından dolayı, okulda yaşadığı bir sorunu okul idaresine aktaramamakta , dersleriyle ilgili bir sorunu öğretmenine danışmamakta, sınıf arkadaşlarıyla sohbet edememekte, ihtiyacını gidermek için kantinden alışveriş yapamamaktadır.

Araştırmada öğretmen desteği alarak anketlerini dolduran öğrenciler için hazırlanan resimlendirilmiş anketlerden elde edilen sonuçlar, öğrencilerin ancak %26'sının okul ortamında görülebilecek zil, okul çantası, öğrenci, kitap vb. nesnelerin tümünü doğru tanıdığını göstermektedir. Öğrencilerin çoğunun televizyonu doğru işaretlemesi televizyon sözcüğünün kendi dillerinde de benzer şekilde yazılmış olmasından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin sınıf ortamında görülebilecek nesneleri tanıma düzeyi sorularına verdikleri cevaplar, onların sadece %17'sinin saat, kalem vb. nesnelerin tümünü tanıdığını; bu sayının günlük eylemleri tanıma sorularında %4'e kadar düştüğünü göstermektedir.

Araştırmada, Türkçe öğretimi çalışmalarına alınan öğrencilerle alınmayan öğrenciler arasında yapılan değerlendirmeler, çalışmalara alınan öğrencilerin bir müddet sonra Türkçe dil becerilerini daha etkin kullandıklarını göstermiştir. Öğrencilerin çalışmaların sonunda kendileri ve aileleri ile bilgileri doğru ve anlaşılır aktarabilmesi ; günlük iletişim dilinin gereği olan selâmlaşma, teşekkür etme , özür dileme gibi basit cümle yapılarını öğrenip kullanabilmeleri, gördüğü, işittiği, okuduğu bir olayı, kişi, zaman , yer olarak doğru tanımlayabilmeleri çalışmada hedeflenenlere ulaşıldığı yönünde değerlendirilmiştir.

Eklerde verilen yazılı anlatım örneklerinde de görüleceği üzere öğrencilerin yazılı anlatımları istenen düzeyde değildir. Yazım yanlışları , anlatım bozuklukları olmasına rağmen öğrencilerin duygu, düşünce , hayal ve isteklerini anlatabilme becerisini elde etmeleri onlar açısından büyük bir ilerleme olarak nitelendirilmelidir.

6.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak getirilen öneriler aşağıdaki başlıklar altında verilmiştir.

6.2.1. Ders Programı Hazırlama Çalışmalarına Yönelik Öneriler

Yabancı öğrencilere yönelik hazırlanacak ders programlarında en iyi sonucun alınabilmesi için seçmeli yaklaşım benimsenmelidir. Dilin ayrı ayrı parçalar hâlinde verilmesi gerekiyorsa dil merkezli olması daha iyi olacaktır. Öğrencinin ihtiyacı, dilbilgisi kurallarının öğretilmesini gerektiriyorsa yapısal özelliklerin verilmesi gerekecektir. Dilin işlevlerinin ve kavramlarının temel alınması gerekiyorsa etkinlikler işlevsel- kavramsal yaklaşıma yönelik hazırlanmalıdır. Öğrencinin amacı dil öğrenmeyi sürdürebilmesini sağlayacak becerileri ve stratejileri kazanmaksa süreç merkezli yaklaşımın uygulanması gerekecektir.

6.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Etkili bir eğitim ve iletişim için sınıf yönetimi son derece önemlidir. Sınıf yönetiminin çeşitli değişkenleri vardır. Bunlar, öğretmen öğrenci, okul, program, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre olarak sıralanabilir. Söz konusu değişkenlerin içinde en belirleyici öğretmendir. Etkili bir sınıf yönetimi için gerekli olan eğitim süreçlerinin düzenlenmesinden ve yürütülmesinden öğretmen sorumludur. Ayrıca eğitim ortamının oluşturulması için gerekli psikolojik koşulların sağlanması ve fiziksel düzenlemelerin yapılması da öğretmenden beklenir.

Yabancı öğrenciler, ders anlatılırken dersi takip etmekte ve not tutmakta zorlanabilirler. Öğretmenin anlatma esnasında önemli yerleri vurgulaması, ipucu ifadeleri kullanması, onların not tutmalarının sağlanmasında ve notlarını düzenlemesinde yardımcı olacaktır.

Yabancılar yönelik çalışmalarda öğretmen öğrencinin iletişim amaçlarını dikkatle izleyen ve onun iletişimsel ortağı düzeyinde destek veren bir konumdadır. Öğretmen harf ve ses ilişkileri, sözcük tanıma ve diğer okuma becerileri konusunda da yardımcı olmak durumundadır. Bu nedenle öğretmen her öğrenciyi izlemeli ve iyi bir gözlemci olmalıdır.

Öğretmenler, öğrenciler için sözel dili edinme sürecinde bir model oluşturacağından metinleri önce kendi okumalıdır.

Öğrenciler gerçek yaşamdaki gibi konuşmak, anlatmak yazmak isterler. Bu nedenle sınıf ortamları öğrencilerin iletişim kurmalarına olanak tanınmalı; dil ve okuma yazma öğretimi için derslerin ileriki aşamasında gerçek metinlerden yararlanılmalıdır.

Ders notlarını destekleyen materyallerin gerçek yaşamı örnekleyici olmasına özen gösterilmeli; öğrencinin iletişimde rahatlıkla ve sıkça karşılaşabileceği örnekler özellikle seçilmelidir.

Okulun kendi imkânları dikkate alınarak okuldaki tüm öğretmenlerin belli bir sıraya veya düzene göre kullandıkları akıllı sınıf, kaset- çalar vb. araçların ne zaman ve nasıl kullanılması gerektiği konusunda plan yapılmalıdır.

Öğrencilerin sınıf dışında da gelişimlerini sürdürebilmeleri için seçilecek okuma kitaplarının öğrencilerin seviyelerine ve yaşlarına uygun ve resimlerle desteklenmiş olmasına dikkat edilmelidir.

Öğretmenler, öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda derslerde bireysel ya da grup çalışmaları yaparak öğretimi zenginleştirmelidirler.

Öğrencilere dili kullanacakları koşullara benzer biçimlerde öğrenmeler sağlayarak güven duygularının gelişmesine yardımcı olmalı; onlara dili iletişimsel amaçlar için kullanma ortamı oluşturmalıdır.

Öğrencilerin kültürel farkındalık ve farklı kültürlere duyarlılık, hoşgörü geliştirmelerine yardımcı olmalı; öğrencilerin duyuşsal eğilimlerinin farklı olabileceğini dikkate alarak onlara seçenek sunmalıdır.

Öğrencilerin öğrenme biçimlerinin farklı olduğu göz önünde bulundurularak görsel, işitsel vb. araç- gereç kullanmaya önem vermelidir.

6.2. 3. Materyal Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Yabancılar Türkçe öğretmek amacıyla geliştirilecek araçlar, açık anlaşılır olmalı; örneğin birçok etkinlik bir çalışma yaprağına sığdırılmaya çalışılmamalıdır.

Öğrencilerin kendilerini rahat hissetmeleri için kendi kültürleriyle ilişkilendirdikleri resim ve metinler de süreç içinde kullanılmalıdır.

Öğretmen gerektiğinde elindeki araçlara ekleme, çıkarma yapmalı; basitleştirmeli veya yeniden düzenleme yoluna gitmelidir.

Öğretmen kendisine önerilen ders kitabının öğrencilerle veya öğretim koşullarıyla uyuşmadığını görürse yöntemi, dilsel içeriği, konuları, metinleri, dilsel öğelerin sıralanışı ve kültürel içeriği uyarlama teknikleriyle yeniden şekillendirmelidir.

Sınıflarda bol miktarda kitap, dergi, gazete bulundurularak okuma ve yazma teşvik edilmelidir.

6.2.4. Öğrencilere Yönelik Öneriler

Bazı öğrenciler alınan belli bir eğitimden sonra kusursuz bir konuşma becerisine sahip olacaklarını umarlar. Fakat neredeyse imkânsız hayal ettikleri için kendilerine güvenlerini kaybederler ve dil öğrenimine karşı ise olumsuz ön yargılar oluştururlar. Dil edinimi açısından insanlar yalnızca ana dillerini belli bir eğitimden sonra kusursuzca kullanabilirler. Dil öğrenme iletişim amaçlıdır. Hata yapmak doğaldır. Dil öğrenme amacının iletişim kurmak olduğu önemli olanın yabancı dildeki mesajın anlaşılması ve karşı tarafa cevap verilmesi olduğu unutulmamalıdır.

6.2. 5. Ailelere Yönelik Öneriler

Bu çalışmada farklı sebeplerle ailelere ulaşılamamıştır. Ancak ailelerin de bu sürece katılması gerekmektedir. Bu nedenle ailelere de çocukları ve çocuklarının

gelişimi ve programın içeriği ile ilgili yeterince bilgi verilerek, süreç içinde öğrencilerini birey olarak desteklemelerinde yapmaları gerekenler anlatılmalıdır.

Okul başarısında ailelerin çocuklarına yaklaşımı çok önemlidir. Evde çocuk için öğrenme ortamının oluşturulması gerekir. Çocuğa ayrılan bir oda, odada çocuk için gerekli eşyalar, bilgisayar gibi öğretim araçları, kaynak kitapların da yer aldığı bir kitaplık olmalı, çocuk, seviyesine uygun süreli yayınlar okuması için teşvik edilmeli, eve günlük gazete alınmalıdır.

Aileler çocuklarını, okula göndermeli, dili öğrenmesi için isteklendirmelidir.

6.2.6. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

Yabancılar Türkçe öğretimi bir devlet politikası hâline getirilmeli; Türkçeyi yabancı dil olarak verecek öğretmenlerin yetiştirilmesi konusu ele alınmalıdır. Yabancılar Türkçe öğretimi ile ilgili uygulamaların, yöntem ve tekniklerin, ölçme ve değerlendirme vb. konuların yer aldığı kitap, süreli yayın ve dergilerin okullara gönderilmesi sağlanmalıdır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gelen yabancı uyruklu öğrenciler, eğitim sistemine alınmadan önce Türkçe dil becerilerinin ölçüldüğü bir sınava alınmalı; çıkan sonuçlar doğrultusunda Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından oluşturulacak bir Türkçe Öğretimi Destek Programı'ndan geçirilmelidir.

Okul çağında olan yabancı öğrencilerin ailelerine yönelik Türkçe dil öğretimi ile ilgili okuma yazma kursları başlatılarak eğitime başlamadan hem çocuk hem anne – baba bu konuda daha yeterli duruma getirilebilir.

Ailenin yaşam tarzı ve değerleri çocuğa olduğu gibi yansıdığından çocuğun eğitimiyle ailenin eğitimi ve değerleri arasında tutarlı bir bütünleştirme oluşturularak çocuğun gelişiminin dengeli olması sağlanmalıdır. Bu amaçla ortak kültürel etkinliklerin yapılması yönünde çalışmalar başlatılabilir.

Yabancı öğrencilere yönelik kültürel etkinlikler kol faaliyetleri programına alınarak yabancı öğrencilerin akranlarıyla kaynaşması sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin alanları ile ilgili yeni bilgi ve teknolojileri takip edebilmeleri amacı ile düzenli aralıklarla Hizmet İçi Eğitim Kursları (Çocuğu Tanıma Teknikleri, Türkçe Dil Etkinlikleri) planlanabilir. Hatta bu hizmet bir sertifika ile desteklenerek edebiyat - Türkçe öğretmenleri için istihdam yaratılabilir.

Yabancılar Türkçe öğretimi devlet politikası haline getirilmeli; çağdaş yöntem ve yaklaşımların ışığında programlar hazırlanmalıdır.

Türkiye’de olduğu gibi KKTC’de de Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) kurulmalıdır.

6.2.7. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yabancı öğrencilerle ilgili araştırmalar adanın tüm okullarında bulunan yabancı öğrenciler için yapılmalıdır.

Araştırmacılar, adadaki özel okulların yabancı öğrencilere yönelik dil öğretim çalışmalarını, kullanılan ders kitabı, görsel- işitsel araçlar ve etkinliklerini;

1. Nitelikleri ,
2. Konuları,
3. Hedef dil öğrencilerinin yaşlarına uygunluğu,
4. Bilişsel ve duyuşsal özelliklerine uygunluğu,
5. Kullanma ortamına uygunluğu,
6. Kültür unsurlarına uygunluğu yönünden incelemeli ve elde ettikleri verileri tüm eğitimcilerle paylaşmalıdır.

KAYNAKLAR

- AKSAN, D. (2002). **Anadilimizin Söz Denzinde**. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- AKSAN, D. (1977). **Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim1**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKTAŞ, Ş. (1989). “**Kompozisyon Öğretimi Üzerine**” **Millî Eğitim**, 81, Ocak:21- 23.
- ANDREWS, D.H., and L.A. Goodson., “**A Comparative Analysis of Models of Instructional Design.**” **Journal of Instructional Development** 3 (April 1980): 2-16.
Akt. Cem Babacan.
- BARIN, E. (2003). “**Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi.**” **Türklük Bilimi Araştırmaları**, S. 13, s.311- 317, Niğde.
- (1994). “**Yabancılar Türkçenin Öğretim Metodu**” A.Ü.TÖMER Dil Dergisi, Ank.S. 17, s. 53-56.
- (2002). “**Asya Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrencilere Türkiye Türkçesinin Öğretimi**” Prof. Dr. SADIK TURAL Armağanı, Ank. s. 77- 80.
- (2004). “**Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler**” **Türkiyat Araştırmaları**, S. 1s.19-30, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- BAŞKAN, Ö. (1980). “**Yükseköğretim Kurumlarında İngilizce Öğretim İzlenesi**”, **İzlem**, 11-10, 1980.
- BİNBAŞIOĞLU, C. (1988). **Genel Öğretim Bilgisi**. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- BLOOM, B., (1956). **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook1: Cognitive Domain**. New York: David MC Kay

BROWN, H, D. (2001). **English Language Teaching in the Post – Method Era: Toward Beter Diagnosis, Treatment, and Assesment** (Ed. R. Carter ve D. Nunan içinde) **The Cambridge Guide to Teaching English to Speakers of Other Languages**. s. 9-19.

BROWN, D. (2001a). **Teaching by Principles An Interactive Approach to Language Pedagogy** 2. Baskı. New York: Longman.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem Yayıncılık,

BÜYÜKKARAGÖZ, S., (1990). **Genel Öğretim Metodları**, Beta A. Ş., İstanbul.

CAİNE, R, N and Caine G, (2002). **Beyin Temelli Öğrenme**, (Çev. Ed. Gülten Ülgen) Nobel Yayıncılık.

CEMİLOĞLU, M. (2001). **İlköğretim okullarında Türkçe Öğretimi**, Alfa Yayınları, İstanbul.

DEAN, M.,Johnston O.. (2001). **Language Powerbook**. Englan: Pearson Education Limited.

DEMİRCAN, Ö. (1990). **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**, İstanbul: Ekin - Eğitim Yayıncılık ve Dağıtım.

DEMİREL, Ö. (2004).**Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. (5. Baskı) Ankara :Pegem Yayıncılık.

DEMİREL, Ö., (2003). **Türkçe Öğretimi**. Ankara: Pegem .

DEMİREL, Ö. (1998). **Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Kardeş Kitap ve Yayınevi,

DEMİREL, Ö. (2006a). **Yabancı Dil Öğretimi**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

..... (2006 b). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. 10. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

DEMİREL, Ö. (1999) **İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**. MEB Yayınları, İstanbul.

DEMİREL Özcan, (1997). **Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları**, Pegem A. Yayıncılık, Ankara.

DİCK, W., “**An Analysis of a Sample of the Learner Verification and Revision Reports Submitted to the Florida Department of Education in 1985- 1986.**” Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, San Fransisco April, 1986.

DÖKMEN, Ü. (1988). “**Empatinin Yeni Bir ModelleDayanılarak Ölçülmesi ve Psşkodrama ile Geliştirilmesi**”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, xxı (1-2), 155- 190.

DUMAN, A. (2003). “**Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi**”. Türklük Bilimi Araştırmaları (36), 151- 154.

ELMAN, L, Jeffrey, Elizabeth A. Bates, Mark H, Johnson, Annette Karmiloff – Smith, Domenico Parisi and Kim Plunkett. Rethinking Innatenes: **A Connectionist Perspective on Development**.

ERDEN, M..(1998). **Eğitime Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınevi.

ERDEN M. (1998). **Eğitimde Program Değerlendirme**, Anı Yayıncılık, Ankara.

ETÜRK, S. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe Yayınları.

ERTÜRK S. (1994). **Eğitimde Program Geliştirme** Meteksan A.Ş.

GARDNER, R.C. ve W, E, Lambert. (1972) **Attitudes and Motivation in Second Language Learning**. Rowley, Mass, Newbury House

GRAY E., Evans V.. (2004) **My Language Portfolio for Turkey**. İstanbul: Express Publishing

GÜZEL, A. (1987) “**Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Programları.**” **Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü, Bugünü, Geleceği Sempozyumu**, 8-11 Haziran 1987, - Tebliğler- , Ankara: 435- 448.

1987, **Türkçe’nin Eğitimi Öğretiminde Metodoloji, Milliyetçiler IV.İlmî Büyük Kurultayı**, İstanbul, s. 143-148; Belgelerle Türk Tarih Dergisi, S. 47, s. 1-9.

1988, **Almanya’daki Türk Çocuklarına Verilmesi Gerekli Türk Kültürü Dersinin Önemi**, **Ankara Aydınlar Ocağı Bülteni**, Ocak- Haziran, S.1-2, s. 6-20.

2005, **İlköğretim Beşinci Sınıf Ders Kitaplarının Kelime Hazinesi Bakımından Niceliği ve Ortak Kelime Hazinesi Kazandırması Bakımından Yeterlilikleri**, (Ö. Karadağ ve M. Kurudayıoğlu ile beraber), **XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül,Denizli 2005, Kongre Kitabı, Cilt2. s. 331-334.

1989 , “**Eğitimde Türkçenin Öğretilmesi**” **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi** (Dün- Bugün- Yarın) (47), 1:1-9.

1990 , **Ailede Çocuk Eğitimi, 1. Aile Şûrası Bildirileri**, TC. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yay. , Ankara.

1993, **Türk Cumhuriyetlerinde Eğitim ve Öğretim Birliği, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri Arasında Yapılan Anlaşmalar, İlişkiler ve Faaliyetler**, T.C. MEB.TTK Başk. Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Dairesi Yayını, ½, İkinci Kitap, Ankara, s. 74-95.

1993, **Türk Cumhuriyetleri’nde Eğitim – Öğretim Kültür Faaliyetleri Hakkında**, MEB. Öğretmen Dergisi, S. 10, s. 7-10.

2006, **Edebiyat Eğitiminde Amaçlar ve Bu Amaçlara YönelikYöntem, Teknik ve Örnek Uygulamalar**, Milli Eğitim Dergisi, “Edebiyat Eğitimi- Öğretimi Özel Sayısı” Kış: 2006, Yıl: 34, Sayı:169, s.85-105, Ankara.

KAVCAR, C. (1987). “**Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi**”, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C.20, S.1-2, Ankara, s. 261- 273.

KAPTAN, S. (1993). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Ankara, Tekış Web Ofset Tesisleri.

KARAKAYA , Ş., (2004). **Eğitimde Program Geliştirme Çabaları**, Asıl Yayıncılık, Ankara.

KARASAR, N. (1998).**Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

KRASHEN, S. D. (1973). “**Lateralization, Language Learning and Their Critical Period: Some New Evidence**”, Language Learning, 23: 63-74.

KOCAMAN, A. (1978). “**Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**”. Genel Dilbilim Dergisi, 1,2: 80 – 98.

KURUDAYIOĞLU, M. (2005). **İlköğretim İkinci Kadem Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma**. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye.

LEBOW, D. (1993). **Constructivist Values For Instructional Systems Design: Five principles Toward A New Mindset. Educational Technology Research And Development**. 41(3), 4-16.

MAYER, R,E. (1987). **Educational Psychology: A Cognitive Approach**, Little, Brown and Company Limited, U.S.A.

MEB (1995). **Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği**. 2434 Sayılı Tebliğler Dergisi

MEB (2007a). **İlköğretim 6 Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı**, Ankara: MEB Yayınları.

MEB (2007 b) . **İlköğretim 7 Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı**, Ankara: MEB Yayınları

MEB (2005 a). **İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)** Ankara : MEB Yayınları

MEB (2006). **İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)** Ankara : MEB Yayınları

MEB (2006). **Türkçe Dersi Öğretim Programı**, Ankara

MEB (1995). **İlköğretim Okulu Programı** , Ankara.

MEB (1997). **Tebliğler Dergisi**. Sayı 248, Ekim: 590.

MOORE, K. **Öğretim Becerileri** (Çev. Nizamettin Kaya).

ÖZBAY, M. (2005). **Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi**, Ankara: Akçağ Yayınları.

ÖZBAY, M. (2002). “**Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi**” ,Türk Dili, (602), 112- 120

ÖZBAY, M. (2006). **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 11**, Ankara: Öncü Kitap.

ÖZBAY, M. (2002) **Öğretmen Görüşlerine Göre Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**, Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.

QCA (Qualifications and Curriculum Authory),(1999). **The Rewiev of The National Curriculum in England. The consultation materials.** WEB: htt: □ HYPERLINK "http://www.qca.org.uk/" □ www.qca.org.uk □

SAVERY, J.R & Duffy, T.M. (1996). **Problem Based Learning: A İnstructional Model and İts Constructivist Framework.** In B.G. Wilson (Ed.), **Constructing Learning Environments: Case Studies in Instructional Design** (pp, : 135- 148). Englewood Cliffs, NJ: Educational Tecnology Publication.

SEVER,S.(2004). **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme.** Ankara: Anı Yayıncılık.

SÖNMEZ, V. (1991). **Eğitim Felsefesi,** Ankara: Adım Yayıncılık.

SÖNMEZ, V. (1986) “**Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme.**” Orta Öğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 169- 211.

TEKİN, H. (1979). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.** Ankara: Mars Matbaası.

TEMİZYÜREK, F. ve Ahmet B.(2006). **Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

2002, “**Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Çalışmalarının Önemi**”
Türk Dili S. 609, Eylül, s. 588-591.

2003. “**Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi**”, Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimim Özel Sayısı, S.13, Bahar, s. 161-167.

2004. “**Eğitim ve Bilim Dili Olarak Türkçe**”, Eğitimin Sesi, S. 9, Eylül – Ekim, s. 30-31.

2000. “**Atatürk Dönemi Türkçenin Öğretimi ile İlgili Olarak Geliştirilen Devlet Politikaları**”, Türk Yurdu, Mart, Cilt 20, Sayı: 151, s. 58-59.

Türk Dil Kurumu. (2002). **Türkçe Sözlük**, Ankara: TDK

WHEATLEY, G.H.(1991). **Constructivist Perspective On Science And Mathematic Learning. Science Education**. 75 (1), 9-21.

WILKINS, D.A. (1976). **National Syllabuses**, Oxford University Pres.

VARDAR, B. (1999). **Yirminci Yüzyıl Dilbilimi**. İstanbul: Multilingual.

VARIŞ F. (1988) **Eğitimde Program Geliştirme. “Teori ve Teknikler”** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

YALÇIN, A. (1996). **Türkçe Ders Kitaplarının Planlanması ve Yazılması**. Türk Yurdu, 107: 24 27.

YALÇIN, A. (2002).**Türkçe Öğretim Yöntemlerinde Yeni Yaklaşımlar**. Ankara: Akçağ Yayınları.

YALÇIN, A. (2002).**Türkçe Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Akçağ Yayınları.

YAVUZER, H. (1998). **“Yaygın Anna- Baba Tutumları”**, Ana – Baba Okulu.İstanbul: Remzi Kitabevi .

YILDIRIM A ve ŞİMŞEK H (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YURDAKUL B. (2004). **Eğitimde Davranışçılıktan Yapılandırmacılığa Geçiş İçin Bilgi, Gerçeklik ve Öğrenme Olgularının Yeniden Anlamlandırılması**. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 4 (8) , 109- 120.

(2005). **Bilişötesi ve Yapılandırmacı Öğrenme Çevreleri**. Eğitim Yönetimi. 11 (42) , 279- 298.

EKLER

Araştırmada Kullanılan Anketler

Ek : 1

Değerli Meslektaşım,

Aşağıdaki soruların dikkatle ve doğru olarak yanıtlanması ortaöğretimde okuyan yabancı öğrencilere yönelik Türkçe öğretim programı tasarlanmasında yararlı olacaktır. Bu anket ile elde edilecek olan bilgiler, okullarımızda bulunan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe gereksinimlerini çözümlmek amacı ile kullanılacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmanız gerekmektedir. Soruları yanıtlarken her sorunun altında verilen seçeneklerden uygun bulduğunuz ifadenin yanındaki parantezi (x) şeklinde işaretlemeniz yeterlidir. Gerektiğinde birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

Teşekkür ederim
Şentaç Arı

Cinsiyet: K
Branş: Mat
Hizmet Yılı: 20

Sınıfınızda / sınıflarınızda okuyan / okuyacak yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçenin kullanımı ile ilgili sorunlardan hangileri ile karşılaştıklarını / karşılaşıcaklarını düşünüyorsunuz? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- ☒ Hızlı konuşulan Türkçeyi anlayamamak
- ☒ Türkçeyi akıcı bir şekilde konuşamamak..
- ☒ Doğru vurgulama veya sesletimde (telaffuzda) başarısız olmak
- ☒ Konuşurken veya yazarken doğru sözcükleri seçememek.
- ☒ Konuşurken veya yazarken sözcüklere gelen zaman, şahıs, çoğul vb. ekleri doğru seçememek.
- ☒ Dilbilgisi kurallarına göre doğru cümle kuramamak.
- ☐ (-) Sosyal ilişkinin sağlıklı olması için gereken güzel konuşma kalıplarını kullanmada güçlük çekmek.
- ☒ Hızlı okuyamamak.
- ☒ Yazılı anlatımda yetersiz kalmak..
- ☒ Her dersin içeriğindeki kelimelerin farklılık göstermesi nedeniyle derslerde anlatılanları anlamakta zorluk çekmek.
- ☒ Anlatılanları not almakta yetersiz kalmak
- ☐ (-) Diğer (Lütfen belirtiniz.)

Aşağıda verilen sınıf içi teknik ve etkinliklerinden kullandıklarınızı işaretleyiniz Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

(-) İkili ve grup çalışmaları

☒ Soru - cevap

(-) Drama ve rol yapma

☒ Beyin fırtınası

(-) Oyun

(-) Şarkı

☒ Tekrar Alıştırmaları

☒ Verilen ödev alıştırmalarını sınıfta öğrencilere çözdürme

(-) Okuma

(-) Yazma

(-) Test çözme

(-) Diğer (lütfen belirtiniz.)

Sınıf içi teknik ve etkinliklerin seçiminde karar verirken aşağıdakilerden hangisini dikkate alırsınız. Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

☒ Ders kitabında verilen etkinlikleri uygulayım.

(-) Ders kitabında yer alan etkinliklerin bir kısmını farklılaştırarak kullanırım.

(-) Ders kitabına bağlı kalarak kendi geliştirdiğim etkinlikleri kullanırım.

☒ Ders kitabından bağımsız, konu ile ilişkili yeni etkinlikler geliştiririm.

(-) Sınıf içinde etkinlik yapmayı uygun bulmam.

Sınıf ortamınız (araç- gereç, öğrenci sayısı vb.) sınıfınızdaki yabancı öğrenciler için farklı çalışmalar yapmanıza olanak tanır mı?

(-) Evet

☒ Hayır

Ek: 2

İlköğretimin İkinci Kademesinde Eğitim Gören Yabancı
Ülkelerden Gelmiş Öğrencilerin Türkçe Eğitim
Düzeylerinin Anket Yoluyla Belirlenmesi

Değerli öğretmenim, aşağıdaki sorular eğitim sistemimizde yer alan yabancı ülkelerden gelmiş öğrencilerin Türkçe eğitim düzeyini belirlemek amacıyla görsel destekli hazırlanmıştır. Öğrencilerinize ihtiyaç duydukları durumlarda açıklayıcı bilgi vermeniz çalışmanın geçerliliğini artıracaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim .

Değerli öğrencilerimiz, aşağıdaki sorular sizlerin sorunlarını tespit etmek ve sizlere daha iyi bir eğitim verebilmek amacıyla sorulmuştur. İstemediğiniz soruya cevap vermeme hakkına sahipsiniz. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar için teşekkür ederim.¹

Sentaç Arı

I. BÖLÜM

Değerli öğrencilerimiz, bu bölüm kişisel bilgilerinizi içermektedir. Bu bilgiler sadece çalışmanın bilimsel verilere dayandırılması amacıyla sorulmuştur. Bu çalışmanın dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Samimi cevaplarınız için teşekkür ederim.

Adınız soyadınız: Bradley Webb

Yaşınız: 14

Doğum yeriniz ve yılı: England, 19th September 1993

Uyruğunuz: English

Kaç kardeşsiniz: 1 brother

Ailenizin KKTC'ye geliş sebebi aşağıdaki seçeneklerin hangisi ile tanımlanabilir:

- a. Görevli ☒ b. Yerleşmek c. Çalışmak d. Diğer

Nerede oturuyorsunuz: Alınacak

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi okuma alışkanlığınızı tanımlamaktadır?

- a. Haftada bir kitap okuyorum. a. Haftada bir dergi okuyorum.
b. Ayda bir kitap okuyorum. b. Ayda bir dergi okuyorum.
c. Senede bir kitap okuyorum. c. Senede bir dergi okuyorum.
d. Hiç okumuyorum
e. Diğer .....

Okulda Türkçe bilmemenizden dolayı karşılaştığınız sorunlar var mı?

Varsa nelerdir?.....

.....

.....

Türkçe bilmemekten dolayı derslerde zorluk çekiyor musunuz?

Çekiyorsanız bunlar nelerdir? .....

.....

.....

Hangi sınıfta okuyorsunuz? .....

Sınıf tekrarı yaptınız mı? .....

Geldiğiniz ülkede Türkçe eğitimi aldınız mı? .....

Geldiğiniz ülkede Türkçe eğitimi varsa bu eğitimi veren kurumun adını
yazar mısınız? .....

Türkçeyi öğrendiğiniz ortamı en iyi belirleyen seçenek hangisidir?

a. Aile içinde   b. Arkadas çevresinde   c. Okul ortamında

Değerli öğrencilerimiz, lütfen aşağıdaki soruları okuyunuz ve size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

Öğretmenimin Anlattıklarını En İyi Nasıl Öğrenebilirim?

Öğretmenimin anlattığı her şeyi defterime yazmak istiyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenimin bize her şeyi açıklamasından hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenimin çalışmam için ödev vermesinden hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenimin hatalarımı söylemesinden hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenimin hatalarımı bulmama izin vermesinden hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenimin bana (ses ve sesletim uygulaması, telaffuz) sözlü tekrarlar yaptırmasından hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Öğretmenim ve sınıf arkadaşlarımla okul dışı etkinlikler yaparak öğrenmekten hoşlanıyorum.
a. Katılmıyorum b. Az Katılıyorum c. Katılıyorum

Değerli öğrencilerimiz, lütfen aşağıdaki soruları okuyunuz ve size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

En İyi Nasıl Öğrenebilirim ?

Sınıf arkadaşlarımla çalışmayı seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Dinleyerek öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Okuyarak öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Konuşarak öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Yazarak öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Oyunlarla öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Resimli kitaplarla öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Film seyrederek öğrenmeyi seviyorum.

- a. Katılmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Değerli öğrencilerimiz, lütfen aşağıdaki soruları okuyunuz ve size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

Kendim ve ailemle ilgili bilgileri rahatlıkla söyleyebilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Kaldığım yeri ve evimi öğretmenime ya da arkadaşlarıma rahatlıkla tarif edebilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Okul kantininden alışveriş yaparken istediklerimi rahatlıkla söyleyebilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Derslerimle ilgili bir sorunum olursa öğretmenime/ öğretmenlerime rahatlıkla sorabilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

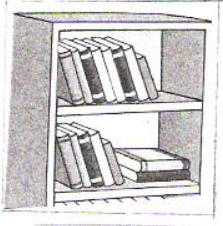
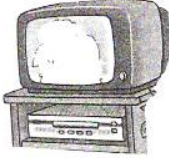
Okulda bir sorun yaşarsam okul idaresine söyleyebilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Sınıf / okul arkadaşlarımla rahatlıkla konuşabilirim.

İlmıyorum   b. Az Katılıyorum   c. Katılıyorum

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, okul ortamınızda karşınıza çıkabilecek eşya, kişi, okul araçları vb. nesnelerin resimleri, karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

	Zil	
	Okul çantası	
	Kitap	
	Öğrenci	
	Kitaplık	
	Hesap makinesi	
	Kalem	
	Bayan Öğretmen	
	Masa	
	Televizyon	
	Resim defteri	

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, okul ortamınızda karşınıza çıkabilecek eşya, yapı, okul araçları vb. nesnelerin resimleri, altında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

a. Sulu boya

b. Boya kalemi

c. Boya Fırçası

a. Kalem

c. Tükenmez kalem

c. Cetvel

a. Cetvel

b. Tükenmez Kalem

c. Saat

a. Çöp Sepeti

b. Saat

c. Kara Tahta

a. Saat

b. Çöp Sepeti

c. Cetvel

a. Çöp Sepeti

b. Kara Tahta

c. Saat

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin r** sında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“O, Ne Yapıyor?”

O, su içiyor.

O, yemek yiyor.

O, dişlerini fırçalyor.

O, çöp atıyor.

O, yüzünü yıkıyor.

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin resimleri**, resimlerin karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“O, Ne Yapıyor?”

O, futbol oynuyor.

O, basketbol oynuyor.

O, voleybol oynuyor.

O, tırmanıyor.

O, yüzyüyor.

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin resimleri**, resimlerin karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“O, Ne Yapıyor?”

O, koşuyor.

O, bisiklet sürüyor.

O, yürüyor.

O, dans ediyor.

O, şarkı söylüyor.

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin resimleri**, resimlerin karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“O, Ne Yapıyor?”

O, televizyon seyrediyor.

O, kitap okuyor.

O, resim yapıyor.

O, yazı yazıyor.

O, söz istiyor.

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin resimleri**, resimlerin karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“Nerem Ağrıyor ?”

Başım ağrıyor.

Kolum ağrıyor.

Gözüm ağrıyor.

Ayağım ağrıyor.

Parmağım ağrıyor.

Dişim ağrıyor.

Değerli öğrencimiz, bu bölümde, bazı **eylemlerin resimleri**, resimlerin karşısında ise doğru cevabın da yer aldığı seçenekler verilmiştir. Verilen resmi nitelediğine inandığınız cevabı işaretleyiniz.

“O, Ne Yapıyor?”

O, düşünüyor.

O, müzik dinliyor.

O, giyiniyor.

O, bağıırıyor.

O, ağlıyor.

O, pencereyi açıyor.

O, süpürüyor.

EK 3: Uygulama Çalışmalarından Örnekler:

Ben 12 yaşımdayım Adım Billydir Babamın
adı John annem adı Nancy Babam 33 yaşında
annem 28 girmeye hazırım veya bir
anne kardeşim var annem adı TiAdır o 2
yaşındadır

tiAdı'ya geldim de girmeye amerikana
gittim ama bermedim oraya ondan
buraya geldim sonra

Margi Sporları Yarışmaları?

Basketbol
Boks
futbol
dağcılık
halter
güres
karate
koşu
tenis
Kayak
jüme
volibol

Hangi Spordan Hoşlanıyorsunuz?

- 1- Hangi spordan Hoşlanıyorsunuz?
Ben en çok yüzmeyle Hoşlanıyorum.
- 2- Evet, belki her cuma olimpiya harusa giderim.
- 3- Ben de bu hafta sonu seninle gidebirmiyim?
- 4- Tabi ki neden olmasın. yüzmeyi biliyor musun?
- 5- Tabi ki biliyorum, ben çocuklarımdan biliyorum.
- 6- o halde cumartesi günü saat 11.00'den itibaren

Ben kendimi, ben ürettiğim her şeyi

MISIR

- Hawaii
- 3- indon - hindistan
- 4- Çin
- 5- kuzey Amerika. Gittimle istiyorum.

0 saat altıda kalkar. 0 saat altıyı on geçer girer.
0 saat altı buçukta elini, yüzünü yıkar. 0 saat yedide kahvaltı
yapar. 0 saat yedi buçukta otobüse biner. 0 saat sekizde okula
gelir. 0 saat sekiz buçukta dersleri başlar. 0 saat birde öğlen
yemeğini yer. 0 saat dörtte okulu biter. 0 saat dört buçukta
büyük ta akşam yemeğini yer. 0 saat beşte televizyon
seyreder. 0 saat altı buçukta dersleri yapar. 0 saat sekizde
müzik dinler. 0 saat dokuzda yatar.

Ben saat altı buçukta kalkarım,
Ben saat yedide yirmi ~~yar~~ ^{beş} kahvaltı yaparım. Be
Saat yedide girerim. Ben saat sekizde okula giderim.
Ben saat birde öğlen yemeğimi yerim. Ben saat
üçde ~~8~~ oyun oynarım. Ben saat beşte derslerime
ders derslerime çalışırım. Ben saat sekizde tele
seyrederim. Ben saat sekizde yatarım.

9:05 = Saat dokuz beş geçer

11:38 = ~~da~~ ⁵ saat onikiye yirmis beş var.

13:25 = Saat ~~bir~~ bir yirmi beş geçer

14:40 = saat ~~iki~~ ^{üç} yirmi var

15:15 = Saat ~~üç~~ ^{üç} yirmi ~~at~~ geçer

Ben ~~uyur~~ sık sık erken uyurum -

alfabe

(Ünlüler) (Ünsüz)

A	abla
B	bebek
C	can - cin
Ç	çiçek
D	destek (to help or support)
E	elma
F	fil
G	gelmek
Ğ	ağaç
H	herkes
İ	ışık
J	imdat
K	Jandarma - (polis ya da koruma görevli.)
L	Kaplan
M	limon - ekşi görevli - işi yapan
N	menkul, melek kişi
O	Nem, Nene, Nerede, Neyde
Ö	Onu - On, onlar, onlara, orada, orde
P	Ömer, Öpmek
R	Para
S	Resim
Ş	sen, Şigara
T	Sekil, Şişe, şeker
U	Televizyon
Ü	uyku
V	üzüm, ütü
Y	Vapur, Vazo
Z	yapmak, yastık, yorgan
	Zeytin

Sahil - (deniz kenarı).
yayla - (Dag)

Bu alfabe harfleri Lezionde yazılmıştır.
Bu alfabe harfleri Lezionde yazılmıştır.

A	H	K	O	L	T	U	K	C	M	D	K	S
E	Ç	M	E	O	A	Ç	O	P	S	V	I	P
S	I	B	A	E	H	A	K	A	P	I	Ö	H
Z	T	K	İ	S	T	B	E	T	G	N	R	T
Ç	Ö	P	N	A	A	M	U	İ	Z	F	M	A
E	İ	Ç	Ö	N	H	A	S	K	İ	L	İ	K
R	N	E		D	O	L	A	P	A	N	O	A
S	H	T	U	A	S	Ö	Z	L	Ü	K		L
D	Ç	V	O	L	Ğ	D	Y	V	N	S	R	E
L	A	E	L	Y	B	A	L	T	O	Ç	H	M
R	Ğ	L	T	E	L	E	V	İ	Z	Y	O	N
S	I	R	T	C	A	N	T	A	S	I	L	O
A	B	İ	L	Ğ	İ	S	A	Y	A	R	K	E

- 1) masa
- 2) Sandalye
- 3) Dolap
- 4) Lamba
- 5) Askılık
- 6) Televizyon
- 7) Pano
- 8) Sıra

- 11) Kalem
- 12) Duvar
- 13) Kapı
- 14) Sözlük
- 15) Tahta
- 16) Cetvel
- 17) VCD
- 18) sırt çantası
- 19) Koltuk

monPrizyan.

Ben Gatal köy otuyorum ve bir köpeği var.

Ben . . . . . it okul gidiyorum ve biraz
kötü yapıyorum.

Ben bir ikizim^{vardır} adı Jordan ve bir abla
ve bir abi var.

Benim abla adı Sheniz ve benim abi David

David 21 yaşında ve Sheniz 24 yaşında.

David hukuka temizci ve Sheniz o
öldü.

Benim anne adı Sifa ve benim baba Paul.

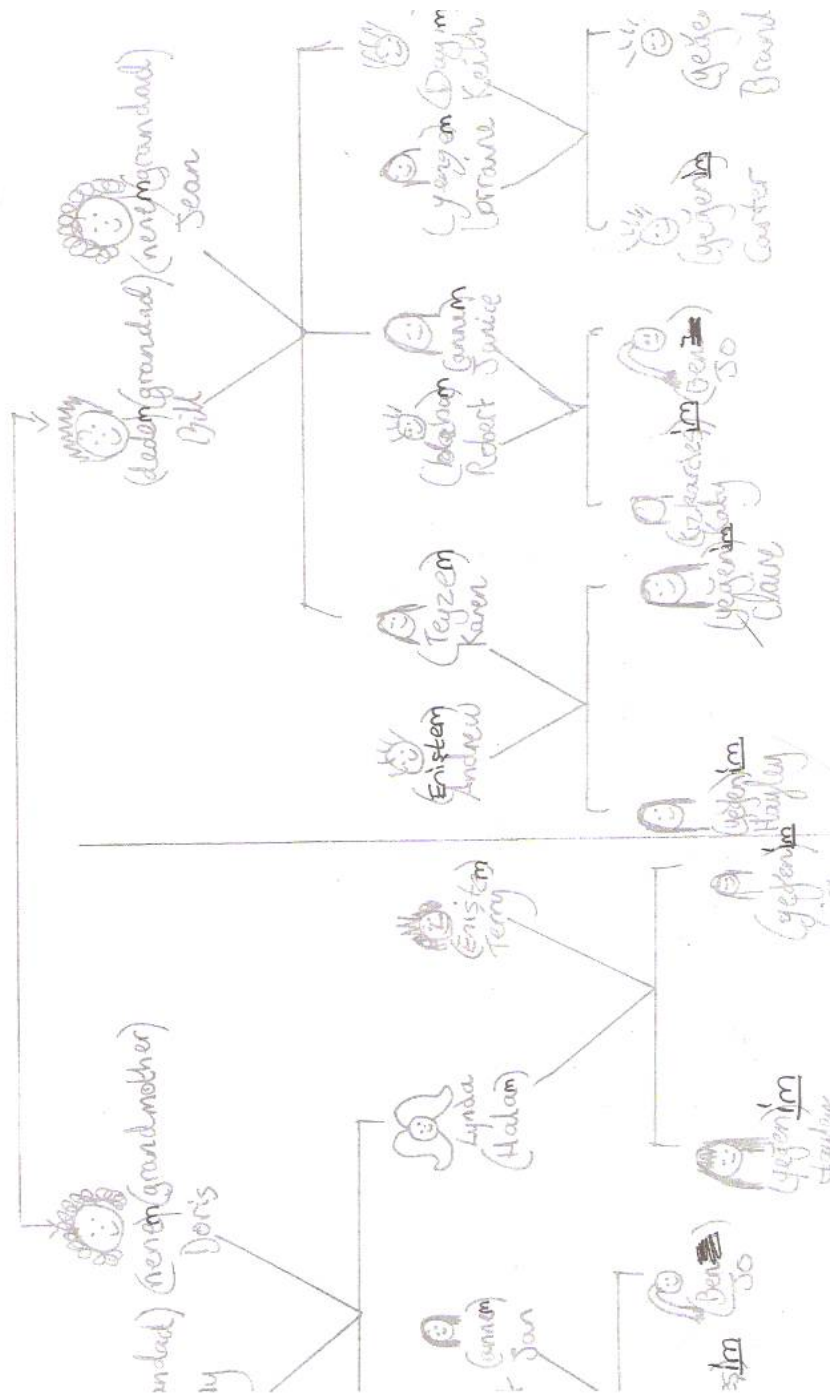
Annem zihni ve baba kendisi"i" vardır.

Okuldan sonra ben Polis olmak istiyorum.

Ama ben polis olamayacağım çünkü ben okul
hiç sevmiyorum.

AICE TABLOSU!

Ben.

Benim adım ve ben 20 Aralık 1996'da doğudum,
~~Ben~~ Londra'da. Ben okulu çok severim. Fincin sınıfa geçtim ve
çok sevdim okulu çok severim ve çok arkadaşlarım var.

~~Benim~~ Benim 2 tane abim var ve abim
oldu. Şimdi sadece annem ~~ve~~ ve abim var. Ama ben çok
mutluyum Kıbrıs'ta.

En sevdiğim meyve orman meyveleri (yani) Çilek, kiraz,
vişne, mango. Ben çok sağlıklı bir kızım meyvelerimi, sebzelerimi
çok severim ve yerim her zaman. Onun için çok büyüdüm! ;)

Büyüdüğüm de ~~ya~~ ^{çocuk} isterim olaysın dergilere ben müdür olac
hiç bir yere bakmayacağım ben ~~ama~~ olmayacağım.

Benim Sınıfım:

Benim adım Jo Murphy. Ben İngiltereliyim. Ben çok az Türkçe biliyorum. Şimdi
Albion'da yaşıyorum. Ben Lupton'da kalıyorum. Ben çok Türkçe ve İngilizce biliyor
Benim en iyi arkadaşım Sophie ~~ve~~ Gemma ~~ve~~ Shevaun ~~ve~~ Nicole ve Katie
beni arkadaşlarımdır.

Ben ~~ya~~ ¹⁹⁹⁶ doğdum. Ben ~~doğdum~~ Yemi üç Eylül 1996'da
doğdu. Ben Sunny Lane okulunda gidiyorum. Ben orta birinci sınıfımdır.
Sevdiğim bir renk siyah ve yeşil. Ben siyah ve yeşil ~~renkleri~~
renklerini seviyorum.

Paragraf:

Benim adım Jo Murphy. Ben Lupton'da kalıyorum. Sunny Lane ok
ulunda gidiyorum. Benim en iyi arkadaşlarımdır Gemma. Benim bir tane
kız kardeşim var. Onsekiz yaşındadır. Benim annemin adı
Janet Murphy. Ben Türkçe ve İngilizce biliyorum. Ben çok az Türkçe
biliyorum. Ben orta birinci sınıfımdır.

1) Sözlük ✓

2) Saat ✓

3) ~~Te~~ ^{ce} tevel ✓

4) Askılık ✓

5) Çöp ✓

6) yazı tahtası ✓

7) Kitaplık ✓

8) masa ✓

9) sila ✓

10) bilgisayar ✓

11) Defter ✓

12) Çanta ✓

13) Silgi ✓

14) televizyon ✓

15) pano ✓

16) Kapi ✓

17) pencere ✓

18) Harita ✓

V- Merhaba

S- Merhaba

i- ~~Ne~~ merhaba

1- Nasılsın?

i- Tek Tesekkür ederim iyim

- Ben-de iyim

i- Nereslisiniz?

1- İngiltere'de

- Pazartesi

- Salı

- ~~Çarş~~ Çarşamba

- Perşembe

- Cuma

- Cumartesi

- Pazar

2. Bu kim?

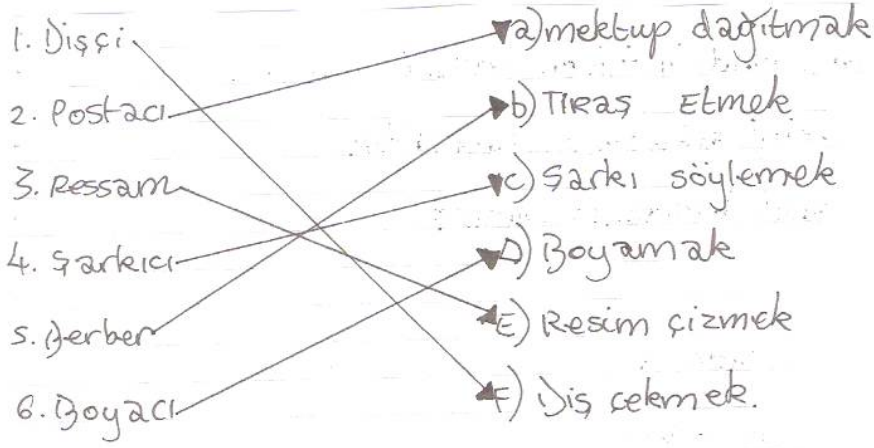
Bu öğrenci

4. Bu kim? = (Bunlar kim?)

Bu arkadaşlarım.

Bunlar

B. Bende iyiyim ✓

1 → bir
2 → iki
3 → üç
4 → dört
5 → beş
6 → altı
7 → yedi
8 → sekiz
9 → dokuz
10 → on
20 → yirmi
30 → otuz
40 → kırk
50 → Elli

80 → Seksen
90 → doksan
100 → yüz
1000 → bin

Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık

1) 67 = Altmış yedi ✓
2) 220 = yüz iki yirmi ✓
3) 365 = yüz 65 Altmış beş
4) 2138 = bin bir yüz otuz sekiz
5) 3489 = bin 489 yüz dört, seksen, dokuz
6) 8732 = sekiz bin yedi yüz
7) 6530 = Altı bin beş yüz otuz
8) 115 = yüz beş on beş

N- Tanıştığımıza memnun oldum
S- Ben de
S- Ben de
N- Güle güle
SS- Güle Güle
S- Güle Güle

2. nasılsın nasılsın ✓
6. ne dedin ne dedin X

ur: Merhaba! ✓
li: Merhaba! ✓
r: Adınız ne? ✓
li: ~~Adınız ne?~~ Adınız ne? Adınız ne?
r: ~~Adınız ne?~~ Tanıştığımıza ne memnun oldum ✓
li: ✓

- A) Merhaba
 B) merhaba / Nasılsın?
 A) iyiyim / Sen nasılsın?
 B) Ben de iyiyim / Bugün hangi dersleriniz vardır?
 A) Bugün Türkçe, matematik ve İngilizce
 B) Yarın hangi dersler vardır?
 A) Yarın iki saat Türkçe ve bir saat İngilizce var vardır.
 B) Yarın / Görüşürüz.
 A) Görüşürüz

Kalem, masa, sıra, silgi, Kitap, Defter,
 Öğrenci, Tahta, sandalye, Öğretmen,
 Tebeşir, Okul.

Kim Ne ?

<u>Kim</u>	<u>Ne</u>
<u>Öğrenci</u> ✓	<u>Kalem</u> ✓
<u>Öğretmen</u> ✓	<u>Masa</u> ✓
<u> </u>	<u>Sıra</u> ✓
<u> </u>	<u>Silgi</u> ✓
<u> </u>	<u>Kitap</u> ✓
<u> </u>	<u>Defter</u> ✓
<u> </u>	<u>Tahta</u> ✓
<u> </u>	<u>Sandalye</u> ✓
<u> </u>	<u>Tebeşir</u> ✓
<u> </u>	<u>Okul</u> ✓

Kazanım: Emir ve komutları anlayıp yerine getirebilecek

Etkinlik Örneği 2:

neşgöl   Özlendilerim? neşgöl ben
kapı   ben kapıyı yudarcam
tatil   ben tatileye tatil gidece
hediyeler   ben bir hediyeler edebilir
alışveriş   sen sevir alışveriş?
ermur   Büyük omam orda
dağ   ben dağ dağ
ilaç   ben de ilaç ver
pasaport   ben be hiç pasaport
patron   benim patron çok eski
mektup   be alıyor senin mektup
dergi   ben çok sevir dergi
gazetesi   ben dağlar is neber say gazetesi
Köy   benim köyüm eve çalacak
teşekkür   Ben çok sevir teşekkür
hava   bugün hava çok güzel
yorgun   Ben çok yorgun
şehir   Ben şehir gidecek
bilet   sen fuhre bilet ver?
müze   sen bakıyor orda müze?
memur   sen memur?
dükkan   Alabora dükkan dükkan
yer   O yer çok güzel
duvar   O duvar çok güzel
fabrika   O fabrika çok büyük
işçi   Ben işçi
kutu   O küçük kutu
postane   Postane nerede?
hastane   Hastane nerede?
müze   Müze nerede?

A: Günaydın!
 B: Günaydın ✓
 A: Adınız ne?
 B: Adım N^{ne}uray.
 A: Nasılsınız? ✓
 B: Teşekkür ederim. İyiyim.

Bugün Resim, matematik, İngilizce, Tarih, coğrafya ve iki saat Türkçe var'dır. Bugün Teneffüs'de arkadaşlarımla konuştum yemek yedim Eviğitim ve televizyon seyrettim.

Pazartesi= matematik ders yaptım^{arım}
 Salı= Türkçe ders yaptım^{arım}
 Çarşamba= Tarih ders yaptım^{arım}
 Perşembe= Beden Eğitimi ders yaptım^{arım}
 Cuma= coğrafya ders yaptım^{arım}
 Pazar= uyurum

- 1) 2:20 = ~~saat~~ ^{iki} yirmi
- 2) 3:40 = saat ~~üç~~ ^{dört} yirmi var
- 3) 5:10 = saat ~~beş~~ ^{altı} on gezer
- 4) 6:05 = saat ~~altı~~ ^{altı} beş gezer
- 5) 7:15 = saat yedi ~~beş~~ ^{sekiz} gezer
- 6) 9:45 = saat ~~ona~~ ^{on} sekiz var ✓
- 7) 10:50 = saat on bir ^e on var ✓
- 8) 2:55 = saat ~~iki~~ ^{üç} beş var ✓
- 9) 4:30 = saat dört buçuk ✓
- 10) 5:25 = saat ~~beş~~ ^{beş} yirmi beş gezer ✓
- 11) 1:35 = saat ~~iki~~ ^{iki} yirmi beş var ✓
- 12) 3:20 = saat ~~üç~~ ^{üç} yirmi gezer ✓
- 13) 4:00 = saat dört ✓
- 14) 11:30 = saat on bir ^e buçuk ✓
- 15) 12:05 = saat on iki ^e beş gezer ✓
- 16) 8:10 = saat sekiz ^e on gezer ✓
- 17) 9:35 = saat ~~dokuz~~ ^{üç} yirmi beş var ✓ ^{Arş} ₁₀

ALFABE:	Kelime	
A	Aferim	Hayir
B	Acik-	Acpsi
C	Baba	Hediye
D	Beket	iyi akşamler
E	Büyük	
F	balık	iyi
G	Balon	
H	Banana	
I	civciv	
J	Cekvel	
K	Cocuk	
L	Cilak	
M	Curcunlar	
N	dinle-	
O	dide	
P	dört	
Q	oçak	
R	deniz	
S	Elma	
T	El	
U	Ekmele	
V	Erkek	
Y	Gil	
Z	fare	
	Göz	
	günaydin	
	git	
	get	
	gu-el	
	Gül & gülle	

alfabe

(Ünlüler) (Ünsüz)

A	abla
B	bebek
C	can - cin
Ç	çiçek
D	destek (to help or support)
E	elma
F	fil
G	gelmek
Ğ	ağaç
H	herkes
İ	ışık
J	imdat
K	Jandarma - (polis ya da koruma görevli.)
L	Kaplan
M	limon - ekşi görevli - işi yapan
N	menkul, melek kişi
O	Nem, Nene, Nerede, Neyde
Ö	Onu - On, onlar, onlara, orada, orde
P	ömer, öpmek
R	Para
S	Resim
Ş	sen, Şigara
T	Sekil, Şişe, şeker
U	televizyon
Ü	uyku
V	üzüm, ütü
Y	Vapur, Vazo
Z	yapmak, yastık, yorgan
	Zeytin

Sahil - (deniz kenarı).
yayla - (Dag)

Bu alfabe harfleri Lezindeki harflerdir.
Bu alfabe harfleri Lezindeki harflerdir.

Benim dünyam

Ben bir sürü düşüncelerim var bu konu üzerinde ama gerçekleşerek mi bilmem. Sanetmiyorum.

Ben savaştan, sevimli, sakin ama birazda heyecan veren bir dünyada yaşamak istiyorum. Herkesin kendini kendine saygı duyan ve herkes birbirine sevgi, ve sevimli bir şekilde yaşamalarını isterim. Mafya, Terroristik olayların olmayacağını emin olmak, ve fakir ama aynı anda çok zengin insanlar olmaması gerekir. Sakin sessiz bir dünya isterim. Herkes birbirini öldürmelerini istemem. Ama aynı anda bir şeyin Shirri var. Heyecan veren şeyleri, aktiviteleri... Olankırı Çok severim

Tabiri bunlar gerçekleşebilir^{mi} bilmiyorum, Sanetmiyorum--

sanatsız yazılmaz

Bizim ülkemizin bir sanatı,
yazılmaz çünkü sanat yaşa
bir bağı oluyor.

Örneğin yemeği tabak, çatı ve
şeylerle yapıyor, çünkü sanatın
ortaya çıktı. Hindistan sanatsız
ülke, çünkü orada bir sanatla ya
yor, bu nedenden dolayı, bu ülke

memiş ve pis bir durumdadır. ~~Am~~
ülkemiz yavaş yavaş sanatını
mektedir. Kültürümüz, sanatımız.

Bir çocuk sanat içinde yazsa
örnek bir çocuk olur. ama sanat
herde büyürse pis, örnek olmayı
çocuk olarak biter onun için
çocuklarımızı koruyoruz, sanat
içinde yazatelim.

Sanat hayatımızın bir bağıdır.
Bunun için sanatımızı önem

Dostumuz kara günde belli
olur.

Hayatımızda göreceğiz ki, dostumuz kara günde belli olacaktır. Dostumuz her zaman görüldüğü gibi, yada davrandığı gibi olmayabilir.

Biz hayata dikkat edelim her an bir gün kara günümüz gelebilir ve dostumuzun doğru, dürüst olmadığını görüp mutsuz olacağız. Benim başıma da bu gelmiştir ve bunu gerçekten hayat boyu unutamayacağım. Dost çok iyi bulunmuyor, ama düşman bulmak kolaydır.

Geçenler ve Geçmeyenler

Bu kompozisyon ~~eski~~ şeyleri ~~inan~~ ne kadar
kadar zaman kalabilecekleri ~~inandır~~. Yani bir
şey söylersen ne kadar zaman kalabileceklerini
anlatır. On sene herkesin ~~aklında~~ kalır mı ~~yoksa~~ beş
sene mi? Belki değildir.

Yani bıçak, veyahut herhangi bir
şeyi kullanırsan (Gök seven kendini)
bir zamanlarda hatırası geçer. Çünkü
bir zaman onun yerini başka bir şey
kullanacaktır. Ama dilin zamanı hiç-
bir zaman geçmez. Her yerde onu kulani-
yorsun. El dili veyahut konuşma dili ve-
yahut hareket dili olsa da, onu her yerde
düşüncekrini, istediklerini, v.b. şeyler
belirtmek için kullanıyorsun. Onun
zamanı hiçbir zaman geçmez.

~~ve~~ Dünyanın sonu olsa da dil her zaman
orda olacak. Ama bıçakların orda olacağını
sanmıyorum.

Benim adın Jonathon Badham ve ben oturmak içinde karakum
birlikte benim kardeş, baba, büyükanne ve büyükbaba.
Ben kis anne dışıl bırakmak bir yıl önce. Ben gelmek Kıbrıs
dört yıl önce ve ona çokgüzel. Ben sevmek Kıbrıs çünkü
herkes mutlu ve geušetmek. Ben başkde Okul 2004 ve ondan
sonra o zaman ben güçten bir kez ve geçdi iki kez ama
Okul dışarı burada tamamdır değil sevmek işine ligletene
az daha herkes taşımak bıfak ama gerçekten ben düşünmek
Kıbrıs çokgüzel

Jonathon 236 8A

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti KKTC

Kıbrısta GİRNE Limanı, Denizleri,
ve daha çok yer var.

Alagadi denizinde Kaplumbağaları
görebilirsin ve orada ~~Deniz~~ Denize
girebilirsin. Bellapayas ve GİRNE
Kalesinde gezebilirsin. Lefkoşa
müzesi ve Güzel yurt müzesinde çok
güzel şeyler var. Mavi Kiosk müzesinde
bir tane yeşil oda, bir tane mavi oda, 1
tane kırmızı oda, 1 tane'de sarı oda var.
Mağusada buzda kayma var. Karpazda
eşekler var. Gemiye binip her yere gide
bilirsin. Türkiye'ye gidebilirsin ve her
yeri de gezebilirsin. Mağusadaki buz Kay
çok güzel bir turistik yerdir çünkü İngilterede
nere gitsen her yerde buz kayma var ve İngilizler
buna çok alâhındırlar. Bence GİRNE Kalesi ve Bellap
as Kalesinde çok turistik bir yerdir. İngilterede
bunları görmedikleri için turistler bu GİRNE Kalesine
ve Bellapayas Kalesine gelmek için çok Sabırsız
oluyorlar. Turistler denizde gitmeyi severler.
İngilterede deniz olduğu için ama soğuk olduğu için
bunlara Kıbrıs geliyorlar.

Yenile izlediğiniz bir filmi anlatınız.

PLAJDA

İki adam bir filmde oynamak ister ama bir problem. Yönetmen iki tane kız istiyor ona göre erkekler ağda yapıp kız arabalarına geydiler ve bir pervak geydiler. Arabalarını alıp gittiler. Bir tanesi acıkmıştı ve kahveye gittiler orada tabi bilmiyorlar ve bütün adamlar onlara bakıyor. Sonra Kosa Kosa dışarıya çıktılar. Odaya gidip ordaki adama yer ayırdıklarını söylüyorlar ama adam otobüsü kaçırdıklarını söylüyorlar. Adamlar şikâyetleniyorlar. Adamların yönetmeni ordaydı da ordaki adam, yönetmene "Kızlar geldi" diye söyledi. Yönetmende ona geri söyledi "bırak gelsinler." Yönetmen onları görünce "bunlarmı" dedi. "Ne kılıksız" mızlar dedi. Adamlar hotelin önüne sağına adamlar hotele çıktılar. Bir o

Kata toi - something.

fare

Bir ~~sişma~~ babasıyla kavga ediyor.

Bir canta buluyor içinde hep peynir ve nanfar var. Yanında bir tane da şişma-
1 fare var. Birinin evine qirdiler ve yemet
arıyorlar. Yemet kitabını okuyor ve diyor
ki babamda kitap yazıyor. Ve Kadın on-
arı görüyor ve onları yakalamaya
çalışıyor. Yağmur onları bastı ve bir
Sepetin içine qiriyorlar ve fare babasını
kaybediyor. Kitabın üstünde biniyor ve
babasını kaybediyor. Kitabında bir adam
var ve ona konuşuyor eret konuşuyor.

Ekmet bulup ve ölü adam ona
kızıyor. 3 yıldızlı bir resturanta qiriyor
ve geziyor ve yemek arıyor. Bir oğlanın
inmesi olmuş ve bu resturanta geliyor. Fare
ölü adama konuşuyor ve oğlan
Çorbayı maf ediyor. Fare suyun içine
düşüyor. Ve neredyse adam onu basıyor. Oğlan-
cığı gözetliyor. Ve teneerenin içine
düşüyor. Cesmeden su içiyor. Çorbanın
içine ne bulduysa katıyor. Bir kere çorbayı
deniyor. Oğlanı kormaya çalışıyormuş
kız izin vermiyor. Oğlan fareyi eve alıyor.
Sonra da bir yer bilmeyen çalışıyor ve

Tabana Kuvet

Raf Kace / Sicon Yarış

Kadının biri fotoğrafı varmış da kadının arkadaşını 27 seneye görmemiş. Çok sevinmiş Kadın kozmetik ürün satıyormuş ve iki tane Mimozu istedi (mimozalar içecek). Adam hediyelik eşya alıyormuş ama kumara gitmiyormuş. Adam kumar oynamaya g. Hmiş. Adam altın jeton kazandı Kumardan. Adamı partiyi seğendi. Uzaıdan bir top geliyormuş ama esp. r yaptı. Adam aşağıdaki jackpot'u konuşuyor. Evrakatı var Bay Grasham. Toplantı edalar ve 1860 da para çıkartmışlar minik bir kasabaki. Centanın içinde 2.00.0000 clollar var ve ilk giden Kazanır o parayı. Ve orada yarış var. 11.30 d Çiongeada uçak kalkacak ve adam, uşagin içine olacak. Hızlı Hızlı koşuyorlar. Adamın biri sarayı paylaşa paylaşa paylaşacaldarmış. At yarışi hayatlarındaki en iyi Kumardır dedi. Adamın biri uyuya kalmış yarışın ortasında. He He 😊! Ses olarak adamın biri çok para kazanmış. Kadının biri pilot muş. Adam dedi ki içeriye girmez güzel olduğunu onlamış. Uçak uşuları iptal edilmiş çünkü adam uçakların olduğu yerde takılı kalmış. Ama Kurtuldular sonunda. Adam ve Kadın ~~uyuyorlar~~ tanışıyorlar. Adam Çtari şupörü) adamı adanın ortasında bıraktı. He He 😊! Adamı çıplak bıraktı. Barbi müzesine geldiler. Hep emole var adamın etrafında çok korkuyor.

Şimdiye Kadar izlediğiniz Filmler içinde
en çok beğendiğiniz hangisi NEDEN?

JAWS Korkunç

Characters: Alice, David, Mark.

Evde yiyecek hazırlarken David ve Mark
vapuru hazırlamaya başlarlar. Yolla çıkıktan
sonra birden balıklar zıplamaya başladı.
Bir 5 saat sonra Alice, Mark'ı denize
attı. Mark yukarı çıkarken birden ayağını
birşey ısırır. Alice ve David bağırıyordu.
Amm "Köpekbalığı". Mark birden aşağı
ener. Sonra birden vapor çatlamaya başlar
Alice yemekleri Köpekbalığı attı. Alice
açlıktan bağulmaya başlar. Sonra hep ken
içerisiyle yatır. David vapuru başlatmaya
çalışır ama vapor sular hep vapuru içinde
durdu. David ne yapacağını şaşırtmıştı
düşünüyordu. Kemikler hep yukarıya çıkıyor
Birden kanlar fışkırmaya başladı. Sonra
vapor enmeye başlar. Ama yarıda adı
vapuru gel gel, işaret verdi. Vapura atlay
gitmeye başlar. "Ne oldu" "Arkadaşımı"
"Köpekbalığı yedi"! "Ben ölmek istemem."
Birden eve geldiler aman iyilikte yememiş
beni diye düşünmüş. Arkadaşını nasıl yedi
diye düşünmüş. Açıkmişti yemek yemişti.
Mango kesip yemişti. Çok korkmuştu!
O adam orada olmasaydı oda ölecekti.
Birden dışarıda kız sesleri duyunuştı.

Herkesin iyi ve kötü alışkanlıkları var. Mesela bir anne çocuğa iyi alışkanlıkları daima öğretmeye çalışır. Çocuğa dişlerini fırçalamayı, öğretiyor, tertipli olmayı, Saygılı bir şekilde konuşmayı, ve çalışkan bir çocuk olmaya. Bunlar hep iyi alışkanlıklardır.

Ama bazı insanlar da kötü alışkanlıklar edindikleridir. Mesela tembel olmak, aileni dinlememek, sigara içmek, her gece geç saatlerde dışarıya gitmek. Bunlar da hep kötü deneyimler sayılır.

Bazen bu insanların aileleri iyi alışkanlıkları bilmedikleri için kendi çocuklarına öğretemedikler.

(Fakat) maalesef çocuklar küçük yaşlarındaki okullarda kötü alışkanlıklara arkadaşlarından öğreniyorlar.

Maalesef bu çağda kötü alışkanlıklara herkes alışkindir. Eski çağlarda insanların kötü alışkanlıkları yoktu veya daha azdı.

Ben her gün sporumu yapmak mecburiyetindeyim ben bunları yapmaya okadar alıştım ki, bunları yapmazsam kendimi rahat hissedemiyorum.

HAH TMA

Benim adım NAILA ANVAR. Pakistanlıyım - 14 yaşındayım
Bes erkek kardeş ve iki kız kardeş var Ailem ülkenin
başkenti is. İslamabad'dadır. Ben Kıbrıs Türkçesi
öğreniyorum çünkü Kıbrıs'da üniversitede okumak istiyorum.

NAILA'NIN AİLESİ

NAILA'nın anne Adı ANVAR'dır. ANVAR ev hanımıdır.
NAILA'nın ablasının Adı NABILA'dır. NABILA 5 yaşında bir
yaşındadır. NAILA'nın erkek kardeşinin Adı SACİD'dir
SACİD on altı yaşındadır. NAILA öğrencidir
onlar çok mutlu bir ailedir.

BİZİM EVİMİZ.

BİZİM GİRİŞ de oturuyoruz. Apartmanımız dört katlıdır Her
bes daire bulunmaktadır. Biz dördüncü katte oturuyoruz
Dairemiz kiratadır. Her ay dokuz yüz milyon lira kira
veriyoruz. Evin Pencere'leri Güney bakıyor onun için
evimiz günün her saati güneş alıyor.

Ben geçen Cumartesi İstanbul'a gitmişim.
Annem ~~istedi~~ alış veriş için ~~gidecekti~~ gitmek
istedi. Kaldığımız otelin ismi Larece Park'ıdır. Çok iyi
b.r. oteldir, Lam Taksim'in içinde.
Esalarımızı gerletirden sonra, bindik tren'e ~~gittik~~
ve gittiydik Metro'ya. Aralık'ım içinde çok soğuk
dur. Onun için, gezerken, ~~Taksim sarkı ve abki gittim.~~
Sarkı ve abki geymek gerekirdi.
Pazar gün, kahraltıya gittiydik otelin içinde | Kahraltıdan
sonra gittiydik Cevahir'e. Pazar gerede, gittiydik
Hanra Tınarına ve udayı bindik ve geldik kibrisi.

Tatilimiz çok iyi geçti ve ~~gene~~ ^{yine} gitmek istem
giddeyim.

Düzenli olmak programlı ~~ettirir~~
çalışmak demektir. Tabii ki herkes
düzenli değildir. Mesela Nenem çok
düzenli bir insandır. Dolaplarıⁿⁱ çok
tertipli bir şekilde ~~tutar~~ ^{korur}. Her an
karanlıkta bile aradığı eşyaları
bulabiliyor. Mutfak^{ta} bile tertipli
ve düzenli bir şekilde ~~tutar~~. Her
zaman ~~pro~~ işlerini programlı ve sırayla
yapıyor. Ondan sonra biz geldiğimizde
bütün düzenini bozuyor ve Nenem
sinir olur. Yani kıyamet kopar.

Ben de Okulda işlerimi programlı
ve düzenli bir şekilde yapmaya çalış-
ıyorum. Ama bazen düzenli olmaya
yeterli değil ve hayatta ~~bazen~~ aksilik-
ler olur ~~ve~~ bütün işlerim maf olur^{yor}.

Herkes kendine göre bir düzen kurar
ve ona göre yaşarlar. Ama yine de
herkesin kötü alışkanlıkları ~~da~~ var
onun için hayatta daima büyüklerden
bu ~~işleri~~ öğrenmek ~~ten~~ ^{çok} faydalıdır.

Eski 8 zamanlarda ~~ile~~ insanların birileriyle iletişim kurabilecekleri ~~baz~~ çok zor ~~bve~~ bazen imkansızdı. Bu çağda artık kolayca haberleşebiliriz. Artık televizyonla, cep telefonlarla ve Bilgisayarlarla rahat ve salam bir şekilde hayatımızı yaşatabiliyoruz.

Peki iletişim kurmak nişin bu kadar önemli oluyor?

Eski Çağlarda ~~haberleşmek~~ ^{haberleşmek} için bir çok makine icad ~~goktu~~ ^{goktu}. Bu makine ~~er~~ olmadığı için bir tek mektupla ve telefonlarla haberleşebiliyorlardı. (telegraf)

Zaman ilerledikçe yeni makinalar icade ~~de~~ ^{de} edilmeye başladı mesela:

1. Televizyon

2. Telex makineleri

3. Fax makineleri

4. ~~Bilgisayarlar~~ Bilgisayarlar

ve.

5. Cep Telefonlar.

Bu Makineler ilk Zengin ~~itaiylelere~~ ^{itaiylelere} ve fabrikalara ~~gelmişti~~ ^{gelmişti}. Bu makinelerin ~~uy~~ ^{yaygın} ~~usundan~~ ^{usundan} bütün dünya ~~8~~ ⁸ geliştirmeye başladı. Artık dünya da haber alabiliyorlardı.

Tanıtma

Benim adım Pavel Oleinik. Moldovyalıyım. 15 yaşındayım.

Bir erkek kardeşim var.

Biz ailemle Kıbrıs'a taşındık.

Ben Girne'de anaokullar lisesinde okuyorum. Kıbrıs çok seviyorum çünkü burada üniversitede okumak istiyorum.

Benim ailem.

Benim üvey babamın adı Hasan

Annemin adı Violeta, bir erkek kardeşim var Sergei
O 15 yaşında ve anaokullar lisesinde okuyor.

Babam teknesiyendir, büyük konserlerde ses ve ışık sistemi kurar. Annem ev hanımıdır.

Biz çok mutlu bir aileyiz.

Bizim evimiz

Biz Girne'de Dusem Apartmanlarda oturuyoruz.

Apartmanımız iki katlıdır, her katta iki daire bulunmaktadır. Biz ikinci katta oturuyoruz.

Dairemiz kiradır. Her ay 1000 Lira kira veriyoruz.

evin pencereleri güneşe bakıyor. O yüzden için

evimiz her saati güneş alıyor. Kışın klimayla

ısıtıyoruz apartmanımızın Asansörü yok.

İniş çıkış çok kolay oluyor.

Adım Saygım - Zara Betül Liyakat

Pozantest

No, 3763

Konu-Ağac yaşarken eğilir

Agac

Agaclar Bizler için çok Önemlidir

Agaclar bizler için önemlidir çünkü agaclar bizlere güzel bir hayat yasanti verir. Ağacın olmasaydılar Bizler hiç güzel bir yasantımız olmazdı. Güzel bir yasantımız da olmazdı. Güzel bir hayat için her zaman agaclara sahip olmaliyiz. Agaclar bizler için önemli bir varlıklardır. Güzel bir hayat için bol bol fidan dikmek benim babam bahçeyi yani demek istediğin bizim evde çok agac var. Ben evimdeki agacları çok severim hergun olmasada sularım. Agacları çok sevdiğim için Bol Bol babamla bahçeye giderim. Agacları sularım fidan dikerim. Ben ve ailem agacları çok severiz. Güzel bir hayat için Bol Bol fidan dikmeliyiz.

Arom'nın Okulda İlk Günü

Aroma bugün okula yeni başladı. Okulun bahçesinde yanında duran bir öğrenciye seslendi

- ✓ _____ Günaydın.
- _____ Günaydın, Kaçını sınıftasın?
- _____ Altını (6.) sınıftayım. Sen kaçını sınıftasın?
- _____ Ben de altını sınıftayım.
- _____ Bu okula yeni mi geldin?
- _____ Evet.
- _____ Adın ne?
- _____ Cornelia
- _____ Heceleyerek tekrarlar mısın?
- _____ Evet. COR- NEL – İA (Kor- nel - ya). Senin adın ne?
- _____ Aroma .
- _____ Memnun oldum.
- _____ Ben de.

Aroma ailesi ile Pakistan'dan yeni geldi .Kayıt yaptırmak için okula gitti. Kayıтта görevli kişinin yanına gitti.

- ☒ Günaydın.
- ☐ Günaydın. Hoş geldin .
- ☐ Kayıt yaptırmak istiyorum.
- ☐ Kaçınıcı sınıfa kayıt yaptıracaksın?
- ☐ Altıncı sınıfa.
- ☐ Yurt dışından mı geldin?
- ☒ Evet.
- ☐ Yeni mi geldin?
- ☐ Evet.
- ☐ Nereden geldin?
- ☐ Pakistan'dan.
- ☐ İlkokulu bitirdiğini gösteren belgen veya diploman var mı?
- ☐ Evet.
- ☐ Burada mı oturuyorsunuz?
- ☒ Evet.
- ☐ İkamet belgeni getirdin mi?
- ☐ Evet.
- ☐ O zaman kaydını yapabiliriz. Bu belgeyi sen doldurabilir misin yoksa ben mi yardım edeyim?
- ☐ Siz yardım edin lütfen.
- ☐ Peki. Annenin adını söyler misin?
- ☐ Babanın adını söyler misin?
- ☐ Adresini söyler misin?
- ☐ Yanında altı tane de fotoğraf getirmeliydin. Getirdin mi?
- ☐ Evet.
- ☐ Bu durumda kaydın yapılmıştır.
- ☐ Teşekkür ederim.
- ☐ Başarılar sana.
- ☐ Teşekkür ederim, iyi günler.

ı kimdir?

- a. amca babamın erkek kardeşi
b. dayı annemin kardeşi
c. ağabey abi
ç. abla benden büyük kız kardeş
d. babaanne babamın annesi
e. hala babamın kız kardeşi
f. anneanne annemin annesi
g. teyze annemin kız kardeşi
h. enişte ablamın kocası

Kim kimdir?

- a. amca babamın erkek kardeşi
b. dayı Annemin erkek kardeşi
c. ağabey (abi) erkek kardeşi olan
ç. abla Kardeşlerimizin en büyüğü
d. babaanne Babamın annesi
e. hala babamın kız kardeşi
f. anneanne Annemin annesi
g. teyze Annemin kız kardeşi
h. enişte ablamın kocası

- C ___ Merhaba.
A ___ Merhaba.
C ___ Aynı sınıftaymışız.
A ___ Evet.
C ___ Buna sevindim.
A ___ Ben de.
C ___ Beraber oturalım mı?
A ___ Olur.
C ___ Sağda mı oturmak istersin solda mı?
A ___ Fark etmez.
C ___ Sanırım anlaşıcağız.

Arofna niçin (niye) bugün geç kaldın?

Nöbetçi muavin beni bekletti.

Neden?

Kıyafetim okula uygun olmadığı için.

Ah! Evet. Kırmızı ceket giymişsin. Okulun üniforması Lacivert biliyorsun.

Evet öğretmenim ama çok üşüdüm. Kış gelmiş.

O zaman kendine lacivert bir kazak almalısın.

11 Ben okuldan sonra ölelus ile eve girdim. Eve girdim kaddar
Bir saat okudum. sonra üçe camide indirdim. Oradan bizi girdik.
Gidince ölelus ile indirdim de cami gelince sonra bakıldı ki
ben sonradan kahre ve kahre den sonra benim evim geldi.
Ben "Dr. Fazil Kâşık Kaddesi" ve "Muhicac Setağında ölelus denen

1. Arkadaşlarınızın hangi davranışları sizi mutlu ediyor; hangi davranışları üzüyor yazınız.

mutlu eden davranışları bana göstermesi beni mutlu eder. eğer
beni şaşırtsa ben keder davranmalarını ve ben de

Düşünelim - Yazalım

1. Arkadaşlarınızın hangi davranışları sizi mutlu ediyor; hangi davranışları üzüyor yazınız

İlepsi mutlu ediyor.

kötü davranışları üzüyor.

Benim Ailem

Benim adım So. İngiltereliyim. On iki yaşındayım. ²⁰
birde okuyorum.

Kız Kızkardeşimin adı Katy. Kız kardeşim ~~adı~~ ^{adı}
yaşında.

Annemin adı Janice. Annem, kırk ~~8~~ yedi yaşında.

~~Annem~~ emeklidir.

Babamın adı Robert. Kırk yedi yaşında.

O şimdiki emeklidir.

0

Doğdum u Moldovada , 04.05.1992

yılında

Bir erkek kardeşim var. Onun adı Pavel; Annem, Babamla ayrıldılar

sekiş sene önce. Bir sene önce Annem evlendi ve şimdi beraber Kıprisa

tasinmaya karar verdik. Üvey babamın adı Hasan. Onu çok seviyoruz

çok iyi bir insandır, tabi ki annemiz de.

Kıbrısı sevdi. Okulumuzu da. Girne'de

kaliyoruz çok güzel bir apartmanda.

Boş zamanlarımızda arkadaşlarla gidiyo-

ruş futbol oynamaya, internete ya

da evde oturup, müzik dinliyoruz.

Hafta sonları, dilemle beraber, evde

kebab yapıyoruz, gezmeye gidiyoruz

ya da nenemize ve dedemize gidiyoruz.

Güzelyurt'ta Onları çok seviyorum ve

sabırsızlıkla bekliyorum pazar ^{günü} gelsin

ve onlara gideyim.

Diğer aünlerde okula gidiyoruz anafartalar

Sevgili Danyal
Nasıl Sin iyi misin dendra nasıl!

Kıbrıs Gök güzel bazen yağmur oluyor
ama sıcak! herşey tamamdır doğum günün geliyor
Gök heyecanlığım bekleyemem Kaçtane hediye alacom?
Merak ediyorum?

Ari yağmurla uçamaz diye Kapana ere
da adam vurmaya çalıştı ama Kadın kağıt
re 1 tane bardak alıp dışarıya Kaçtı.
Ari içeriye girip Kadına teşekkür etti ve
Kadın da inanmadı. Kahve yaptı
Ari'ye ama içemedi. Kadının babasını
elektrik tepti. Ari öğrendi ki ballar dal
zipliğinden gelir da oraya gitmeyi çalışıyor.

Girne kumanunda barlar^{var} ve o barlarda oturup
yemek yeyebilirsin ve içecek içebilirsin. Orada
turlar var ve gemiye binip Escape götürür
Seni. Gemide meyvalar, tatlılar, içecekler
ve herşey içinde BOTL dir. Orada Girne
Kalesi var. İçirne girip bir çok şeyler görebilirsin.
Orada turistlerin hiç görmediği heykeler
ve gemi vardır. Kimanda yürüyüş yapabilirsin
Çünkü orada çok mesafe var. Orada iki
tane park var hem ucinunda mini bir de

Gerçekten söyleyimin daha önceden böyle bir kompozisyon yazmıştım ama konunun form anlamını, tek ingilizce bir şekilde anlatabileceğim. Ama kendimi sizin için zorlatacağım.

Bir ülke, sanata bağlı değilse yada sanatta hiçbir ahlakası yatsa, kesindir 3 dünya ülkelerden sayılacak, ve geri kafalı insanlar olacaktır.

Ted bunu söyleyebilirim, devam edersam, belki 10-15 sayfa yazmış olabileirdim. Ama stikil mayasınız diye yazmıyacağım.

* Bugün = , yarın = , Dün =

- 1) a) Bugün günlerden ne?
b) Bugün günlerden perşembe.
- 2) a) Yarın günlerden ne?
b) Yarın günlerden neydi?
- 3) a) Dün günlerden neydi?
b) Dün günlerden çarşamba idi.
- 4) a) Kaçını aydayız?
b) İkinci aydayız.
- 5) a) Bugün matematik var mı?
b) Hayır, yoktur.
- 6) a) Bugün mat ayın kaçıdır?
b) Bugün ayın 26'sı.
- 7) a) Bugün Kaç Saat ders var?
b) Bugün yedi saat dersimiz vardır.

1. Türkiye ✓
2. Fransa ✓
3. Rusya ✓
4. Kazakistan ✓
5. Amerika ✓
6. Çin ✓
7. ~~India~~ Hindistan ✓
8. ~~Germany~~ Almanya ✓
9. Japonya ✓
10. ~~Egypt~~ Mısır ✓
11. Arnavutluk ✓
12. İspanya ✓

- Boş Zamanlarınızda neler yaparsınız?

- 1- Şarkı
- 2- Dans
- 3- Resim
- 4- Müzik

Comi'ye de gidebiliriz Selimiye
Comi'ye çok güzel resim resim ağac gibi
Kum barzından da açıldı çok dikey
var!

Merhaba, Adin ne?
Nasilsin? Kac Yasindasin? Nerede
Kaliyorsun? Hangi okula gidiyorsun?
Nerelisiniz? Hangi meslegi secmek
istiyorsun? Kac kardesin var? Kiz mi
erkek mi? Kacinci sinifsin?
Bulusabilirmiyiz?

- Hos geldin
- Hos bulduk
- Nasil yasadimci olabilirim?
- bir kilo elma, iki kilo salatalik ve üç kilo patates alabilirimiyim lutfen.
- Tamam buyurun, Baska birsey
- Evet, dört kilo segan lutfen.
- Tamam
- Kac para?
- Hepsi otuz ~~lira~~ 30 lira.
- Tamam buyurun
- Görüşürüz
- Görüşürüz

- 1) İki kilo Havuç alabilirimiyim lutfen
- 2) Üç kilo patlıcan almak istiyorum.
- 3) dört kilo cilek alabilirimiyim
- 4) bir kilo patates almak istiyorum
- 5) beş kilo üzüm alabilirimiyim lutfen

A: Pazar günü bir planın var mı?
 B: Hayır, yok.
 A: Benimle sinema gelir misin?
 B: Evet giderim. Saat kaçta buluşalım?
 A: Saat 16:30'ta buluşalım.
 B: Hangi ~~saat~~ film var?
 A: Twilight
 B: Görüşürüz
 A: Görüşürüz

1. Nerelesiniz?

a. İngiltereliyim ✓

2. Hangi şehirde yaşıyorsunuz?

a. ~~Der~~ ~~Capta~~ Gine de

3. Hangi dili konuşuyorsunuz?

a. ~~ingilizce~~ İngilizce ✓

4. Kaç yaşta yaşıyorsunuz?

a) On iki ✓

= Nereden geliyorsun?

1. Postaneden geliyorum.
2. Okuldan geliyorum.
3. Sinemadan geliyorum.
4. Çarşıdan geliyorum.
5. Caddeден geliyorum.

Nereye gidiyorsun?

1. Kütüphaneye gidiyorum.
2. ~~Pa~~ Parka gidiyorum.
3. Bankaya gidiyorum.
4. Berberce gidiyorum.
5. Tiyatroya gidiyorum ✓

hobi: \ Şarkı ve dans hobimdir.

şobi: Ben hava fişekden şobim var.

Arkadaşımın adı ~~W~~ Tilly Haflı ve çok güzel
Onun mavimsi gözleri var Sarı Saçları gıvrıktır.
enim şaklatırma hep gülerken zaman onun revane

en sevdiği renk: Pembe
sevdiği pizza her zaman yer!

im arkadaşımdır ve kimse alamaz!

~~Arkadaşım~~ biz okulda tanıştık ondan sonra
benimledir. Her zaman Parka gideriz sonra

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

a Çok Turistik yerler var liman Gergedan
alınır ve doğarsın ve deniz'de Kale da
arsın İçile çok temiz!

Kötü Gün.

ders çalışırken bir anda eşyalar sallanmaya
deprem olurdu ve çok korkmaya başladım baş
afuk sildim ve Polisi aradım, polis geldi ve
sallanmaya başladı

Ben → oynarım
Sen → oynarsın
O → oynar
Biz → oynarız
Siz → oynarsınız
Onlar → oynarlar

Gid

Ben → gidiyorum
Sen → gidiyorsun
O → gidiyor
Biz → gidiyoruz
Siz → gidiyorsunuz
onlar → gidiyorlar

Yüz =

Ben → yüzüyorum
Sen → yüzüyorsun
O → yüzüyor
biz → yüzüyoruz
siz → yüzüyorsunuz
onlar → yüzüyorlar

Gel

Geliyorum
Geliyorsun
Geliyor
Geliyoruz
Geliyorsunuz
Geliyorlar

oku:

Ben → okuyorum
Sen → okuyorsun
O → okuyor
Biz → okuyoruz
Siz → okuyorsunuz
onlar → okuyorlar

Sev :

Ben → Seviyorum
Sen → Seviyorsun
O → Seviyor
Biz → Seviyoruz
Siz → Seviyorsunuz
onlar → Seviyorlar

: Japonya

= Ülke

Şehir

- otur

bayrağı

= Masa

Sıra

- tebeşir

= pano

= öğrenci

Ben Japonya'da kalıyorum

Benim ülken Kıbrıs'tır.

~~Ben şehir girerim~~ = Benim şehrim GİRİ

Lütfen otur / otur Lütfen

Benim bayrağı bayrağın Türkiye bayrağıdır

Benim masam pembe'dir.

Benim sıfır mavi'dir.

Benim panom siyah'tır.

~~Ben Ben öğrenciyim~~ Ben öğrenciyim

Tatil de ne yaparsınız?

Resim çizmeyi seviyor musun?

Ne zaman mas yapıyorsun?

Ben yarım saat hijyen yaparım?

Evet.

Spor Aktiviteleri:
futbol oynamak

Eğlence:

Şarkı söylemek.

Pans etmek.

Koleksiyon yapmak.

Gitar çalmak

Piyano kursuna gitmek

Avlanmak

Çilek dondurma çok seviyorum severim.

Benim iş yazar.

İkisi gelin ve güvey akraba.

Giri çok nüfus.

İsterim sen tut benim paket.

Ben kope gördeniz.

Benim iyi iki döddüm yarın.

Ne zaman sen düşünmek, düşün

Düşünürsen ben gülerim

Ben Ben süt dükkan unuttum

- 1- Sardalye ✓
- 2- koltuk kitaplık ✓
- 3- perde ✓
- 4- sıra ✓
- 5- masa ✓
- 6- dolap ✓
- 7- bilgisayar ✓
- 8- televizyon ✓
- 9- harita ✓
- 10- DVD ✓
- 11- Hali ✓
- 12- çekmece ✓
- 13- tahta ✓
- 14- Öğrenci
- 15- Öğretmen
- 16- Göz → eye
- 17- _____
- 18- _____
- 19- _____
- 20- _____

S	ş	e	f	t	a	l	i	c	
V	M	U	K	Z	U	P	R	A	K
I	O	H	A	V	U	Ç	Ü	U	A
Ş	L	A	R	T	P	Z	Z	H	V
N	L	L	M	I	2	A	Ü	O	U
e	T	C	U	Z	R	U	M	m	N
O	K	Ö	T	2	P	H	P	L	e
T	P	O	R	T	A	K	A	L	L
N	A	U	I	C	Ç	Ş	Ç	Ü	
I	N	G	i	R	2	E	R	i	K

- şeftali
- vişne
- karpuz
- kavun
- armut
- havuç
- portakal
- üzüm
- Erik
- incir
- limon

1. Babamın erkek kardeşi amcam olur.
2. Annemin kız kardeşi Teyzem olur ✓
3. Ablamın kocası Eniştem olur ✓
4. Annemin erkek kardeşi Dayım olur ✓
5. Babamın kız kardeşi Halam olur ✓

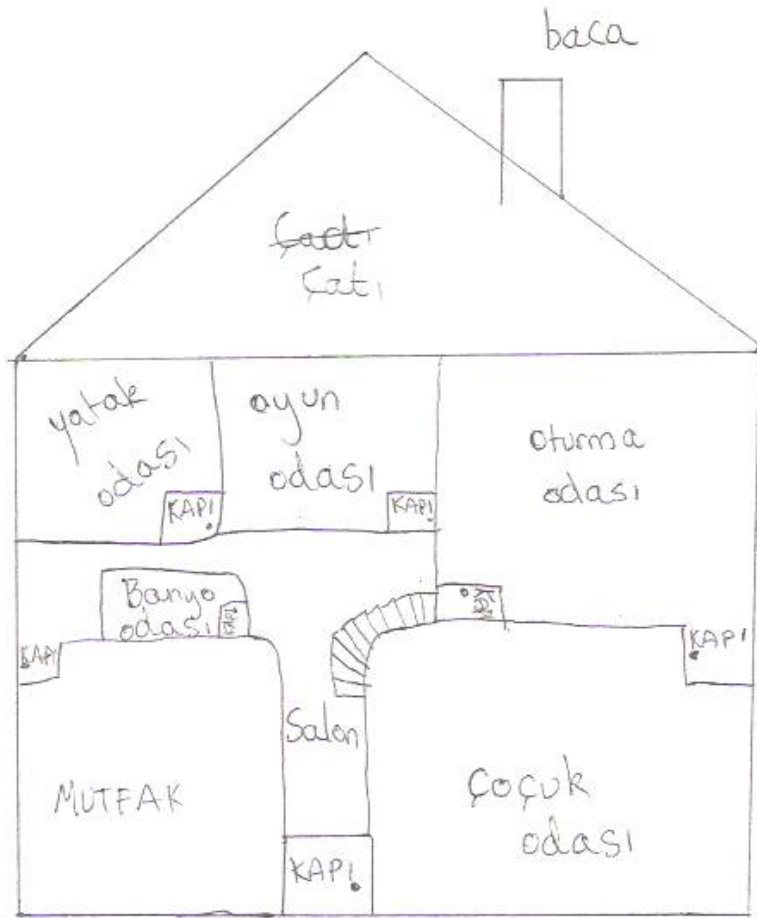
- 1) on altı = 16 ✓
- 2) üç bin iki yüz altmış = 3260 ✓
- 3) üç bin iki yüz on bir = 3211 ✓
- 4) dört yüz on bir = 411 ✓
- 5) altı bin = 600 ✓
- 6) yedi yüz yirmi beş = 725 ✓
- 7) sekiz bin on üç = 8013 ✓
- 8) üç yüz iki = 302 ✓
- 9) iki bin iki yüz sekiz = 2208 ✓
- 10) Beş bin yirmi dört = 524X 5024

- 4:05 = Saat dört beş geçer
- 5:25 = Saat beşi yirmi beş geçer ✓
- 7:40 = Saat sekiz yirmi var
- 10:15 = Saat onu sekiz geç ✓
- 12:45 = Saat bire sekiz var
- 13:15 = Saat biri sekiz geçer ✓
- 14:45 = Saat üç sekiz var ✓

- 0 = sıfır ✓ 95 = doksan beş.
- 4 = dört ✓ 104 = yüz dört ✓
- 8 = sekiz ✓ 1980 = bin dokuz y.
- 11 = on bir ✓ Seksen ✓
- 20 = Yirmi ✓ 2005 = iki bin beş
- 30 = otuz ✓
- 32 = otuz iki ✓
- 54 = elli dört ✓

Albüm = ~~Albüm~~ Ben bir hafta sonra Albüm yapar.
Beste = Sezen Aksu beste yapar.
Çalgı = Ben evde Çalgı Çalarım.
~~Albüm~~
Diyenist = Benim Deyzen Diyenistim.
müzik Aleti = Biz bugün müzik Aleti ile
Çalgı yaptık.
Şenatçı = En sevdiğim Şenatçı Tarkan'dır.
Vokalist = Benim En sevdiğim arkadaşımın
Annesi vokalisttir. ^{türkçe}
Milli Çalgı = Söz milli Çalgıdır ~~Albüm~~
Hareketli = ~~Albüm~~ Britney Spears çok hareketli
Şarkılar ~~yapar~~ Söyler.

06:00	Kalkar
06:10	Giyinir
06:30	Elini, yüzünü yıkar
07:00	Kahvaltı yapar
07:30	Ofobüse biner
08:00	Okula gelir
08:00	Dersler başlar
13:00	Öğlen yemeğini yer
16:00	Okul biter
16:30	Akşam yemeğini yer
17:00	Televizyon Seyreder
18:00	Ödevlerini yapar
20:00	Müzik dinler
21:00	Yatar

nde ders çalışırken bir anda Eşyalar sallandı. deprem oluyordu! Annemi yukarıda düşünürken insanlar bağırmağa başladılar. Herkesin kapılar açılıp kapanıyordu! Herkesin içindeydi! Yukarıda düşünürken ağla düştü. Çok çoktım! Birden yukarıda tüpler birden düşmeye başladı...

06:30	Kalkar
06:40	Kahvaltı yapar
07:00	Giyinir
08:00	Okula gider
13:00	Öğlen yemeğini yer
15:00	Oyun oynar
17:00	Ödevleri ve ders çalışır
20:00	Televizyon seyreder
22:00	Yatar

Ben saat Altı buçukta ^{yirmi} ^{iki} ^{var} kalkarım
Ben saat altıya ~~altıya~~ kahvaltı yaparım.
Ben saat yedide ^(ae) giyinirim. Ben saat sekizde oku
Ben saat birde öğlen yemeğini yerim. Ben saat

Oyunumuza Sen de Katıl

Sonu "ç" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Aç, karnımacı, ağızını aç, ağaç, karpıyı aç, Perreryi aç,

Sonu "f" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Af,

Sonu "h" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Ah, Allah

Sonu "j" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Baraj, Baraj

Sonu "k" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Ak, almak, Patlamak, almak, uçmak, inanmak

Sonu "l" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Al,

Sonu "m" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Cam, iman

Sonu "n" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Sen, ben, inan, alon, saton, gören.

Oyunumuza Sen de Katıl

Sonu "ç" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Aç, karanım aç, Ağaç, kapadı aç, ağzını aç, bandacı

Sonu "f" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Af, fotoğraf, şefaf, Saf, Garısaf, harf

Sonu "h" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Ah, Şah

Sonu "j" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Baraj, garaj,

Sonu "k" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Ak, kelebek, Parmak, Park, Ahlak, Pamuk

Sonu "l" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Al, EL, Dil, Sol, Sağ, sel

Sonu "m" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Cam, kalem, resim, bakım, kışım, iklim

Sonu "n" ile biten beş kelime de sen yaz.

Bulduğun her kelimeyi anlamına uygun cümlede kullan

Sen, merdivan, ben, insan, hayran, bedin

1. İnsanlar -----yüzünü yıkar.	Senede bir kere
2. Kardeşim ----- Türkçe dersi alır.	Her sabah
3. Büyükbabam ve büyükannem ----- alışverişe gider.	Haftada iki kere
4. Çiçekler ----- sulanmalıdır.	Asla
5. Çocukların yanında ----- sigara içilmemelidir.	Kışın
6. ----- tatilimizi Kıbrıs'ta geçiririz.	Haftada bir kere
7. Londra ----- yağmurlu olur.	Her akşam
8. Eski okul arkadaşlarımla --- buluşmadım.	Her sabah
9. Ailemize ----- saygı göstermeli ve sevgiyle yaklaşmalıyız.	Hiç
10. Okula ----- yürüyerek giderim.	Yazın
11. ----- kitap okurum.	Her zaman
12. ----- ceket satın almıştım.	Bir yıl önce

Lütfen tamamlayınız.

Şermin her sabah saat beş ²⁰ uyanır. Yüzün ¹⁰ yıkar ve kahvaltıyı ⁵ iner. Anne ⁵ , karde ⁵ , büyükanne ⁵ ve büyükbaba ⁵ ile birlikte kahvaltı yapar. Şermin, havuz ⁵ kenarın ⁵ güneşlenme ⁵ çok sever.

Şermin'in ailesi Londra' ⁵ yaşar. Onlar Kıbrıs' ⁵ tatil yapma ⁵ çok severler. Onlar Londra' ⁵ burad ⁵ uçakla gelirler.

Şermin (bugün havuza girmiş.)	kimi
Şermin'i (çarşıda gördüm.)	kimde
Şermin'e (güzel bir toka almışlar.)	kim
Şermin'de (benim kitabım kalmış.)	kimden
Şermin'den (bir kitap almalıyım.)	kime

1. saat ✓

18. oku ✓

2. ders ✓

19. dinle ✓

3. afedersiniz x

20. soyle ✓

4. resim ✓

5. ~~harita~~ harita ✓

6. akşam ✓

7. buzdolabır ~~xxx~~

8. öğretmen ✓

9. kebegir ✓

10. çalışmak ✓

11. izpanga ✓

12. başkent ✓

13. konuşmak ✓

14. sınıf ✓

15. günden ✓

16. avrüs ~~rus~~ x

16 / 20 (yirmi)

Bahçe	(çok güzel olmuş.)	ne (nere)
Bahçeyi	(bugün sulamalıyız.)	nereye
Bahçeye	(güzel çiçekler ekelim.)	nereden
Bahçede	(oturmayı seviyorum.)	nerede
Bahçedeki	(kopardığım oğulları vazoya koydum.)	nereyi

Çocuğun ayak (ayak) neşesini başına koymuş.
 Zor saatin başına (başına) koymuş.
 Kazak (kazak) renk (renk) çok güzel.

Sert ünsüzlerin yumuşaması

Dolap - ı	b
Ağaç - a	c
Bıçak - ın	p
Çocuk - u	ç
Kapak - ı	ç
Çiçek - in	ç
Parmak - ım	p
Yurt - umuz	d

Sert ünsüzlerin benzeşmesi

Ağaç - da	†
Süt - cü	f
Arap - ca	f
Dost - ca	f
Giriş - gen	†
1973 - de	†
1960 - dan	†
Zonguldak - dan	†
Güneş - de	†
Uçak - dan	†
Alış - gın	†

Aroma Türkçe dersine çalışırken sorun yaşıyor ve Cornelia'ya telefon açıyor.

- _____ Alo,
_____ Merhaba, ben Aroma. Nasılsın Cornelia?
_____ İyiyim teşekkür ederim. Sen nasılsın?
_____ Anlayamadığım ve sana sormak istediğim bazı konular var. Buluşabilir miyiz?
_____ Olur. Nerede buluşalım.
_____ Ben burayı çok iyi bilmiyorum. Sen söyle.
_____ Kütüphane olur mu?
_____ Evet, yerini tarif eder misin?
_____ Evet. ....
_____ Saat kaçta buluşalım.
_____ Saat 3'te uygun olur mu?
_____ Evet. Teşekkür ederim .
_____ Tamam o zaman saat üçte kütüphanede buluşuyoruz.
_____ (Rica ederim / Önemli değil vb.)

üç" Saatin resmini çizdir.

Merhaba,
Merhaba
İangi konuyu yapamadın.
Kütüphaneye girelim istersen sana orada gösteririm.
Peki.

Ben öğretmenimizin verdiği "Bir günümüzü Anlatalım" ödevimi nasıl yapacağımı bilmiyorum.
İstersen sabahleyin uyandığımız andan başlayalım.
Evet bu iyi olur. Sırayla anlatırsak hiçbir şeyi unutmayız.

.....

- _____ Saat beş olmuş.
_____ Evet, kütüphane kapanmak üzeredir.
_____ Haklısın. Zaten bizim de ödevimiz bitti sayılır. Artık evimizde de devam edebiliriz.
_____ Haklısın. Yardım ettiğin için teşekkür ederim .
_____ Önemli değil, istediğin zaman yine yardım ederim.
_____ Eve yürüyerek mi gideceksin?
_____ Hayır babama telefon açacağım o beni arayacak.

Alfabeni yaz _ Alfabemi tanı

a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, j, k, l, m, n, o, ö, p, r, s, ş, t, u, ü, v, y, z

A, B, C, Ç, D, E, F, G, Ğ, H, I, İ, J, K, L, M, N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, U, Ü

Y, Z,

1. Etkinlik:

İsmindeki Harfleri Yaz – Söyle

A-R-O-M-A

Türkçede Sesler

Ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü,

Ünsüzler: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

Türkçede hece çeşitleri:

1. Tek ünlüden oluşan hece: o, o – lur, u – zun, e – vet, i – sim, ö – lüm, ü – züm
2. ünsüz + ünlü : bu, şu, ba – ba, su – yu, ba – na, si – ze, bi – ze, so – ru
3. ünlü + ünsüz: ay, ev, ol, üç, en
4. ünsüz + ünlü + ünsüz: saç, baş, göz, yüz, kaş, kar, yaz, güz
5. ünlü + ünsüz + ünsüz: alt, üst, ilk, ört, türk
6. ünsüz + ünlü + ünsüz + ünsüz: Türk, kork, kırk, yurt

İsmimi Hecele – İsmimi Hecele

A-R-O-M-A

İsmimi Hecelelere Avır

Tatiana'nın annesi sabahleyin uyandı ve yatağından kalktı. Elini yüzünü yıkadı
kahvaltı yaptı. Tatiana'nın annesi evden çıkmadan rujunu sürdü ve işine gitti.
evden ayrıldı.
ağıda verilen resimleri paragrafta anlatılan zamana göre sıralayınız.

Tatiana'nın annesi akşam işten çıkıp eve gelince kendini yorgun hissetti ve dinlenmek için kanepeye uzandı. Daha sonra duş alıp akşam yemeğini yedi ve "Bu akşam erken yatmalıyım" dedi. Aşağıda verilen resimleri paragrafta anlatılan zamana göre sıralayınız.

Şartlı birleşik cümle örnekleri (gerçekleştirmemiş istekler)

1. Kıbrıs'ta arkadaşım olsaydı	koleje gidecektim.
2. Uçakta yer bulsaydım	arkadaşlarımla sinemaya gidecektim.
3. Babamın yeterince parası olsaydı	beraber tarihi yerleri gezerdik..
4. Kendimi iyi hissetseydim	bugün Londra'da olacaktım.
5. Sınavı geçseydim	dünya turuna çıkardık.

(gerçekleştirebileceği olan istekler)

1. Kıbrıs'ta arkadaşım olursa	koleje gideceğim.
2. Uçakta yer bulursam	arkadaşlarımla sinemaya gideceğim.
3. Babamın yeterince parası olursa	beraber tarihi yerleri gezeceğiz.
4. Kendimi iyi hissedersen	yarın Londra'ya gideceğim.
5. Sınavı geçersen	dünya turuna çıkacağız.

(Hiç gerçekleştiremeyecek istekler)

1. Kral olsam	yine seninle evlenirdim.
2. Dünyanın en güzel kızı olsam	tüm yoksullara yardım ederdim.
3. Uzaylı bir gençle evlensem	duvarlarına resimler çizerdim.
4. Bir mağarada yaşasam	herkes bizi merak ederdi.
5. Sene hiç tanımamış olsam	daha mutlu olurum.
6. Balık olsam	bu oltaya takılmazdım.

Farklı örnekler

1. Şu anda sokaktaysa	sınıfını geçecektir.
2. Annemle konuştuysa	her şeyi öğrenmiştir.
3. Bıraktığı notu okuduysa	nereye gittiğimizi öğrenmiştir.
4. Gerektiği kadar çalışmışsa	güneşten bunalmıştır.
5. Beni sevseydi	böyle yapmazdım
6. Önceden söyleseydin	onu görecektin
7. Biraz önce gelseydin	senin işini de hallederdim.

a. yaşlı	zengin, olgun, ihtiyar, <u>genç</u>
b. gülmek	sırıtmak, <u>ağlamak</u> , hoşlanmak
c. zengin	~~X~~ paralı, yoksul, varlıklı <i>bilmem</i>
ç. neşeli	~~X~~ sevinçli, gamlı, mutlu <i>bilmem</i>
d. hafif	ufak, büyük, <u>ağır</u>
e. yokuş	<u>yüksek</u> , sarp, iniş
f. kirlî	tozlu, <u>temiz</u> , pis
g. hayat	~~X~~ <u>yaşam</u> , <u>ölüm</u> , <u>ömür</u> <i>bilmem</i>
ğ. iyi	hoş, <u>kötü</u> , bozuk
h. çalışkan	gayretli, uğraşan, <u>tembel</u>
ı. kazanmak	<u>kaybetmek</u> , kazanç, faydalı

1. Güvensizlik

2. Heyecan

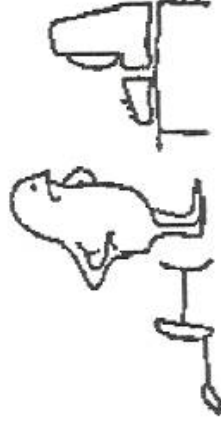
3. Şaşkınlık

4. Entelektüellik

5. Aşk

6. Hayalkırıklığı

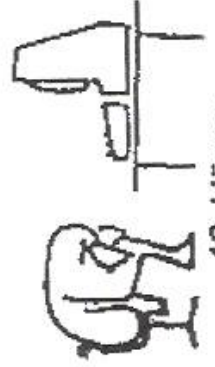
7. Korku

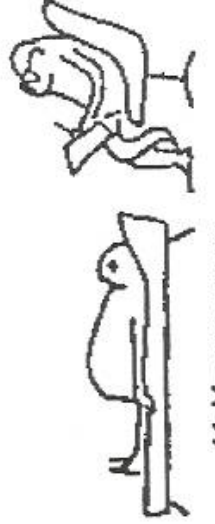
8. Dehşet

9. Öfke

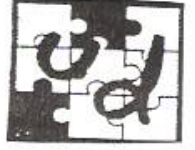
10. Hüsran

11. Ve sonumuz...

DUYGULAR

 SALDIRGAN	 YABANCI LAŞMIŞ	 SİNİRLİ	 KIZGIN	 ENDİŞELİ	 DUYGUSUZ	 ÇEKİNGEN
 SİKILMIŞ	 DİKKATLİ	 EMİN	 ŞAŞKIN	 MERAKLI	 KEYİFSİZ	 KARARLI
 KIRILMIŞ	 CESARETSİZ	 İGRENMİŞ	 UTANMIŞ	 HEVESLİ	 KISKANÇ	 COSMUS
 HEYACANLI	 BİTKİN	 KAYGILI	 KORKMUŞ	 TEDİRGİN	 SUÇLU	 MUTLU
 ÇARESİZ	 UMUTLU	 DÜŞMANCA	 GURURU KIRILMIŞ	 İNCİNİMİŞ	 İSTERİK	 MASUM
 İLGİLİ	 ÇOK KISKANÇ	 YALNIZ	 AŞIK	 SEVDALI	 YARAMAZ	 PERİŞAN
 OLUMSUZ	 OLUMLU	 ACILI	 PARONAYAK	 BARİŞÇI	 ONURLU	 ŞAŞIRMİŞ
 ÖZCÜTÖLÖ	 RAHATLAMİŞ	 ÜZGÜN	 MEMNUN	 ŞOK OLMUŞ	 UTANGAÇ	 ÜZÜLMÜŞ
 İNATÇI	 GAYET EMİN	 ŞAŞIRMİŞ	 ŞÜPHECİ	 DÜŞÜNCELİ	 KARARSIZ	 İÇİNE KAPANIK

AKİS

